

Justerat tisdagen den 16 mars avseende § 38 och § 42, punkten nominering till Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län, övriga delar av protokollet är justerat tisdagen den 30 mars 2010

Anslaget tisdagen den 16 mars avseende § 38 och § 42, punkten nominering till Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län, övriga delar av protokollet är anslaget tisdagen den 30 mars 2010

Conny Andersson

John Glas

Gunilla Helmerson

§ 29 **Inledning**

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppropslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 30 **Kungörelse och annonsering**

Kungörelsen anslogs den 4 mars 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 8 och 9 mars 2010 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 12 mars 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 31 **Justering**

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden samt Gunilla Helmerson.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 30 mars 2010.

§ 32

Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 31 oktober 2010 till ny ersättare i valkrets 6 efter Zelal Ölcer (FP) utse Lotta Gravenius (FP) och till ny ersättare i valkrets SV efter Johan Settersjö (MP) utse Gabrielle Gjerswold (MP)

LS 1001-0065, 1002-0107

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 33

Anmälan av lokala nämnders och styrelser budgetar år 2010

LS 0911-0928

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 34

Översyn av reglemente för landstingsstyrelse och nämnder samt redogörelse för andra åtgärder för att förtydliga uppgifter och ansvar (förslag 17)

LS 0912-1004

Anf. 1-6

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd, Johan Sjölander, Vivianne Gunnarsson samt Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall med instämmande av MP-ledamöterna till S-ledamöternas och tjänstgörande V-ersättarens gemensamma reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att med undantag för förslaget till ändringar av 14 § p. 6 och ny p.7 i reglemente för landstingsstyrelse och nämnder, vilka är föremål för beslut i ett separat ärende, och

att med undantag för förslaget till ändringar av 39 § i reglemente för landstingsstyrelse och nämnder att förslaget till ny sista mening i denna paragraf tas bort och i stället förs in som ett nytt tredje stycke i samma paragraf och att nuvarande tredje stycket därmed utgör ett fjärde stycke samt att paragrafen i sin helhet som en följd av dessa förändringar ska ha följande lydelse avseende hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämnden skall förutom i de avseenden där ansvaret enligt 5 § eller 14 § p. 8 åvilar landstingsstyrelsen utöva ledning av Stockholms läns landstings hälso- och sjukvård i enlighet med 10 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Nämnden skall utöva ledningen av folktandvården i enlighet med 11 § tandvårdslagen (1985:125) samt ledningen av landstingets samlade insatser enligt 22 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Nämnden skall i dessa egenskaper ansvara för att all hälso- och sjukvård, tandvård och insatser enligt LSS i landstinget styrs, samordnas och utvecklas på ett sådant sätt att de samlade resurserna anpassas till befolkningens behov och bidrar till förbättring av hälsotillståndet.

Nämnden planerar och följer upp befolkningens sjukvårdsbehov och utifrån det beställer samt följer upp beställningar av sjukvård från utförarna.

Under hälso- och sjukvårdsnämnden skall finnas tre sjukvårdsutskott, tre lokala sjukvårdsstyrelser och fem programberedningar för gemensamma hälso- och sjukvårdsfrågor

att lägga till handlingarna den information som lämnas i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande om åtgärder som genomförts för att säkerställa att ärenden handläggs på ett formellt korrekt sätt.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S-, V- och MP-ledamöterna.

§ 35

Upphandlingsfrågor, ändringar i reglemente för landstingsstyrelse och nämnder, reviderad policy och nya riktlinjer (förslag 18)

LS 0912-1005

Anf. 7-15

I ärendet yttrade sig landstingsråden Catharina Elmsäter-Svärd och Raymond Wigg, Johan Sjölander, Åke Askensten samt Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

- 1) bifall med instämmande av S- och V-ledamöterna till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till MP-ledamöternas vid sammanträdet framlagda förslag, bilaga 2

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att ändra reglemente för landstingsstyrelse och nämnder i enlighet med vad som framgår av bilaga 1 till landstingsstyrelsens förslag

att fastställa upphandlingspolicy och riktlinjer för upphandling i enlighet med vad som framgår av bilagorna 2 och 3 till landstingsstyrelsens förslag

att landstingsstyrelsen fortsättningsvis ansvarar för riktlinjer för upphandling.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av MP-ledamöterna.

§ 36**Ändring av bolagsordning för dotterbolaget AB SLL Internfinans (förslag 19)**
LS 1001-0089

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna att § 7 i bolagsordningen för AB SLL Internfinans (org nr 556449-9183) ändras i enlighet med landstingsdirektörens förslag.

§ 37**Överenskommelse med Lidingö stad om Lidingöbanans upprustning och ombyggnad (förslag 20)**

LS 1001-0090

Anf. 16-28

I ärendet yttrade sig Åke Askensten, Lennart Rohdin, Kjell Treslow, Tage Gripenstam, Carl-Anders Ifvarsson, landstingsrådet Lars Dahlberg, Jan Stefansson, landstingsrådet Gustav Andersson samt Björn Sigurdsson.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna överenskommelse den 20 oktober 2009 mellan AB Storstockholms Lokaltrafik och Lidingö stad avseende upprustning och ombyggnad av Lidingöbanan och dess påverkan på exploateringen inom Dalénumområdet

att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik att beakta objektet Upprustning av Lidingöbanan i förslaget till 2011-2015 års budget och plan.

§ 38**Kompensation till SL:s resenärer (förslag 21)**

LS 1002-0196

Anf. 29-41

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd, Erika Ullberg, Lennart Rohdin, Åke Askensten, Mona Rudenfeldt, Gunilla Roxby Cromvall, Jan Stefansson, Tage Gripenstam, Stella Fare, Yvonne Blombäck samt Agnetha Boström.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att bevilja kompensation på 50 000 000 kronor för AB Storstockholms Lokaltrafiks merkostnader i syfte att kompensera resenärer för brister i trafiken orsakade av vintervädret

att finansiering ska ske inom ramen för Koncernfinansiering.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 39**Nytt program 2011-2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning – Handikappprogram Mer än bara trösklar (förslag 22)**

LS 0902-0179

Anf. 42-88

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Stig Nyman, Åke Askensten, Stella Fare, Håkan Jörnehed, Carl-Anders Ifvarsson, Gunilla Roxby Cromvall, Juan Carlos Cebrian, Ann-Sofi Matthiesen, Pia Ortiz-Venegas, Kajsa Hansson, Marie Ljungberg Schött, Lena Appelgren, Lena-Maj Anding samt Regiana Hortin.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna förslag till nytt program med namnet "Mer än bara trösklar" Stockholms läns landstings program 2011-2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning

att programmet gäller all verksamhet i landstinget samt den verksamhet som landstinget upphandlar för perioden 2011 – 2015.

§ 40**Motion 2008:29 av Inger Ros och Dag Larsson (S) om den fysiska tillgängligheten inom vården (förslag 23)**

LS 0806-0588

Anf. 89-99

I ärendet yttrade sig Inger Ros, landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd, Åke Askensten, Pia Ortiz-Venegas, landstingsrådet Dag Larsson, Marie Ljungberg Schött samt Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-ledamöternas och tjänstgörande V-ersättarens gemensamma reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till MP-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Då votering begärts ställde ordföranden först propositioner om vilket av yrkandena under 2) och 3) ovan som skulle utgöra motförslag till landstingsstyrelsens förslag vid voteringen och fann att fullmäktige utsett S- och V-ledamöternas förslag.

Begärd omröstning genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt S- och V-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 85 ja-röster, 50 nej-röster, att 10 ledamöter avstätt och att 4 ledamöter varit frånvarande.

Torbjörn Rosdahl meddelade att han avsett att rösta ja.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S- och V-ledamöterna och av MP-ledamöterna.

§ 41**Frågestund**

LS 1003-0260

Anf. 100-153

- 1) Erika Ullberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Har du dragit lärdom av revisorernas svidande kritik mot Spårväg city vad gäller t.ex. bristande affärsmässighet?
- 2) Birgitta Sevefjord (V) till landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M): Kommer du se till att utlovad tillgänglighetsanpassning av landstingshuset genomförs under 2010?
- 3) Raymond Wigg (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Finns det en beredskap inom kollektivtrafiken vid de platser som kan komma att beröras av en kraftig avsmältning när vårfloden kommer igång?
- 4) Lars Dahlberg (S) till landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M): Borde inte krisledningsutskottet ha sammankallats när kollektivtrafiken var nästan helt utslagen i flera dagar?
- 5) Vivianne Gunnarsson (MP) till ordföranden i Waxholms Ångfartygs AB, Mikael Freimuth (M): Kommer landstinget genom Waxholmsbolaget att utnyttja de nya tilläggs punkter inom Stockholms hamnområde som nu öppnas?
- 6) Curt Hansson (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Har städpatrullerna till Slussens bussterminal frusit fast i den undermåliga snöröjningen?
- 7) Åke Askensten (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Anser landstingsrådet att det finns möjligheter att förbättra SL: s information om trafikförändringar, exempelvis p.g.a. idrottstävlingar?
- 8) Janet Mackegård (S) till ordföranden i sjukvårdsstyrelsen Stockholms stad och Ekerö, Marie Ljungberg Schött (M): Avser du vidta åtgärder för att ändra Vårdval Stockholm så att samverkan om vård och omsorg mellan stadsdelarna/kommunerna och landstinget förbättras?
- 9) Erika Ullberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Har du försäkrat dig om att SL sett över säkerheten med anledning av den dödsolycka kopplad till så kallad "urban exploration" som skedde vid Slussen nyligen?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 42**Valärenden (förslag 24)**

LS 0809-0820, 0810-0944, 0903-0283, 0911-0987, 0912-1014, 1018, 1057, 1063, 1001-0037, 1002-0104, 0132, 0145, 0183, 1003-0226

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Ulf Landström (M) från uppdraget som ersättare i fullmäktige, valkrets Nord, för Inga-Britt Backlund (KD) från uppdragen som ledamot i fullmäktige, valkrets 3, samt ersättare i patientnämnden samt för Jonas Nilsson (M) från uppdraget som ersättare i skärgårdsstiftelsen.

Fullmäktige valde sedan enligt valberedningens förslag

Patientnämnden intill utgången av 2010

Ersättare

KD Bertil Fredriksson (efter Inga-Britt Backlund)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Kristdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet valda ersättarna:

För ledamoten Appelgren inträder ersättarna Fredriksson, Sandlund och Gardos; För ledamoten Dingertz inträder ersättarna Gardos, Fredriksson och Sandlund; För ledamoten Blombäck inträder ersättarna Fredriksson, Sandlund och Gardos.

Förvaltningsrätten i Stockholm intill utgången av 2010

Nämndemän

M	Göran Fridblom	(efter Inga B Agnér)
M	Sophia Granswed	(efter Sonny Österman)
M	Lou-Ann Wejke-Norberg	(efter Conny Eklund)
M	Esaid Boukdir	(efter Birgitta Lagerlund)
M	Eva Melander	(efter Per Hallberg)
M	Bert Löfqvist	
M	Ulla Wickstein	
M	Aleksandra von Seth	
FP	Margareta Backlund	
S	Joanna Abrahamsson	(efter Juana Pérez de Olsson)
S	Morgan Öberg	(efter Per-Eric Nygren)

Skattenämnden vid Storföretagsregionen, Stockholmskontoret intill utgången av 2010

Ledamot

M Johan Westin (efter Sören Swärd)

Övervakningsnämnden Stockholm Norr intill utgången av 2010

Ersättare

FP Tommy Lindgren (efter Anita Hagelbeck)

Nominering

Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län

Ledamöter

M Ingmar Wallén
 M Elisabeth Dingertz
 FP Carin Håkansson
 S Ronny Frithiof
 S Catarina Carbell

Suppleanter

M Bordläggs
 M Bordläggs
 FP Hans Åberg
 S Staffan Holmberg
 S Margaretha Lundgren

Punkten nominering till Viltförvaltningsdelegationen förklarades omedelbart justerad.

Fullmäktige beslutade vidare enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

en ersättare i Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län efter Jonas Nilsson (M)

fjorton nämndemän i Förvaltningsrätten, dels efter Leif Nyström (S), Leo Bogle (S), Eivor Hindström (MP), Berivan Öngörur (V), Toivo Jokkala (V), Inger Gemicioglu (V), Gunnar Bjerkli (V), dels två vakanta platser för (M), en plats för (FP), en plats för (C) och tre platser för (V).

tre nämndemän i Svea Hovrätt efter Christina Brofalk (C), Pablo Lizama Farias (V) och Gilda Cordova (V)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 5-8, vakant plats för (V)

§ 43

***Bordlagd* interpellation 2009:53 av Lena-Maj Anding (MP) om psykospatienters rätt till stöd för livsstilsförändringar**

LS 0912-1020

Anf. 154-159

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för psykiatrifrågor. Fullmäktige medgav den 8 december 2009 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 februari 2010.

Svar på interpellationen, se bilaga 4.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Lena-Maj Anding och landstingsrådet Birgitta Rydberg.

§ 44

***Bordlagd* interpellation 2009:54 av Jakob Dencker (MP) om alarmerande hög frekvens av autism bland somaliska barn**

LS 0912-1021

Anf. 160-165

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 8 december 2009 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 februari 2010.

Svar på interpellationen, se bilaga 5.

Landstingsrådet Lars Joakim Lundquist hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Lena-Maj Anding och landstingsrådet Lars Joakim Lundquist.

§ 45**Interpellation 2010:4 av Lars Dahlberg (S) om pendeltågstrafiken**

LS 1002-0124

Anf. 166-178

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 6.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm, Yvonne Blombäck, Johan Sjölander, Urban Ryadal, Charlotte Broberg samt landstingsrådet Raymond Wigg.

§ 46**Interpellation 2010:5 av Sverre Launy (V) om bristande trafikinformation vid förseningar**

LS 1002-0125

Anf. 179-189

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 7.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Sverre Launy, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm, Yvonne Blombäck, Jan Bergvall samt Kerstin Pettersson.

§ 47**Interpellation 2010:6 av Yvonne Blombäck (MP) om information i kollektivtrafiken**

LS 1002-0126

Anf. 190-197

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 8.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Yvonne Blombäck, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Raymond Wigg, Sverre Launy samt Peter Kockum.

§ 48**Interpellation 2010:9 av Erika Ullberg (S) om den bristande störningsinformationen i SL-trafiken**

LS 1002-0129

Anf. 198-202

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 9.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Erika Ullberg, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Yvonne Blombäck samt Jan Bergvall.

§ 49**Interpellation 2010:10 av Sverre Launy (V) om stora brister i snöröjningen**
LS 1002-0130

Anf. 203-208

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 10.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Sverre Launy, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Gunilla Roxby Cromvall samt Peter Kockum.

§ 50**Bordlagd interpellation 2009:48 av Raymond Wigg (MP) om landstingets miljöprogram**

LS 0910-0841

Anf. 209-214

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för miljöfrågor. Fullmäktige medgav den 13 oktober 2009 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 8 december 2009 och den 9 februari 2010.

Svar på interpellationen, se bilaga 11.

Landstingsrådet Gustav Andersson hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Raymond Wigg och Gustav Andersson.

§ 51**Interpellation 2010:1 av Ingela Nylund Watz (S) om patientens rätt till vård i tid**
LS 1002-0121

Anf. 215-219

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 12.

Landstingsrådet Filippa Reinfeldt hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Dag Larsson och Filippa Reinfeldt.

§ 52**Interpellation 2010:2 av Birgitta Sevefjord (V) om svårigheten att genomföra handlingsprogrammet Omhändertagande av våldsutsatta kvinnor**

LS 1002-0122

Anf. 220-234

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 13.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Birgitta Sevefjord och Birgitta Rydberg, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Raymond Wigg, Pia Lidwall, landstingsrådet Gustav Andersson, Anna Attergren Granath, Gunilla Helmersson samt Juan Carlos Cebrian.

§ 53**Interpellation 2010:3 av Raymond Wigg (MP) om inrättande av en kommission för patientsäkerhet vid Astrid Lindgrens Barnsjukhus**

LS 1002-0123

Anf. 235-241

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 14.

Landstingsrådet Stig Nyman hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Raymond Wigg, Stig Nyman, Filippa Reinfeldt och Birgitta Sevefjord.

§ 54**Interpellation 2010:7 av Håkan Jörnehed (V) om hanteringen av Äldreteam Huddinge och dess framtid och interpellation 2010:8 av Raymond Wigg (MP) om projektet Äldreteamet i Huddinge**

LS 1002-0127--0128

Anf. 242-258

Fullmäktige beslutade att behandla båda interpellationerna tillsammans.

Interpellationerna är ställda till ordföranden i programberedning 1; Äldre och multisjuka. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationerna fick ställas.

Svar på interpellationerna, se bilagorna 15 och 16.

Pia Lidwall hänvisade till det skriftliga svaren. Vidare yttrade sig Håkan Jörnehed, Pia Lidwall, Gunilla Helmersson, Olov Lindquist, landstingsrådet Raymond Wigg, Kerstin Pettersson, Juan Carlos Cebrian samt Pia Ortiz-Venegas.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsrådet Raymond Wigg.

§ 55**Interpellation 2010:11 av Sverre Launy (V) om ökade sjukvårdskostnader till följd av bristande snöröjning**

LS 1002-0131

Anf. 259-263

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 9 februari 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 17.

Landstingsrådet Filippa Reinfeldt hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Sverre Launy och landstingsrådet Filippa Reinfeldt.

§ 56**Anmälan av nya interpellationer**

LS 1003-0245--0250

Nr 2010:12 av Dag Larsson (S) om kvalitetsuppföljningar av vårdval

Nr 2010:13 av Håkan Jörnehed (V) om konsekvenser för familjecentralernas existens och arbete med anledning av Vårdval Stockholms införande

Nr 2010:14 av Lena-Maj Anding (MP) om vård för patienter med ME/Kroniskt trötthetssyndrom

Nr 2010:15 av Lars Dahlberg (S) om beredskapen med anledning av den senaste tidens kraftiga störningar i SL-trafiken

Nr 2010:16 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om underhållet av spårfordon

Nr 2010:17 av Agnetha Boström (MP) om konstinventering

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

§ 58

Anmälan av ny motion

LS 1003-0261

Nr 2010:2 av Lena-Maj Anding om fokusrapport om matens och näringsterapins betydelse för psykisk hälsa

Motionen remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 18.40.

Vid protokollet

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 16 mars 2010

§ 34 Översyn av reglemente för landstingsstyrelse och nämnder samt redogörelse för andra åtgärder för att förtydliga uppgifter och ansvar

Anförande nr 1

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d (M)**: Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet, liksom det ärende som är nummer 6 på dagens dagordning, är en direkt följd av den diskussion och den mycket uppmärksammade debatt som vi hade under förra året när det gällde upphandling och om kosten. Vi fick då ett uppdrag att ta fram två rapporter. Det gjordes en utredning om upphandlingen av dels SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, dels Deloitte. De tittade på hur reglementet, tydligheten och styrningen såg ut, men även den del som gäller nästa ärende om upphandlingen.

För oss har det varit viktigt att få en rejäl genomgång. Vi har kunnat konstatera att mycket av det vi gör ändå är bra, men det har också funnits brister, och det fanns också ett behov av att göra vissa förtydliganden.

Den här delen, som gäller reglementet för landstingsstyrelsen, hade bland annat sin grund i att det fanns en otydlighet i huruvida det var hälso- och sjukvårdsnämnden som var den som skulle upphandla maten eller inte. Vi har ju haft en annan ordning.

Tanken har varit att i den här delen – jag kommer att återkomma under nästa punkt, så att vi inte blandar ihop ärendena även om de är väldigt tätt förknippade med varandra – ytterligare förtydliga där det behövs och göra uppdateringar där sådana har saknats. Det har varit viktigt att hitta en bättre formulering om den gränsdragning som ändå finns mellan de politiska besluten och verkställighetsåtgärder, och det tycker jag att vi har gjort.

Vi har också behövt titta efter och förtydliga mycket mer hur vi gör med våra rutiner och hur vi nu ska jobba vidare i ett bättre ärendehanteringssystem.

Men det är också viktigt att hitta skillnader i hur vi följer upp.

Framför allt är något som vi har lärt oss och som jag tror att vi alltid kommer att behöva ha med oss det ständiga behovet av kunskap och utbildning. Inte minst kommer vi väl ihåg att vi alla var med och fattade ett enligt kommunallagen felaktigt beslut – man kan inte bereda ärenden genom att delegera uppdrag till andra än nämnder, så som vi gjorde med kostupphandlingen. Det är ju oerhört viktigt att vi själva har kunskap och insikt om det här, men också inom vår förvaltning, innan ärenden kommer fram till fullmäktige inte minst.

Det, herr ordförande, har varit tanken. Jag tycker också att ärendet som gäller reglementet har gått vidare i den andan, där vi såg otydligheter och brister.

Anförande nr 2

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Lika tråkig som bakgrunden till det ärende som nu har skrivits fram är, lika glädjande är det så klart med den vändning som ändå har skett från majoriteten i synen på hur vi ska arbeta aktivt med att få ordning och reda i våra beslutsordningar och beslutsprocesser. Bakgrunden är ju främst, som Catharina Elmsäter-Svärd nämner, den formidabla skandal med matupphandling som skedde under förra året.

Jag tror det är viktigt när vi nu tar det här ärendet att vi inte bara ser det som en tillfällig justering, att putsa på ytan för att klara sig undan den värsta kritiken för det som hände under förra året, utan som början på ett rejält, gediget förankrat arbete med att få ordning och reda i de beslutsprocesser och de strukturer vi har i Stockholms läns landsting.

Detta måste styras upp! Det som hände förra året får inte hända igen, och det finns andra exempel där oordning, otydliga delegationer och otydliga regelverk har skapat en svag styrning av Stockholms läns landsting. Denna jättekoloss med sådana enorma ansvar för både medborgarnas pengar, hälsa och kollektivtrafik måste ha ordning och reda i hur besluten fattas och vem som fattar vilka beslut och hur detta sker på ett genomskinligt och demokratiskt och korrekt sätt.

I stora delar är detta ärende bra så till vida att man faktiskt har tagit mycket av den kritik som vi har riktat i de här frågorna på allvar och fört in det. Det finns dock stora brister. Jag ska nu välja att under min taletid fokusera på en av bristerna i det förslag till beslut som majoriteten i landstingsstyrelsen framlägger.

Trots den omfattande kritiken för bristande genomskinlighet och otydlighet har man fortfarande på förslag en enormt långt gången delegation till produktionsutskottet. Stora strategiska frågor som handlar om försäljning av enheter, strukturellt viktiga värden, föreslås i det här ärendet få fattas på delegation av ett utskott under landstingsstyrelsen. Det är ju frågor som borde ligga på landstingsstyrelsen, eller ofta till och med på landstingsfullmäktige! Den demokratiska genomskinlighet som en öppen debatt skulle innebära bör omfatta den typen av ärenden.

Jag kan inte gå så långt som att säga att de förslag till delegation som föreslås här är olagliga, för det vet jag inte, men jag kan konstatera att när man lägger den här typen av strategiska, strukturella frågor på delegation till ett utskott under en landstingsstyrelse så är det åtminstone att röra sig i lagens utkanter. Jag tycker det är olyckligt, inte minst mot bakgrund av det som har hänt tidigare. Jag tycker inte vi ska röra oss i utkanten, utan vi ska stå i mittfåran och vara oerhört tydliga i att de beslut som är av strategisk vikt, som är strukturellt viktiga, fattas med största möjliga genomskinlighet på högsta möjliga demokratiska nivå.

Så i de delarna vill jag fokusera på att det här förslaget inte är fullgott. Här har man inte tagit kritiken på allvar. Här har man inte dragit lärdom av det som har hänt. Delegationen till produktionsutskottet är alltför långt gången i det förslag som föreligger.

Det finns också andra brister i det. Landstingsdirektörens delegation när det gäller upphandlingar ska ju debatteras i nästa ärende, men det står i det här ärendet att den ska kvarstå och det är olyckligt. Det skulle behövas en större konsekvens där emellan. Det är också en del märkliga omformuleringar från majoritetens sida när det gäller HSN:s uppdrag som handlar om uppföljning och så. Men det centrala tycker jag faktiskt är att det är olyckligt att gå fram med en så långtgående delegation till produktionsutskottet att man undantar viktiga strukturella beslut från den fullödiga demokratiska insyn som en behandling i fullmäktige eller landstingsstyrelsen innebär.

Jag yrkar bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 3

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Herr ordförande! Jag tycker också det är oerhört viktigt att fullmäktige är uppmärksammade på att gamla vanor och inkörda rutiner har pågått under många år i det här landstinget. Jag tror däremot att det som hände under förra året gav oss skäl att tänka till. Helt plötsligt fann man att gamla invanda vanor bröts på tvärsen.

Johan Sjölander tar upp en viktig del, där vi naturligtvis kan ha olika uppfattningar i sak, men ställer sig samtidigt lite frågande: "Jag vet inte om det är lagligt eller ej". Jag kan tala om att vi från förvaltningens sida har tittat på andra kommuner och landsting, både när det gäller reglemente men även när det gäller upphandling, som är nästa ärende, om det finns någon som har någonting bättre, som vi kan ta del av. Det har inte funnits så mycket att hämta. Däremot har vi låtit SKL få titta på det förslag som vi nu föreslår, och vi har inte fått tillbaka någon sådan kommentar. Så det tror jag inte Johan Sjölander behöver vara orolig för.

Anförande nr 4

Johan Sjölander (S): Jag vill börja med att ge Catharina Elmsäter-Svärd rätt i att det inte var en tillfällig lapsus, det som hände under förra året med matskandalen. Jag tror det finns mer djupliggande strukturella problem med hur styrningen av vårt landsting går till. Därför är det så viktigt att vi ser detta ärende inte bara som ett sätt att skyla över de akuta problemen utan som början på ett långsiktigt och strukturellt strategiskt arbete med att få ordning i beslutsprocesserna och att styra upp hanteringen av våra gemensamma värden.

Men det är mycket lätt om man inte vill känna den osäkerheten – det är ju bara att ta tillbaks den långtgående delegation på exempelvis försäljningar som man vill ge till produktionsutskottet. Ta det till landstingsstyrelsen eller till och med fullmäktige, så har vi ett tydligt sätt att så genomskinligt som möjligt demokratiskt hantera de gemensamma resurser vi förfogar över.

Anförande nr 5

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Tyvärr var det ju så att det här ärendet kom ganska sent och inte hann hanteras ordentligt, tycker jag, i partigrupperna. Om man nu vill göra en sådan här ändring i ett reglemente som ska vara för hela landstinget egentligen, tycker ju jag att man borde ha haft en diskussion innan med gruppledare och med de olika partigrupperna omkring vad man ville ha, så man hade ett enigt dokument. Ett reglemente har ju mycket större makt och betydelse ifall det är enigt från både majoritet och opposition.

Nu är det så att vi i Miljöpartiet försökte hantera dokumentet men inte klarade av det – det var alldeles för kort tid – så egentligen ville vi bordlägga det så att vi hade fått den tid till rådrum som vi tyckte var viktigt.

Som det nu har blivit tycker vi ändå att Socialdemokraternas och Vänsterpartiets reservation i stort sett tar upp de bitar som vi också hade velat diskutera. Den delen som fortfarande är lite granna oklar handlar om delegationen till landstingsdirektören. Genom att man bryter upp delegationen och reglementena i två olika ärenden blir det ännu mera otydligt, så det är mycket svårt för oss att tränga igenom vad det egentligen är som man tänker hantera.

Vi kommer att i nästa ärende gå in på hur vi vill åtgärda vissa delar av den här delegationen, men i det här ärendet kommer vi alltså att biträda Socialdemokraternas och Vänsterns reservation.

Anförande nr 6

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Ja, Vänsterpartiets synpunkter är också det här med delegationen till landstingsdirektören och produktionsutskottets delegation.

Men jag kan väl säga att vi absolut delar Johan Sjölanders synpunkter och argumentation, och därför yrkar jag bara bifall av det av oss tillsammans med Socialdemokraterna lagda förslaget, som nu även stöds av Miljöpartiet, i landstingsstyrelsen.

§ 35 Upphandlingsfrågor, ändringar i reglemente för landstingsstyrelse och nämnder, reviderad policy och nya riktlinjer**Anförande nr 7**

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande! Det här är då den andra delen, eftersom det också handlade om upphandling. Det fanns i rapporterna en fundering kring hur tydligt egentligen begreppet samordnad upphandling är och vad det egentligen är för något. Naturligtvis har vi som en så oerhört stor aktör ett ansvar för att göra bra och att göra rätt och för att se till att det finns en god transparens. Dessutom har vi ställt som ett grundläggande krav att där vi kan hitta former för att få bättre kvalitet, bättre effektivitet och bättre ekonomi ska man också kunna göra samordnade upphandlingar om det är att föredra.

Men det finns verksamheter där man ibland kan ha andra skäl för att inte vara med på en samordnad upphandling, och det möjliggör vi även med det här ärendet.

Även här är det så att mycket av det vi gör är egentligen bra, men det fanns även brister och behov av att göra förtydliganden. Inte minst handlar det om hur man delegerar och vem som gör vad.

Låt oss ta det här ärendet – lite grann som Johan Sjölander var inne på – som ett avstamp för hur vi ska göra framöver, utan att bara fastna i det specifika kostupphandlingsärendet vilket kanske är enkelt att göra. Här handlar det om att över huvud taget rätta till de felaktigheter och otydligheter som fanns, också när det gäller uppdrag och ansvarsfördelning i det reglemente som vi har haft.

Vår förhoppning är att de ändringar som här föreslås ska göra att regelefterlevnaden säkerställs, att vi får en kvalitetssäkring och förbättringar av insyn, men även uppföljningsmöjligheter är oerhört viktigt.

Vi har till exempel, för den som kunnat läsa igenom ordentligt vilket kanske inte alltid är så lätt, tittat på att dela in upphandlingen i olika kategorier – vi kallar dem för A, B och C. Det finns ju vad man kan kalla för vardagsupphandlingar – man köper in plåster och plasthandskar – där knappast fullmäktige behöver vara inkopplade, men även där behövs det en tydlighet i vad som är en sådan kategori av upphandling: Vem gör vad? Sedan har vi sådant som är av principiell karaktär, som antingen rör stora ekonomiska belopp eller har strukturella påverkningar, där faktiskt fullmäktige måste vara med och fatta beslut. Även här har vi nu tydliggjort hur och på vilket sätt ärendet ska följas upp och utvärderas.

I och för sig har man i en del av diskussionen som har varit tidigare, inte minst från oppositionens sida, tyckt att vi från majoriteten släpper alldeles för mycket makt till tjänstemännen. Jag skulle vilja säga att redan i och med det beslut som vi fattade med anledning av rapporterna som kom förra sommaren, då vi tog ett extra beslut i landstingsstyrelsen i augusti förra året om att lägga de samordnade upphandlingarna till landstingsstyrelsen, finns det en möjlighet för politiken i landstingsstyrelsen inför varje steg från det att man bestämmer sig för att göra en upphandling, ett förfrågningsunderlag och ända fram till dess att tilldelningsbeslutet ska göras, att ta tillbaks delegationen och avgöra om frågan är av sådan principiell karaktär att politiken måste få vara med och säga sitt. Det har vi nu återigen tydliggjort i det här dokumentet.

Sedan en tid tillbaka har vi också påbörjat att vi till landstingsstyrelsen får en redovisning av vilka upphandlingar som är på gång. Det har vi tidigare inte alls haft i landstinget på det sättet. Vi ser också var i processen som ett beslut befinner sig.

Som en direkt konsekvens av det här ärendet drog vi ur anmälningslistan ett ärende som kommer att vara en sådan samordnad upphandling, där vi ville invänta det här beslutet för att ta ett nytt tag. Vi ville se till att vi gör rätt saker och att den demokratiska delen ska fungera lika väl som tydligheten i tjänstemannakåren ska kunna fungera.

Vi vet ju vad vi vill göra. Min uppfattning är att med det här förtydligandet, även i det här ärendet, kommer vi att kunna göra mycket bättre framöver.

Anförande nr 8

Landstingsrådet W i g g (MP): Tack, ordförande, och tack, Catharina, för föredragningen! Du nämner bra upphandlingar, och det är ju viktigt ur flera aspekter. Det är viktigt ur ett demokratiskt perspektiv, som du säger. Det är också viktigt att det är bra upphandlingar med tanke på att det är skattepengar vi förvaltar, och därför ska vi ställa höga krav på upphandlingar så att de är riktigt gjorda ur alla synvinklar.

Sedan tog du upp vad du kallar vardagsupphandlingar, plåster och sådant. Där är det självklart att man inte kan ha samma deltagande från politiken som när man gör större upphandlingar. Men då går det inte att komma förbi Sodexo-upphandlingen, som faktiskt var i storleksordningen 1 ½ miljard. Det fanns bara en anbudsgivare.

Min fråga till dig är: Är du nöjd med att det i så stora upphandlingar som Sodexo-upphandlingen bara är en anbudsgivare? Ska landstinget när det gäller så stora belopp gå vidare med bara en enda anbudsgivare? Det vore intressant att få höra din principiella ståndpunkt i den frågan.

Förste vice ordföranden: Innan Catharina Elmsäter-Svärd får ordet ska jag bara uppmärksamma er på att när man begär replik så kan man beviljas den av två anledningar: antingen därför att man ska rätta ett sakfel, eller att man är apostroferad, som det heter. Jag tänker att Raymond hade lite svårt med det där. I fortsättningen när ni vill begära replik är det någon av de två förutsättningarna som ska föreligga.

Anförande nr 9

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande! Ja, som Raymond Wigg säkert vet har vi redan inskrivet i vår upphandlingspolicy en rad där det står att vi ska verka för att fler kan vara med och lägga anbud. Det kan handla om hur man väljer att dela upp olika förfrågningsunderlag eller vad som ska handlas upp.

Jag tänker inte gå in i den delen, huruvida jag är nöjd eller inte. Jag tycker att det viktigaste som vi har att tänka på just nu är att ta lärdom av det som vi faktiskt upptäckte i samband med bland annat kostupphandlingen, saker som har legat av gammal tradition, dåliga vanor och invanda rutiner sedan många år tillbaka, och fundera på – nu när vi har fått upp ögonen – vad vi kan göra som är mycket bättre.

Det är det som det här ärendet handlar om. Och där tror jag faktiskt att vi i grunden är överens.

Anförande nr 10

Landstingsrådet Wigg (MP): Tack, ordförande! Jag tar mig lite friheter ibland.

Det är klart att vi är helt överens om att det ska vara bättre i framtiden och att inte det som skedde ska upprepas. Men det är ändå en principiellt viktig fråga.

Du säger att i upphandlingspolicyn står det att vi ska få in fler anbudsgivare, men det ligger ju i sakens natur. När vi lägger ut saker och ting på upphandling så vill vi få in flera anbud för att kunna se vad det bästa är. Därför tycker jag att det är en viktig principiell hållning från dig som finanslandstingsråd att visa om vi är nöjda med att det i en så stor upphandling som Sodexo-upphandlingen bara kom in ett anbud. Det var ju en stor kritik mot att man lade förfrågningsunderlaget på ett sådant sätt att det bara kom in ett svar.

Det tycker jag är en viktig principiell fråga, som jag gärna skulle vilja ha svar på, trots allt.

Anförande nr 11

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Herr ordförande! Den här frågan vet vi är politiskt känslig, för den innehåller så oerhört mycket sprängstoff av olika karaktär. Naturligtvis kan vi göra politiska bedömningar, och vi vet vad vi har sagt tidigare: det ska finnas möjlighet för fler att lägga anbud. Vi har tittat på ett reglemente som ska göra det bättre framöver, som ska ta bort dåliga vanor och rutiner.

Men huruvida det var konkurrens eller inte finns det ju de som prövar. Konkurrensverket har tagit upp detta till prövning men sagt att man inte avser att göra någonting mera åt det. Med det kanske frågan är besvarad, av dem som inte gör något annat än att titta på den typen av frågor. Fast Raymond Wigg kanske inte delar deras uppfattning.

Anförande nr 12

Johan Sjölander (S): Herr ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till det förslag som föreligger. Det är bra förändringar som föreslås av regelverket runt upphandlingar och så – det är ju uppenbart när man läser det här papperet hur otydligt det har varit tidigare och vilka brister som har funnits.

Samtidigt vill jag ta chansen att få säga inför fullmäktige att det man tar tag i nu är en del av bristerna – man tar tag i en del otydligheter i regelverket för upphandlingar och föreslår förbättringar där. Det har tagit ett tag sedan kostskandalen, synpunkterna och kritiken från oppositionen och utomstående parter har sjunkit in och det man föreslår är ett mycket bättre regelverk än det som gäller i dag.

Men kom ihåg att även om kritiken mot kostupphandlingen från utomstående, från SKL och andra, delvis handlar om formalia och otydligheten, så fanns det också en annan kritik, som handlade om det demokratiska förhållningssättet, attityder och hur det hela har gått till. Det begicks fel i den processen också. Och det arbetet, att fortsätta jobba med de frågorna, att skapa en mer demokratisk kultur, att öka genomskinligheten. Ibland kan det fortfarande vara svårt att få ut material och information om olika upphandlingar som sker.

Det arbetet får inte ta ett stopp med detta ärende. Detta är en liten del av de brister som finns. De åtgärdas nu, och det är jättebra. Vi applåderar det och yrkar bifall till ärendet. Men arbetet med att öka genomskinligheten och den demokratiska tydligheten i vårt upphandlingsförfarande har bara börjat. Jag hoppas att det här inte är en slutpunkt utan en början.

Bifall till förslaget, med de orden sagda.

Anförande nr 13

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Det här är naturligtvis ett steg framåt. Misstagen har gjorts, och svagheter i upphandlingspolicyn och framför allt i dess tillämpning har ju visat sig med mycket stor tydlighet. Nu hoppas vi att den politiska nivån och även revisorerna följer upp så att det verkligen blir bättre, så vi inte får se något slags halvpris på det som har varit.

Det innebär nu inte att vi från Miljöpartiets sida är nöjda med det här förslaget från Alliansen. Vi menar att det fortfarande handlar väldigt mycket om tjänstemannamakt. Och det är naturligtvis enklast så för politikerna, men som politiker får man ändå inte glömma att man har det övergripande ansvaret även om man delegerar aldrig så mycket. Det som allianspartierna föreslår räcker tyvärr inte. Ni kan inte försöka avsäga er det politiska ansvaret på det här sättet.

Det finns två viktiga punkter som jag ska nämna, som naturligtvis ni i landstingsfullmäktige känner till men de som lyssnar på radio eller så kanske inte känner till. Det ena är förfrågningsunderlaget, och det andra är själva tilldelningsbeslutet. Förfrågningsunderlaget är det grundläggande dokumentet där man talar om vilka krav man ställer och vad det är man vill köpa, helt enkelt – ett anbudsunderlag, kan man säga, till dem som ska lämna anbud. Tilldelningsbeslutet är det avgörande då man bestämmer: Nu tar vi det här anbudet! Då är det naturligtvis jätteviktigt att det är det rätta anbudet och att beslutet tas i god demokratisk ordning. Då tar man hänsyn till exempelvis pris, kvalitet, material- och energiåtgång och andra viktiga saker.

Landstinget gör ju massor av upphandlingar, och politikerna kan naturligtvis inte besluta om alla dem, men vi tycker att i de stora upphandlingarna måste besluten fattas av politiker.

Miljöpartiet har i landstingsstyrelsen tidigare yrkat återremiss på det här ärendet. Det gör vi inte nu, därför att det inte är meningsfullt, men då hade vi inte fått bereda det ordentligt. Vi har nu av praktiska skäl något modifierat våra yrkanden som vi lade i landstingsstyrelsen. Jag läser upp dem:

- Landstingsdirektören ska inte få vidaredelegera beslut avseende samordnad upphandling.
- Beslut om undantag från samordnad upphandling får inte delegeras till landstingsdirektören.
- Landstingsdirektören får ej vidaredelegera undertecknandet av avtal i C-upphandling.
- Beloppsgränserna behöver ses över, då de i vissa fall är för höga.
- Beslut om större upphandlingar bör fattas på politisk nivå.
- Sociala och etiska krav ska alltid ställas, och riktlinjer för detta ska fortsatt utvecklas i samarbete med andra landsting och regioner.

Jag yrkar bifall till detta.

Anförande nr 14

H å k a n J ö r n e h e d (V): Ordförande! Jag yrkar för Vänsterpartiets del också bifall till förslaget.

Vi hade ju ett särskilt uttalande i landstingsstyrelsen, där vi tog upp det som har varit så mycket diskuterat och som SKL pekade på, att den beramade upphandlingen hade skett med ett bristande demokratiskt förhållningssätt. Men Catharina Elmsäter-Svärd säger att det ska bli bättre, så det hoppas vi att det blir!

Anförande nr 15

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Ordförande! För att det inte ska råda någon otydlighet på den punkten: Vi jobbar med så oerhört mycket upphandlingar, och hela omvärlden förändras vartefter liksom de som vi har att samarbeta med, och jag tror att vi måste leva med en ständig process för att alltid sträva efter att bli bättre.

Det som togs upp av Åke Askensten om förfrågningsunderlag, tilldelningsbeslut och så vidare är en del i den process som vi nu har startat, men som också kan göras bättre, där det återrapporteras till landstingsstyrelsen när vi själva vill avgöra om politiken ska gå in och fatta beslut eller delegationen, som nu är tydliggjord, ska fortsätta.

Har vi nu kommit så här långt, så har vi nu i dag ett ärende framme som ska komma till rätta med de brister och otydligheter som tidigare har redovisats. Sedan måste självklart den demokratiska processen alltid vara på agendan. Det är åtminstone Alliansens ambition.

§ 37 Överenskommelse med Lidingö stad om Lidingöbanans upprustning och ombyggnad

Anförande nr 16

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, ledamöter! Det här blir trevligare och trevligare, faktiskt, när det gäller kollektivtrafiken. De allra flesta av lidingöborna blir nog glada, för det har varit rätt mycket prat och utredande och förslag om mer eller mindre konstiga busslinjer under årens lopp, och bron vet ni har man pratat om så mycket.

Vi i Miljöpartiet är lite extra glada att Spårväg City, som vi motionerade om, inte kommer att sluta i Ropsten utan att den också kommer att fortsätta till Lidingö. Det är väldigt trevligt, så jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 17

Lennart Rohdin (FP): Herr ordförande! Jag ska fatta mig kort. Jag skulle kunna nöja mig med att säga: Äntligen! Det här med Lidingöbanans framtid är ju en långkörare, och det har varit en olycksalig osäkerhet som nu äntligen avslutas, och det är väldigt skönt att det kan ske i bredast möjliga enighet i den här församlingen – så borde det vara mycket oftare.

Förslaget är naturligtvis värdefullt för dem som bor på Lidingö och för dem som besöker Lidingö, och jag kan bara gratulera. Samtidigt vill jag ändå trycka på det som är viktigt i det här ärendet, nämligen att det har en vidare aspekt. Det här möjliggör en förlängning av ett spårbundet kollektivtrafiksystem via Stockholms city ända ut till västra Kungsholmen. Det är ytterligare en etapp på utbyggnaden av ett modernt spårbundet kollektivtrafiksystem i ytläge, ett komplement till den värdefulla tunnelbanan, som behöver ett komplement i de centrala delarna av Stockholm. Nu tar vi då ytterligare ett steg på väg mot ett kompletterande kollektivtrafiksystem i ytläge på det sätt som man redan gör i många tätbefolkade centra i Europa.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 18

Kjell Tresslow (M): Herr ordförande! Jag ska börja med att också be att få yrka bifall till det här förslaget.

Det är populärt att använda ordet "äntligen" i sådana här sammanhang. Lidingöbanan är ju den sista återstående spårbundna trafikapparaten som fortfarande använder sig av vagnmateriel från 1940-talet, så på det sättet är det ytterst lämpligt och trevligt att vi får det här.

Det möjliggör också en närmare anknytning av Lidingö till regionen, och det förstärker kopplingen mellan båttrafiken och landsystemet i den regionala spårvägssatsning som nu görs i regionen. Det stärker också miljöprofilen på kollektivtrafiken. Kopplingen mellan Gåshaga, skärgårdstrafiken och den centrala innerstaden är ju ett resultat av de beslut som landstinget nu kommer att ta och har tagit i olika sammanhang.

För Lidingös del ger detta en bättre möjlighet att bidra till den regionala utvecklingen, inte minst med de nytillskott av bostäder, bland annat i det så kallade Dalénumområdet, gamla AGA-området. Framöver innebär det också en utveckling av andra områden längs banan, där ju en stor del av befolkningen kommer att bo och kunna använda sig av denna bana.

Det bör också understrykas att det är en ganska stor insats i form av egenfinansiering som Lidingö stad gör, dels genom att fortsatt stå för underhållet och driften av järnvägsbron mellan Stockholm och Lidingö, dels genom medfinansiering av vagnmaterielen i form av en speciell spårvagn.

Så det här är ett bra exempel på hur samarbetet kan ske mellan kranskommunerna och landstinget när det gäller satsningar på kollektivtrafiken.

Vi är mycket glada och nöjda. Vi tror att det är en bra satsning också av det skälet att man fortsätter att utveckla de befintliga spåranläggningarna i regionen. Där är ju denna bana den sista länken bland de gamla, så att säga.

Med det, herr ordförande, yrkar jag än en gång bifall till förslaget.

Anförande nr 19

T a g e G r i p e n s t a m (C): Fullmäktige, ordförande! Det är roligt att för en gångs skull kunna gå upp i talarstolen och instämma i kören. För Centerpartiet är det här ett befriande beslut. Förra gången vi var med och räddade Lidingöbanan, kan man nästan säga, var efter valet 1982, så det känns väldigt bra att vi nu tar det här beslutet och kommer ifrån det som andra har pratat om när det gäller konstiga busslösningar och annat.

Det är också väldigt glädjande att se hur man kan genomföra ett sådant här beslut tillsammans med en kommun, som går in och satsar aktivt för att kunna utveckla spårtrafiken i länet och i regionen.

Den här banan kommer nu att renoveras till modern spårvägsstandard. Den var klassad som järnväg rätt länge – jag tror det var 2009 som den blev spårväg. Det blir nya fordon, och det blir nytt signalsystem. Det är en avsevärd summa som ska investeras, ungefär 800 miljoner kronor.

Lidingöbanan byggs ihop med Spårväg City och bildar en sammanhängande spårväg, som flera har sagt, från östra Lidingö över Djurgården och via city till västra Kungsholmen. Det blir en väldigt bra tvärbana för Stockholms stad, som också behöver en kraftig förstärkning av kollektivtrafiken.

Det här är en del av en historiskt stor satsning på spårbunden trafik, som nu genomförts av Centerpartiet och Alliansen, med bland annat Citybanan, Tvärbanan samt upprustning av Roslagsbanan och Saltsjöbanan. Det gör att fler kan välja tåg och spårväg framför bil, vilket är en stor miljövinst.

Jag yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 20

C a r l - A n d e r s I f v a r s s o n (FP): Herr ordförande! Äntligen, sade Lennart Rohdin, och jag ber att få instämma med honom och egentligen alla de tidigare talarna i den här frågan. Det är en märkligt stor enighet, i varje fall bland dem som hittills har talat – jag tror inte det kommer upp någon som talar emot heller.

Det är en lång lidandets historia som nu går mot sitt slut. Jag försökte tänka efter när det började. Det var väl egentligen 1971, när man beslutade sig för att lägga ned norra Lidingöbanan, för då gav man ett slags nådatid åt den södra banan. Det är en nådatid som har varat i 40 år, och vi har levt – vi, säger jag, för jag är ju lidingöbo och har hela tiden velat att banan skulle upprustas och bevaras – i ovisshet hela den tiden. Det är väl ingen hemlighet att SL:s inställning under alla dessa år har varit att banan skulle läggas ned och ersättas med bussar, som skulle bli billigare och bättre på alla sätt och vis – enligt SL, men inte enligt lidingöborna. Därför är vi nu naturligtvis ytterst tacksamma för att det här har gått att ordna till.

Jag vill påpeka, som min alliansbroder från Lidingö Kjell Treslow var inne på, att det är rusligt omodern vagnmateriel. Jag kommer ihåg att när jag var ung pojke – och det är så där 65 år sedan – och den nuvarande vagnmaterielen började trafikera, tyckte man att det var ett under av modernitet. De ersatte nämligen vagnarna från 1912, så det var ju ett stort steg framåt. Det ska tydligen vara vart 60:e år eller så som man byter vagnar på Lidingöbanan.

Jag är tacksam för att jag får vara med och uppleva detta. Det här var nämligen en viktig fråga för mig när jag kandiderade till landstinget i 2002 års val, att försöka säkerställa ett bevarande av Lidingöbanan, upprustning och modernisering. Tyvärr gick det ju inte så bra under förra mandatperioden. Det är väl inget att sticka under stol med, att den dåvarande majoriteten inte var särskilt på bettet när det gällde att driva fram en uppgörelse. Lidingö stad har hela tiden varit med och förhandlat, men på andra sidan har det varit stor tveksamhet och jag tycker nog att man kunde ha varit mer aktiv från den socialdemokratiska ledningens håll då. Jag minns fortfarande en debatt med Anna Kettner 2005 eller 2006 när hon

sade: Det är klart att ni kan få behålla banan, om ni betalar den. Ungefär den attityden har det varit.

Jag tycker att det här, som flera har sagt, är en utmärkt illustration till att man kan komma överens om det finns en kraft, och den kraften uppstod i och med att Alliansen fick majoritet. Christer Wennerholm och Lennart Rohdin har drivit på, och vi har fått ett bra beslut i denna fråga. Som flera har sagt är alltså Lidingö här med och tar sin del av kostnaderna – egentligen, tycker jag en för stor del, men vi har varit angelägna om att göra det.

Får jag bara till slut, herr ordförande, påpeka någonting som faktiskt ingen av de tidigare talarna har varit inne på men som jag tycker är viktigt och som faktiskt kopplar till nästnasta ärende på vår föredragningslista, där vi ska anta ett nytt handikappolitiskt program för landstinget. Fysisk tillgänglighet är en av de tre viktiga visionerna som skrivs in i det nya handikappolitiska programmet, och det gäller för landstinget att förverkliga den i de delar där landstinget har ett inflytande. Genom beslutet om Lidingöbanan får vi nu för första gången en tillgänglighet, för vagnarna från 40- och 50-talet har varit omöjliga, helt otillgängliga för handikappade. Nu blir det moderna, tillgängliga vagnar och det blir en ombyggnad av stationerna. Det här är ett stort steg också för att leva upp till landstingets målsättning när det gäller handikappolitiken, och det tycker jag är särskilt glädjande eftersom jag också är engagerad i de frågorna.

Herr ordförande! Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 21

Landstingsrådet Dahlberg (S): Carl-Anders, jag tycker det där var en helt onödig släng. Nu är inte Anna här och kan ta den här repliken, så jag gör det i hennes ställe.

Det hade säkert funnits en uppgörelse om Lidingöbanan förra mandatperioden, om Lidingö hade bjudit till. Det stora bekymret var att Lidingö kommun inte var beredd att ta sin del av ansvaret, det vill säga ansvara för bron i enlighet med det tidigare avtal som fanns mellan Lidingö och SL.

Anförande nr 22

Carl-Anders Ivarsson (FP): Nu sitter jag inte i något beslutande organ i Lidingö, men jag har ändå, tycker jag, kunnat följa resonemangen rätt bra. Det har alltid funnits en beredskap från Lidingös sida att ta detta.

Ett slag var det, som Lars Dahlberg också vet, en viss osäkerhet om man över huvud taget kunde upprusta bron och om den gick att använda. Det var man förstas tvungen att klarlägga först, för se att riva och bygga en ny bro hade nog inte Lidingös skattebetalare kunnat klara av. Men när det väl hade klarlagts att det gick att restaurera och underhålla den nuvarande bron för ändamålet har Lidingö varit beredd att ställa upp. Lidingös skattebetalare tar på sig den kostnaden, och vi tar också på oss kostnaden för att investera i vagnmateriel, som framgår av ärendet.

Anförande nr 23

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ja men, Carl-Anders, då är vi ändå hyfsat överens om historieskrivningen. Det är ju så att hade man varit överens om hur brofrågan skulle hanteras så hade det funnits en uppgörelse. Det var tvisten om bron skulle byggas om som förse-nade alltihop, inte den tidigare rödgröna majoriteten i landstinget. Det är den historieskrivningen som jag tycker du behöver fundera över.

Anförande nr 24

Carl-Anders Ifvarsson (FP): Vi har ju varit hyfsat överens här tidigare i dag. Jag tycker inte att politiska församlingar ska fatta beslut om vad som är den rätta historieskrivningen. Vi hade ett sådant fall i ett annat politiskt forum nyligen. Bortsett från detta vill jag ändå hävda min historieskrivning, att Socialdemokraterna knappast drev på. Jag har inte uppfattat att det fanns något stort engagemang från Anna Kettner och de övriga Socialdemokraternas sida i denna fråga, inte ens sedan det blivit klart att det gick att restaurera bron.

Anförande nr 25

Jan Stefansson (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag får väl också säga "äntligen", eftersom alla andra har gjort det. Vi tar ansvar för att regionen kan växa och utvecklas samtidigt som kollektivtrafiken ska ta marknadsandelar från bilismen. Därför är det nödvändigt att skynda vidare med viktiga spårutbyggnader. Upprustning och utbyggnad av Lidingöbanan är ett sådant beslut.

I samverkan med Lidingö stad har därför en överenskommelse arbetats fram som möjliggör en utveckling av Lidingöbanan. SL har i överenskommelse med staden åtagit sig att utföra och bekosta upprustningen och ombyggnaden av Lidingöbanan till modern standard, som beräknas påbörjas 2011. SL och Lidingö stad har konstaterat att en framtida sammankoppling med ny spårtrafik i Ropsten, Spårväg City, ger sådana möjligheter att en upprustning av lokalbanan är det totalt sett bästa för både SL och Lidingö. En sådan hopkoppling av spårnätet skulle ge en snabb och effektiv tvärförbindelse hela vägen från Gåshaga på Lidingö till västra Kungsholmen, vilket dessutom kommer att medföra en välbehövlig avlastning av tunnelbanenätet.

Miljöpartiet inledde med att säga att de har motionerat om spår i Stockholm, men enligt mitt förmenande har de haft fel kompisar. Kristdemokraterna har som ni alla vet kämpat hårt och framgångsrikt för en utbyggnad av spårtrafiken i regionen, och vi är därför glada för att nu Tvärbanan City, tidigare Djurgårdslinjen, byggs. Spårväg City är en viktig del i att öka kapaciteten i City men även i att möjliggöra en framtida förlängning från Saltsjöbanan vid Slussen, via Skeppsbron in till City.

Det som skiljer Kristdemokraterna och Alliansen från oppositionen är att vi tar ett samlat ansvar för vår regions behov av infrastruktursatsningar både när det gäller spår och vägar. Under nästa mandatperiod vill vi även påbörja att konvertera busslinje 4 till spårväg, så att de olika spårvägslinjerna i Stockholm kan växa samman till ett spårvägsnät. Tänk om alla här och nu i dagens beslut kan ställa sig bakom detta mycket goda förslag!

Idén om att knyta ihop Lidingöbanan med Spårväg City skulle på ett positivt sätt förbättra möjligheterna att resa tillsammans här i Stockholmsregionen.

Anförande nr 26

Kjell Treslow (M): Herr ordförande! Jag begärde egentligen bara en replik, men jag gjorde visst fel tecken. Hur som helst ville jag bara vitsorda det som Carl-Anders Ifvarsson redan har sagt, nämligen att det fanns ett mycket stort ointresse från landstingets sida under förra mandatperioden. Jag har faktiskt deltagit i fullmäktiges arbete och på nära håll följt förhandlingarna mellan Lidingö stad och landstinget. Det var över huvud taget svårt att få några till förhandlingsbordet under förra mandatperioden.

Det var också svårt att överblicka möjligheterna för en enskild kommun att ta en kostnad för en järnvägsbro. Det ska också sägas att Lidingö är den enda kommun i regionen som ensidigt står för brokostnader, och det gäller då gamla Lidingöbron. I det inledande skedet hade man naturligtvis ganska ingående diskussioner om kostnadsnivåer och omfattning och så vidare när det gällde vad som var SL:s respektive stadens ansvar. När man kom fram till att det var möjligt lossnade förhandlingarna. Men jag vill säga att det är tack vare den nuvarande landstingsledningen som vi har fått detta på plats.

Nu ska vi inte bråka mer om detta utan bara konstatera att det finns ett förslag här, och det är viktigt att det antas, för det möjliggör också de utbyggnadsplaner för Dalénum och annat som finns. En sak som ingen heller har sagt är att Lidingö knyts närmare i infrastrukturen om det blir verklighet att stallet för vagnarna kommer att ligga på Lidingö. Då knyter man Lidingö ännu mer till regionens verksamhet. För Lidingöbor och alla andra som ska till skärgården kommer detta att vara bra.

Än en gång bifall till förslaget!

Anförande nr 27

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Som miljölandstingsråd känns det oerhört glädjande för mig att vi i dag kan stå här och välsigna överenskommelsen mellan Stockholms läns landsting och Lidingö kommun. Det är också mycket glädjande med den enighet som har framkommit här. Nu vill alla partier ta åt sig äran och hålla sina händer över denna historiska uppgörelse.

Särskilt glädjande är detta med tanke på att Lidingöbanans fortbestånd tidigare ofta har hängt på ett hår. Jag tänker att min företrädare Knut Nilsson, som var med och räddade Lidingöbanan 1982 genom en ohelig allians över blockgränsen, nog ler i sin himmel i dag.

Jag måste dock rikta fullmäktiges uppmärksamhet mot ett annat spårprojekt, vars finurlighet framträder i förnyad dager genom det beslut som vi tar i dag. Det är Spårväg City. Det som framkommer här är att ett plus ett blir mycket mer än två. Vi har nu beslutat bygga en Spårväg City, och vi beslutar nu också att rusta upp Lidingöbanan och ge den modern standard. De ska kunna fogas ihop, och vi får därigenom ett sammanhängande spårssystem från västra Kungsholmen, över City och ända ut till östra delen av Lidingö. Jag vill erinra fullmäktige om att denna plan är det bara Alliansen och i viss mån Miljöpartiet som kan ta åt sig äran av.

Jag hoppas att detta blir ett incitament för vänstersidan att ompröva sin kritiska hållning och de hårda ord som de har riktat mot Spårväg City. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 28

B j ö r n S i g u r d s s o n (MP): Det tycks vara populärt bland oss män här i salen att bygga spårvagnar.

Till Jan Stefansson vill jag säga att jag tror att vi nog alla ser möjligheterna att bygga ihop lokalbanorna och de spårssystem som finns. Det finns sedan länge en gemensam linje i den planeringsfrågan. Det är dumt att bygga upp en motsättning mellan de olika partierna i den frågan.

Jag skulle vilja rekommendera andra kommuner att göra som Lidingö har gjort, alltså att satsa pengar på kollektivtrafiken i stället för att medfinansiera statens byggande av diverse vägar i regionen. Vi tackar Lidingö för den föregångsrningen!

§ 38 Kompensation till SL:s resenärer

Anförande nr 29

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d (M)**: Herr ordförande! Det är lika bra att jag säger det från början: Här har vi ett ärende som det i den här lokalen också finns enighet om.

Att kollektivtrafiken fungerar är en förutsättning för att stockholmarna i hela länet ska kunna ha en vardag som går ihop. Sedan drabbades vi – eller gladdes – av ett enormt snöfall, som naturligtvis också påverkade hur människor kunde eller inte kunde ta sig från jobb, skolor och så vidare. Även om vi tidigare i olika sammanhang har fått föredragningar om det arbete som man har lagt ned på att röja snö, få ordning på växlar och så vidare är det ändå så

att förtroendet har rubbats när vi inte kan leva upp till det som vi har sagt är en av de mest prioriterade frågorna. Därför uppkom också förslaget om att på ett eller annat sätt kompensera våra trogna SL-resenärer.

Herr ordförande! Jag skulle vilja tacka alla berörda. Snöfallet var inte länge sedan, men vi har redan via SL:s styrelse och gemensamt i landstingsstyrelsen, trots att det varit ont om tid, fått upp detta ärende, som nu ska beslutas formellt här, eftersom det handlar om en avgift som ska beslutas av fullmäktige. I går var det väldigt många glada stockholmare som konstaterade att landstinget ibland är både snabbt, alert och handlingskraftigt. Det hade vi inte kunnat vara om inte alla hade varit överens i frågan.

Förslaget i dag är en kompensation till de trogna SL-resenärerna som motsvarar en veckas restid.

Anförande nr 30

Erika Ullberg (S): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Det finns mycket att säga om den gångna vintern. Det finns också mycket att säga om SL:s misslyckande i att bedriva kollektivtrafik. Mycket kommer också att sägas här i dag.

I det här ärendet finns det inget att invända i sak. Resenärerna har drabbats mycket hårt och ska givetvis kompenseras. Det här kostar skattebetalarna ytterligare 50 miljoner kronor.

Det tråkiga är att vi inte kan kompensera dem som är arbetslösa, föräldralediga, pensionärer eller andra resenärer som inte dagligen arbetspendlar. De får med det här beslutet ingen som helst ekonomisk kompensation. SL tvingades – på ett delvis felaktigt sätt – ta det drastiska beslutet att säga: Tyvärr, ni 700 000 resenärer, åk inte med oss! Vi klarar inte vårt åtagande.

Nu har ju inte alla möjligheten att stanna hemma från jobbet, att gå till jobbet till fots eller att ta bilen, och det var alltså de som var mest utsatta som tvingades stå i timmar och frysa och vänta och krängla. Det var stundtals ganska obehagligt i ersättningstrafiken också. De resenärer som inte hade kort fick betala fullt pris som vanligt, med SMS-biljett, med kuponger eller med remsor. Jag tycker att det är orimligt att de inte ska få någon ersättning för det.

Jag tycker att alla borde kunna få både en stor ursäkt och, som plåster på sären, ekonomisk kompensation. Nu kan vi inte göra på något annat sätt än det som står i förslaget, men givetvis borde inte SL ha tagit betalt av någon resenär, särskilt inte de dagar då vi själva sade att vi inte skulle komma att klara att leva upp till vårt åtagande och uppmanade folk att inte resa med SL. Hur kunde vi samtidigt ta fullt betalt av resenärerna?

Jag tycker att detta är beklagligt. Jag har inget annat yrkande, men jag hoppas att detta kan vara en lärdom för framtiden.

Anförande nr 31

Landstingsrådet Elmäster-Svärd (M): Herr ordförande! Jag konstaterar till att börja med att Erika Ullberg inte har något annat förslag till beslut.

Den ursäkt som efterfrågas här i dag har levererats för länge sedan, såväl av SL självt som av dess vd, liksom från de politiska företrädarna, både i annonsform och medialt. Det är klart att vi har bett om ursäkt för att det inte fungerade.

En fördel är dock att även de som då inte hade kort kan vara med och få del av kompensationen. Kompensationen gäller ju från och med i går fram till den 15 april. Närhelst man köper ett månadskort får man del av rabatten, även om man inte hade något månadskort förut.

I går var det ganska kul att på radio höra dem som hade konstaterat att man kunde få rabatten två gånger. På något sätt måste vi arbeta för att få tillbaka förtroendet. Kundnöjdheten har inte minskat under den här perioden. Vår framtid handlar om förtroendet, och jag tycker att vi tar oss an det i och med det här ärendet.

Anförande nr 32

Erika Ullberg (S): Det vore förmätet av mig att räkna ut om det lönar sig för de arbetslösa, pensionärer, föräldralediga och tillfälliga besökare som inte brukar köpa kort. Får de 160 kronors rabatt, eller 100 kronor för dem som betalar reducerat pris+ Det vore lite förmätet att säga att detta är en given kompensation som gynnar alla.

Gällande kundnöjdheten talar jag som en av dessa 700 000 resenärer. Man är inte nöjd. Om mätningarna visar något annat stämmer de inte. Det är klart att vårt förtroende har skadats.

Anförande nr 33

Lennart Rohdin (FP): Herr ordförande! Även i den här frågan ska jag fatta mig kort. Det finns inget i det som har förevarit som går att förklara bort. Jag vill också understryka att det är en väldigt styrka att vi över blockgränserna kan vara överens om både att det inte får vara så här och att resenärerna måste kompenseras för detta. Det är en styrka att vi kan vara så pass överens i den här frågan.

Än en gång: Detta är en rak och tydlig ursäkt till de trots allt väldigt ofta överraskande tålmodiga resenärerna i SL-trafiken. De ska ha all heder av detta.

Vi är som sagt överens om att det inte får vara så här. Framför allt får det inte vara så här en gång till, antingen det gäller vintern 2011, 2015 eller 2030. När nästa vargavinter kommer får detta inte upprepas. Här har SL fått väldigt tydliga uppdrag av sin styrelse.

Jag vill avsluta med något som jag tycker är väldigt viktigt eftersom jag är ganska flitig resenär med flera av de många trafikslagen inom SL, och det är att framföra ett tack och en hyllning till personalen inom SL. Väldigt många i personalen har gjort allt det vi har rätt att kräva av dem för att hjälpa till, och många har gjort mycket mer än vi kan kräva, och det är de värda ett mycket stort tack för.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 34

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Vi är från Miljöpartiets sida mycket nöjda med att det nu blir ett beslut om kompensation. Om det är några som gör riktigt goda miljöinsatser, och de är dessutom ett prövat och tappert släkte, så är det de som åker med kollektivtrafiken. Nu har de haft det extra besvärligt. Man skulle egentligen vilja belöna dem ytterligare. Detta är i alla fall hyfsat.

Samtidigt kan man säga att våra entreprenörer och anställda verkligen har ansträngt sig för att motverka de här problemen. De har hjälpt till på ett bra sätt. Det kunde faktiskt ha varit ännu värre. Vi ska inte glömma det.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets förslag i landstingsstyrelsen. Det förändrar inget i sak när det gäller kompensationen, men vi tyckte att landstingsdirektörens skrivning var bättre än landstingsrådsberedningens.

Anförande nr 35

Mona Rudenfeldt (S): Presidium, ledamöter och åhörare! Ursäkter är väldigt trevliga men kompenserar inte arbetstidsbortfall, missade läkarbesök och så vidare. Erika Ullberg har framfört en rad utmärkta synpunkter som jag instämmer i.

En rad olika kriterier för ersättning av drabbade av katastrofläget i vinter har nämnts, och det är förstås den sista veckan i februari som åsyftas. Dock har man inte nämnt färdtjänst. Färdtjänstkunder kan ibland åka med kollektiv där så går, men under detta vinterkaos torde fler bilresor med färdtjänst ha utförts. Jag saknar att dessa åtgärder omnämns bland dessa kompensationer. Det gäller både resenärerna i färdtjänsten, som betalar motsvarande SL-kort de också, och kostnadsstället Färdtjänst. Varför har man inte omnämnt detta bland kriterierna för ersättning?

Anförande nr 36

Gunilla Roxby Cromwall (V): Fullmäktige, ordförande och åhörare! Även i detta ärende är vi helt överens i sak, precis som med Lidingöbanan. Det är bra att fullmäktige i dag tar ett snabbt beslut om att en del av de resenärer som fått utstå så mycket får kompensation. De har stått och fryst i timmar, stått och trängts och varit rädda, och många har gått miste om inkomster. Detta är en del av det vi i landstinget nu behöver göra.

I landstingsstyrelsen hade vi i Vänsterpartiet ett tilläggsförslag som tyvärr har fallit eftersom sportlovet har varit. I andra sammanhang anser vi alltid att det är viktigt att barn får se orsak och verkan snabbt. Då lade vi fram en skrivelse om att barnen under sportlovet borde ha kompenserats med fria resor. Men nu har sportlovet redan varit, och de barn som har kort kan kompenseras i efterhand.

Men det finns ju andra resenärer som är drabbade. Mona var inne på färdtjänstresenärerna. Jag känner färdtjänstresenärer som när de beställde bilar under de här dagarna fick höra ifrågasättanden om de verkligen måste åka. Hur har de drabbats, och hur ska de kompenseras? Den frågan kvarstår. Vi måste titta på hur vi ska göra för att kompensera dem för bortfallet.

Sist men inte minst: Den här situationen får aldrig någonsin upprepas. Vi lever i Sverige och Stockholm där vi har vinter, och vi kommer att ha vintrar även framöver. Vi måste göra så att trafiken går. Det fanns brister här. Nu måste vi titta på vilka brister som fanns i snöröjningen, varför det blev sådan isbildning, varför tunnelbanan inte kunde bromsa och så vidare. Det var faktiskt ett antal passagerare som var utsatta för livsfara när tunnelbanan inte kunde bromsa.

Nu måste det bli konsekvensanalyser, och efter det naturligtvis åtgärder, så att vi i framtiden kan lova stockholmarna att de alltid kan resa med vår kollektivtrafik.

Vänsterpartiet har i dag inget annat förslag till beslut än det gemensamma i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 37

Jan Stefansson (KD): Herr ordförande! Jag hoppas att detta är både första och sista gången som vi använder skattemedel på det här sättet och kompenserar resenärerna. Det säger jag inte för att jag tycker att det är fel. Jag tycker tvärtom att det är glädjande att vi är överens om att göra detta. Däremot måste vi sända starka signaler till verksamheten där bristerna finns. De måste åtgärdas. Detta får inte ske igen.

I går när jag stod på Kungsängens pendeltågsstation kom en före detta vänsterpartist, numera socialdemokrat, fram till mig och sade: Janne, är du i farten nu igen och sinkar tågen? Hans tåg var 20 minuter försenat. Sedan skrattade vi åt det, förstås, och hade lite seriösare samtal. Sedan sade han: Jag förstår er. Det var växelfel i Sundbyberg i går. Det är 30 års eftersatt underhåll av spären. Det sade han. Jag kunde mest vara tyst.

Mig veterligen har Alliansen inte haft ansvar för trafiken under dessa 30 år, så det är ett delat ansvar. Därför är det också ett delat ansvar att tala om för resenärerna att ingen av oss accepterar det här. Det låter i talarstolen som om vi vore oense, men i sak är vi faktiskt inte det. Med detta hoppas jag att resenärerna känner att vi ber om ursäkt. Vi gör det till och med

med pengar. Men detta ska fungera, och vi var på rätt väg när det gäller kundnöjdheten sedan valet. Jag tror att vi har goda förutsättningar att fortsätta på den vägen.

Anförande nr 38

Tage Gripenstam (C): Ordförande, fullmäktige! Det är roligt att vara överens, men inte med Åke Askensten. Han talar om belöning till våra resenärer. Jag tror inte att det är särskilt många stockholmare som tycker att det är en belöning att få en ersättning för det som har hänt den här vintern. Det är ingen belöning utan en ersättning och en ursäkt för det som har hänt – ett misslyckande på grund av extremt och ovanligt vinterväder.

Hela Stockholms läns kollektivtrafik ska naturligtvis fungera även under extrema förhållanden, och den här kompensationen är en signal om att vi tar resenärernas problem på största allvar och att vi är beredda att rätta till de problem som finns.

Man ska ha en beredskap för rejäla vintrar med mycket snö och sträng kyla. Det kräver bland annat en tydlig redovisning från operatörerna och ställer krav på deras beredskap och handlingsplaner för extremsituationer. Det här har styrelsen nu krävt redovisning av. Man jobbar med det. SL måste bli bättre på trafikinformation. Vi har därför begärt att få ta över ansvaret från Banverket för informationen till pendeltägsresenärerna. Jag hoppas att det förverkligas.

Vi satsar också på nu infrastruktur som har både bättre kvalitet och större omfattning, så att det finns fler möjligheter i den här typen av situationer. Bättre information till kunderna är också något som det arbetas på, både realtidsinformation via mobila nät och på andra sätt.

Jag tycker att det här förslaget är alldeles utmärkt och ett bra initiativ, och det är roligt att vi är överens om det. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 39

Stella Fare (FP): Herr ordförande! Det känns trevligt att som SL-företrädare kunna säga att vi hade större förståelse för resenärerna än vad SJ hade. Vi var mycket tidigare med att ta på oss ansvar och erbjuda kompensation. En sak är säker, och det är att det finns många frågor som kräver svar. Vi har väl alla ställt dem.

Det första är detta med normalvinter. Det måste omdefinieras. SL kommer nog aldrig mer att planera för något som kallas normalvinter. Alla ni som har följt väderprognoserna vet att detta var unikt. Inte på över 30 år har vi haft en liknande situation i Stockholmsregionen. Då måste man fundera på att stärka beredskapen. Att ha en beredskap med så många olika operatörer är en logistikuppgift.

Vår vd har fått i uppdrag att gå igenom vad som brast. En del av oss har svaren. Vi vet att spåren inte är tillräckligt underhållna. Vi vet att det har saknats personal som kunde gå ut och knacka bort snö. Men samordningen mellan olika operatörer i en verksamhet som är upphandlad är något nytt som måste hanteras och tacklas.

Den här frågan handlar också om att vi har haft en väldigt bristfällig organisation för informationen. Det är ingen nyhet. Det har talats om detta i årtal, men nu blev det ännu tydligare att informationssystemen måste få en gemensam avsändare och att informationen måste kvalitetssäkras. Det kommer också snart upp i SL:s styrelse.

Den här krisen i kollektivtrafiken har också visat något som inte var så uppenbart tidigare, nämligen att vi helt och hållet saknar marginaler på spåren. Det är det som är skälet till att man inte kan rätta till förseningar. Spåren är helt fulla. Då blir det oerhört sårbart. När människor frågar varför tågen gick i tid förr när det var hårda vintrar är en del av svaret att spåren inte var tillräckligt fulla, utan det gick att hantera en försening med olika åtgärder. Vi har också ett mycket känsligare system i dag med mer känslig elektronik. Förr i

världen var tågen mer robusta, men de hade inte alls samma finesser som i dag och inte heller samma säkerhetssystem.

Sammantaget ger detta en komplex bild och är en del av svaret på varför vi inte kunde leva upp till vårt åtagande under vintern. Jag hoppas mycket på den utredning som kommer. Jag hoppas att den får mycket uppmärksamhet och att vi på så vis ytterligare kan förklara för våra resenärer varför det gick som det gick och att vi kommer att förbättra på alla sätt till nästa vinter, som kanske blir lika sträng.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 40

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare och ledamöter! Både Stella Fare och Tage Gripenstam har nu varit uppe och egentligen dragit i gång en ny debatt, vilket jag hoppades att vi skulle slippa. VI har ett antal interpellationer som ska besvaras när det gäller just störningsinformationen och bristerna i den. Det här ärendet handlar just om kompensationen.

Det finns mycket man kan säga. De båda tidigare talarna tog upp begreppet normalvinter. 30 år är en tidsrymd som de flesta i det här rummet har upplevt. 70 år är det kanske också en del som har upplevt. Det har aldrig varit så illa som under den här vintern. Men de delarna kommer vi in på i interpellationsdebatterna senare.

Självklart måste man kompensera de resenärer som nu har drabbats. Det är bra att man nu tar tag i den saken. Men vi ber om att vi håller oss till ämnet, tack.

Anförande nr 41

Agneta Boström (MP): Ordförande, ledamöter! Kompensationen i sig är bra och välbehövlig. Däremot noterar jag en märklighet i hanteringen av själva ärendet. VI står här i dag och pratar om och ska fatta beslut om en ersättning som började betalas ut redan i går. Det känns som en nonchalans gentemot den demokratiska processen. Jag vet inte vad vi här i fullmäktige gör om vi ska börja fatta beslut om sådant som redan är genomfört.

Det är lite grann samma nonchalans som trafiklandstingsrådet visade den hårt provade SL-personalen genom att gå ut med detta som en nyhet innan information ens hade gått ut. Man fick ingen information, och man hade att hantera de SL-resenärer som trodde att kompensationen skulle börja gälla omedelbart. SL-personalen hade att hantera detta, och jag tycker att man ska visa lite större respekt för den demokratiska ordningen, så att vi hade kunnat fatta beslut om detta i fullmäktige innan det trädde i kraft.

§ 39 Nytt program 2011-2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning – Handikappprogram Mer än bara trösklar

Anförande nr 42

Landstingsrådet Nyman (KD): Herr ordförande! Jag ska börja med att gratulera den här församlingen som får möjlighet att ta det här beslutet om ett nytt handikappolitiskt program. Vi har ju ett program som räcker det här året ut, och vi beslutar nu om ett nytt så att vi hinner vänja oss vid och ställa in oss på det och så att det ska finnas på plats när nya styrelser och nämnder väljs efter valet i höst.

Jag har dristat mig att kalla detta för ett stort steg framåt när det gäller arbetet med delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det är nog det, för det skiljer ut sig helt och hållet från tidigare program. VI har valt, vilket är alldeles naturligt, att följa FN:s standardregler, alltså den konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som finns. Den är ratificerad av konungariket Sverige och ska naturligtvis följas.

Vi har haft flera mål för ögonen. Ett av dem är att försöka göra det så kort som möjligt och därigenom tillgängligare även för oss som inte kan identifiera någon speciell funktionsnedsättning. Många av oss som engagerar sig politiskt, inte minst i områden som gränsar till detta, behöver ha en bas att stå på som är så enkel, lättfattlig och tydlig att man nästan kan den utantill.

Syftet är alldeles klart. Vi vill med det här identifiera och undanröja specifika hinder för personer med funktionsnedsättning och se till att alla verksamheter i landstinget, antingen vi själva står för dem, beställer dem eller efter upphandling blir finansiär av dem, ska omfattas av dessa regler. Det är oerhört långtgående. Men vi har som sagt försökt göra dem kortfattade och tydliga. Varje förvaltning och bolag ska tillämpa de delar av programmet som är adekvata för deras verksamhet.

Upplägget är det som ni har kunnat se i handlingarna. Det är uppdelat i tre målområden: Bemötande, Kommunikativ tillgänglighet och Fysisk tillgänglighet. Vi har försökt fokusera på flera viktiga saker. Fysisk tillgänglighet är viktig i sig, men rubriken är *Mer än bara trösklar*. Det har tidigare varit väldigt mycket fokusering på det, inte minst inför det här året, som enligt riksdagens beslut skulle vara det år då vi hade uppnått den tillgänglighet som alla drömmer om.

Varje avsnitt är uppbyggt med olika mål: Mål 1, mål 2 och mål 3. Det börjar med en visionsbeskrivning. Det följs av en målbeskrivning och en beskrivning av tips och medel, och till sist finns ett fjärde moment som handlar om indikatorer om vart det hela pekar och hur det kan följas upp. Detta finns för vart och ett av dessa områden.

Det är med både glädje och viss stolthet som jag i dag yrkar bifall till detta nya program för människor som behöver en särskild insats i den yttre miljön, när det gäller kommunikation och i bemötandet för att vi ska nå till det läge där man också med funktionsnedsättning känner sig jämställd med samhällsmedborgarna i övrigt.

Att lägga upp det på det här sättet har motiverats av att de hittillsvarande programmen – jag kan väl medge att jag varit ansvarig för ett av dem, dock inte det som gäller nu – inte har varit så tydliga i vad gäller målbeskrivningarna, och därför det varit knepigt att följa upp hur verksamheterna har klarat av sina uppdrag. Men med det här dokumentet som ska beslutas om en stund – förhoppningsvis i enighet – blir det en förbättring. Programmet ska gälla från 2011 till 2015 och har alltså bästa tänkbara förutsättningar. Låt oss hjälpas åt i beslutet och se till att medverka i förverkligandet av detta.

Anförande nr 43

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Låt oss först konstatera att det finns en brist i hanteringen av det här ärendet, nämligen att det inte har remitterats till landstingsstyrelsens samverkansråd med handikapporganisationerna. Vi borde ha fått det på remiss.

En annan synpunkt som vi har – vi tycker i och för sig att det är ett bra program – är att det behövs jämförelsetal för att kunna se vad vissa förvaltningar och bolag har gjort för att underlätta. Det har det varit dåligt med.

Nästa synpunkt gäller uppföljningen, som är viktig. Där finns det stora brister. Den största och tydligaste bristen gäller SL, som inte kommer att klara mer än delar av handikappmålen under 2010. Det kommer fortfarande att vara besvärligt på många bussar, och det är fortfarande besvärligt för många med rullstol i tunnelbanan att komma ombord och av på vissa stationer. Det varierar tyvärr. Det är tråkigt att man inte lyckades bättre med handikappanpassningen.

Men uppföljningen är också viktig. SL:s styrelse måste ta itu med frågan varför man inte använder nigningsfunktionen på bussarna. Det är ett elände för många, inte bara för rörelsehindrade utan också för dem med barnvagnar och för andra. Det är stor nivåskillnad, och man har en buss som kan eliminera den skillnaden. Jag tycker att det är nonchalant hos ent-

reprentörerna att man inte använder denna funktion, och det är viktigt att SL:s styrelse följer upp detta.

Sedan kan man förvånas över att handikapporganisationerna faktiskt har sagt jag till SL:s så kallade boskapsvagnar, det vill säga de vagnar där man kraftigt har minskat antalet sittplatser. De innebär ett nytt funktionshinder, och det är ett funktionshinder för alla som reser med SL:s tunnelbana.

Bifall till förslaget till handikappprogram!

Anförande nr 44

Landstingsrådet Nyman (KD): Herr ordförande! Jag tror aldrig att vi någonsin i detta landstings historia kommer att ha det på det sättet att ett landstingsstyrelseutskott ska vara remissinstans för landstingsstyrelsen. Det är bakgrunden till att ni inte har varit remissorgan. Däremot, Åke Askensten, har frågan varit uppe, bland annat den 27 april förra året, då vi fick information om upplägget och hade en rejäl diskussion om just upplägget och ordningen i det här programmet. Men jag tror inte att landstingsstyrelsens utskott eller andra utskott någonsin blir remissorgan till sin huvudman. Det verkar helt orimligt att ha sådana anspråk.

Däremot har det varit en bred remiss till andra berörda, inte minst till de handikapporganisationer som vi har i länet. Jag tycker att remissarbetet har gått fullt korrekt till, även om jag utgår från att utskotten inte heller fortsättningsvis kommer att vara remissorgan.

Anförande nr 45

Åke Askensten (MP): Detta, Stig Nyman, är den offentliga sektorns elfte budord: Så har vi aldrig gjort! Och det tolfte är: Så har vi alltid gjort! Därför kan man inte göra sådana saker som att remittera det till det utskott som faktiskt regelbundet jobbar med de här frågorna men som bara mycket flyktigt har fått jobba med detta. Vi fick inte ens se texten i förslaget i förväg. Det är sanningen, Stig Nyman.

Anförande nr 46

Landstingsrådet Nyman (KD): De där elfte och tolfte budorden kan ni ha i Miljöpartiet, men i landstinget ska vi ägna oss åt att följa de reglementen och instruktioner som finns. Du var dessutom närvarande vid den grundliga genomgången i april enligt de minnesanteckningar jag har. Att ha sina egna utskott som remissorgan – ja, jag förstår inte varifrån man får sådana idéer.

Detta är bearbetat på precis samma sätt som alla andra ärenden. Det viktigaste som samverkansrådet har att se till är att handikapporganisationernas syn kommer till uttryck i remissarbetet. En del förvaltningar och andra landstingsverksamheter har naturligtvis också haft möjlighet till remissyttranden över programmet. Det här har skötts på ett sätt som både handikapporganisationerna och de fackliga organisationerna i den centrala samverkansgruppen är nöjda med.

Anförande nr 47

Stella Fare (FP): Herr ordförande! Åke Askensten svartmålar något fruktansvärt. Det beror kanske på att han sitter långt från SL:s styrelse. Det händer mycket när det gäller handikappanpassning. Vi har precis haft ett samgående med Färdtjänstnämnden, och det snabbar på processen. Färdtjänstfolket kommer att inspirera och gör det redan på ett påtagligt sätt. Vi har till exempel OTA-projektet, där färdtjänstexperterna samverkar med kommunerna i länet för att de ska hjälpa till med den anpassning som krävs. Detta är ett av de många exempel jag har på att det sker mycket på den här sidan nu.

Detta hade inte kunnat ske utan ett samgående. Jag minns nu inte hur Miljöpartiet ställde sig till det, men det var andra som var kritiska. Jag tror att det kommer att betyda mycket för tillgängligheten, men det krävs att man samverkar över förvaltnings- och bolagsgränser, och det står också inskrivet i vårt program.

Anförande nr 48

Åke Askén (MP): Om det jag gjorde var en svartmålning är verkligheten väldigt svart, Stella Fare. Jag tycker att du borde åka med de stora blå innerstadsbussarna. Då ser du hela tiden hur man underlåter att använda det hjälpmedel man har för rörelsehindrade och andra. Tyvärr fungerar det inte. Det är er uppgift i SL:s styrelse att ta tag i detta. Det har vi talat om flera gånger i den här församlingen, men ingenting tycks hända.

Anförande nr 49

Stella Fare (FP): Jag tycker att det är lite konstigt att du, Åke, underlåter att nämna vår stora satsning på spårburen trafik. Det är det mest tillgängliga färdmedel som kan erbjudas. Handikapporganisationerna är väldigt positiva till de nya spårvägarna som har direktinsteg från gatan och som är tillgängliga för alla som har någon form av rörelsehinder.

Jag nämnde också tidigare de tunnelbanevagnar som vi testar och som har en annan inredning än i dag. Också där blir det lättare att komma in och ut om man till exempel är rullstolsburen. Det är bakgrunden till att man har varit positiv till dessa nya vagnar som vi nu testar.

Anförande nr 50

Håkan Jörnehed (V): Ordförande, ledamöter! Här har vi ett nytt program för perioden 2011–2015 för delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det är ett handikappprogram med titeln *Mer än bara trösklar*. På själva programmet har vi inga synpunkter. Vi tycker att det är ett bra program som är väl genomarbetat. Det märks i programmet att det är framtaget i nära samarbete med handikapporganisationerna. Vi ställer oss helghjärtat bakom programmets attityd, vilja och ambition.

Det är bra att man fokuserar på fler dimensioner än, som det heter i titeln, bara trösklar, det vill säga mer än bara den fysiska tillgängligheten. Vänsterpartiet välkomnar särskilt skrivningarna om att landstinget ska anställa personer med funktionsnedsättning. Vi välkomnar också att handikappprogrammet gäller frö de verksamheter som landstinget upphandlar.

Vänsterpartiet har dock gjort ett särskilt uttalande där vi frågar vad programmet egentligen har för status och värde. På vilket sätt ska det implementeras, och hur ska det avsättas resurser för det? På vilket sätt förpliktigar det för landstinget? Om man inte följer det eller om någon entreprenör inte följer det, vad händer då?

Programmet heter *Mer än bara trösklar*, fast under den här mandatperioden har vi fått erfarenheten att det fortfarande är just trösklar som vi står och stampar på tillgänglighetsåret 2010. Trots alla vackra ord har majoriteten auktoriserat ett antal vårdcentraler som inte uppfyller kraven på grundläggande tillgänglighet för funktionsnedsatta. Man kan helt enkelt inte ta sig in på vårdinrättningarna. Det är svåra, otillgängliga trappor som en rullstolsburen inte kan använda. Det är trånga små hissar och handikapptoiletter som inte finns.

Ni har det senaste året auktoriserat ett antal tandläkarmottagningar för barn där till och med föredragande tjänsteman har sagt att detta bryter mot landstingets handikappprogram, men ändå har ni velat gå vidare. Det argumentet biter inte på den styrande alliansen i Stockholm. Vi hade önskat att man skulle återremittera ärendet för att ta reda på hur många av mottagningarna som är gröna, gula eller röda. Men inte ens det ville ni.

Ni auktoriserar alltså vårdinrättningar som stänger ute funktionsnedsatta vuxna och barn på grund av trösklar. Det får i praktiken konsekvensen att den valfrihet som är detta fullmäktiges paradgren inte gäller alla invånare.

Gång på gång tvingas vi konstatera att alliansmajoriteten bryter mot det gamla handikappprogrammet, så hur blir det med det nya som nu strax ska beslutas? För oss i Vänsterpartiet är det självklart att skattefinansierad verksamhet ska föregå i tillgängliga lokaler, punkt slut.

Jag undrar hur det är med er i majoriteten. Om ni skulle tvingas bekänna färg i de exempel jag nämnde är det viktigare för er att släppa in fler privata vårdgivare än att tillse att alla invånare ska kunna använda dessa vårdinrättningar. Kom ihåg att det som är bra ur tillgänglighetssynpunkt är bra för alla – för dem som kommer med barnvagn, med smäsyston eller för dem som har svårt att röra sig.

Jag undrar, Stig Nyman, vilken ställning det program har som nu strax ska beslutas. Vad betyder det som sägs under de olika målområdena? Under målområde 1 står det att beställaren kan ha "möjlighet till ekonomisk reglering då överenskommelsen inte fullföljs". Vad betyder detta – är det tvingande eller är det godtyckligt?

När nästa ärende om att auktorisera tandläkarmottagningar kommer, kan man då peka på programmet och säga att vi har mandat att detta inte gäller, eller hur fungerar det? Det är väl viktigt att sådana här program efterföljs, så att de inte blir bara tomma ord.

Med dessa synpunkter yrkar jag bifall till programmet.

Anförande nr 51

Landstingsrådet Nyman (KD): Herr ordförande! Fullmäktigebesluten är betydelsefulla. De ska vara vägledande, och de policyprogram vi antar på miljöområdet och andra områden gäller. De gäller oavsett vem som sitter i majoritet. Såvitt mig bekant är ingen av de mottagningar som du nämnde och som enligt ditt synsätt inte skulle ha auktoriserats ny. Det bedrivs verksamhet där också under förra perioden och under det program som gäller nu. Där får man nog använda kalsuparteorin för att komma till rätta med det hela. Det vill säga att vi båda får ta åt oss äran eller skammen, oavsett vilken majoritet vi har tillhört.

De beslut som tas står uttryckta i programmet. Sedan ska vi naturligtvis leva upp till dem. Programmet ska gälla. Självklart är det på det sättet. Sedan kan vi naturligtvis fundera på om vi följer upp dem tillräckligt bra eller inte.

Anförande nr 52

Håkansson (V): Ordförande och Stig Nyman! Nu pratar du mot dig själv, Stig. Du säger att det handikappprogram vi redan har ska gälla. Ni följer ju inte det utan beslutar tvärt emot. När vi vill återremittera detta för att ta reda på vilka mottagningar som inte fungerar vill ni det inte, för ni tycker att det är viktigare att auktorisera dem.

Nu ställs ju mycket tydliga krav i handikappprogrammet. Vad betyder det egentligen, Stig? Betyder det att vi bara ska prata och säga vackra ord, eller ska de efterföljas? Kommer det att vara viten för de mottagningar där man inte kommer in med rullstol i dag? Vad kommer att hända? Vad betyder det som vi strax ska besluta? Det är det jag undrar.

Anförande nr 53

Carl Anders Ifvarsson (FP): Ordförande, landstingsledamöter! För oss liberaler är det en självklarhet att samhället ska ge förutsättningar för alla människor att tillvarata sin fulla kapacitet. Självförverkligande ska inte vara ett privilegium för ett fåtal utan för alla. Det är mot den bakgrunden som Folkpartiet under så lång tid har kämpat för allas rätt att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Det var det som var vägledande för Bengt Westerberg under 1990-talets början när han genomdrev LSL-lagstiftningen och mycket aktivt verkade

för att FN:s standardregler skulle bli verklighet. De tillkom med direkt stöd av den dåvarande borgerliga regeringen.

Då kanske vi var världsledande på något sätt. Nu har nog utvecklingen sprungit ifrån Sverige. Vi är inte världsledande när det gäller att vara ett samhälle som är tillgängligt för alla. Vi måste jobba på oförtrutet. Det tycker jag att vi faktiskt gör här i Stockholms läns landsting. Jag tycker att vi gemensamt har jobbat på rätt bra. Vi tar de handikappolitiska frågorna på stort allvar över parti- och blockgränser. Det är glädjande, tycker jag.

Arbetet inleddes bra under förra mandatperioden, då vi antog en ordning för konkret samverkan med handikapporganisationerna och det första handikappolitiska programmet. Det följdes av det program som i dag gäller och som nu revideras för att gälla för en ny period och får en annan och mer konkret utformning. Jag tycker att det är bra.

Det program vi antog 2006 var också bra, men många, däribland jag, var kritiska mot att det var för allmänt hållet och för mångordigt. Det här är ett fylligt men ändå konkret program som lyfter fram några konkreta punkter och sätter upp dem som mål, och man anger också vägarna att nå de målen.

Det fina med det här programmet är att man sätter upp konkreta mål som ska vara möjliga att följa upp och också ska följas upp. Det är ett styrdokument. Detta säger jag lite som en kommentar till Håkan Jörnehed. Detta program ska vara styrande för landstingets nämnder, styrelser och förvaltningar. Det är också en del i en utvecklingsprocess. Genom att vi jobbar med konkret samverkan förs arbetet för att skapa ett bättre samhälle för människor med funktionshinder hela tiden framåt.

Jag vill särskilt understryka vad som sägs i programmet: För att detta ska kunna bli verklighet måste landstingets alla medarbetare medvetandegöras om programmet och vilka krav det ställer. Det lägger ett stort ansvar på nämnder och styrelser att medvetandegöra medarbetarna.

Jag vill, herr ordförande, till slut understryka vad som sägs i programmets inledning. Det står: "Programmet syftar också till att Stockholms läns landsting anställer fler personer med funktionsnedsättning." Det tycker jag är en kärnpunkt. Alltför många med funktionsnedsättning utestängs i dag från arbetsmarknaden. Här måste vi inta en mer öppen attityd och använda all vår kraft och kreativitet.

Det gäller förvisso att undanröja fysiska hinder för att öka tillgängligheten. Det kanske är en första förutsättning. Men det är mer än så. Det handlar om hur vi alla ser på människor med funktionshinder. Det är en fråga om de attityder och värderingar som präglar oss.

Jag är glad över att det har tagits fram ett konkret, koncist och koncentrerat förslag till handikappolitiskt program och att den politiska enigheten kring det är så stor som den är. Det bådär gott. Nu gäller det för oss alla, där vi är verksamma ute på fältet, att se till att frågor om bemötande, kommunikativ tillgänglighet och fysisk tillgänglighet för alla förs framåt.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 54

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Du säger, Carl-Anders Ifvarsson, att vi nu har tydliga mål som vi kan följa upp. Det tycker jag också är bra.

Men när man inte följer målen, vad tycker du då ska hända? Ska man lägga ner verksamheten? Ska vi över huvud taget ha den verksamheten? Om det är verksamheter som vill få auktorisation som inte följer de grundläggande fysiska tillgänglighetskraven, ska vi då ha dem eller inte ha dem? Vad tycker du som folkpartist? Det ska väl inte bara vara de vackra orden som gäller, utan det är resultatet som räknas – verkligheten!

Anförande nr 55

Carl-Anders Ifvarsson (FP): Håkan Jörnehed! Nu krånglar du väl ändå till saker i onödan. Fullmäktige fattar besluten, och besluten ska följas. Det var också Stig Nyman väldigt tydlig med tidigare här i talarstolen. Det gäller inte något annat i det här sammanhanget än i något annat sammanhang där fullmäktige har fattat beslut. Om en nämnd, styrelse, förvaltningschef eller någon annan inte följer besluten finns det olika åtgärder som ska vidtas.

Det går inte att ge något generellt svar på vad som händer i den ena eller andra konkreta situationen. De som vi har gett förtroendet att administrera landstinget och driva den operativa verksamheten ska se till att beslut följs. Ytterst är det förstas revisorerna och till slut fullmäktige som kan agera. Det finns massor med åtgärder som kan vidtas om olika organ inte följer fullmäktiges beslut.

Svårare än så är det faktiskt inte.

Anförande nr 56

Håkan Jörnehed (V): Tack, Carl-Anders Ifvarsson, för att du är så tydlig: Fullmäktige fattar beslut, och de ska följas. Jag lovar att citera dig på den punkten. Och jag lovar framför allt att använda det citatet när jag diskuterar de här frågorna med dina borgerliga kolleger.

Anförande nr 57

Carl-Anders Ifvarsson (FP): Det behövs nog ingen särskild debatt med mina borgerliga kolleger i de här frågorna. Vi är alla väldigt överens om att beslut ska följas. Konstigare än så är det inte.

Anförande nr 58

Gunilla Roxby Cromvall (V): När det gäller jämställdhet: Alla är för den – men ingenting händer. Detta program är jättebra. Det tycker alla, handikapprörelsen och alla här i fullmäktige. Det har också varit en bra process. Men hur ser vi till att alla ser att det handlar om mer än bara trösklar? Låt mig exemplifiera.

Det finns brister i vårt synsätt. Tonen i programmet är helt rätt. Alla människor ska ha möjlighet till full delaktighet i samhällslivet. Det är självklart. Men hur blir det verkligt? Implementeringen och tyngden som Håkan har pratat om är det viktiga. Vad skriver vi i besluten? Vad gör vi när man inte håller sig till programmet?

Det står till exempel: "fullständigt och faktiskt deltagande i samhället ... lika möjligheter". Inte minst ärendet innan visar att vi inte ser och tar till oss. Vi har ju ännu inte tagit till oss att även de som åker färdtjänst eller de som har gånghjälpmedel har det jättesvårt i den kollektiva trafiken, även om SL gör väldigt mycket annat. Tillgänglighet handlar om vikten av att vi till exempel ser att snön måste röjas bort och att halkbekämpning måste ske.

Vi måste rätta oss efter detta. Redan i januari lade jag en skrivelse till SL om att vi måste ta bort snön. Men då sade SL: Det är inte vårt bord – det är inte vi som röjer snö, utan det är andra, entreprenörer och kommuner. Då vädjade jag och sade: Men se på resenärerna – de har det svårt därute!

Det behövs en mycket stark person för att klara av att köra en rullstol eller rullator i snömodd eller en mycket stadig person för att klara av den ishalka som fortfarande råder här ute. Det är synnerligen viktigt även för personer med funktionsnedsättning.

Det här programmet måste vi alla se till får högsta status och efterlevnad. Det får aldrig mer bli så att SL framöver säger: Det är inte vårt ansvar. Bryter vi mot programmet ska vi påtala det och se till att det är full delaktighet för alla i vårt samhälle, även för de personer som har funktionsnedsättning.

Anförande nr 59

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Låt mig börja med att berätta att jag är glad över det program som vi ska besluta om. Jag är oerhört glad över att man har gått ifrån de många namn som man har haft på programmet. "Mer än bara trösklar" är ett väldigt bra namn på programmet, och det säger mycket. Handikappfrågor handlar inte bara om hinder som trösklar utan också om mycket annat, om bemötande, om bra kommunikation. Jag uppskattar också att man har gått ifrån detta med handikappprogram, ett program för en viss sorts människor som skulle behöva vissa insatser.

Det är bra att vi i dag beslutar om ett program för delaktighet. Programmet är kort och ganska konkret. Jag skulle gärna se att det blev ännu mer konkret. Och programmet är ganska lätt att förstå, vilket är viktigt.

Men jag vill nämna tre områden där jag tycker att programmet borde kunna förbättras. Jag har försökt ta reda på vad som är skillnaden mellan det förra programmet och det som kommer att gälla från nästa år. I stora delar ser jag ingen skillnad.

När det gäller att programmet ska följas upp och efterlevas ser jag att bolag, nämnder och styrelser ska redovisa en gång om året. Det har de gjort under många år. Men det har blivit väldigt lite konkret. En gång om året redovisar man i bokslut och annat. Jag tycker att man borde kunna redovisa hela tiden eller låt oss säga två tre gånger om året. Jag skulle också ha velat att handikapporganisationerna hade haft större roll när det gäller att implementera, utvärdera och följa upp.

Sedan gäller det tillgängligheten. Vi kommer snart att behandla en motion om tillgängligheten i världen, så det lämnar jag därhän. När det gäller kollektivtrafiken och tillgängligheten inte bara i världen: Jag har här i dag en partikamrat som har blivit diskriminerad. Hon kunde inte delta från början i fullmäktiges arbete. Hon har hörselproblem, och hörselslingan fungerade inte. Som tur var fanns det hjälpmedel att få. Men till och med här diskrimineras alltså personer med olika funktionsnedsättningar

Stella Fare pratar väl om att SL är handikappanpassat mer eller mindre till hundra procent. Nej, det tycker jag inte. Det är förlegat i ett modernt transportsystem i Europa att bussar ska ha ramper och ska niga när de kommer till hållplatsen. I staden Barcelona, som jag stolt kommer från, är alla busshållplatser upphöjda, så när bussen kommer fram till hållplatsen finns det ingen skillnad mellan bussen och där rullstolen eller något annat ska stå. Jag har på de sista tre åren – och då är jag generös och snäll när jag säger det – inte sett någon rullstol på våra bussar. Och jag har ingen bil utan är kollektivtrafikant sedan många år.

Det tredje jag vill nämna är att programmet i mycket bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning – det är inte något lätt namn att uttala. Det är bra att Sverige ratificerade det för ett par år sedan. Det dokumentet, som jag har läst flera gånger, innehåller många viktiga områden. Jag vill nämna något som ingen har berört och som är väldigt viktigt. Det är det som står i artikel 16.

Där står det hur viktigt det är med en bra vård i rehabilitering för personer som har blivit våldtagna, som man har utfört våld mot. Du, Stig, och många andra vet hur svårt det är. De mest kända fallen gäller personer med utvecklingsstörning. De har det svårt i dagens sjukvård när det gäller både vård och rehabilitering. Jag tycker att programmet kunde ha varit generöst och tagit upp de frågorna.

Anförande nr 60

Stella Fare (FP): Ordförande, fullmäktige! Man ska inte svartmåla, sade jag i mitt förra inlägg. Och man ska inte heller skönmåla, vill jag gärna säga en gång till härifrån talarstolen.

Det är precis som Juan Carlos säger: Vi är oerhört utlämnade åt en busstrafik med 600 linjer. Det är inte alls alla linjer som är tillgängliga för den som har ett rörelsehinder, och det är inte alla chaufförer som gör sitt bästa för att använda de hjälpmedel som finns. Det återstår mycket.

Vi har problem i tunnelbanan. Vi har hissar som står. Då kan man inte ta sig ner i de djupa gångarna under jord. Visst finns det mycket att göra. Men jag vill understryka att om det är något som SL ägnar sig åt med kraft just nu så är det att tillgängliggöra kollektivtrafiken för alla människor.

I och med sammanslagningen med färdtjänsten har vi fått ett mycket mer offensivt arbete och ett holistiskt perspektiv, där man ser till helheten och samverkar med kommunerna, vilket är det allra viktigaste för att få busstrafiken att bli tillgänglig.

Anförande nr 61

Juan Carlos Cebrian (S): Jag trodde att du, Stig, skulle nämna att jag har en partikamrat här som har blivit diskriminerad vid dagens fullmäktige, en förtroendevald person som inte kunde höra vad andra hade att säga. Jag trodde att du skulle nämna det.

Stella Fare vill jag tacka för att du har en mjukare ton. Förut pratade du om att Sverige är bäst. Nu säger du att det finns en del att göra men inte så mycket. Vi svenskar är kända för att ofta åka utomlands. Titta runt omkring i Spanien, Holland och Tyskland! Där kan du se handikappanpassningar som vi än så länge bara drömmer om här i Sverige.

Anförande nr 62

Stella Fare (FP): På den punkten är du och jag helt överens. Ett internationellt perspektiv visar verkligen att det finns många städer som vi kan lära av, inte minst i Tyskland. De länder som fick uppleva andra världskriget gjorde tidigt den erfarenheten att de måste ha en stad tillgänglig för människor med funktionshinder orsakade av kriget. Det har gjort att många städer ute i Europa ligger långt före oss. Det är en del av sanningen.

Jag håller alltså helt med om det. Internationell inspiration bör vi hämta från många håll. Det gäller inte bara detta område.

Anförande nr 63

Ann-Sofi Mathiesen (MP): Ordförande, landstingsledamöter! En av de bästa sakerna i programmet är texten om att anställa människor med funktionshinder, inte minst därför att det kommer att öka förståelsen ute i verksamheterna för hur det fungerar i praktiken. Den finns inte alltid i dag. Man förstår inte betydelsen av om hissar eller rulltrappor står, och man har inte alltid viljan att snabbt åtgärda sådant.

Visst är det bra med uppföljning i form av att man rapporterar en gång om året. Men det hjälper inte dem som är ute i verkligheten. Deras verklighet fungerar inte när saker och ting inte funkar. Då måste det finnas en beredskap för att åtgärda det, inte bara rapportera utan snabbt åtgärda, så att dessa personer inte står där mellan två väningsplan och inte kan komma vidare eftersom hissen står till exempel. Det är jätteviktigt för den som är ute i verkligheten.

Nigande bussar är något positivt som har kommit, även om det kanske inte är perfekt och det kanske finns bättre system. Detta är ändå viktigt för dem som är ute i verkligheten. Men det gäller att niga med bussarna inte bara när folk går på. Många chaufförer förstår inte att för dem som använder detta är det kanske allra viktigaste att kunna göra det när man ska gå av bussen, speciellt för äldre personer. Ibland måste folk ge hjälp till dem som ska gå av.

Anförande nr 64

Pia Ortiz-Venegas (V): Jag skulle vilja börja med att säga att programmet i många delar är bra. Men tyvärr måste jag konstatera att jag tycker att utgångspunkten för programmet är fel. Det pratades en hel del om snö i förra ärendet. Jag måste säga att ordet "snömos" dyker upp i mitt huvud lite grann när jag läser programmet.

Framför allt reagerar jag på det som står om den fysiska tillgängligheten. Programmet ska börja gälla år 2011, det vill säga året efter det att den fysiska tillgängligheten i vårt samhälle ska vara åtgärdad. Trots detta står det i programmet att det ska utgå från att avtal skrivs trots att tillgängligheten inte är uppfylld. Sedan ska uppföljning, överenskommelser och eventuella konsekvenser om det hela inte sköts följa. Utgångspunkten måste i stället vara att vi inte skriver avtal om den fysiska tillgängligheten inte kan uppfyllas.

Jag har ett par frågor till Stig Nyman och tror att den ena frågan lite grann är en upprepning av vad Håkan har sagt tidigare. Jag skulle vilja veta vad det betyder i praktiken att man skriver in ett avsnitt om tillgänglighet i avtalet. Och vad innebär det i praktiken att man ger möjlighet till ekonomisk reglering om inte överenskommelser – som vi inte heller vet hur de kommer att se ut – följs? Kommer detta att utnyttjas och i så fall när?

Det första programmet för handikappades rättigheter skrevs i FN redan 1975. Det är 35 år sedan. Men det är fortfarande uppenbarligen inte implementerat i samhället.

Man pratar lite grann om ansvar för finansieringsprincipen. Den frågan har diskuterats sedan 1976.

Det finns ett populärt uttryck inom handikapprörelsen. Man brukar säga: Vi begär inga privilegier. Vi begär bara samma rättigheter som alla andra redan har.

Det finns några saker i programmet som jag trots allt tycker är bra. Det är jättebra att man äntligen har konkreta, mät- och uppföljbara mål. Jag tycker att det är bra att det finns möjlighet till ekonomiska regleringar, om de nu kommer att användas. Det är bra att man åskådliggör de så kallade osynliga handikappen. Det är bra att man anställer personal med funktionshinder. Det är också bra att man tar upp bemötande och kommunikativ tillgänglighet.

Jag hoppas trots allt att programmet ska bli ett avstamp för en ny era med en fungerande verklighet och en fungerande vardag för alla våra brukare med funktionsnedsättning och ge dem samma möjligheter till praktik och vård som alla andra redan har.

Det har skrivits oerhört många program och deklARATIONER, även i FN. Men det har gått 35 år, och ingenting har egentligen hänt. Jag hoppas att det nu blir skillnad.

Anförande nr 65

Landstingsrådet Nyman (KD): Ordförande! Jag måste börja med att säga att jag ifrågasätter åsikten att ingenting har hänt på 35 år. Då undrar jag: Var i all världen har ni varit någonstans? Jag kan berätta att SL har varit nominerat till bemötandepriiset flera gånger, men här låter det som om SL inte har gjort något över huvud taget, oavsett majoritet.

Programmet sägs vara jättebra "snömos". Det är en utgångspunkt. En annan är att det finns bra saker.

Avtal är avtal, och avtalsskrivande parter måste se till att avtal följs och följs upp. Vi har försökt vara mer konkreta än något annat liknande program i landstinget. Alltså har det hänt massor.

Riksdagsbeslutet om att vi vid utgången av det här året skulle vara mest tillgängliga stad och land i världen kan vi ägna annan tid åt att diskutera. I dag är det lite för ont om tid till det.

Jag yrkar bifall till förslaget. Starkare än så här går det inte att gå fram i dag.

Anförande nr 66

Pia Ortiz-Venegas (V): Stig! Jag kommer inte att yrka avslag på programmet. Jag är bara lite skeptisk till vad det kommer att fungera i praktiken. Vi kan till exempel se på vårdvalet. Där har vi en regelbok där det står att den fysiska tillgängligheten är ett krav för auktorisation. Trots detta har det aldrig tagits upp i sjukvårdstyrelser. När man får beslutet om auktorisation står det inte ens nämnt om lokalerna är tillgängliga eller inte. Det har i alla fall inte varit så historiskt.

Det har auktoriserats en mängd vårdgivare som inte har tillgängliga lokaler. På vilket sätt kommer det här programmet att göra någon skillnad, när man till och med i programmet utgår från att avtal kommer att skrivas? Det finns inget krav i programmet på att tillgänglighetsnormerna ska vara uppfyllda. Det står bara att det ska finnas ett avsnitt om det i avtalet. Det är absolut inte samma sak, och därför är jag skeptisk.

Anförande nr 67

Landstingsrådet Nyman (KD): Ordförande! Till skillnad från den sista talaren är jag väldigt förhoppningsfull. Det måste man vara när man är med och tar fram ett program av den här arten. Om jag skulle vara skeptisk i grunden och skulle säga "Det här kommer inte att följas", vad i all världen är man med om då?

Nej, nu ska vi fatta ett enhälligt beslut. Jag kan inte leda i bevis men jag har förstått att det pågår ett rejält uppföljningsarbete från HSN:s sida mot de vårdaktörer som inte uppfyller de krav som finns i nuvarande program. Hur långt man har kommit och hur det sker i detalj kan jag inte gå in på, eftersom jag inte har den kunskapen. Men jag har informerats om att det pågår ett sådant arbete.

Du får gärna vara skeptisk. Men var då skeptisk på ett positivt och optimistiskt sätt. Om du är skeptisk till allt som händer och säger att ingenting har hänt och fortsätter att göra det, då ger du inte den coachning och det stöd som många medarbetare och för den delen också politiska medarbetare behöver för att arbeta fram en bättre situation. Jag har gott hopp om att vi, när vi får de årliga rapporterna framöver, kommer att konstatera att vi tar jättekiv framåt.

Anförande nr 68

Pia Ortiz-Venegas (V): Stig! Jag ska förtydliga mina frågor till dig lite grann.

Innebär skrivningarna i detta program att du accepterar att det skrivs avtal med entreprenörer, vårdgivare och andra som inte uppfyller tillgänglighetskraven? Det var den första frågan.

Den andra frågan äldre återigen: Kommer de ekonomiska regleringarna att användas, och i så fall när?

Anförande nr 69

Landstingsrådet Nyman (KD): Herr ordförande! Det vore en önskedröm att vara ordförande i varenda nämnd och styrelse, så att jag kunde styra allt avtalsskrivande. Men nu är det inte så, utan här måste vi hjälpas åt.

Meningen med att ha ett program av den här arten är att tillgodose det du säger. Du kommer nog alltid att vara skeptisk – det verkar vara din grundinställning. Men jag är förhoppningsfull om att styrelser och nämnder, sedan detta är beslutat, kommer att agera inför året som kommer.

Det är hälsosamt att då och då pröva sin egen majoritetsperiod. Kan det möjligen ha funnits en eller annan brist under mandatperioden före den här? I så fall borde man vara lite försiktigare i uttryckssättet, tycker jag.

Anförande nr 70

Kajsa Hansson (C): Ordförande, fullmäktige! Det finns mer att göra. Men genom det här förslaget tar man ett stort steg framåt när det gäller arbetet med delaktighet för personer med funktionshinder. Det gäller målen, som är mätbara och konkreta och ger möjlighet att intensifiera arbetet med bemötandet och den kommunikativa tillgängligheten och den fysiska tillgängligheten. Målet är att alla stockholmare ska ha möjlighet att ta del av landstingets tjänster och information på ett helt annat sätt än tidigare. Det innebär också att det ställs högre krav på Stockholms läns landsting som arbetsgivare.

Jag har förmånen att sitta med i samverkansrådet, där förslaget har diskuterats med de företrädare som sitter där. Utgångspunkten i förslaget har varit att det ska vara kort, mätbart och uppföljbart. Programmet har sin utgångspunkt i den konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som FN har.

Dokumentet har byggts upp efter samma struktur som landstingets miljöprogram. Efter en kort inledning, vision, bakgrund, syfte, ansvar och uppföljning – inte minst uppföljning – beskrivs de tre målen bemötande, kommunikativ tillgänglighet och fysisk tillgänglighet.

Beträffande den allmänna attityden till personer med funktionshinder finns det mycket övrigt att önska. Det man kan hoppas och det jag hoppas på programmet – med de konkreta målen och de årliga uppföljningarna och innehållet – är att det smittar oss andra också. Den tanken i programmet tycker jag är bra. Visionen innebär ju att landstingets medarbetare och medarbetare i verksamheter som vi har avtal med bemöter alla på ett respektfullt, serviceinriktat och professionellt sätt oavsett individuella olikheter.

Ju fler som skaffar sig den kunskapen om människor med funktionsnedsättning, desto fler är det tillsammans som kan jobba mot rådande attityder, som det egentligen handlar om.

Någon har insiktsfullt sagt att det är lättare att spränga en atombomb än att försöka spränga en attityd. Vi måste tänka ett steg till. Det är ju tillgänglighetens år, och det är bra att inleda nedrustningen i fråga om attityder mot personer med funktionshinder under det här året.

Ordförande! Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 71

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande, landstingsledamöter! Detta är ett mycket positivt ärende. Då tycker jag att det är lite tråkigt att vi ska stå här och träta. Veldig mycket i vårt samhälle har förändrats till det bättre för dem som lever med en funktionsnedsättning i vårt samhälle. Det har skett framför allt under de senaste åren.

Jag tänkte på det när jag hörde Åke Askensten prata om SL. När vi har våra samverkansråd finns det ett område som man ofta lyfter fram som positivt, där samverkan fungerar bra, där man kommer in tidigt i ärendena och där vi som landsting lyssnar på vad handikapporganisationerna säger, och det är SL. Därför tyckte jag att det var tråkigt att SL blev det första exemplet på något som inte fungerade, för så är det inte.

När det gäller tillgängligheten till lokaler och detta med avtal: Det ska naturligtvis inte finnas några avtal som gäller lokaler som inte är tillgängliga. Samtidigt vet vi att vi sitter fast i en verklighet. Det finns i dag husläkarmottagningar och tandläkarmottagningar som inte uppfyller målen. Om vi skulle gå in stenhårt och säga "Nu bryter vi alla avtal – de får inte finnas kvar", då skulle vi sitta i en verklighet där det inte fanns tandvård till våra barn och där det inte fanns husläkarmottagningar i vissa områden, eftersom det faktiskt inte finns några till-

gänglighetsanpassade lokaler där eller lokaler som är lätta att bygga om. Det är ett problem som vi måste arbeta med och sätta in väldigt mycket krafter på.

Håkan Jörnehed! Du vet att vi har gett förvaltningen i vårt sjukvårdsområde ett uppdrag att försöka hjälpa framför allt husläkarmottagningarna med en plan på hur man på lite sikt ska kunna göra något åt dessa problem.

Men nu står vi här i dag för att vi ska besluta om ett nytt program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det är väldigt bra. Det är ett kort program. Det är koncist. Det är lätt att sätta sig in i. Därför är jag också helt övertygad om att det finns goda utsikter att det kommer att både implementeras och efterlevas av våra verksamheter.

Att göra som man har gjort här, ta avstamp i FN-konventionen och göra det i samarbete med våra handikapporganisationer, ger programmet en stor tyngd som jag tror är viktig för det fortsatta arbetet.

Programmet, som ni säkert har läst själva, är indelat i tre stora områden: bemötande, kommunikativ tillgänglighet och fysisk tillgänglighet. Det är viktiga frågor där vi har kommit långt men där det fortfarande finns mycket kvar att göra. Vi ska fortsätta att arbeta vidare med det. Vi ska ta till oss kunskaper som finns på andra ställen, i andra länder och i andra verksamheter än vår egen.

Något som är mycket positivt i programmet är att det innehåller mål och indikationer som är möjliga att följa upp. Vi kommer att kunna se vad vi lyckas med och vad vi måste fortsätta att arbeta vidare med.

Jag tycker att det är särskilt positivt att man pratar om att höja kunskapen hos landstingets medarbetare, att öka både den fysiska och den kommunikativa tillgängligheten till alla landstingets tjänster och lokaler och att sträva efter att fler funktionsnedsatta ska kunna anställas i landstinget. Inte minst det sista är viktigt.

Jag är glad att kunna stå här och yrka bifall till programmet. Det är ett stort steg i rätt riktning för ett landsting och ett samhälle där det blir ännu lättare att leva för funktionsnedsatta.

Anförande nr 72

Håkan Jörnehed (V): Ordförande, Marie! Jag känner inte att jag står här och träter. Jag känner att min ambition är att göra programmet mycket bättre.

Marie! Du och jag brukar ju umgås och diskutera de här frågorna. Du säger att det blir vita fläckar, men det har framför allt handlat om nya vårdcentraler i innerstaden, där vi inte har några vita fläckar. Det kommer nya verksamheter som inte uppfyller kraven. Det har jag försökt diskutera med dig. Jag har velat att man skulle ha någon plan för hur man ska lösa detta eller ta ett särskilt beslut.

På senaste mötet sade du: Problemet är väl att vi inte känner till hur den fysiska tillgängligheten ser ut. Men då kanske man skulle ta reda på det! Det vore väl grundläggande. Man kunde återremittera ärendet. Jag tror att det finns många saker man kan göra. Man kan till exempel använda trappklättrare, så att man kommer in. Privattandläkarna, som vi har haft diskussioner med, har många kreativa idéer på hur det skulle kunna gå att lösa, om man bara vill.

Anförande nr 73

Lena Appelgren (KD): Ordförande, landstingsledamöter, åhörare! När vi pratar om tillgänglighet menar vi alltför ofta den fysiska tillgängligheten, hur vi tar oss in i och ut ur hus, bussar, tåg och så vidare. Det mesta av debatten i dag har också gällt just det, den fysiska tillgängligheten.

Det är naturligtvis viktigt att vi fortsätter att jobba med de frågorna, eftersom det finns stora brister där. Men i det moderna samhället är tillgången till information och möjligheten att meddela sig minst lika viktig för att man ska kunna delta i samhället fullt ut. Vi fick ett exempel när Juan Carlos berättade om hur en hörselskada kan isolera en från vad som händer.

Som logoped träffar jag dagligen personer med dolda funktionsnedsättningar: barn med språkstörningar och personer med dyslexi, afasi, dysartri eller anartri. För er som inte känner till de orden kan jag säga att dysartri och anartri innebär att man har svårt att eller inte alls kan forma orden i munnen.

Det finns också flera patientgrupper som jag möter som har det svårt med just orden. Det är därför tillfredsställande att den kommunikativa tillgängligheten lyfts fram så tydligt i programmet.

För att målen ska kunna nås krävs naturligtvis ett idogt arbete men även en hel del tankearbete. Ny teknik kan användas både för att skapa hinder och för att undanröja hinder. Det är särskilt tydligt för personer med kognitiv eller kommunikativ funktionsnedsättning.

Genom att anta programmet ställer vi förvaltningarna och bolagen inför stora utmaningar just när det gäller kommunikativa och kognitiva funktionshinder. Det gäller information och kommunikation. Det är också ett stort ansvar för nämnder och styrelser att se till att orden blir begripliga också för personer med dyslexi eller språkstörningar.

Sist vill jag nämna mål 1, bemötande, som Kajsa Hansson så förtjänstfullt lyfte fram. Kunskap och förståelse för de särskilda behov som följer med olika funktionsnedsättningar är grunden för ett gott bemötande, och med ett gott bemötande kan man forcera också ganska höga trösklar.

Därför vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 74

Lena - Maj Anding (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Vi ska ta beslut om det här viktiga dokumentet i dag. Men det finns en del viktiga synpunkter som jag skulle vilja komplettera med.

För det första tycker jag att vi skulle kunna bli bättre på beredningen av ärendena. Även den politiska beredningen är viktig. Vi politiker behöver så att säga komma in mer i de här frågorna. Det är inte helt fel att ha seminarier som behandlar handikappprogram och liknande för att öka den politiska delaktigheten i framtagandet av sådana här program. Jag tror att det bara är av godo.

Likaså kan uppföljningen av de program som vi antar i fullmäktige bli väldigt mycket bättre. Man kan ha uppföljningar mer regelbundet där man verkligen går in och tittar på hur det ser ut inom varje ansvarsområde och har en kommunikation med respektive nämnd och förvaltning i landstingsstyrelsens samverkansråd. Vi kan bli mycket bättre på uppföljning än vad vi har varit.

Det är det första som jag tycker är viktigt att framföra med anledning av att programmet kanske inte till fullo tagits upp på det sätt som vi hade önskat i landstingsstyrelsens samverkansråd.

Det andra är att jag tycker att det är jättebra att man nu ser på bemötande och tillgänglighet. Det är de två frågor som handikapprörelsen under många år har lyft fram och sagt att vi måste bli mycket bättre på inom Stockholms läns landsting. Det är grunden för möjligheten att komma till inom hälso- och sjukvården, komma till inom kollektivtrafiken.

Men i grunden handlar det faktiskt om rätten till en god hälso- och sjukvård efter behov för människor med funktionsnedsättningar, rätten att kunna resa fritt för att kunna vara delaktig i samhället för människor med funktionsnedsättningar. Grunden är ett gott bemötande och att det är tillgängligt.

Jag tänker ändå ge fyra exempel och peka på vilka områden man behöver titta på i framtiden och utveckla i ett sådant här program som inte finns med så mycket i det program som vi har i dag. Jag kan ta upp fyra grupper med funktionsnedsättningar.

Jag vill först lyfta fram utvecklingsstörda som ett exempel. De har för närvarande väldigt svårt att få diagnoser kring sina somatiska sjukdomar, eftersom det inte finns tillräckligt många läkare inom rehabiliteringen. De kan komma in på vårdcentralen – den fysiska tillgängligheten är god – och de får ett bemötande så långt man på vårdcentralerna kan bemöta dessa människor.

Men man kan inte diagnostisera eftersom kunskapen är dålig. Vi har en dålig kunskapsutveckling kring de här frågorna i landstinget. Det har inte avsatts tillräckligt med resurser för att utveckla den kompetensen, så att vi kan ge dem rätten till en god hälso- och sjukvård, så att de kan få sina somatiska behov tillgodosedda.

Det gäller artikel 25 i FN-konventionen, Hälsa. Den behöver man titta på för den här gruppen människor med denna funktionsnedsättning.

En annan grupp med funktionsnedsättning är de hjärnskadade. De har fått sina behov tillgodosedda på den sjukhusanslutna rehabiliteringen efter hjärnskadan. Men när de kommer hem och behöver ha en återkommande, regelbunden rehabilitering finns det mycket stora brister. De kan inte vara delaktiga i samhället eftersom de inte får den rehabilitering som de behöver.

Det gäller artikel 25 och också artikel 26, Habilitering och rehabilitering. Där behöver vi utveckla våra resurser för människor med funktionsnedsättningar.

Jag kan också lyfta upp personer med epilepsi, som inte får tillgång till kirurgi i samma omfattning som de får i övriga Sverige, eller återkommande rehabilitering, kognitiv beteendeterapi eller stöd i skolan för sin inlärning. Det finns mycket som man skulle behöva göra för att stötta människor med funktionsnedsättningen epilepsi.

Det har också med artiklarna 25 och 26 att göra. Artiklarna 29 och 30 handlar mycket om resande, att så långt som möjligt kunna leva ett liv som andra, om vi bara ger de resurser som behövs för att utveckla verksamheten för de här personerna och om vi satsar på kompetens- och kunskapsutveckling.

Detta är områden som jag tycker att vi behöver se mer på längre fram i ett sådant här program, för att ta nya tag och ta ett bättre och större ansvar kring fler områden.

Anförande nr 75

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Jag har rätt ofta hört en mening från den borgerliga sidan, att det finns mycket kvar att göra. Det är sant. Vi kan vara överens om det. Men tyvärr är tiden knapp, för år 2010 skulle Stockholms stad vara världens mest tillgängliga stad. Det var en nationell handlingsplan som skulle gälla över hela Sverige. Tiden går ut om mindre än tio månader, och landstinget har också tagit ett likalydande program.

Jag ser att vi inte har någon bild av detta. Håkan frågade Stig vad som i dag är otillgängligt, men jag har inte hört något svar på den frågan. Jag blev väldigt ledsen häromdagen, när jag läste att det projekt som jag var med och fattade beslut om i Stadshuset – att på tio år göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad – inte har genomförts. Stockholms kommun har förlängt tiden till 2015. Jag är ledsen, för jag var med och fattade det beslutet.

Min fråga till dig är: Kommer landstinget att göra samma sak?

Slutligen vill jag bara än en gång konstatera – jag kan verka tjugig, men för mig är detta väldigt viktigt – att till och med här i salen begås det brott mot konventionen, genom att inte alla ledamöter kunde höra vad som sades i början av fullmäktige.

Anförande nr 76

Regiana Hortin (C): Herr ordförande, kära landstingsledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Jag är glad att det händer saker. Innovation i vår organisation är jätteviktigt. Det är viktigt att vi tänker nytt. Det är viktigt att vi ser alla dessa människor som finns i samhället, med olika behov.

Det är en stor glädje att stå här i dag. Jag har själv en liten funktionsnedsättning. Jag har dyslexi. Under den här perioden har jag fått hjälp med det. Jag är glad att det i våra organisationer finns människor med kunskap som kan hjälpa olika personer, framför allt våra ungdomar som drabbas. Ibland är det ett stort problem i samhället, eftersom de inte blir godkända i sina studier.

När det handlar om hur dessa personer kan transportera sig från en plats till en annan är jag glad att det har hänt väldigt mycket under de snart fyra år som jag har suttit i landstinget. Jag hoppas att det fortsätter så och blir mer öppet, för i dag är vi friska, men i morgon kan vi drabbas av en bilolycka eller vad som helst och stå där. Jag har träffat många människor där sådant har hänt i deras liv. På grund av att det fungerar ganska bra har de en sysselsättning i sin vardag som kan göra dem friska och kämpa för att skapa ett bättre samhälle.

Jag kommer inte att vara med i nästa period som kommer efter valet. Men jag är väldigt glad att ni har haft tålamod med mig, med det handikapp som jag har. När vi är tillsammans kan vi bli starka och ha ett svenskt samhälle som är värt namnet och som vi kan skryta om i världen.

Anförande nr 77

Pia Ortiz-Venegas (V): Regiana! Jag skulle vilja ställa en fråga till dig. Jag vet inte om det du sade är representativt för hela alliansen. Du sade att ni tänker nytt, att detta är innovativt och att man nu ser människor i samhället som har olika funktionsnedsättningar.

Jag måste säga: Att tänka nytt 35 år efter det att FN skrev sitt första handikappprogram bådär inte gott.

Anförande nr 78

Landstingsrådet Nymän (KD): Herr ordförande! Det har varit en intressant diskussion som visar att det finns anledning att göra mycket mer än att etablera ett nytt program av den art som vi förelägger fullmäktige i dag.

FN-konventionen gäller alla samhällets institutioner, alldeles oavsett vilka vägar vi väljer för att nå fram. Det är ratificerat av svenska staten. När svenska staten via regering och riksdag fattar beslut om att vi år 2010 ska ha en viss tillgänglighetsnivå skulle man önska att de i ett högtidligt tal någon kvart innan eller några dagar innan hade talat varmt om ansvars- och finansieringsprincipen. Den passar bra i vackra tal men är lite knepigare att leva upp till. Hela ansvaret lades på kommuner och landsting för ett beslut i riksdagen som vi borde kunna dela på alla nivåer.

Det är alldeles uppenbart att det finns brister i samhället som kräver ett program av landstinget av den här arten – självfallet är det så. Detta är en utmaning för SL, för hälso- och sjukvårdens alla organ och för all annan verksamhet i landstinget.

Efter lite eftertanke tror jag att vi skulle kunna tillstå att vi nog alla borde ha gjort mer tidigare. Mycket hade kunnat vara annorlunda om vi hade engagerat oss mer i de här frågorna, inte bara när vi behandlar de här programmen utan kontinuerligt.

Carl-Anders Ifvarsson var inne på detta utan att gå djupare in på det, och inte heller jag ska fördjupa mig i det. Men jag påstår att vi har funnit en form för samverkan mellan landstingsstyrelsen och handikapporganisationerna i den form som det har haft under den här perioden, med en ledamot från varje parti, och där HSO, SLF och DHR är delaktiga.

Jag tycker att vi har haft utomordentligt öppna och ärliga samtal, mycket vägledande i många avseenden. Vi har strävat efter att få återrapportering från i stort sett alla verksamheter i landstinget, nuvarande och kommande, för att på det sättet följa upp vad som faktiskt sker. Det är inte vi som representerar landstingsstyrelsen som främst ställer frågorna och kräver svaren, utan det är handikapporganisationerna.

I och med att vi tar beslut om det här programmet vill jag påstå att vi skaffar oss ytterligare ett något mer effektivt instrument än vi tidigare haft för att åstadkomma det vi borde ha åstadkommit tidigare.

Jag vill inte hålla med Juan Carlos när han säger att tiden är knapp. I så fall är tiden knapp jämt, i alla sammanhang. Riksdagsbeslutet om 2010 ska vi ha respekt för, men först och främst ska vi ha respekt för våra egna beslut och framför allt leva upp till ambitionerna när vi för tillfället sitter i majoritet. För alliansens del är det inte en kort tid den här gången, utan det handlar om något decennium framöver. Det borgar också för att programmet kommer att genomföras.

Anförande nr 79

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Jag förväntade mig inte att vi skulle vara överens. Som jag sade: Jag var med och beslutade om den för mig magiska dagen, när Stockholms stad gav sig själv tio år för att göra staden tillgänglig. Jag blev ledsen, för tyvärr har det inte blivit verklighet.

Då frågar jag dig: Hur är det med landstinget? Men du svarar inte. Troligen har du inte kunskap. Har du inte det är det beklagligt. I dag vet vi inte hur mycket i landstingets värld som är otillgängligt. Det är beklagligt.

Jag och andra har frågat dig: Hur mycket är det inom vård och kollektivtrafik? För mig är det så att om man inte vet hur mycket som är otillgängligt så kan man inte åtgärda det. Men jag hoppas på det du har sagt, att vi med hjälp av det här programmet kommer att få ett landsting med bättre bemötande och ett landsting som är bättre när det gäller information och när det gäller tillgänglighet.

Anförande nr 80

Landstingsrådet Nyman (KD): Det sista gillar jag, Juan. Nu börjar tonläget bli sådant att vi är eniga också från talarstolarna.

Vi är ju båda ledamöter i juryn för bemötandepriiset. Jag tror mig på god grund kunna påstå att alla de nomineringar som vi har fått in är exempel på att det har hänt massor av saker bara det senaste decenniet inom landstingsverksamheter och inom landstingsfinansierade verksamheter. Det är ingen tvekan om det.

Med det här programmet förstärks ambitionen från landstingets högsta beslutande organ. Nu ska vi naturligtvis – från våra olika utgångspunkter – se till att uppföljningen sker på ett sådant sätt att den blir till fortsatt vägledning och uppmuntran för de verksamheter som vi nu fattar beslut för.

Anförande nr 81

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Jo, jag sitter i bemötandejuryn. Det har gett mig mycket kunskap, och vi har varit eniga i juryn om vem som skulle få priset.

Men återigen vill jag ställa en fråga till dig. Efter det här ärendet kommer ytterligare ett ärende som mer eller mindre handlar om samma sak. Om du inte svarar nu finns det möjlighet att svara senare.

Hur mycket av landstingets verksamhet är otillgängligt i dag? När kan den verksamheten göras tillgänglig?

Anförande nr 82

Landstingsrådet Nymän (KD): Du ska få ett konkret svar, Juan Carlos: Det är alldeles för mycket som är otillgängligt. Med förnyat förtroende för Alliansen är det fixat före valet 2014.

Anförande nr 83

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande! Egentligen ska vi väl inte stå här och prata om vad vi har gjort eller inte gjort i Stockholms stad. Men jag måste ändå, Juan Carlos, bemöta lite av det du sade.

Under de senaste tio åren har vi haft växlande majoritet i Stockholms stad. Det kan vi tycka är tråkigt, men så har det varit. Vi har oavsett majoritet avsatt 100 miljoner kronor per år för att förbättra tillgängligheten. Ofantligt mycket har faktiskt gjorts under de tio åren, alldeles oavsett majoritet. Men vi är inte färdiga än, och vi kommer aldrig att bli färdiga, för det kommer nya funktionshinder, nya hjälpmedel, och krav på större utrymmen, på hissar som klarar tyngre rullstolar och på nya hörslingor.

Precis som Regiana sade nyss: Vi måste hela tiden tänka nytt. Det tycker vi allihop i Alliansen. Det är trist om inte också ni andra förstår det.

Anförande nr 84

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande! Jag håller med Marie. Men varför sätter man då ut ett datum? Varför sätter man för både landsting, kommun och stat ut 2010 som ett mål i samverkan med handikapporganisationerna? Varför gör man det? Varför skriver man inte att landstinget och landet "i den mån det går" ska bli tillgängligt? Nu har vi 2010, och många har förväntat sig att se landsting och stat helt tillgängligt då. Men så blir det inte.

Anförande nr 85

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande! Vi sätter ut tidsmål inte därför att det är ett slutmål och därför att allt skulle bli helt färdigt – det vore naivt att tro. Vi sätter ut tidsmål för att det – för oss själva och för de verksamheter som finns både i vår stad och i vårt landsting men också i den privata verksamheten – blir ett krav och en morot för att faktiskt arbeta mot det. Det blir tillfällen då vi kan mäta och se hur långt vi har kommit och får anledning att sätta oss ner och begrunda hur vi går vidare och när ännu längre.

Anförande nr 86

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Även jag tycker att det finns ett problem. Jag tror egentligen att vi alla är överens om att vi vill försöka med den här visionen och få det att fungera så bra som möjligt med den fysiska tillgängligheten.

Men när man måste bekänna färg känner jag att ni har prioriterat att få in fler privata vårdgivare framför att ta hänsyn till att de fungerar för funktionsnedsatta. Problemet är ju att vi har flera inom vårdverksamheten – mottagningar och tandläkarmottagningar – som inte är

tillgängliga för funktionsnedsatta. Det är det som är problemet, och det är väl därför vi har dessa diskussioner.

Förra veckan var det en stor artikel i tidningen City. Det kanske vi ska tänka på i alla partier, när vi går till val. Det stod:

Vi är trötta på tomma vallöften. Sluta plocka poäng på oss politiker. Det måste bli kriminellt att diskriminera.

Sedan var det sex frågor som en politiker hade vägrat svara på.

Det kanske säger någonting. De här frågorna är väldigt viktiga för väldigt många, och det är därför vi tar den här diskussionen.

Nu beslutar vi om detta program, som jag tror att vi är överens om, och så fortsätter debatten på nästa dagordningspunkt. Så det kan hänga ihop ibland!

Anförande nr 87

Landstingsrådet N y m a n (KD): Låt mig i all vänlighet, Håkan Jörnehed, använda den sista repliken till att ta upp en sak. Du använde ett begrepp som jag vet att våra vänner i handikapprörelserna tycker högaktningsfullt illa om. Du sade "funktionsnedsatta". Begreppet är "personer med funktionsnedsättning". I den här debatten som vi ofta deltar i är det lätt att använda begrepp som är av den arten. Jag har själv blivit tillrättavisad, och det är därför jag vågar ta upp det på det här sättet.

Sedan har jag läst den där artikeln, och om jag har förstått saken rätt har tröttheten på grund av ouppfyllda vallöften varit riktad mot personer i alla partier under många år. Jag har läst den, och jag tar till mig av den. Jag har också uppmärksammat en del av mina närmaste partivänner på att vi måste använda den här utgångspunkten.

Det var i all vänlighet som jag ville ta upp detta, för det är viktigt vilka begrepp vi använder när vi närmar oss personer med funktionsnedsättning.

Anförande nr 88

H å k a n J ö r n e h e d (V): Du har fullkomligt rätt, Stig Nyman. Det heter inte funktionsnedsatta – det heter funktionshindrade. Det heter inte rullstolsbunden – det heter rullstolsburen. Det borde jag verkligen ha lärt mig efter att ha sysslat med de här frågorna under dessa år. Men man måste nog tjata och gnata i de här frågorna för att saker och ting ska hända, även hos mig liksom hos er.

§ 40 Motion 2008:29 av Inger Ros och Dag Larsson (S) om den fysiska tillgängligheten inom vården

Anförande nr 89

I n g e r R o s (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill naturligtvis börja med att tacka för svaret. Det är intressant att få behandla den här motionen efter den förra diskussionen, som förpliktigar oss alla i fullmäktige. Men när jag pratar nu hoppas jag att du, Catharina, funderar över hur den här debatten har varit och att det kan leda till att du bifaller vår reservation i landstingsstyrelsen, vilken jag yrkar bifall till.

Jag är, som du förstår, inte helt nöjd med svaret. Jag tycker att det är väldigt formellt skrivet, och det känns inte särskilt verklighetsförankrat. Det är bra krav i regelboken – det är en av de saker som jag och andra tycker är positivt med Vårdval. Vi har varit kritiska, men här ställs det tydliga krav. Men vad är poängen om kraven inte gäller och inte följs upp?

Marie sade i något inlägg att vi inte kan stänga vårdcentraler därför att det finns vita fläckar. Men ett antal av de vårdcentraler som inte är tillgängliga finns på Östermalm, och jag har väldigt svårt att förstå hur man med de tydliga kraven kan godkänna auktorisation av vårdcentraler som inte är fysiskt tillgängliga. I sjukvårdsstyrelserna har vi inte ens en enda möjlighet att värdera om det blir vita fläckar eller om de är fysiskt tillgängliga eftersom vi endast får ett namn och en adress när vi ska fatta beslut. Det handlar inte bara om *en* vårdcentral.

Jag skulle vilja illustrera med några bilder från verkligheten. De bilder jag visar är från olika vårdcentraler, och det är några exempel på auktoriserade vårdcentraler som finns i vår region.

Jag skulle också vilja lämna en berättelse. Jag gjorde tillsammans med en rullstolsbunden ett besök på en vårdcentral. Vi ringde först och frågade om vårdcentralen var tillgänglig. Jo, vi har en ramp, svarade man på vårdcentralen. När vi kom dit fanns det två problem. Det första var att det krävdes en telefon för att över huvud taget kunna avisera sin anmälan, eftersom porttelefonen satt ett par trappor upp. Det var helt omöjligt att ta sig upp och ringa på porttelefonen. När sedan rampen skulle läggas ut var det en trappa som stupade rakt ned och slutade med en cementvägg. Den person som satt i rullstol kände sig inte speciellt bekväm med att ta sig in på vårdcentralen.

Det här är verkligheten när det gäller den fysiska tillgängligheten. Jag tycker faktiskt, Catharina, att med de krav ni ställer i Vårdval borde det vara omöjligt att år 2010 auktorisera vårdcentraler som inte har den fysiska tillgängligheten. Jag tycker också att det svar som du ger, att ni kommer att rekommendera vårdcentraler att byta lokal, är helt absurt. Varför avauktoriseras inte de vårdcentralerna så att vi får vårdcentraler med fysisk tillgänglighet där det är möjligt? Jag begriper inte det, och jag hoppas att du kan bifalla vårt förslag i landstingsstyrelsen och att vi gemensamt i fullmäktige nu också lever upp till och förpliktigar oss till det program vi för en stund sedan tog beslut om.

Anförande nr 90

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande, fullmäktige! Tack för motionen, Inger Ros. Man ska ha i beaktande att motionen är skriven och inlämnad i juni 2008, och det var ett par månader efter det att Vårdvalet hade införts. Det var precis i den vevan som jag själv kom in i landstinget. Jag förstår också att det just då var oerhört många – vilket å andra sidan kan vara glädjande – som ville komma med in och bli auktoriserade.

Lite grann med facit i hand kan man också fundera på om det var för lätt att bli auktoriserad. Var det för många? Hann man verkligen kolla upp alla, och så vidare?

Hur som helst är problemet inte mindre viktigt för den sakens skull. Jag tycker att de bilder som Inger Ros visade talar sitt tydliga språk – om man nu kunde se dem, vilket jag tror att alla här inne gjorde, men det finns ju de som inte ser.

Det som vi ändå måste ha med oss när vi pratar om personer med funktionsnedsättning är att det egentligen inte är funktionen som sätter ned förmågan. Men om vi har med oss synsättet att det oftast är situationen som avgör huruvida jag har funktion eller inte är det självklart att sådant här också måste rättas till.

I det svar som vi har lämnat ingår också vår värdering att det i grunden handlar om alla människors rätt och möjlighet att få den vård som de har rätt till och behöver. Det finns inskrivet, som har sagts i den tidigare diskussionen om i vårt handikappolitiska program, föreskrifter om just tillgängligheten. Den regelbok som vi har revideras vartefter.

Det har nu funnits en diskussion om att vi inte kan avauktorisera dem som inte uppfyller kraven. Jo, den möjligheten finns. Men som jag har förstått det har förvaltningen fått ett mycket tydligt uppdrag. Kan man först se: Kan vi lösa problemen? Ni må raljera över att det står att man rekommenderar att de kan byta lokal. Men man kanske också måste titta på

andra lösningar. När man har provat allting är frågan om vi inte ska använda möjligheten att avauktorisera.

Som jag har förstått det är det ett ska-krav i fråga om tillgängligheten när vi auktoriserar nya. Jag tror att vi har en del efterslänrare sedan vi satte i gång det här för några år sedan, men vartefter som nya kommer till bör det här finnas med som ett ska-krav, som vi också har sagt. Och vartefter som vi för över både regelbok och annat kommer kravet att skärpas.

I grunden har vi väl samma intention, men jag läser också motionen och svaret utifrån när motionen har lämnats in. En del har ändå hänt över tiden. Men vi är fortfarande inte i mål – vi kommer att fortsätta att arbeta med det här.

Det var det som jag tänkte säga lite kort. Å andra sidan är det väl också så, avslutningsvis, Inger Ros, att det var en god tanke att jag har möjligheten att yrka på det förslag som ni har lagt i landstingsstyrelsen. Men det har jag inte denna mandatperiod. Jag har nämligen ingen yrkanderätt eller beslutanderätt.

Anförande nr 91

Inger Ros (S): Ordförande! Nej, det har du inte, Catharina. Men du kanske kan be någon av dina kompisar yrka bifall till förslaget.

Jag är helt medveten om att motionen skrevs i juni 2008, och vi har naturligtvis väntat på svaret. Det var också det som var skälet till att vi lade ett förslag i landstingsstyrelsen som inte byggde på kravet i regelboken, eftersom det fanns, men som byggde på auktorisationskravet. I auktorisationskravet står det faktiskt bara att vårdgivaren ska ange adress respektive mottagning där den ska vara lokaliserad. Där borde kraven vara mycket tydligare. Jag hoppas att du under debattens gång, eftersom fler har begärt ordet, ändå kan överväga det och att vi gör en gemensam sak av att de här förskräckliga vårdcentralerna på flera ställen i staden inte får ta emot patienter, för det är bedrövligt.

Anförande nr 92

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet handlar nog till stor del om det som vi påpekade i det förra ärendet, nämligen bristen på uppföljning. Vi har regelverk och så vidare som ser ganska bra ut, men ändå fungerar det inte riktigt därför att vi inte kollar upp det eller ser mellan fingrarna när vi kollar upp det. Då blir det inte bra, så det måste vi bli bättre på.

Det är problem. Om en person med nedsatt funktionsförmåga inte kan komma in på vårdcentralen måste ju vårdcentralen komma hem till den personen i stället. Man måste se till att vårdcentralerna gör hembesök. Det är det minsta man kan begära.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 93

Pia Ortiz-Venegas (V): Jag har en fråga till Catharina Elmsäter-Svärd.

Jag tyckte att det var väldigt vackra ord om visioner och mål som du lade fram alldeles nyss. Men du pratade också om att du kom in i den här frågan någon gång i juni 2008 och att det var då den här motionen skrevs. Då var Vårdvalet relativt nytt, och det har hänt en hel del sedan dess. Ja, motionen är två år gammal, om jag räknar rätt. Men hur kan det i så fall komma sig att det fortfarande finns auktoriserade vårdcentraler utan fysisk tillgänglighet, efter två år? Sedan undrar jag också varför man inte yrkar bifall till en motion som äntligen skulle kunna ställa det här till rätta en gång för alla.

Anförande nr 94

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag tycker också att kontrasten blir väldigt tydlig. För en liten stund sedan antog landstingsfullmäktige i fullständig politisk enighet ett program om just de här frågorna. Alla är överens om att det borde vara så här. När det sedan handlar om att ställa konkreta krav på vårdgivarna, privata eller offentliga, kommer sanningens minut. Där har vi ett problem i dag, att vi inte ställer krav på nya vårdgivare om att lokalerna ska vara tillgängliga. Jag förstår inte varför. För mig är det obegripligt att man kan auktorisera verksamheter som inte är tillgängliga.

Jag bor själv i ett hus utan hiss på Södermalm. Jag skulle teoretiskt sett kunna öppna en husläkarmottagning i min lägenhet. Jag bor fyra trappor upp utan hiss. Det enda krav som ställs är att jag ska ha vårdutbildad personal och att jag ska ange en adress. Det är bara att köra i gång. Jag tycker att det är helt otillständigt att det fungerar på det sättet, och jag kan inte begripa varför man över huvud taget inte kan åtgärda detta.

När det handlar om Vårdval Stockholm – det finns många skäl att prata om hur det fungerar – är det en punkt där revisionen är förödande kritisk, om man läser den senaste revisionsrapporten därifrån. Den handlar om den bristande uppföljningen. Den handlar om att ingen någonsin blir av med en auktorisation. Det här är ett område där problemet verkligen skriar oss rakt ned i ansiktet. Svaret från den styrande majoriteten på våra krav om att det ska vara ett auktorisationskrav att det ska vara tillgängliga lokaler är att man rekommenderar folk att eventuellt byta lokal.

Ni säger att ni förstår vad vi säger. Catharina hade ett ganska bra anförande och sade att hon förstår problemet. Hon antydde lite grann att hon skulle vilja göra någonting åt det här i framtiden. Men det här är någonting vi skulle kunna göra någonting åt just nu, och jag skulle tycka att det vore en fördel för den här saken. Just nu auktoriseras det nya verksamheter där vi inte ställer några vettiga krav när det handlar om tillgänglighet.

Jag yrkar bifall till reservationen i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 95

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande, landstingsledamöter! Jag ska börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Åke Askensten är ganska pragmatisk, och han sade här att det är klart att om man inte kan komma till husläkarmottagningen som funktionsnedsatt – eller som en person med funktionsnedsättning, på temat härklyverier av ord – får vården naturligtvis komma hem till den personen. Det gör de i de fall där tillgängligheten inte är fullgod. Men det är inte tillräckligt. Och det ska inte heller vara tillräckligt, utan självklart ska man ha möjlighet att komma till vården. De som arbetar i vården är väldigt kloka och gör det bästa av situationen.

Den regelbok som finns i dag är väldigt tydlig med att det ska vara full tillgänglighet. Det finns inga vårdcentraler som inte har någon tillgänglighet alls, för de skulle inte kunna finnas, men det finns de som inte har full tillgänglighet. Regelboken säger att det ska finnas full tillgänglighet. För alla nya mottagningar som kommer till i dag ser förvaltningen väldigt nogsamt till att man har kollat tillgängligheten innan man skriver avtalet, inte före auktorisationen.

I början av Vårdval Stockholms tid slank det nog med ett par stycken, bland annat de som Inger visade bilder på, där den fysiska tillgängligheten inte var tillräckligt god. Där har vi också, precis som Catharina Elmsäter-Svärd berättade om, gett förvaltningen ett uppdrag att gå tillbaka och titta både på våra gamla mottagningar som saknar full tillgänglighet och på de nya som kommer till: Hur ska man kunna lösa det här?

Men det finns också andra saker som vi hör när vi pratar om de här frågorna, och det är att det bland väldigt många av våra anställda hos en hel del av de entreprenörer som finns saknas kunskap om vad som egentligen är godtagbar tillgänglighet. Det är klart att man inte ska behöva ringa på telefonen. Det är klart att det inte ska finnas trappklättrare som man får hjälp att komma in med. Det är klart att ingen människa ska behöva bli buren in för att ha möjlighet att komma till en vårdinrättning.

Det här är ett problem som vi förstås måste jobba vidare med. Det var det som var så bra i ärendet vi tog tidigare, det politiska programmet för att lösa de här frågorna. Vi måste fortsätta att arbeta vidare med det här, vi måste sprida kunskapen och vi måste se till att tillgängligheten förbättras.

Anförande nr 96

Inger Ros (S): Ordförande, fullmäktige! Det är jättefina ord som du säger, Marie, och som också Catharina säger från talarstolen. Men varför kan inte munnens bekräftelse också bli ett beslut i fullmäktige, att vi har det här som ett auktorisationskrav på de vårdgivare som inte har fysisk tillgänglighet?

Anförande nr 97

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Nej, jag tror att problemet med att vi inte kommer vidare beror på att det blir tomma krav, att det här med fysisk tillgänglighet inte känns som verkliga krav. Vi pratar om det, och ni har jättegoda intentioner. Jag tycker att ert svar är rätt bra, men det är precis som jag frågade: Vad händer om man inte efterföljer det ni skriver? Det var det jag hade en diskussion om med Carl-Anders Ifvarsson när det gäller fullmäktiges beslut. Jag fick reda på att det gjorde det.

Catharina hänvisar i debatten till att det här skedde 2008. Men det står ju på s. 2 att "vid tecknande av avtal med nya vårdinrättningar ställs krav på att verksamheten måste vara fysiskt tillgänglig". Det senaste året har vi nu auktoriserat minst 650 nya tandläkarmottagningar, och jag vet att flera av dem inte är fysiskt tillgängliga. Jag har själv gått till en sådan där man knappt kommer in som gående.

Detta är ett återkommande problem. Problemet är egentligen inte att de här vårdinrättningarna inte är fysiskt tillgängliga, utan det är att ni ställer krav som ni inte vill efterfölja när det kommer till skarpt läge. Det tycker jag är väldigt tråkigt.

Jag tänker så här: Vi vet inte vad som händer nästa mandatperiod eller vilka som kommer in här i fullmäktige. Men tänk om vi skulle få ett sjukvårdslandstingsråd som var rullstolsburen! Den personen skulle inte kunna göra verksamhetsbesök eftersom han eller hon inte ens kommer in. Någon som ska sköta tänderna kan inte besöka verksamheter därför att man inte kommer in. Det blir väldigt märkligt.

Jag och Vänsterpartiet tycker att det ska hända någonting nu, 2010, som det faktiskt är. Därför yrkar jag bifall till det förslag som vi och Socialdemokraterna lade i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 98

Marie Ljungberg Schött (M): Nej, Håkan, det är inte tomma krav. Vi kommer att se till att de följs upp, att det finns en god tillgänglighet. Vi har – säger jag för fjärde gången, tror jag – bett förvaltningen titta över och be dem som inte har fullgod tillgänglighet att återkomma med en plan för hur de tänker lösa det. Det kan vara att byta lokal, och det kan vara att bygga om sin lokal.

I det första läget tycker inte jag att vi ska avauktorisera befintliga mottagningar utan att först ha gett både dem en möjlighet att lösa problemet och andra en möjlighet att etablera sig i området. Då kommer det nämligen att hända att en massa stockholmare står utan

vård, och det tror inte jag är bra. Det är inte bra för en person med funktionsnedsättning, och det är inte heller bra för personer som inte har någon funktionsnedsättning. Vi måste ha en god vård, och den måste vara tillgänglig både geografiskt och fysiskt.

När det gäller tandläkarmottagningarna för barn är det så att det både i Stockholm och runt om i landet finns hundratals väldigt små verksamheter som bedriver tandvård. Målet är naturligtvis att de alla ska ha en fullgod tillgänglighet. Men vi ska också komma ihåg att de flesta av dem får sin inkomst från privatpersoner som går dit, vuxna människor som går till tandvården och betalar själv. Landstinget har ett litet avtal med dem. Det är där vi har gett dem en möjlighet att auktorisera sig. De är inte nya, utan de har funnits länge, och förr fanns det en tandvårdscheck för barnen. Men nu auktoriserar vi dem, och nu får de en möjlighet att verka för de barn som väljer att gå dit. Då tycker jag att vi ska komma ihåg att många av dem som inte har fullgod tillgänglighet är pyttesmå och tar emot kanske ett, två eller tre barn per år. Den ersättning vi ger från landstinget är några hundralappar. Då är det inte rimligt att begära att de ska bygga om sin mottagning för flera miljoner på kort sikt. På lång sikt kan jag också tycka att vi måste kunna ställa sådana krav.

Det jag skulle vilja är att vi får till ett system där man som förälder, som barn och som vuxen som ska betala för sin tandvård själv har möjlighet att enkelt på vårdguiden gå in och titta hur tillgängligheten ser ut och vart man vill gå. Det blir en positiv morot för alla att försöka eftersträva tillgängliga lokaler. Jag tror att det är det vi ska göra, snarare än att använda piska och avauktorisering.

Anförande nr 99

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Vad bra att du sade det här, Marie! Nu sade ju du att det här inte gäller – de här kraven gäller inte eftersom de är små eller att det är få som går där. Men inte ens Christer G Wennerholm skulle få för sig att tillgängligheten bara passar vartannat tunnelbanetag. Jag tycker att det är ett dåligt argument när du säger att de är få eller att de är små och att de här kraven inte gäller då.

Ett problem är också när vi får de tjänsteutlåtanden som kommer där det står att kravet på tillgänglighet är uppfyllt och flera av oss vet att det inte är så därför att vi har varit ute och tittat på de mottagningarna och, som jag sade, vet att vi inte kommer in knappt om vi är gående då det är lite otillgängligt. Det är väl fantastiska lokaler som ligger i de här kulturhusen, men de är inte fysiskt tillgängliga.

Då är min fråga, kanske inte varför vi ska avauktorisera dem men: Varför ska vi påauktorisera dem när det är så uppenbara brister i den fysiska tillgängligheten? Där tycker jag att Catharina är oss svaret skyldig: Varför ska vi påauktorisera verksamheter i dag, 2010, som inte uppfyller de krav som ni själva pratar om?

§ 41 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 100

Erika Ullberg (S): Herr ordförande! Nu ska vi prata om på vilket sätt det byggs 250 meter spår till NK för minst 1 miljon kronor per meter. Oppositionen är kritisk, men det bryr du dig kanske inte om. Stockholms Handelskammare är kritisk, men det bryr du dig kanske inte om. Landstingsrevisorerna är mycket kritiska, och det borde landstingsrådet bry sig om. Faktum är att landstingsrevisorernas rapport om Spårväg City är bland det mest kritiska jag har läst.

Min fråga till Christer är därför: Har du dragit lärdom av revisorernas svidande kritik mot Spårväg City vad gäller till exempel bristande affärsmässighet?

Anförande nr 101

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det här var väl ett exempellöst upplägg på en fråga, med massor av lögnaktiga påståenden. En ersättare i SL:s styrelse borde veta att det inte finns någon kostnad på 1 miljon kronor per meter. Det är hela den befintliga sträckan från Gallerian, med den nu befintliga spårvägen, som kommer att renoveras och blir i körbart skick för linjetrafik trafikerad året om. Det var väl bra att Socialdemokraterna körde den lögnen rakt upp och ned här i fullmäktige, herr ordförande. Jag tycker att det är mycket intressant.

Sedan kan man komma till sakfrågan. Nästa intressanta fenomen är att jag får en fråga om en rapport som vi ännu inte har sett, utan vi fick läsa om den i medierna. Den togs upp på presidiummötet med revisionen, och då sade den socialdemokratiske revisionsordföranden att det väl inte var så noga med vad vi svarade på den här rapporten och vi väl fick se någon gång i juni hur den skulle behandlas.

Det jag kan konstatera om medieuppgifterna är att det finns en mängd felaktigheter i det här underlaget från revisionen och rapporten. Jag tycker, herr ordförande, att det börjar bli rätt allvarligt att vi får material som är förment opolitiskt men som i realiteten bara är politisk pajkastning. Då faller ju revisionens arbete platt till marken. Revisionen ska vara till för att utveckla verksamheten, oaktat om det är ett aktiebolag, som i SL:s fall, eller nämnders och styrelsers verksamhet, inte vara pajkastning via medierna.

Därför kommer vi i SL:s styrelse att behandla ett svar på den här rapporten. I väntan på att vår verkställande ledning har gått igenom rapporten har jag inga vidare kommentarer. Det enda jag kan konstatera är att såväl frågeställaren som den som har skrivit rapporten far med felaktiga uppgifter. Men det får vi väl återkomma till, herr ordförande.

Anförande nr 102

Erika Ullberg (S): Tack för det, Christer! Det var ett väldigt intressant svar. Jag tycker att vi håller oss till sakfrågan.

Revisorerna i landstinget är mycket kritiska till att Spårväg City inte bedrivs på ett affärs-
mässigt vis. Jag kan citera från rapporten, som jag vet att du har sett – det är inget konstigt med det: Projektet frångår intentionerna i lagen om offentlig upphandling. Tidsplaneringen leder till bristande konkurrens, sämre affärsmässighet och onödigt stora kostnader.

I väntan på behandlingen i SL funderar jag på om jag ska skicka det här till Skattebetalarnas Förening för att se vad de tycker om den moderata landstingsledningens hanterande av skattepengar.

Jag är personligen väldigt förtjust i spår – det vet du, för det har vi pratat om många gånger. Men man kan inte bygga spår på vilket sätt som helst till vilket pris som helst. Det hoppas jag att du kan hålla med om.

Anförande nr 103

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Ja, men börja då med att lära dig räkna! Ska du ta tillbaka påståendet att det kostar 1 miljon per meter? Vill inte ersättaren i SL-styrelsen göra det omedelbart och nu inför hela fullmäktige? Eller ska du stå fast vid det lögnaktiga påståendet? Det är lögn! Det kostar inte 1 miljon per meter. Så ser verkligheten ut.

Är det detta du har som underlag för att sedan läsa revisionsrapporter, som enligt uppgifter från de tjänstemän som har ögnat igenom dem innehåller en mängd felaktigheter därför att konsulten som har hjälpt till med det inte är tillräckligt insatt i det? Men det här börjar bli legio när det gäller jobbet från våra revisorers sida. Värde blir ju inte speciellt stort om det är felaktigheter och politik som styr det hela.

Vad jag minns, herr ordförande, var väl Socialdemokraterna inte några stora tillskyndare av Spårväg City. Jag tror att Erika i stället yrkade på och frångick den uppgörelse vi hade om att det var Spårväg Syd man skulle satsa på och inte spårvägen i city. På den punkten är det väl också felaktigheter i frågeställarens påstående.

Anförande nr 104

Erika Ullberg (S): Du tycker alltså att den revision som våra revisorer gör av landstingets verksamhet inte har särskilt stort värde. Det var ett väldigt intressant citat du levererade. Annars tycker jag att de mest intressanta citaten i den här diskussionen borde vara vad revisorerna skriver i rapporten, nämligen att tidsplaneringen leder till bristande konkurrens, sämre affärsmässighet och onödigt stora kostnader.

I går när jag tittade på tv pratade Ebba von Sydow om bröllopsklänningar för prinsessan Victoria, och då fick jag en känsla av att du helt plötsligt skulle hoppa fram och att de skulle ställa frågan till dig: Vad tycker du om prinsessbröllopet? Du skulle svara: Jo, det känns bra, och jag hoppas att prinsessan kommer och klipper band med mig för att inviga 250 meter spår fram till NK i sommar. Men då kände jag att också Janne Josefsson borde hoppa in och säga: Är det på det här sättet ni hanterar skattebetalarnas pengar, att investera i den här spårvägen utan att ha en genomtänkt tanke, utan att ha beställarkompetens? Det är precis det som revisorerna skriver.

Anförande nr 105

Landstingsrådet Wenneholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag kan bara konstatera att Erika Ullberg inte tar tillbaka sitt lögnaktiga påstående om att den här utbyggnaden handlar om 1 miljon kronor per meter. Hon gör inte det, utan hon står fast vid det. Det är genant, fullmäktigeledamöter och herr ordförande.

Sedan kan jag säga att jag är lika stolt över prinsessbröllopet som Mona Sahlin uppenbarligen är, om det nu är den frågan vi ska diskutera, för hon tycker att det socialdemokratiska partiet ska uppvakta prinsessan och prinsen vid deras bröllop. Det tycker jag också att vi ska göra. Men det har inte ett dugg att göra med spårvägen, för den kommer inte att invigas i samband med prinsessbröllopet. Den ska vara klar till dess, men den kommer att tas i trafik i augusti, herr ordförande.

Fråga 2

Anförande nr 106

Landstingsrådet Sevefjord (V): Vi har i fullmäktige i dag diskuterat tillgänglighet inom hälso- och sjukvården och inom trafiken, och vi har tagit ett nytt handikappprogram som ska gälla fyra år framöver, 2011–2015. En del i det handikappprogrammet handlar just om vikten av fysisk tillgänglighet. Därför har jag ställt en fråga till Catharina Elmsäter-Svärd: Kommer du att se till att utlovad tillgänglighetsanpassning av landstingshuset genomförs under 2010, det vill säga innevarande år?

Jag ställer den frågan därför att det arbetet har påbörjats men det går ack så långsamt. En hel del av det som borde ha gjorts redan föregående år har ännu inte genomförts. Därför vill jag gärna ha ett svar från dig. Jag hoppas att det är ett positivt svar och att du kommer att se till att tillgänglighetsanpassningen av detta vackra hus genomförs under innevarande år.

Anförande nr 107

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande! Tack, Birgitta Sevefjord, för att du är så idog även i denna fråga!

Birgitta har vid flera tillfällen ställt frågor och lämnat skrivelser just när det gäller tillgängligheten, inte minst i detta hus. Ja, det går långsamt – så är det. Men jag tänkte, eftersom frågan ändå är uppe, att alla inte har samma material som även Birgitta Sevefjord har fått

sig tilldelat tidigare. Under 2009 genomförde förvaltningen en genomgång av de åtgärder som behövdes inom fastigheten. Man har gjort en första genomgång med leverantörer när det gäller hörslingor i samtliga konferensrum, dock utom Gjørwellsalen, vilket vi i landstingsstyrelsen ibland upplever som ett problem. Man har också tittat på magnetuppställningar på dörrar som leder in till konferensrummen men också på kontrastmarkeringar i trappor, däremot inte i huvudtrappan.

Jag kan känna när jag också får en redovisning att det är först under hösten som det närmar sig. Det handlar bland annat om information och genomgång av alla tillbehör för samtliga medarbetare som vi har på landstingsstyrelsens förvaltningsservice, om olika informationsskyltar som ska sättas upp, om tillbehör och hörselslingor när det gäller landstingssalen och informationsskyltar om hur mikrofonerna fungerar till exempel i Gjørwellsalen. Det finns också en diskussion om klädhängarna som behöver finnas på olika höjd, och de förväntas vara klara under hösten. Det gäller även punktskrift i våra hissar och så vidare. Det finns en del som har gjorts och som har påbörjats, och vi har ambitionen att det ska vara klart under 2010 enligt det som har varit utlovat.

På din fråga kommer jag då att svara: Ja.

Anförande nr 108

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Vad härligt att få höra ett ja från dig, för jag litar faktiskt på det. När du säger ja blir det så.

Jag lyfter frågan också därför att jag fick en rapport angående åtgärder när det gäller handikappanpassning av det här huset, och i den rapporten står det att punktskrift enligt amerikansk hotellstandard i hissar och på anslagstavlor ska påbörjas under 2009. Jag gick runt i huset i går med en synskadad person, och jag vet att det inte finns över huvud taget. Det står också i den rapport som jag har läst: Kontrastmarkering i alla trappor förutom huvudtrappan ska genomföras, och det ska vara klart under 2009. När jag i går gick omkring i huset tillsammans med denna person, en ombudsman från Synskadades Riksförbund, visade det sig att det inte finns några sådana kontrastmarkeringar.

Det är ett tips till dig. Det är inga stora saker, utan det är enkla saker. Det är inga ombyggnationer som behöver göras som vi måste ha tillstånd för eftersom det här är en kulturbyggnad, utan man kan mycket enkelt genomföra detta. Särskilt punktskrift så att man kan orientera sig i huset är oerhört angeläget. Denna person klarade inte ens våra hissar; det gick inte för en blind person att veta vilka knappar han skulle trycka på.

Anförande nr 109

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd* (M): Herr ordförande, fullmäktige! Vissa saker som vi alla tycker är självklara blir inte lika självklara, och det här måste naturligtvis komma till. Jag tycker ändå att det är bra att man har gjort genomgången av fastigheten som sådan och till en början punktad vad det är som behöver göras. En del är avbetat. Allt har inte hunnit bli färdigt, men det finns i alla fall en plan för hur det ska kunna bli färdigt inom 2010.

Anförande nr 110

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Ja, det finns en plan, men det är bara det att man inte följer den planen enligt den lista jag fick. Den redovisning som man har gjort stämmer inte. Jag gick runt med den synskadade mannen ett par timmar i går, från entrén upp till sammanträdesrummen på tredje våningen. Det var uppenbart stora problem för honom att orientera sig i huset, för punktskrift finns över huvud taget inte.

Vi påbörjade det här arbetet för över ett år sedan. Jag lade den här skrivelsen i landstingsstyrelsen i februari 2009, och landstingsstyrelsen tyckte att den var bra, och så påbörjade man arbetet. På ett år har man faktiskt inte åstadkommit särskilt mycket. Du kan puffa på dem lite grann och se till att det blir gjort. Gör som jag: Gå gärna runt med en funktions-

hindrad person i detta hus och få goda tips och råd om vad man ska göra med mycket enkla medel för att underlätta tillgängligheten här. Det är lite pinsamt att vi här tar handikappprogram, säger att det ska vara tillgängligt till våra verksamheter, men i detta hus som är själva hjärtat i landstinget har vi inte uppnått tillgänglighet ännu i mars 2010.

Anförande nr 111

Landstingsrådet *E l m s ä t e r - S v ä r d* (M): Jag har ingenting mer att säga än tack till Birgitta för att hon initierade frågan och driver på. Det är naturligtvis alldeles utmärkt. Jag har ingen annan uppfattning än den som Birgitta Sevefjord själv har berättat om här i talarstolen.

Fråga 3

Anförande nr 112

Landstingsrådet *W i g g* (MP): Ordförande! Jag har en fråga till dig, Christer, och det beror på att vi är i slutfasen av en väldigt besvärlig vinter som vi som kollektivtrafikanter har genomlidit. Den här vintern har ett slut, hoppas jag – det tror jag att du också hoppas – och när den slutar kommer det att bli en vårflod. SMHI varnar fortfarande för att det kan bli ovanligt höga vårflöden i sydöstra Svealand.

Därför undrar jag: Vi hade inte riktigt beredskap för den här vintern, för det har inte varit en sådan här vinter på 30 år, men har vi beredskap för vårfloden, den kanske ovanligt extrema vårflod som ska komma i gång när som helst, vilken vecka som helst?

Anförande nr 113

Landstingsrådet *W e n n e r h o l m* (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Dess bättre fick vi en varningssignal i den här frågeställningen år 2000 när det var väldigt illa med vattenståndet. Dels var vattenståndet betydligt högre än normalt, 90 centimeter över det normala, dels blev vindarna sådana att vattnet trycktes från Mälaren in mot tunnelbanestationen i Gamla stan. Av det har man dragit en mängd lärdomar och vidtagit en mängd åtgärder. Bland annat har golvet på likriktarstationen i Gamla stan höjts. Man har ordnat dränering, dagvattenledningar och pumpgröpar. Sedan gammalt finns de system som ska skydda tunnelbanan vid extrema situationer, till exempel att en tunnel som går under vatten skulle brista. Då finns systemen med portar som ska slå igen, så att man kan vända tunnelbanan i andra lägen än den normalt kör.

Förberedelserna finns, och vi har dragit lärdom av tidigare situationer. Det kommer att genomföras en övning denna vecka för att säkerställa att rutiner och utrustning fungerar som de ska. Förhoppningsvis ligger vi före och har dragit lärdom av tidigare erfarenheter så att vi ska klara trafiken på ett tillfredsställande sätt även om vårfloden blir för hög.

Anförande nr 114

Landstingsrådet *W i g g* (MP): Tack, Christer! Jag har också läst ärendet om tunnelbanan i Gamla stan. Jag tycker att det är jättebra, för där ligger det också fiberoptik och annat för finanstrafiken, Regeringskansliet, riksdagen och alltihop.

Nu är det ju inte bara i Gamla stan som vi kommer att få se verkningarna av en vårflod, utan det är ett antal punkter där det finns mindre tunnlar under pendeltågsbanor, Roslagsbanan, Lidingöbanan och så vidare. Det var därför jag tänkte att vi nu har analyserat punkten Gamla stan och hittat, förhoppningsvis, åtgärder för att mota vattnet. Hur ser det ut för övrigt? Har man gått igenom alla punkterna i det system som vi själva har ansvar för men också tillsammans med Banverket? Jag åker själv pendeltåg varje dag och hoppas verkligen att det inte ska brista några broar eller brunnar under dessa tåg. Det kan med stor sannolikhet bli väldigt stora påfrestningar på de vattenförande bitar som dessa spår passerar. Finns det en genomgång för hela systemet?

Anförande nr 115

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Där är det så att det givetvis rutinmässigt måste ske en inspektion av banvallar, broar och liknande som du beskriver. Sedan förutsätter jag också att om extrema situationer uppstår får man ha ytterligare bevakning till exempel när det gäller pendeltågssidan från Banverkets sida. Där har både den verkställande ledningen och jag själv som styrelseordförande under denna extrema vinter till exempel varit i kontakt med generaldirektören för Banverket. Nu blir det snart en förändring av organisationen till ett trafikverk, men vi har påpekat vikten av att alla de delar som Banverket har ansvar för hanteras, inspekteras och renoveras så snabbt som möjligt. Ur detta har till exempel Kraftsamling Mälardalen kommit, en samverkan mellan SJ, Banverket, SL och Stockholmståg, som är vår entreprenör, för att förstärka infrastrukturen, byta ut den och se till att den är i så bra skick som möjligt. Men vi vet ju alla efter denna vinter att det finns mycket i övrigt att önska.

Anförande nr 116

Landstingsrådet **Wigg (MP)**: Det är precis därför som jag ställer frågan, eftersom vi blev överraskade. Vi trodde väl nästan inte att det skulle kunna förekomma en sådan här vinter igen. Då får vi se vad vårfloden innebär. Men ska jag fatta ditt svar som att utöver de ordinarie besiktningstillfällena och systemen har vi inte en extra beredskap nu inför vårfloden vad gäller Roslagsbanan, Lidingöbanan och Saltsjöbanan? Förhoppningsvis ska Banverket göra sina åtaganden tillsammans med Stockholmståg och landstinget, men där har de bara den vanliga, ordinarie beredskapen.

Jag kan känna att det är lite tunt, med tanke på att vi inte klarade av den enorma snöbelastningen på ett bra sätt. Det finns kanske en risk för att man inte kommer att klara av en snabb avsmältning och en kraftig vårflod. Det var bara den tanken som jag hade.

Anförande nr 117

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag är tryggt förvissad om att den nyanställda verkställande direktören kommer att hantera eventuella problem som är utöver de vanliga, som uppstår på grund av vårfloden, på samma sätt som han hanterade de nästan oöverstigliga problem som snömängderna bidrog till – det kommer vi att återkomma till i dag – på ett mycket professionellt sätt utifrån den extrema situationen.

Jag vill bara i det här sammanhanget påminna om att vi hade problem med snö, problem med tåg och problem med tunnelbanetåg som inte gick. Samtidigt, mina vänner, satt 50 fartyg fast i isen utanför Åland, och jag vet inte när det hände sist. Jämförelsen visar att det är extrema förhållanden.

Vi har dragit lärdom av snön, och vi ska göra det även när det gäller vattennivåer, snösmältning och framtida påverkan av till exempel den globala uppvärmningen. Vi måste vara mycket bättre förberedda för att klara det oförutsedda.

Fråga 4**Anförande nr 118**

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Ordförande, fullmäktige! Det är lätt att anknyta till Christers avslutning, eftersom vi hade en extraordinär situation i Stockholms län i nästan en hel vecka i slutet av februari, där SL bland annat uppmanade människor att stanna hemma om de hade möjlighet. De som inte gjorde det fick uppleva en närmast kaotisk situation ute i kollektivtrafiken.

Vi har många viktiga uppgifter i landstinget, och en av våra uppgifter är att ha ett krisledningsutskott som ska svara upp när det uppstår allvarliga situationer i samhället. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har definierat tre viktiga förmågor för att hantera kriser. Det handlar om att samordna, leda och informera vid kriser, det handlar om att genomföra operativa insatser och det handlar om att motstå störningar i samhällsviktig infrastruktur. Man pekar också på tre viktiga grundprinciper för det arbetet där man bland annat tar upp ansvarsprincipen: Den som har ansvar för en verksamhet ska också se till att det fungerar.

Nu undrar jag förstås: Tycker inte du, Catharina, att det fanns anledning att inkalla krisledningsutskottet i den här speciella situationen?

Anförande nr 119

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Ordförande! Tack för frågan, Lasse Dahlberg!

Låt mig börja där Lasse Dahlberg slutade. Vi har ju en plan för kris och katastrof i landstinget, och den knyter också an till det som nämndes om ansvarsprincipen, att den som har ansvar till vardags också i första hand har ett ansvar när det innebär någon form av kris eller katastrof.

Vad vi vet när det gäller SL är att SL hade sin krisledning i gång 24 timmar om dygnet. Man hade sin samordningsgrupp inne varje morgon klockan 6, och man träffade trafikentreprenörerna flera gånger om dagen om så behövdes. Detta innebar att det inte fanns någonting uppåt i organisationen som på något sätt visade att vi inte skulle komma att klara av att hantera situationen. Det är klart att vi alltid kan ha en beredskap om det är så att vi måste kliva in och ta över, vilket vi gör i krisledningsutskottet.

På din fråga, som ska kunna besvaras med ja eller nej, blir svaret: Nej, faktiskt inte.

Däremot kan man alltid fundera på vad rollen är för krisledningsutskottet. Den frågan dyker upp emellanåt. Vi kan jämföra till exempel med när vi stod inför en kommande pandemi. Då hade vi beredskapsläge, men inte ens då behövde vi kliva in. Det utbröt inte heller en sådan kris. Men vi har ständigt en beredskap.

I det här läget har krisledningen att samordna, organisera och, som Lars Dahlberg tog upp, fungera utifrån SL:s krisledning. Där har man tillsatt en utredning för att lite mer klarlägga de brister som har funnits och på vilket sätt man kan åtgärda dem vid ett annat tillfälle.

Anförande nr 120

Landstingsrådet D a h l b e r g (S): När det gäller krishanteringen står det i målbeskrivningen för krisledningen inom landstinget att man ska jobba med att minska risker för och konsekvenser av allvarliga händelser i fredstid, dels när det gäller koncernperspektivet, alltså landstingets egna verksamheter, dels när det gäller länsperspektivet, alltså hur samhället fungerar i övrigt. Extrema väderhändelser pekas ut som ett scenario som man ska beakta.

Jag vill hävda att den situation som uppstod de värsta dagarna var oerhört extrem. Jag vill också hävda att det här inte bara var en uppgift för SL, utan det var en uppgift för hela samhället. Det var flera insatser som behövde samordnas, och det var kontakter med kommunerna som behövde tas. Och uppmaningen till människor att stanna hemma från jobbet berörde även sjukvårdens personal. Jag tycker att det finns all anledning för ordföranden i krisledningsutskottet att allvarligt reflektera över varför utskottet inte kallades in. Vad krävs det för extrema förhållanden för att utskottet ska kallas in? Jag tyckte att vi var där måndagen den 20 februari när folk stod och stampade och frös.

Anförande nr 121

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d (M)**: Det är alltid lätt att vara efterklok. Så är det med allting. Lasse Dahlberg ingår också i krisledningsutskottet. Naturligtvis är det så att när det inte är den extraordinära situationen eller när krisledningsutskottet de facto kallas in, vilket kan göras av mig i min egenskap av ordförande, har vi information och återrapportering. Det gäller till allmänna utskottet, vilket innebär att det som har skett och det som har varit när det gäller vår möjlighet att hålla uppsikt är sådant som kommer att återrapporteras tillbaka till allmänna utskottet.

Jag tycker å andra sidan att man kan vara lite självkritisk då också. Här kommer Lasse Dahlberg till fullmäktige tre veckor efter att det har inträffat. Om han var så engagerad, djupt orolig och allvarligt fundersam hade även Lasse Dahlberg kunnat komma in till mig genom den dörr som alltid står öppen och föra ett samtal om huruvida det här vore möjligt, om jag hade tänkt rätt eller inte. Han kommer i stället precis när vårsolen börjar lysa, ungefär som att göra en story av någonting som SL har hanterat på ett bra sätt, och det tycker jag är rätt tråkigt.

Anförande nr 122

Landstingsrådet **D a h l b e r g (S)**: Jag kan svara på det där sista som man skulle kunna svara på en mängd sådana här tillbakabollanden av frågor som handlar om förmågan för majoriteten att ta ansvar: Visst, jag kan gärna ta ansvaret – jag kan börja i morgon. Om du vill lämna över det till mig har jag inga problem att hantera det.

Jag satt för min del upptagen med att försöka hålla mig informerad och försöka skaffa information om alla de åtgärder SL vidtog. Den viktigaste prioriteringen som jag kände i det där var naturligtvis att se till att trafiken fungerade så bra som möjligt.

Min frågeställning tar jag upp helt enkelt därför att vi har ett krisledningsutskott. Jag vill hävda att vi hade en situation där viktiga samhällsfunktioner var hotade och där det inte räcker att vi har ett kollektivtrafikbolag som försöker sköta verksamheten så bra som möjligt, utan här behövs det också en mobilisering av andra resurser i samhället. Det skedde inte, och det beklagar jag djupt.

Anförande nr 123

Landstingsrådet **E l m s ä t e r – S v ä r d (M)**: Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är bra att Lasse Dahlberg höll sig informerad. Det ingår nämligen i hans uppgift som ingående i presidiet, och med tanke på det ansvar enligt ansvarsprincipen som SL också har i sådana här frågor är det alldeles självklart och rätt naturligt.

Man kan ju hålla på och fundera hur länge som helst på när detta krisledningsutskott ska inkallas. Det har inkallats en gång i sin historia, och det var under tsunamin, vid ett särskilt tillfälle när man skulle fatta ett beslut. Annars är det väldigt, väldigt sällan – eftersom det bara ska användas när det verkligen behövs. Det tror jag är oerhört viktigt, så att det inte blir som ett allmänt utskott som träffas lite ditten och dutten då och då. Annars tappar vi själva ansvarsprincipen.

Mitt svar är fortfarande nej. Sedan kan man alltid fundera på om det är rätt eller riktigt. Jag tycker det är viktigt att vi får tillbaks återrapporteringen från SL när man har gått igenom de brister och de åtgärder man behöver ta tag i. Då blir det tillbaks till allmänna utskottet.

Hade det trappats upp mer, då hade vi kunnat kalla in, men det blev aldrig så.

Fråga 5

Anförande nr 124

Vivianne Gunnarsson (MP): Jag har en fråga som handlar om ifall landstinget genom Waxholmsbolaget kan utnyttja de nya tilläggs punkterna inom Stockholms hamnområde som nu öppnas.

Anledningen är att det på Båtmässan har visat sig att Visit Skärgården har haft en utställning där man har presenterat ett antal punkter som skulle kunna användas av både fartygs- trafik och fritidsbåtar, som jag förstår det, där man kan lägga till i ungefär tio minuter. Sedan har det också visat sig att denna information låg ute på Stockholms Hamns hemsida.

Anförande nr 125

Mikael Freimuth (M): Ordförande, ledamöter! Först vill jag tacka Vivianne Gunnarsson för en fråga som är rätt intressant. Jag har själv inte tagit del av de nya anö- ringsplatserna.

Waxholmsbolaget trafikerar ett antal platser i Stockholm i dag. Framför allt är det Strömkajen, som kommer att byggas om för rätt stora pengar under en treårsperiod, vinter- tid. Även Slussen, Djurgården, Skeppsholmen och Ropsten delar av året trafikeras av Waxholmsbolaget. Sedan finns det ju andra rederier som angör andra platser.

Det konkreta svaret på Vivianne Gunnarssons fråga är: Nej, inte i dagsläget, eftersom Waxholmsbolaget inte har uppdrag av ägaren och heller inte har några planer eller budgete- rade medel för att ha ytterligare trafik i hamntrafiken i Stockholm. Det beror på, som jag har berättat här tidigare, att så länge vi inte klarar av att ha en trafik till öar utan alternativ tycker i alla fall styrelsen för Waxholmsbolaget att en satsning på parallelltrafik i Stockholms innerstad är en fråga som vi får vänta med.

Men det som avgör trafikutbudet kommer snart på landstingsfullmäktiges bord – det är Rufs:en och trafikförsörjningsplanen, som ju antas av landstinget. Det är vi ägare som då anvisar hur trafiken ska bedrivas, och det kommer snart.

I avvaktan på de besluten är det naturligtvis bra att ha kunskap om att det finns alternativ.

Anförande nr 126

Vivianne Gunnarsson (MP): Nu har ju inte jag tänkt att ta upp hela trafikförsörj- ningsplanen, utan det handlade om några få punkter – 20 stycken, visade det sig – som Visit Skärgården hade lagt ut på ett vykort, faktiskt, på Båtmässan.

När jag i går tog upp den här frågan i hamnstyrelsen visade det sig att ordföranden där inte alls ville kännas vid att det skulle kunna finnas några flera punkter.

Du svarar nej på min fråga. Någon utökad trafik tycker inte du att man ska ha. Men kan man tänka sig, om några av de här punkterna låg på vägen in, så att säga, att Waxholmsbolaget gjorde en snabb tilläggning för att släppa av passagerare, exempelvis nere vid Masthamnen eller någonting sådant?

Anförande nr 127

Mikael Freimuth (M): Waxholmsbolagets uppdrag är att bedriva kollektivtrafik på sjön, och självklart är vitsen att transportera resenärer, var de än finns. Det är huvudupp- draget.

Men, som jag sade, i dagsläget prioriteras den trafik där det inte finns alternativ gentemot den här parallelltrafiken i innerstaden.

Alldeles nyss diskuterade vi satsningar på spårvagnstrafik till Lidingö, vilket naturligtvis minskar kundunderlaget eller antalet resenärer med båt till Lidingö, som i dag är rätt omfattande både till Klippudden och till Gåshaga. När man satsar på spårvagn är det klart att det minskar vårt trafikunderlag.

Det positiva med frågan är att det här ger möjligheter till initiativ i framtiden, och det är väl det som är själva vitsen med frågeställningen. Där har vi inte stängt någon dörr, någon av oss, utan vi kommer att ta ställning till det här oavsett vilket parti vi representerar.

Anförande nr 128

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Men det lät ju positivt! Om det då är så att det här är sant, oavsett vad hamnstyrelsens ordförande ville erkänna i går – nu har de nämligen tagit bort det pressmeddelande som låg på hemsidan – och det är så himla positivt, skulle jag önska att man tittade på det här i samband med att vi behandlar den plan som kommer upp i landstingsstyrelsen nästa vecka.

Jag kan tänka mig ett par grejer som man skulle kunna göra väldigt snabbt, till exempel just ha en avstickare med en tilläggs punkt i Värtan, en avstickare vid Masthamnen, en avstickare vid Djurgården och så vidare. Det skulle vara väldigt bra för många människor att kunna kliva av på fler ställen.

Anförande nr 129

M i k a e l F r e i m u t h (M): Kort: Nu talar du bara om Waxholmsbolaget, men det finns ju också andra rederier. Det här ger också möjligheter för dem att trafikera de nya punkterna.

Avslutningsvis: Vi kommer att ha frågan framför oss inom en snar framtid, och som vanligt är vi inom Waxholmsbolaget alltid positiva till allt som är bra.

Fråga 6

Anförande nr 130

C u r t H a n s s o n (S): De allra flesta har hört diskussionen tidigare om Slussen, herr ordförande, och parollen "Tummen upp för ett snyggt och städat Slussen" är välkänd här i församlingen. Jag återkommer inte för att jäklas med landstingsfullmäktiges tid eller någonting sådant, utan snarare för att söka ytterligare stöd av Christer. Min paroll är nämligen också att försöka hitta "medståndare" i det här arbetet med att avsunkifiera Slussen.

Det är 40 000 resenärer som springer över Slussen ungefär varenda dag, och städningen har inte blivit bättre! Däremot har den blivit mycket bättre på själva tunnelbanan, men där nere finns det mycket mer kvar att önska.

Därför ställer jag frågan till Christer, om städpatrullerna till Slussens bussterminal frös fast i den undermåliga snöröjningen.

Anförande nr 131

L a n d s t i n g s r å d e t W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag kan hålla med om att städningen på tunnelbanan har blivit bättre. Där har man inte bara satsat på Slussen utan gjort en grundlig storstädning av hela tunnelbanesystemet, i samband med övertagandet från MTR:s sida. Sedan får vi hoppas att de också klarar ambitionen att hålla en högre kvalitet på städningen.

Slussen är i sig ett problematiskt område, i väntan på att vi får en ny situation med en nybyggd sluss. Det har tagits initiativ, och det finns ett bra samarbete på chefsnivå mellan företrädare för SL och Stockholms stad. Jag hoppas att det så småningom också ska ge synbart resultat, som gör att även Curt Hansson kommer att vara nöjdare än vad han är i dag.

Sedan kan man väl konstatera att när det gäller vissa delar av att hålla Slussen snyggare och renare så fungerar inte det i den temperatur som har varit. Jag tänker till exempel på klottersanering – det går inte att genomföra såvida det inte är plusgrader, och nu har ju den extrema situationen varit att det till för bara någon vecka sedan har varit konstant minusgrader i Stockholm sedan Lucia, i stort sett. Man får nog gå väldigt långt tillbaka historiskt för att se något liknande. Vi är vana vid att det kan bli ordentliga köldknäppar i ett antal veckor, men sedan brukar det komma blidväder där emellan. Detta har försatt oss i en mycket speciell situation när det gäller klottersanering och städning i stort. Det är ju heller ingen bra idé att använda högtryckssprutor med vatten, som annars är en beprövad metod, i ett system som saknar uppvärmning – vilket jag vet som promenerar igenom Slussen nästan dagligdags under stora delar av året. När det är åtskilliga minusgrader skulle det åstadkomma mer skada än nytta.

Men som sagt, jag kan konstatera att det finns i varje fall en ambition från dem som ska verkställa det här att göra Curt Hansson lite mer nöjd.

Anförande nr 132

C u r t H a n s s o n (S): Jag tackar dig för det, Christer. Jag tror att du genuint är lika intresserad som jag.

Här är några ögonblicksbilder från i dag. Jag försäkrar att den där vätskan inte kommer från en högtrycksspruta, utan det är någonting annat.

Bara ett par små exempel som jag såg när jag vandrade förbi under dagen: Tidningen Metro från frugans födelsedag i mitten på mars. Tydligt finns det någon som satsar på alternativt färdmedel om bussarna skulle ställas in.

Landstingsfullmäktige! Man kan skoja om det hela, men fram till det att Slussen blir ombyggd kommer ungefär 350 miljoner fötter att vandra över Slussens bussterminal. Att städa i all ära, men jag såg bättre miljöer när jag reste i DDR eller i Polen på 1960-talet än vad Slussen kan erbjuda i dag.

Det är egentligen det som är min slutledning, Christer. Skulle vi inte kunna hitta någonting att göra åt själva Slussens bussterminal, inte bara att gå och sträcksopa i gatan utan verkligen försöka piffa upp Slussen något för alla de här 350 miljoner fötterna fram till det att Slussen blir ombyggd?

Anförande nr 133

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är jag fullständigt övertygad om, att vi kan hitta tillfälliga lösningar som gör att den tid som det kommer att ta från och med nu tills vi har ett nytt Slussenkomplex på plats blir så bra som möjligt vad det gäller städning och trivsel.

Sedan är det ju så att miljön dessvärre är nedsläppt. Även om det givetvis inte ska se ut så som du har visat på bilderna, så kommer det därför tyvärr aldrig att kunna upplevas som en trivsam miljö – det vet vi båda två.

Men du har helt rätt i att det ska göras så mycket det någonsin går för att det ska bli så bra som möjligt utifrån de givna förutsättningarna.

Jag ska ta med mig från den här debatten frågan igen till SL:s vd för att se hur man kan göra med detta gemensamma ansvar. Det är ju lite det som är problemet, att det är både Stockholms stad och SL, precis som när vi kommer in på snösituationen vid våra busskurer i en senare fråga, där vi har entreprenörer som sköter vissa delar, men inte snöröjningen framför och kring kuren.

Anförande nr 134

Curt Hansson (S): Jag kan bara tacka dig, Christer. Nu ser jag att vi gemensamt skulle kunna på något sätt hitta en lösning.

Jag vill bara delge att det finns en och annan förhoppningsfull typ på Slussen också, som kanske har bestämt sig för att ta ett annat färdmedel och använder Slussen som cykelparkering. Det är ju inte Slussen avsedd för.

Jag hoppas att vi ska kunna hitta en lösning, där vi inte bara städar utan också snyggar upp och piffar till det hela – inte för min skull, utan för de här 350 miljoner fötternas skull – i väntan på att Slussen blir klar. Jag tackar dig, Christer!

Anförande nr 135

Landstingsrådet Wenneholm (M): Herr ordförande! Jag kan konstatera att det inte är säkert att den där cykeln är lämnad där vind för väg. Varje dag när jag promenerar genom stan är de faktiskt väldigt många modiga människor som cyklar, i det väglag som har varit! Jag får säga att jag är imponerad av att de vågar göra det.

*Fråga 7***Anförande nr 136**

Åke Askensten (MP): Jag har ställt denna skriftliga fråga: Anser landstingsrådet att det finns möjligheter att förbättra SL:s information om trafikförändringar, exempelvis på grund av idrottstävlingar? Detta har alltså ingenting med snön att göra.

Det var någonting som inträffade i går förmiddag, på Birger Jarlsgatan där jag skulle ta en buss – trodde jag. Jag såg att det stod ganska många människor vid busskuren, och jag ställde mig också där. Displayen gick och utlovade bussar hela tiden, men det kom inga bussar. En sådan där servicebuss som det stod Busstjänst på stod parkerad och en kille kom ut och dumpade några papper i avfallskorgen, och sedan pekade han på en skylt inne i busskuren – en liten, liten lapp där det stod: Ingen busstrafik i dag, inte i morgon heller och inte i övermorgon. Då löste sig detta.

Under tiden var folk ganska ledsna på det hela. Det är ju tråkigt. Frågan har jag ställt.

Anförande nr 137

Landstingsrådet Wenneholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag håller med Åke Askensten om att den här informationen var bristfällig. Men det beror faktiskt ändå på snö, Åke. Det är nämligen så att det ska vara en sprinttävling på snö, runt Slottet och in i Gamla Stan, och på grund av det spärrar man av delar av det trafikutrymme som vi behöver för busstrafiken. Det skapar det problemet att flera busslinjer blir omlagda. Bland annat går 2:ans stombusslinje inte längre på Skeppsbron utan Munkbron och fram över Tegelbacken.

Det man kan konstatera är att kombinationen av den trafikomläggningen och den trafikstockning som uppstår gör att det finns all anledning att ge bättre information.

Jag är ju en stor tillskyndare av nya sociala medier, så jag ägnar en hel del arbete, tillsammans med stöd från presidiet i SL:s styrelse, åt att vi ska bli moderna. Där finns ju bland annat en sådan här Iphone, där användarna själva kan informera varandra när det uppstår trafikstörningar. Jag är övertygad om att vi måste bli mycket mer moderna från SL:s sida i att ge information till våra resenärer på olika kanaler och inte bara tro, som du beskrev, att det räcker att sätta upp en liten lapp i busskuren. Det gäller att på alla möjliga vägar ge en bra, konkret information om förändringar – speciellt när det är störningar och förändringar som påverkar vardagen för oss.

Jag höll på att stiga på 2:ans buss vid Tegelbacken. Då var det bra att vara trafiklandstingsråd, för chauffören sade: Du ska väl till Landstingshuset? Gå av igen och ta den som kommer bakom, för jag är omledd i dag! Alla andra har ju inte samma tur som jag.

Anförande nr 138

Åke Askén (MP): Det här hade som sagt ingenting med snön att göra. Det var precis likadant i somras, då det var triathlon tror jag – de kutade på Strandvägen och var det nu var. Det var samma problem, folk var förvirrade – ännu värre för turisterna. Då var det ändå varmt, det var alltid något, men de fattade ju ingenting om varför man inte kunde åka med bussarna. De såg ju inte heller den där lilla lappen.

En gång på Sveavägen såg jag en liten lapp i den vevan när man höll på att bygga om busshållplatsen och det var en stor grop inuti. Ändå hade någon tagit sig in och satt upp den lilla lappen där man inte kunde se den!

Jag tror att SL har blivit bättre på information, men inte vid hållplatserna. Det är klart, när jag affischerar gör jag det aldrig vid hållplatserna, men om jag skulle ha gjort det skulle jag ha använt en *så här stor* affisch, så att folk hade sett den. Sådana här små lappar är det ingen som märker. Men det kanske går att åtgärda?

Anförande nr 139

Landstingsrådet Wennerholm (M): Ja, jag är övertygad om att du har rätt, Åke. Ibland är det bra att fara på semester, och jag har varit i New York och sett hur de bär sig åt när det är stora förändringar i tunnelbanan där. Då informeras det på alla möjliga sätt. Och du har rätt i att det inte är några små lappar, utan de sätter upp stora affischer som talar om att den här lördagen och söndagen är den här tunnelbanelinjen avstängd på grund av renovering. Så det är tydligt och klart för alla redan vid dörren, att det är ingen idé att gå in där.

Vi är helt överens om att vi kan bli bättre på störningsinformation. När det gäller planerade störningar ska vi givetvis se till att få ut informationen så brett och så tidigt som möjligt, så att den är så välkänd att man helst inte ens behöver gå till busshållplatsen för att upptäcka att bussen inte kommer.

Anförande nr 140

Åke Askén (MP): Då tackar jag för svaret.

Anförande nr 141

Landstingsrådet Wennerholm (M): Tack så mycket.

Fråga 8

Anförande nr 142

Janet Mackeård (S): Ordförande, fullmäktige! I höstas presenterade landstingets revisorer en rapport om samverkan med kommunerna när det gäller vård och omsorg. Den visade att kommunerna har stora tillgänglighetsproblem med oss i landstinget. Man vet inte alltid vem man ska kontakta, och man vet inte vem som har ansvaret för samverkan.

Revisorerna pekade också på att förändringarna från geografiskt områdesansvar till Vårdvalet som vi har nu har påverkat de båda huvudmännens möjligheter till samverkan och att genomföra mål och beslut.

Med anledning av det vill jag fråga Marie Ljungberg Schött: Avser du att vidta åtgärder för att ändra Vårdval Stockholm så att samverkan om vård och omsorg mellan stadsdelarna eller kommunerna och landstinget förbättras?

Anförande nr 143

Marie Ljungberg Schött (M): Tack så mycket, ordförande och ledamöter, och tack för frågan, Janet! Jag ska börja med att säga, eftersom du vinklar den till Vårdval Stockholm, att Vårdval Stockholm faktiskt har blivit en succé. Det finns många, många fler mottagningar av flera olika kategorier, bland annat 37 husläkarmottagningar. Det finns en bättre tillgänglighet. Det är nöjdare medborgare. Och de stadsdelar vi pratar med när vi har sådana samverkansmöten berättar allt som oftast att samverkan fungerar riktigt bra – men inte alltid, och jag antog att det var de problemen du ville att vi skulle prata om här.

Du talar om en rapport som revisorerna har skrivit, men den gäller ju inte i första hand Vårdval Stockholm utan samverkan över huvud taget. Som du vet har vi i vår sjukvårdsstyrelse, och de andra också, bestämt oss för att vi ska ta upp den här frågan varje gång vi samverkar med stadsdelarna för att fråga dem vad de är nöjda med och vad de inte är nöjda med i vår samverkan, både på vårt plan, mellan politiker, och mellan högre tjänstemän och mellan dem som jobbar i våra verksamheter. Sedan ska vi väl gemensamt försöka fundera över hur vi kan förbättra.

Vi kan ju slå fast att samverkan är otroligt viktigt. Det finns också i de regelböcker som gäller Vårdval Stockholm ett väldigt tydligt uppdrag att det ska samverkas. Vi följer upp det, och är vi inte tillräckligt bra på det så ska vi bli ändå bättre. Det poängteras vikten av detta. Som du vet gör vi varje år en översyn av regelböckerna, tillsammans med branschen. Där finns ju alla möjligheter att trycka vidare på att det här med samverkan är viktigt.

Anförande nr 144

Janet Mackegård (S): Jag har läst revisionsrapporten, och det är revisorerna som pekar på hur Vårdval har påverkat huvudmännens möjligheter. Det är därför jag lyfter fram det, så det är inte någon vinkling med någon speciell avsikt.

För oss socialdemokrater är det viktigt med en fungerande samverkan mellan kommuner och landsting när det gäller vården och omsorgen, för att vi ska nå denna höga kvalitet som vi alla vill ha. Men revisionsrapporten pekar också på att kommunerna anser att Vårdval Stockholm bland annat har så många nya vårdgivare att det försvårar samverkan, och det är viktigt att lyfta fram det så att vi kan hitta en väg att få samverkan att fungera bra.

Revisorerna påpekar också att en konsekvens av Vårdvalet är att landstinget i dag, beställaren, överläter samverkan till utförarna. Det kan ändå inte vara meningen, för det är ju vi som beställare som behöver få veta hur samverkan fungerar. Därför tycker revisorerna att det är angeläget att vidta åtgärder för att få detta att fungera.

Anföranden nr 145

Marie Ljungberg Schött (M): Ja, det finns flera utförare, och det är klart att det i någon mån är ett bekymmer. Men samtidigt är det ju faktiskt det som har gjort att Vårdval Stockholm har blivit en sådan succé. Det finns mer att välja mellan och vi har fått en tillgänglighet som vi aldrig någonsin har haft tidigare. Det måste väl ändå vara positivt? Det visar också våra medborgare att de är väldigt nöjda med.

Det är klart att det inte är alldeles enkelt för kommunerna och för staden och våra stadsdelar att samverka med många utförare. Det är likadant med hemtjänsten, de har många utförare som våra vårdcentraler eller husläkarmottagningar ska samverka med. Det gäller för oss att hitta bra modeller och att hjälpa dem där det inte fungerar. I de allra flesta fall har man hittat fungerande samverkan själv just på det planet. Jag tror att det vi ska ägna oss åt är samverkan på ett lite högre plan, jag tror nämligen att det är där som bristerna är och att det är där som vi eller vår förvaltning ska rycka in de gånger som samverkan på golvet inte fungerar.

Anförande nr 146

J a n e t M a c k e g å r d (S): Jag tycker att det är bra när revisorerna lägger fram sådana här rapporter så att vi får se bristerna och vad de tycker att vi gör bra. Och jag tycker att det är bra när du säger, Marie, att vi ska utveckla samverkan. Det är ju väldigt viktigt att vi får det att fungera så att patienterna får den vård och omsorg som de behöver för att vi ska få den bästa vården.

I dag har vi blivit påmind om att vi har ett stort ansvar när det gäller samverkan. Vi har behandlat punkten 5 om reglementet, där det står om vikten av att samverka med kommuner och stadsdelar. Därför ser jag nu fram mot att vi i den styrelse där du och jag sitter kommer att få en diskussion om hur vi kan förbättra samverkan med stadsdelarna. Frågan har, som du antydde, varit uppe på varje träff som vi har haft med stadsdelar, och det kommer fram att det är svårigheter. Man behöver veta vilken person man kan vända sig till och vem det är som har ansvaret för det ena och det andra.

Jag ser fram emot en konstruktiv diskussion!

Anförande nr 147

M a r i e L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Det låter jättebra! Jag ser också fram emot det.

Jag delar helt din uppfattning att det är väldigt bra att det kommer fram sådana här revisionsrapporter. Det ger oss möjlighet till lite eftertanke och till att fundera över hur vi kan gå vidare och hur vi kan få till en samverkan som är ändå bättre än den vi har.

Som kuriosa på slutet kan jag berätta att jag för många år sedan började ägna mig åt att fundera över det här med samverkan ur ett politiskt perspektiv. Det gjorde jag därför att vi var i opposition då, och just under den perioden var vi i en tid när det var väldigt mycket skyltande på den andra. Från Stadshuset var det alltid landstingets fel, och från landstinget var det alltid kommunens fel. De som hamnade i kläm var de enskilda medborgarna.

Jag tycker att vi har kommit väldigt långt sedan den tiden – det var länge sedan – och vi har en betydligt bättre samverkan i dag. Vi ska göra det vi kan för att utveckla den så den blir ändå bättre.

Fråga 9**Anförande nr 148**

E r i k a U l l b e r g (S): Herr ordförande! Jag ser att klockan börjar bli mycket, så jag ska fatta mig kort. Det tragiska dödsfallet som inträffade för en tid sedan i Stockholm föranleder att jag ställer den här frågan till dig, Christer: Har du försäkrat dig om att SL sett över säkerheten med anledning av dödsolyckan kopplad till så kallad Urban exploration som skedde vid Slussen nyligen?

Anförande nr 149

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är så att det pågår en ständig samverkan mellan kommunerna och SL. När det gäller sidoutrymmen som uppstår i samband med kollektivtrafikanläggningar och liknande är det ett kommunalt ansvar, men vi samverkar för att se över tillsammans med kommunen, i det här fallet Stockholms stad, och entreprenörerna för att gå igenom platser och ytor som används för sådana här aktiviteter. Det gäller att förstärka den fysiska säkerheten. Ett problem är dock att de som vill tänja på gränser ibland inte hindras av att man förstärker säkerheten, utan snarare ser till att forcera de säkerhetsåtgärder som görs, till exempel klipper sönder lös, kedjor och annat som används för att blockera möjligheten att komma in i farliga utrymmen.

Det hindrar inte att vi ändå som påpekas har ett ansvar att tillsammans med kommuner och entreprenörer se till att säkerheten kring våra anläggningar och i gränslandet mellan kollektivtrafikanläggningar och det som är ett kommunalt ansvar är så god som det någonsin går att garantera.

Det ska inte förekomma att någon mister sitt liv på grund av att vi inte har ordnat hinder för människor att – av misstag eller även om det är planerat – ta sig in och genomföra farliga aktiviteter i våra kollektivtrafikanläggningar.

Anförande nr 150

Erika Ullberg (S): Tack för det! Ja, att upptäcka vad som finns bakom stängda dörrar och på spännande, udda platser kan ibland handla om nyfikenhet som är en ganska mänsklig drivkraft, och det är klart att SL blir en ofrivillig arena med våra bergrum och tunnelsystem för just den typen av aktiviteter.

Du tog upp det här med läs som är forcerade och uppklippta. Det ingår ju tyvärr i den här subkulturen att man ofta vill forcera obemärkt, att man inte vill visa att man har gjort ett intrång. Man är väldigt diskret, vilket gör att det finns så få spår för oss att följa upp och kanske dubbelkolla att säkerheten är tillräckligt hög.

Det ventilationsschakt som föranledde den här pojken tragiska död hade en dörr som ledde till det 30 meter djupa hålet, och den var inte fastsvetsad. Min fråga är: Känner du även där i dialogen med kommunerna att SL tar sitt ansvar och försäkras sig om att vi verkligen har den högsta säkerheten, som vi ska ha?

Anförande nr 151

Landstingsrådet Wennerholm (M): Det är väl en lärdom man får dra av det aktuella fallet, att se till att man vidtar åtgärder som är så kraftfulla som det någonsin är möjligt att genomföra.

Men jag tycker också det handlar om att vi bör upplysa resenärer och andra som vistas i eller i närheten av våra trafiksystem när man utsätter sig själv för fara genom att lämna det som är säkra platser i trafiksystemet, som plattformar och liknande, för att ge sig in på osäkra aktiviteter, så att det står fullständigt klart för var och en genom den information som finns att det inte är någon lek och att det inte är ofarligt att befinna sig på spår, att ge sig in i tunnlar och liknande. Säkert kan vi bli bättre på att ge sådan information om vilka områden och ytor som är farliga i kollektivtrafiken och vilka som är ofarliga, publika ytor där givetvis alla är välkomna och ska vistas.

Så det finns säkert anledning att göra en inventering och dra slutsatser av det tragiska aktuella fallet.

Anförande nr 152

Erika Ullberg (S): Tack för det. Det är klart att när det gäller de dödsolyckor som sker, dessvärre återkommande, inom kollektivtrafiken, exempelvis på grund av den undermåliga säkerheten som finns vid Roslagsbanan, så har SL ett mer direkt ansvar. Jag tycker att det är väldigt positivt att du lyfter upp SL:s både direkta och indirekta ansvar när det gäller Urban exploration. SL kan ju definitivt bidra med mer information och påvisa de risker man utsätter sig för.

Om man googlar det här fenomenet får man upp ungefär 2 700 000 träffar, så det är ingen liten företeelse. Där tycker jag det är positivt att vi också försöker möta framför allt unga på Internet med information. Det ser jag som en väldigt angelägen uppgift.

Anförande nr 153

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Vi är helt överens på den punkten.

§ 43 Bordlagd interpellation 2009:53 av Lena-Maj Anding (MP) om psykospatienters rätt till stöd för livsstilsförändringar

Anförande nr 154

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Det här är en interpellation som handlar om psykospatienters rätt till stöd för livsstilsförändringar. Anledningen till att jag skrev den handlar om att man då, för ett par år sedan faktiskt, i Läkartidningen hade en uppmärksammad artikel kring psykospatienters inaktivitet och att detta påverkade deras fysiska hälsa väldigt mycket. De hade risk för att utveckla både metabola syndrom som övervikt, fetma och diabetes och andra sjukdomar. Därför kändes detta som en viktig och angelägen interpellation – möjligtvis en motion, men jag tänkte att jag skulle börja med en interpellation i alla fall.

Nu har jag fått ett positivt svar, tycker jag, från Birgitta Rydberg som ansvarar för frågan. Man hänvisar till ett antal studier som nu är gjorda, där man säger att det finns en inaktivitet och att fysisk aktivitet på recept till exempel skulle kunna hjälpa de här patienterna att få ett bättre liv och kunna minska sin risk för ohälsa.

Jag kan bara läsa upp sammanfattningen i Läkartidningen, som jag tyckte var alarmerande och som gjorde att jag skrev interpellationen när jag fick tag på det här materialet. Det står bland annat att psykospatienter har ökad förekomst av metabolt syndrom och diabetes typ 2 än normalbefolkningen, att fysisk inaktivitet är associerad med en ökad risk att utveckla insulinresistens med påföljande diabetes, att det har gjorts få studier för att studera fysisk aktivitet bland psykospatienter men att de studier som har gjorts ändå visar att patienter med psykos är betydligt mer fysiskt inaktiva än befolkningen i övrigt, att det finns en association mellan social isolering och fysisk inaktivitet bland patienter med psykosjukdom, att undersökningar har visat att patienter med psykosjukdom är mer än förväntat positiva till livsstilsförändringar i form av ökad fysisk aktivitet och att interventionsstudier har visat på positiva resultat av motionsprogram i den här patientgruppen. Det känns ju väldigt roligt. Vi kanske tror att psykospatienter inte vill vara fysiskt aktiva, men det är faktiskt så att många av dem verkligen vill det och är motiverade till livsstilsförändringar som kan förbättra deras hälsa.

Då har jag ställt följande fråga till Birgitta Rydberg: Får patienter med psykos ett kvalificerat stöd till livsstilsförändringar i dag i vårt län?

Anförande nr 155

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Jag tycker du har tagit upp väldigt viktiga frågor i den här interpellationen. Det är ju helt klart att den fysiska aktiviteten spelar stor roll för alla människor, men den spelar säkert stor roll också när det gäller patienter med psykisk sjukdom och deras hälsosituation.

Det är också väl känt att livsstilen hos många patienter som har en psykosproblematik innebär att man är mera stillasittande, mera passiv. Bristande sysselsättning kan säkert vara en bidragande orsak till detta. Att bara sitta och dricka kaffe och kanske röka – vilket ju tyvärr är verkligheten i en del dagverksamheter – ökar ju inte kroppens förmåga att motverka de bristande aktiviteterna.

Vi vet ju också att många har en ordentlig övervikt. Jag har i svaret redogjort för den studie som pågår på Gröndal. Det är intressant att se att många av de här patienterna själva inte förstår att de är överviktiga utan tror att de är normalviktiga, men ändå är det en så stor del av dem som har en metabol rubbning. Fortfarande har vi inte svaret på om psykosjukdomen i sig ökar benägenheten för att få sådana störningar i ämnesomsättningen som kallas metabola rubbningar eller om det är någonting som beror på övervikten och passiviteten,

men oavsett detta är det viktigt att psykiatrin och dagverksamheterna i kommunerna är mera uppmärksamma på att stödja aktiviteter som främjar hälsan.

Vi har ett treårigt projekt, som nu är inne på sista året, där vi för det här året har riktat ytterligare insatser just specifikt mot psykiatrin för att psykiatrin ska bli mera varse att de också har en roll att identifiera patienter som behöver förändrad livsstil, så att man inte bara medicinerar själva psykossjukdomen. Genom att vi har en psykiater som också är läkare i det här teamet, har hon också en trovärdighet när hon kommer ut och träffar sina kolleger, men också andra grupper.

Vi vet fortfarande inte i vilken utsträckning man lyckas stimulera till aktivitet. Det enda vi mäter är siffrorna på när man har skrivit ut fysisk aktivitet på recept. Det är säkert ett bra mått i sig, men vi vet att det finns kliniker som har noll anmälda recept men som ändå har börjat jobba med personalen genom utbildning.

Jag tror att det här är någonting som man måste se långsiktigt, att vi måste fortsätta arbeta med att föra ut den här kunskapen. Förhoppningsvis finns det mera evidens som vi kan få in i de vårdprogram som vi successivt håller på att revidera, även om det inte finns med i den senaste revideringen för psykosvården, som var 2008.

Fortsatta insatser tror jag är svaret på att förbättra hälsan för psykospatienter.

Anförande nr 156

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Ja, Birgitta, jag hade en del sådana frågeställningar.

Du redovisar bland annat att HSN-förvaltningen 2008 har följt upp ett antal förskrivningar och remisser av FAR, fysisk aktivitet på recept, på psykiatriska mottagningar och att det är allt ifrån noll till 36 remisser som har gått till fysisk aktivitet på recept, som patienter sedan förhoppningsvis har kunnat få. Den första frågan jag hade var med anledning av den saken, där jag undrar hur många psykospatienter som har metabolt syndrom. Finns det någon sådan redovisning, någon kartläggning gjord kring detta?

Den andra frågan jag hade gällde just Gröndals psykosmottagning, där man har gjort en annan studie och redovisar mycket siffror. Hur många patienter deltog i den studien? Det finns ingen sådan siffra.

Du säger att vårdprogrammet reviderades 2008, men när kommer det att revideras igen? Materialet som jag har tagit del av är från 2008, och det är faktiskt två år sedan nu. Åren går, och det känns oerhört viktigt att man ändå får tag på de här patienternas behov.

Jag har uppfattat att du har en positiv och bra inställning i den här frågan, så det känns viktigt att vi trycker på. Jag vill gärna höra om du är villig att följa upp den här frågan för att verkligen tillse att fler psykospatienter får stöd att just förändra sin livsstil.

Anförande nr 157

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Sanningen är att vi inte har någon exakt uppgift på hur stor andel av patienterna som har ett metabolt syndrom. Det här är ju en kunskap som har kommit på senare år, där man kan belägga att det tycks vara en betydligt högre andel än befolkningen i länet i övrigt, vilket har bidragit till att det pågår en del forskning. Bland annat är det en av forskarna vid Karolinska Institutet som i flera år har jobbat med det här. Han har också haft tankar på men inte orkat starta en interventionsstudie med ökad aktivitet och mäta förändringar. Vi har väl skickat signaler, att om han kommer med ett bra förslag så finns det nog goda förutsättningar att få forskarpengar för sådant.

När det gäller revidering av vårdprogrammen är det inte vi politiker som fattar beslut om när man ska revidera, utan det gör Psykiatrirådet, där chefläkaren Håkan Götmark är ordförande. När det har kommit så pass mycket ny kunskap att det är dags att plocka ut det som

är inaktuellt och föra in det som är nytt, då gör man en revidering, så det brukar gå ett par år mellan revideringarna. Sedan har det varit lite olika på olika vårdprogram hur snabbt man har gjort revideringen.

Därför har jag inget svar så här på rak arm på datum för när nästa revidering är inplanerad. Men det kan jag naturligtvis undersöka med Håkan Götmark.

Anförande nr 158

Lena - Maj Andersson (MP): Då var det svar på två frågor: att vi har ganska dålig kunskap om hur många som har de här problemen. Så det finns väl anledning att försöka göra en sådan kartläggning, kanske i samband med att man tar fram något slags fokusrapport eller liknande som underlag för en sådan vårdprogramsrevidering, kan jag tycka, och hoppas att ansvariga i Psykiatrirådet kan ta till sig det. Det känns oerhört angeläget.

Men sedan var det svaret på sista frågan. Hur många patienter var det som deltog i studien kring Gröndals psykosmottagning? Vi får väldigt fina siffror, men vi har ingenting att relatera dem till. Tack för ordet.

Anförande nr 159

Landstingsrådet Rydberg (FP): Problemet är att när det kommer nya frågor så här hinner jag inte plocka fram svaret från Gröndal under sittande möte. Det underlag jag har fått från förvaltningen har jag angett i interpellationssvaret. Men det går att ta fram de här uppgifterna från Gröndal.

§ 44 Bordlagd interpellation 2009:54 av Jakob Dencker (MP) om alarmerande hög frekvens av autism bland somaliska barn

Anförande nr 160

Lena - Maj Andersson (MP): Jag vill passa på och tacka Jakob Dencker i Miljöpartiet som har skrivit denna interpellation, för jag tycker den lyfter en intressant fråga som faktiskt går att arbeta med lite mer på lång sikt också.

Jakob har frågat vilka förklaringsmodeller man använder i Stockholms läns landsting för att förklara den betydligt högre förekomsten av autism bland somaliska barn, vilket stöd man ger till barnen och vilka åtgärder man tänker vidta för att möjliggöra för somaliska familjer och andra att förebygga alltför stor risk för autism. Då har han tittat på solens betydelse för att utveckla D-vitamin i kroppen och om detta kan ha betydelse för att somaliska barn får autism i mycket större utsträckning än svenska barn.

I Sverige ger vi faktiskt våra små barn både A- och D-vitamin under vinterhalvåret för att de ska få tillräckligt med vitamin i kroppen för att det inte ska hända dem någonting. Brist på D-vitamin är verkligen inte nyttigt! Man kan säga att under vinterhalvåret lider faktiskt även den svenska befolkningen av D-vitaminbrist. Genom att sola på sommarhalvåret bygger vi upp ett förråd, som lite nödortfött räcker under vinterhalvåret. Så sjunker D-vitaminnivåerna i blodet och framåt våren är de väldigt låga. Det är många av oss som är värtrötta, och det har till stor del att göra med just att vi har brist på D-vitamin.

Jag har läst en artikel som handlar om huruvida undvikandet av solljus har blivit en hälso-risk. Två läkare har lyft upp just den somaliska befolkningens behov av D-vitamin i förhållande till den övriga befolkningen. Man säger så här: Orsaken till ökande autismen bör sökas bland avgörande miljöfaktorer som skiljer Sverige från Afrika och som drabbar somalier i större utsträckning än andra invandrargrupper. En sådan faktor kan vara solljus och effekten av solljus. Solljus är den ojämförligt viktigaste källan för bildandet av D-vitamin. D-vitamin är avgörande för skelettuppbyggnad, och låga D-vitaminnivåer är relaterat till benskörhet, hjärt-kärlsjukdom, autoimmuna sjukdomar som MS, diabetes, tjocktarms- och bröstcancer liksom depression hos äldre.

Brist på D-vitamin är väldigt dåligt. Om vi ger våra små barn AD-vitamin under vinterhalvåret, så finns det väl anledning att ha samma försiktighetsprincip även för andra som har symtom eftersom vi vet att det kan ha stora konsekvenser annars?

Anförande nr 161

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! Lena-Maj säger att Jakob Dencker har lyft en intressant fråga. Jag tycker i allra högsta grad att den här frågan är lyft sedan tidigare, eftersom det är en viktig bit i att kunna förklara autism.

Svaret innehåller dels en bakgrund till forskningsarbetet kring D-vitamin, dels förklarar det vilka insatser man gör inom habiliteringen vad gäller vård och omsorg av de här patientgrupperna.

Jag tänkte bara läsa lugnt och stilla från en rapport som kom om det här med D-vitamin: "Under 2009 har en första kartläggning gjorts gällande förekomst av D-vitaminbrist hos barn och kvinnor av etniskt svenska respektive svensk-somaliskt ursprung. Den har utförts av barnhälsovårdsöverläkaren, BHV-enhet Nord, i samarbete med barnläkare, specialister inom autismområdet samt en vuxenendokrinolog inom KS. Studien har inkluderat mödrar till barn med diagnosen autism för att se om det finns en indikation om att D-vitaminbrist kan vara mer vanligt bland dem. Nuvarande data kan inte svara på frågan om något samband föreligger mellan vitamin D-brist och autism utan studien som gjorts är en första kartläggning om förekomst av vitamin D-brist i de olika etniska grupperna. Data är under bearbetning och har ännu inte publicerats i någon vetenskaplig tidskrift. Resultaten från studien förs nu ut till professionen (vårdcentraler, MVC, BVC) som kommer att ombesörja utredning och behandling av kvinnor och barn med vitamin D-brist."

Så denna fråga är i allra högsta grad på gång, för att se om detta är en förklaring. Sedan får man gå vidare. Här har landstinget satsat rätt rejält med pengar.

Får jag också säga att den här frågan spänner över ett rätt stort fält inom landstinget: både FoUU-utskottet, Programberedning 2 och Programberedning 4 under hälso- och sjukvårdsnämnden. Därför tycker jag det är bra att frågan restes och att det finns anledning att vi följer den ännu mera tätt än vad vi har gjort tidigare, kanske. Men vi är i allra högsta grad på gång inom vården för att söka finna förklaringar till varför detta är så speciellt utpräglat just bland barn till somaliska föräldrar.

Anförande nr 162

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Min poäng är att när det gäller små barn iakttas försiktighetsprincipen – vi ger AD-vitamin som tillskott för att vi vet att det är bra att ge. För den här gruppen, där man upplever att autism finns i större utsträckning än i övriga befolkningen, kanske man ändå skulle iakttas försiktighetsprincipen. D-vitamin är inte farligt upp till 2 000 IE, det vill säga ekvivalenser, per dag. Det är helt ofarligt i de doserna, så det finns egentligen ingen anledning att inte rekommendera att man tar D-vitamin i lite högre doser för att se om det kan vara bra.

Vad jag skulle vilja är att få svar på den frågan. Du skriver ändå i svaret, vilket jag tycker är positivt, att det är en grupp läkare som forskat kring autism här i Stockholm som planerar just fortsatt forskning för att försöka komma längre när det gäller förståelsen runt uppkomsten av autism. Var det då relaterat just till de här somaliska barnen och eventuell förekomst av D-vitaminbrist? Det framkommer inte riktigt i det stycket.

Sedan hade jag en annan fråga, om det finns någon annan aktuell forskning, kanske inte bara i Sverige utan även utomlands, som relaterar just till den här frågeställningen.

Anförande nr 163

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Detta är ett delprojekt. Det är flera projekt som pågår.

Jag hade rätt mycket mer underlagsmaterial när vi skrev den politiska kappan till interpellationssvaret. Jag gjorde i ordning en kopia, som jag gärna ska överlämna till dig, så kan vi gå igenom detta i lugn och ro. Sedan får vi diskutera vilken programberedning som ska ha huvudansvar för detta.

Det är alltså flera utredningar som pågår parallellt kring olika förklaringsgrunder för den här autismen.

Anförande nr 164

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Då förstår jag att det är den autismen som eventuellt kan uppkomma på grund av D-vitaminbrist som du nu hänvisar till.

Den text som jag har använt mig av kommer också från en överläkare och medicine doktor från Norra Stockholms psykiatri och en överläkare på en annan psykiatrisk mottagning här i länet. Det är också personer som har följt den här frågan under lång tid och som är experter på sina områden.

Det känns väldigt viktigt att vi tar tag i frågan kring just D-vitaminbrist i den somaliska befolkningen.

Anförande nr 165

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Det är besvärligt för en som inte är medicinskt utbildad när man ska diskutera olika behandlingsmetoder. Jag tänkte bara citera en sak till från det underlagsmaterial jag har: "Autism är ett funktionshinder som beror på en mängd kända och ännu okända biologiska störningar av olika hjärnfunktioner. Dessa störningar påverkar hjärnans sätt att hantera information. Hos många finns det en ärftlig eller genetisk orsak till att de har autism."

Som sagt, det finns många frågetecken kvar att räta ut i diskussionen om vad som är orsak och verkan!

§ 45 Interpellation 2010:4 av Lars Dahlberg (S) om pendeltågstrafiken**Anförande nr 166**

Landstingsrådet D a h l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! Jag fick av en säker källa veta att du fyller år i dag, Christer, och då måste du ju få en present. I all hast lyckades jag ordna det. Det är ett så kallat Thomas-tåg. De som läser barnböcker vet att Thomas-tågen alltid är snälla och hjälper varandra, och det tyckte jag passade bra. Grattis, Christer!

Nu får vi se hur det går med det snälla och med samarbetet framöver. Du får väl kommentera det sedan.

Interpellationen tar sikte på de bekymmer som vi alla upplevde i pendeltågstrafiken. Jag har fått någorlunda svar på mina frågor. Jag blev förvånad över att det, enligt de kriterier som du redovisar, verkar vara fler störningsfria dagar än vad jag trodde. Däremot är du lite svävande på målet när det gäller hur det går med våra X 60-fordon.

Jag hämtade hem färsk statistik över hur det ser ut just nu. För gårdagen var det så att det fanns 54 stycken X 60-fordon som gick att sätta i trafik och 18 som var på verkstad. Det här är ingen ny situation, utan det har pågått ganska länge. Jag har en annan statistik – du gillar ju statistik – som handlar om reparationer av X 60-fordon. Under perioden 2007–2009 reparerades avrundat 8 000 dörrfel, 3 400 motorfel och 3 200 bromsfel på de 71 fordon som

har levererats. Det här är ingenting unikt, utan det är återkommande fel, och det är egentligen det som är bakgrunden till att jag ställer den här interpellationen.

De här återkommande problemen är ändå SL huvudman för att ta ansvar för, även om det är utlagt på olika avtal. Jag tycker att vi måste göra mycket mer för att sätta press på de här aktörerna, som ju får ersättning från SL. Det har gått lång tid nu sedan tågen började levereras, och problemen fortsätter.

Det som händer när vi har 54 fordon i trafik är att de i skick att köra, men när dagen är slut har flera av fordonen tagits ur trafik. Tyvärr har jag inte kunnat få fram statistik på hur det såg ut i går, men regelmässigt är det så. Det är också därför jag har ställt frågan som jag har gjort. Jag uppfattar inte att jag får svar på det.

Du verkar nöjd, tycker jag, att döma av tonen i ditt svar. Jag kan säga att jag inte är nöjd, och jag tror att väldigt många pendeltägsresenärer är väldigt missnöjda inte minst med den trafik vi har haft i vinter. Jag hoppas att du här i debatten ska tydliggöra de åtgärder som du avser att vidta för att det ska bli bättre framöver.

Anförande nr 167

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag får tacka för tåget. Det kommer att passa bra i min samling av spårvagnar.

Om han läser mitt svar kan Lars Dahlberg se att jag trots de positiva siffrorna över den utveckling som har varit över tiden, om man jämför från 2006 till i dag, i näst sista stycket skriver att vi således kan konstatera att det finns mycket kvar att göra vad gäller punktligheten och störningarna inom pendeltågstrafiken. Men det arbete som har lagts ned har ändå börjat visa resultat. Det är klart att ingen av oss kommer att vara nöjd med en situation där vi har så pass mycket påverkan på trafiken som vi har när det gäller pendeltågssidan. Det finns olika skäl till detta. Under den senaste perioden har det i stor utsträckning varit vädersituationen. Det kan också vara den som gjorde att ett antal tåg stod stilla. De påverkades av den extrema vädersituationen.

Sedan håller jag med Lars Dahlberg om, och jag har sagt det tidigare här i fullmäktige, att om någon av oss när vi som privatbilist köper en bil skulle se att den var behäftad med så många barnsjukdomar som fordon kan vara som används inom spårtrafiken skulle vi inte vara speciellt nöjda med den situationen. Det är jag övertygad om. Den verkställande ledningen har fört diskussioner där man har höjt tonläget för att få en fullgod leverans. Slutsatsen som vi kan dra för framtiden – det har vi också, som du vet Lars, diskuterat när vi har haft representanter för leverantörerna i styrelsen – är att vi inte kan skriva sådana avtal som vi har gjort tidigare. De måste vara betydligt tuffare vad gäller skadeståndskrav från vår sida. Där har vi väl ett gemensamt ansvar, eftersom den här beställningen och leveransen har skett över tid, att se till att det blir tuffare krav på det sättet.

Vad gäller frågan när vi ska ha en trafik med X 60 hela dygnet kan jag säga att det mål som den verkställande ledningen har är att det ska ske i april maj i år. Där får vi hjälpas åt. Jag ska göra allt som styrelseordförande för att sätta tryck på den verkställande ledningen så att de i sin tur kan sätta tryck på de underleverantörer vi har för att detta ska bli möjligt. Det är klart att det inte är acceptabelt som det har varit. Det kan vi vara överens om. Det måste vi åtgärda så att det blir en ännu bättre situation. Jag vill understryka än en gång att det i mitt svar står att det finns mycket kvar att göra.

Anförande nr 168

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Ordförande, fullmäktige! Christer Wennerholm tar i sitt svar också upp ett resonemang om att det är tack vare Alliansens arbete det har blivit så mycket bättre. Jag tror att vi som håller på med trafikfrågorna vet att det tar tid att rigga åtgärder som också får effekter i verksamheterna, även om det naturligtvis kan finnas undantag från det. Det gjordes självfallet ett ganska omfattande arbete för att få ordning på

pendeltågstrafiken under vår mandatperiod. Jag vill hävda att de positiva effekterna under framför allt 2007 och 2008 har sin grund i de åtgärds paket som SL fattade beslut om när vi hade ansvaret för den här verksamheten.

Sedan kan man undra vad Wennerholm med flera har byggt på de här åtgärds paketen med under de här åren. Då har vi haft milda vintrar och de har i sin tur inneburit att det har gått bättre än de vintrar som har varit sämre. Nu fick vi en vinter som inte var mild. Det är då man synar korten lite grann kring ett sådant resonemang som interpellationssvaret har. Det framgångsrika arbete som jag hävdar tar sin grund i de åtgärder som vi arbetade fram har kanske inte varit så framgångsrikt, visar det sig när kylan kommer och förhållandena ger påfrestningar i systemet. Jag kan konstatera att det i punktlighetsrapporten för december 2009 står att 83,1 procent uppfyllde punktlighetskravet, vilket är lägre än normalt för årstiden, i jämförelse med punktligheten 87,7 procent för december 2008. Tillgängligheten i pendeltågssystemet under december påverkades av att det var 678 tåg som var inställda på grund av vintervädret. Det är inte någon särskilt bra beskrivning som görs här med tanke på alla de åtgärder som har vidtagits. I januari var det ännu sämre. Då var det 879 inställda tåg. Vi får väl se hur det ser ut när vi får februarirapporten. Det jag lite grann får en känsla av när jag ser utvecklingen är att Wennerholm med flera har vilat tryggt i att det har varit milda vintrar och att det har funnits fungerande åtgärder som vi riggade innan vi förlorade valet. Det har kanske inte hänt så jättemycket mer.

Vi är ofta snabba att skylla på Banverket när inte järnvägssystemen fungerar, men när det gäller SL:s del av den här verksamheten hade vi stora bekymmer med spåren på våra pendeltågsdepåer, både i Älvsjö och i Upplands Bro. I SL:s egna depåer var det alltså både frusna växlar och snömassor på spåren som hindrade fordonen från att komma ut i systemet. Vi har en hemläxa att göra, och här finns det betydligt mer att göra än vi har gjort hittills. Där ingår naturligtvis att sätta press på entreprenörerna, men där ingår också att SL måste se över det kvalitativa och systematiska åtgärdsarbetet och komplettera det.

Anförande nr 169

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande, åhörare! Till Christer Wennerholm får jag säga har den äran. Det är trevligt med lite födelsedagsfirande.

Det här handlar ju om pendeltågstrafiken och störningar specifikt kopplade till pendeltågssystemet. Jag konstaterade att Christer Wennerholm i talarstolen pratade om tuffare krav i avtal. Du nämnde också att man aldrig skulle acceptera de problem som har varit om det hade varit fråga om en bil. Där kan jag dela din uppfattning fullt och fast.

För min egen del är det första mandatperioden i landstingsfullmäktige. Det är också första mandatperioden som jag sitter i SL:s styrelse. Det har varit väldigt lärorikt. Jag är bara en vanlig ledamot, men du Christer Wennerholm är ju ordförande. Det har nu nästan gått en hel mandatperiod, och jag är otroligt förvånad över att SL som beställarorganisation inte har en bättre riggad upphandlingsorganisation efter de ändå många år som man har varit just beställare. Visst kan man lära hela tiden, och det ska man göra. Man lär sig någonting varje dag, brukar jag säga, och det är väl bra att även du som ordförande har den inställningen. Men när jag nu tittar på det som har hänt den här mandatperioden, de återkommande kontakterna med leverantören av tågen vars dörrar fortfarande, efter alla dessa år, inte fungerar – och det handlar inte bara om att det nu är kallt, det här har ju varit ett ständigt problem, men när det har varit kallt har det varit katastrof – är jag lite förbryllad över att man inte har kommit längre.

Som ledamot får jag information i styrelsen, men den är ju inte ständigt återkommande just om pendeltågen utan det är mycket annat också. Jag skulle vilja höra vilka konkreta åtgärder du utifrån din ordförandeposition har diskuterat med leverantörerna, tillsammans med vd eller tillsammans med andra aktörer för att verkligen få ordning på de här problemen. Det är klart att det är SL som blir den som förlorar anseende i varumärkesfrågan hos resenärerna, därför att det är SL som enligt resenärerna kör trafiken. Vi som sitter här inne vet att det är andra, men det är ändå SL som är beställaren. Det är SL som är ansiktet utåt. Jag vill verkli-

gen veta: Kan vi förvänta oss att få ordning på dörrar och andra återkommande problem på pendeltågen? Jag upplever inte att du i ditt svar kan ge några tydliga besked.

Anförande nr 170

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! De åtgärder som är vidtagna har redovisats vid åtskilliga tillfällen i styrelsen. Vi har också haft representanter för leverantörerna på plats. Sedan kan man väl konstatera att det finns anledning att fundera på vilken kraft leverantörerna har lagt ned på att uppfylla sina löften. Det är därför jag säger, och jag tror att vi har gjort samma analys av det i styrelsens arbete, att det finns anledning att fundera väldigt mycket över hur våra avtal och leveransavtal ska se ut. Och vad ska hända om leverantörerna inte lever upp till det de har lovat? Det är där vi i dag inte har tillräckligt kraftfulla instrument, enligt mitt sätt att se. Det svider inte tillräckligt mycket i skinet på den leverantör som inte levererar en fungerande dörr eller en fungerande mekanism för våra förare när de ska öppna dörrarna som är för tröga och gör att de får förslitningsskador eller vad det nu har varit. Det har varit rutor som inte har haft en bra vinkel i förhållande till instrålning av sol som har gjort att de har blivit bländade och liknande.

Det är givetvis inte acceptabelt att det ser ut på det sättet. Där kan man väl också fundera över hur man lägger upp förberedelsearbetet när det gäller framtida upphandlingar – det är en lärdom jag har dragit – och hur man involverar företrädare för dem som så småningom ska använda och framföra de här fordonen i ett sådant beställningsarbete. Det tror jag att vi har anledning att fundera mycket över.

Jag kan bara återkomma till att det löfte som finns nu från den verkställande ledningen är att vi ska kunna se en fulldriftssituation i april maj. Sedan återstår det att se om leverantören kan infria detta löfte. Det är det besked vi har just nu.

Vad gäller brister i upphandlingssystemet är det ju ingen hemlighet för oss som sitter i SL:s styrelse att vd har fått ett uppdrag. Redan när han under hösten var tillförordnad drog han på vårt styrelseseminarium upplägget för det tänkta utvecklingsarbete som jag upplever att vi alla är rörande överens om, som kallas Översyn av SL. Där ska man ha fokus på upphandlingsorganisationen och dess brister, eller rättare sagt, om vi vänder på ordvalet, på hur vi ska förstärka den och bli mycket bättre som upphandlare i framtiden. Hur ska SL:s egen organisation, överbyggnaden, kunna bli mycket bättre som beställare? Med de rapporter vi gemensamt har fått under resans gång och den upphandling som har skett av en entreprenör som ska genomföra den här översynen är jag övertygad om, när den tillförordnade vd:n nu också är permanent vd, att det kommer att redovisas ett resultat som vi kommer att bli väldigt eniga om i styrelsen är ett bra resultat för att utveckla upphandlingsfunktionen.

Anförande nr 171

Johan Sjölander (S): Herr ordförande! Jag vill också passa på att stämma in i hyllningskören till Christer Wennerholm. Att fylla år tillhör kategorin väldigt roliga saker som händer i ens liv, kanske bland de allra roligaste. Att vänta på ett pendeltåg som inte går tillhör då som motsats kategorin tråkiga saker som händer i ens liv och det är tyvärr det som debatten handlar om och inte om Christers födelsedag. Men jag vill ändå passa på att gratulera.

Jag tycker att det är slående att fokus, framför allt i det skriftliga svaret på den här interpellationen, i väldigt liten utsträckning ligger på de problem som SL-trafiken onekligen har drabbats av under den här vintern och väldigt mycket på de problem som SL-trafiken drabbades av år 2006. Jag tycker att det ändå på något sätt är lite talande för mentaliteten hos den nuvarande SL-ledningen. Låt oss vara väldigt tydliga och klara på den punkten, år 2006 var inget bra år för SL-trafiken. Det var ett synnerligen dåligt år för SL-trafiken. Trafiken drabbades av stora bekymmer under 2006. Faktum är att med undantag av år 2000, om jag inte har helt fel – som var ett år då borgarna styrde, om det kan vara av intresse – var 2006 det sämsta året på 2000-talet. Då är det ganska olyckligt att ta sin utgångspunkt i det året

när man jämför sig själv och mäter sin egen framgång. Det är ganska dåligt att ha det sämsta året som exempel att jämföra sig med.

Bilden man får när man läser det här svaret är onekligen att det har satts i gång ett enormt arbete runt det som hände år 2006, ett utvecklingsarbete som den rödgröna majoriteten satte i gång, med stöd av den dåvarande oppositionen i stor utsträckning, men inte av alla, för att få en förbättring. Men det utvecklingsarbetet har inte tillförts särskilt mycket nytt under de senaste åren. Det har vi märkt den här vintern. De problem som vi har drabbats av är inte hänförliga enbart till de här krisveckorna. Vi har haft stora problem med trafiken hela den här vintern, och det har drabbat våra resenärer. Vad nytt är egentligen tillfört de senaste åren, under Christer Wennerholms ledning, som det inte togs initiativ till av den gamla regimen för att höja nivån så att vi slipper hålla på och jämföra oss med de sämsta åren?

Jag kan notera att Christer Wennerholm här i talarstolen har ett annat tonläge än han har i sitt skriftliga svar. Det är mer av ödmjukhet, mer av självkritik. De exempel som har lyfts fram från talarstolen är ju svåra att förklara bort. Jag vill ändå fästa fullmäktiges uppmärksamhet på att vi har en SL-ledning i dag vars intuitiva försvarsmekanism är att falla tillbaka och peka på ett av 2000-talets sämsta år och säga att det i alla fall har varit bättre än då. Jag tycker inte att det räcker. Det kan inte vara tillräckligt gott för våra medborgare att ha den ambitionsnivån när man är ansvarig för SL-trafiken i vårt län.

Anförande nr 172

Urban Rydahl (S): Ordförande, landstingsledamöter! Det här är en publik fråga, därför tänkte jag göra några anmärkningar av mer teknisk natur som ändå kan vara viktiga för dem som lyssnar på den här debatten.

Vi har under lång tid uppmärksammat att vintern kommer, att växlar fryser igen och så vidare. För ganska många år sedan höjde man beredskapen inom SL. Man skapade en organisation för att klara vinter och snö, och lövhalka också för den delen. Vi kan notera att de tekniska förutsättningarna har ändrats lite grann över tiden. Förr kunde man köra igenom en växel som var ganska krokig, om jag får säga så. I dag ska tågen gå igenom med 100 kilometers hastighet och kanske ännu mer. Det gör att växeln är konstruerad på ett helt annat sätt, med en lång tunga. Kommer det lite snö och is där visar den naturligtvis fel för den som är tågklarare inne på centralen. Då blir det stopp i trafiken.

Sedan kan jag säga att om man har en bra organisation, där SL, Banverket och andra aktörer samverkar, och låter den fortlöpande granska trafik och teknisk utveckling skulle man inte bli så väldigt överraskad som man blev det här året av att det är stora isklumpar som faller ned och stör trafiken.

Det finns naturligtvis också en annan sak som kanske från SL:s sida skulle kunna påpekas för Banverket. Det är att om man halverar antalet personer som är ute och sköter växlar, rengöring och skottning på bangårdarna blir problemen naturligtvis väldigt stora när det plötsligt kommer väldigt mycket snö. Så kan det vara, att man har lite för få människor som skottar och sopar.

Jag hörde en annan sak beträffande dörrarna. De problemen är så att säga inte bara relaterade till det vanliga att dörrarna inte fungerar. Det är så att om rengöringen på perrongerna inte är bra drar folk med sig en massa snö in i dörrarna. Då slutar de också att fungera. Det är tvåfaldigt. Det innebär naturligtvis att SL, som ju svarar för perrongerna såvitt jag vet, måste se till att det fungerar i fortsättningen. Om man försöker ratta upp det här, som Lars Dahlberg säger, och få en effektiv bevakning av snöbekämpning och annat tror jag att man till en kommande vinter kanske blir lite bättre förberedd. Sedan får vi se vilka som ska sköta förberedelserna under hösten.

Anförande nr 173

Charlotte Broberg (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Först och främst vill jag säga att vi från majoritetens sida inte är nöjda. Vi är långt ifrån nöjda med hur SL-trafiken har fungerat under den här ganska besvärliga vintern. Jag hörde någon här säga att det var svårt att klara trafiken när vintern inte var fullt så mild. Det kanske inte är en helt korrekt beskrivning när vi har varit med om den värsta vintern åtminstone under min livstid. Men trafiken ska fungera även under sådana förhållanden och det har den inte gjort. Vi är ledsna för det. Även SL:s ordförande säger väldigt tydligt i sitt interpellationssvar att vi är långt ifrån nöjda med hur det har fungerat. I andra stycket sista meningen kan man läsa det.

Samtidigt vill vi ändå peka på att det är positivt, för siffrorna som helhet har ändå gått åt rätt håll. Andelen nöjda pendeltägsresenärer har ökat från 27 till 73 procent. Det finns en eftersläpning i siffrorna så jag skulle gissa att de kommer att gå ned lite nästa månad. Antalet störningsfria dagar har också ökat. Då har vi ändå strängare kriterier nu än vi har haft innan.

Oppositionen säger nu att det här bara beror på de åtgärder som de genomförde under förra perioden. Jag satt i SL:s styrelse då och jag tror inte att väljarna går på det. Det är vi i den borgerliga majoriteten som har satt fokus på punktligheten och fokus på resenären.

Vi har också hört en hel del sifferexercis. Inte minst har vi hört att det är orättvist att vi mäter oss mot det dåliga året 2006. Men det var faktiskt det året som vi tog över makten. Det är väl inte så konstigt att vi väljer att jämföra med det. Det blir liksom utgångspunkten för den här diskussionen.

Till sist vill jag också säga till oppositionen att jag tycker att ni har rätt. Vi ska inte mäta oss med er. Vi ska vara mycket bättre än ni är.

Anförande nr 174

Landstingsrådet Wigg (MP): Ordförande! Tack, Lars, för interpellationen! Jag är ju en lekman i sammanhanget, men jag är en flitig pendeltägsresenär, daglig sådan från Järna, med vidhängande byten i Södertälje hamn, kan jag säga, som har varit en stor påfrestning den här vintern. Jag ska bara snabbt ta upp en händelse som visar på de främsta bristerna. Vi kommer till informationsfrågor och sådant sedan. Just informationen är faktiskt det mest eftersatta området i SL och i samverkan med de andra entreprenörerna, kan jag säga, aktörerna Banverket, Stockholmståg och så vidare.

Till frågan om tågen. Det är precis som du säger, Christer, att man satte tåg i trafik och testade dem i ett år eller om det kanske var två uppe i Kiruna. Det visar ju att helt nya tåg och helt nya fordon över huvud taget kanske borde ha en längre insättningstid så att man får testa de här sakerna över tid.

Dörrarna upplever vi som resenärer som det största problemet. Det är inte bara så att en dörr här och var är avstängd, utan när tillräckligt många dörrar är avstängda stängs hela sektioner av tågen av. Det gör ju att i rusningstrafik, när ett antal människor springer åt olika håll för att komma på genom andra dörrar, blir tågen överfulla på en gång, redan i Östertälje, kan jag säga.

Urban var inne på att det är flera orsaker. Det är inte bara bristerna i själva dörrfunktionen. Det är också så att det kommer in grus och det kommer in snö. Då uppmanas vi resenärer att stampa av oss inne i tåget i stället för i dörrarna som man gör av vanlig hyfs så att säga. Stampar man av sig i dörrarna hamnar det både grus och is där och då måste ibland till och med resenärer rycka in för att få bort is och snö så att tåget kan fortsätta. Det här genererar ju förseningar i systemet hela tiden. Varför då inte skotta perrongerna? Det tänkte jag på när jag rätt ofta vadade genom snö och is på perrongerna. Ska man stanna och skotta perrongen, eller vem är det som har ansvaret för det?

En av de stora fördelarna med X 60-tåget skulle vara att elektroniken låg i taket. Det skulle vara mer störningsfritt gentemot X 1 och X 10. Döm om min förvåning när jag nu har fått höra av diverse tågpersonal som jag har fått tillfälle att prata med under färden att det finns viss elektronik som ligger under tågen i plaströr som slås sönder av isen. Stämmer det här, Christer?

Jag vill sluta med att säga att jag ser fram emot nästa enkättillfälle som pendeltågsresenär. Då tror jag inte, Charlotte, att resultatet kommer att vara lika lysande som det har varit hittills.

Anförande nr 175

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! Det finns nya kundnöjdhetssiffror för pendeltågstrafiken som inte är särskilt smickrande. I svaret redovisas från 27 till 73 procent. Jag har en färsk uppgift på 53 procent i den senaste undersökningen. Med samma resonemang som finns i interpellationssvaret kan man väl säga att det är ett resultat av Alliansens politik.

Det jag egentligen har försökt att tydliggöra här, Charlotte och även Christer, är att vi lade upp ett paket med åtgärder under vår tid. Det behövde naturligtvis byggas på. Jag känner en frustration över att vi fortfarande, trots att åren har gått, har olika typer av problem som är av barnsjukdomskaraktär på våra X 60-tåg.

Dessutom är det så att vi har beställt tolv nya fordon för att ha i en framtida Arlanda–Uppsala-trafik. Och fem andra trafikhuvudmän runt om i landet har också beställt X 60-fordon. Vi har all anledning att vidta åtgärder. Det kan jag säga att efter en valseger i höst kommer vi att punktmarkera fordonsfrågan och kräva en betydligt bättre kvalitetsuppföljning. Vi kommer också att jaga Banverket med blåslampa vid varje tänkbart tillfälle.

Anförande nr 176

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Det är precis som Lasse Dahlberg nu sade. Det finns siffror som visar på mycket kraftiga tapp redan.

Christer Wennerholm har också pratat om just vad det är som gäller om man inte uppfyller sina löften. Min minnesbild när Stockholmståg tog över som entreprenör var just att vi i styrelsen försäkrades att avtalen nu blev mycket skarpare. Nu blev det rejäla viten om man inte klarade att hantera trafiken. Sedan kan man mycket väl säga att det är ena delen av det hela. Den andra är leverantören av tågen som inte klarar att hålla sina löften. Men jag vill komma tillbaka till det jag sade i mitt första inlägg, att det är resenären som är den som drabbas. Det är tredje person. Och resenären ser SL som sin motpart. Det måste vi komma ihåg. Vår uppgift, framför allt din uppgift som ordförande, är verkligen att hantera situationen.

Anförande nr 177

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill hävda att det är det vi har gjort utifrån de förutsättningar som har funnits. Jag sade en gång tidigare i en frågediskussion i dag att man ska komma ihåg att vi har varit i en mycket extrem situation. Jag nämnde temperaturen, att det inte har varit plusgrader från Lucia fram till för några veckor sedan. Det innebär att vi inte har haft blidväder i Stockholm som har gjort att snötäcket har sjunkit ihop. Man kan jämföra med båttrafiken, där 50 båtar vid ett tillfälle satt fast i isen vid Åland.

Det här är ju en beskrivning av en situation, men det innebär inte att vi kan vara nöjda med den situation som uppstod. Det var inte styrelsen ens vid den tidigare snösituationen under december. Det var därför vi i början av februari gav den verkställande ledningen ett uppdrag. Alla vi som sitter i styrelsen vet att vi kommer att få en rapport till den 31 mars – det är tanken – om hur organisationen ska bli bättre och där man från a till ö går igenom olika

åtgärder, bland annat de som Urban tog upp och liknande, för att se hur vi gemensamt ska kunna klara situationen när en sådan här vinter återkommer.

Anförande nr 178

Landstingsrådet Wigg (MP): Jag ska försöka hålla mig under minuten. Det är inte alla som lyckas med det.

Vi har upplevt en extrem vinter, men det är inte så att den här vintern inte kommer att återkomma. Det är precis som jag tog upp i min fråga under frågestunden: Vad händer med den extrema vårfloden, om det blir en sådan? Vi vet inte, men det kan bli en extrem vårflod. Det är just när sådana här tillfällen inträffar som de svaga punkterna uppenbaras.

Nu har vi sett att det är så här mycket fel, frågan är liksom: Går viten ut? Vad blir konsekvenserna för entreprenörerna? Vad blir konsekvenserna för leverantörerna av tåg? Det här måste komma till en ände. Jag är den som var glad åt att X 60 kom, för det var en kvalitetsförbättring för mig som resenär. Men de måste ju klara sådana basala funktioner som att stänga dörrarna och att elektroniken inte slås sönder av istappar under tåget.

§ 46 Interpellation 2010:5 av Sverre Launy (V) om bristande trafikinformation vid förseningar

Anförande nr 179

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Även jag får väl ansluta mig till gratulationskören. Sedan var det roliga slut.

Jag kan konstatera att Christer Wennerholms svar på den första frågan i sammanhanget ändå måste utläsas som ett nej. Han är inte nöjd med hur trafikens punktlighet har fungerat under januari och februari. De statistiksiffror han hänvisar till i första stycket i sitt svar är dock inte riktigt relevanta, som flera har påpekat innan. Nöjdheten för februari är faktiskt nere i 53 procent när det gäller pendeltågen. Det är ett ras från januari till februari på 20 procent, och det är rätt anmärkningsvärt. Då finns ändå inte den mest kaotiska veckan med i den här undersökningen. Siffrorna i svaret är kanske inte riktigt relevanta i dagens läge.

Informationen till de resande i systemet är i dag ett ständigt återkommande problem. Det är klart att när störningarna blir flera blir bristen på eller i vissa stycken tillgången till fullständigt felaktig information väldigt påtaglig. Det verkar som om de aktörer som finns inom informationssektorn i SL:s verksamhet över huvud taget inte pratar med varandra. Det är ett mycket stort problem som SL och SL:s ledning faktiskt måste ta tag i. Jag ska ge några konkreta exempel.

Den 23 februari är det ett tåg som går sönder på sträckan mellan Segersång och Hemfosa. Det blir stående mitt ute i skogen. Det står där i en halvtimme. Resenärerna på tåget får över huvud taget inget besked om vad som är fel. Däremot efterlyser personalen på tåget tekniskt kunniga resenärer som kan komma och hjälpa till för att få i gång tåget igen. Efter ungefär en halvtimme – jag var inte på tåget men min fru var det – blev jag uppringd och får frågan: Kan du kolla på hemsidan om det står någonting om det här tåget någonstans? Jag går in på hemsidan. Där står ingenting. Jag ringer SL:s kundtjänst och får veta att jag vet mer än vad kundtjänst gör, för de har inte en aning om att tåget står kvar på spåret. Detta är inte information. Det är total avsaknad av information. Personalen på tåget hade inte den blekaste aning heller.

Jag återkommer i ett senare inlägg med ytterligare exempel på hur det faktiskt kan se ut.

Förste vice ordföranden: Jag ska bara meddela att vi för närvarande gör ett litet undantag gentemot den arbetsordning som vi har. När det gäller interpellationsdebatter brukar man lämna ordet först till svaranden och därefter till interpellanten. Brukligt är att svaranden hänvisar till det utdelade svaret. Vår arbetsordning säger däremot att först får

interpellanten ordet, därefter får svaranden ordet. Först därefter ska vi släppa in nya talare i debatten. Det här är ett undantag. Det ska aldrig upprepas. Jag lovar det. Nu står det klart för alla hur gången är.

Anförande nr 180

Gunilla Roxby Cromvall (V): Då får jag också gratulera Christer på födelsedagen. Du och jag är precis lika gamla just nu, Christer. Vad härligt!

Sverre, Vänsterpartiet, har skrivit den här interpellationen, och det följer två till från Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Jag skulle vilja dela upp det här med bristande information i tre delar.

När det gäller bristande information, eller fel information hörde vi till exempel när tunnelbanans röda linje inte gick att vi hade ersättningstrafik vid Liljeholmen. Vi skulle ta bussar där. Men det var ingen som sade att de här bussarna inte räckte till. Dessutom var det fel-tänkt med de här bussarna. Hur kan man lägga busshållplatser bredvid varandra som ska ersätta två tunnelbanelinjer, den ena till Fruängen och den andra till Norsborg? Samtidigt är det här precis bredvid Tvärbanan och infarten till alla busslinjer som går från Liljeholmen. Vad följde med den här felinformationen eller bristande informationen? Totalt kaos och allmänfara på grund av alla människor som vistades där.

Nästa problem med information är att vi får desinformation. Till exempel stod jag vid Älvsjö station och fick höra utrop hela tiden om att pendeltågen gick var trettionde minut. Det gjorde de inte alls. Jag stod där en timme innan det kom något pendeltåg, och det kom jag inte med. Då drabbades vi av desinformation, och folk blev alldeles desperata.

Sist men inte minst drabbas vi av ingen information alls, som Sverre precis lyfte fram. Till exempel var det så för oss i förort att vi stod vid en busshållplats och hade ingen aning om att bussen inte skulle komma. Det finns ingen som ropar ut det på Radio Stockholm. Det finns ingenstans vi kan hämta den informationen. Det finns ingen information för oss på busshållplatserna.

Det här har vi i Vänsterpartiet lyft fram hela tiden i SL:s styrelse. Det är ju bra att vi har haft några milda vintrar på varandra. Ni har haft tur, skulle jag vilja säga. Det har jag sagt tidigare. Men nu kom det en vanlig vinter, en kall vinter med mycket snö. Och det kommer vi att få i framtiden. Det är bra att vi har fokus på att minimera antalet störningar, men vi kommer alltid, av olika skäl som vi kanske inte alltid har förutsett, att drabbas av inställd trafik. Då måste trafikinformationen fungera och ges till oss resenärer utifrån vårt behov.

För att ge nästa exempel på bristande eller fel information kan jag berätta att jag en gång stod vid Telefonplan. Det var inte någon snö, men linjen var helt avstängd. Då ropade man ut: Ta något annat trafikslag, för tunnelbanan går inte! Åk på något annat sätt! Men det var ingen som berättade för oss hur vi skulle åka. Det finns ingen annan trafik in till stan förutom tunnelbana.

Anförande nr 181

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! Frågan om förbättrad trafikinformation vid störningar är ingen ny fråga. Den har återkommit gång på gång här i fullmäktige, inte minst under den här mandatperioden, och den har säkert varit aktuell tidigare också. Det som gör att det finns en särskild anledning för den här debatten i dag är naturligtvis den extrema vecka vi hade i slutet av februari, där SL:s system verkligen prövades på alla sätt. Vi kan konstatera att SL inte klarade den prövningen. Då måste man ändå fundera över vad det är som gör att det brister på det här sättet.

Först och främst var det så att länsstyrelsens krisansvariga redan i december kritiserade SL allvarligt därför att hemsidan gick ned vid en allvarlig trafiksituation. Det var naturligtvis så även i slutet av februari att hemsidan inte klarade anstormningen av frågor. Det hade gått

två månader och det är möjligt att det är mycket som behöver göras, men jag tycker att det är märkligt att vi i dessa dagar, i en av världens mest IT-utvecklade städer, inte kan erbjuda SL-resenärerna en fungerande hemsida med störningsinformation.

Ett annat faktum som vi också har återkommit till många gånger är att de olika trafikslagen inte kommunicerar med varandra. Jag har själv till exempel gjort ett besök på Busslinks depå i Hornsberg och konstaterat att deras trafikledning bland annat hämtar sin information om störningar via Radio Stockholm. Jag tycker att det är häpnadsväckande. Jag tycker att det är bra att de är kreativa och öppna för att söka information, men varför är Radio Stockholm en viktig informationskälla när de borde få en rak, bra och relevant information i ett trafikledningssystem som SL har ansvaret för?

Ett tredje bekymmer, som också återkommer gång på gång, tycker jag är hur SL:s personal ska medverka till att resenärerna vet vad som ska göras och agerar på ett bra sätt i olika situationer där det är störningar. Det är klart att det tekniska stödet är viktigt och det är klart att jag gärna skulle se att personalen hade handdatorer där de, om nu SL:s hemsida går ned, kanske kan gå in på Radio Stockholms hemsida och hämta information, men att de ändå får tillgång till aktuell information. Det har vi inte sett särskilt mycket av. Framför allt handlar det om att personalen, när det uppstår sådana här förvärrade situationer som vi hade i slutet av februari, har som enda uppgift att informera och hjälpa resenärerna i den här svåra situationen. Det tog flera dagar innan gröna linjen började köra någorlunda under den veckan. På torsdagen, när man hade en haltande tiominuterstrafik, var en patrull biljettkontrollanter ute på gröna linjen. Jag kan inte förstå vilket resonemang som ligger bakom att man inte prioriterar störningsinformation och att ge en bra service, men prioriterar visering av biljetter i en sådan situation som SL hade sista veckan i februari då en stor del av det förtroendekapital som har byggts upp det senaste året förverkades. Det vill jag hävda.

Anförande nr 182

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill börja med att peka på det jag skriver i svaret till Sverre. Det är att vi givetvis inte är nöjda med den situation som uppstod. Jag vill också påpeka det som redan har gjorts i offentliga sammanhang tidigare i medierna och i annonsform från SL:s sida att vi uppriktigt ber våra resenärer och uppdragsgivare om ursäkt för den situation som rådde. Det är givetvis inte acceptabelt att kollektivtrafiken, även om det är extrema förhållanden, inte fungerar.

När det gäller informationssidan, speciellt pendeltågssidan, finns det anledning att fundera kring vem som har ansvaret för störningsinformationen. Det har vi gjort sedan tidigare. Jag är övertygad om att det i den analys som kommer att presenteras, som jag beskrev i den tidigare interpellationsdebatten, av vad vi kan göra bättre, vilka lärdomar vi kan dra av snökao-set, kommer att understrykas ytterligare en gång att det inte är någon bra situation att det är Banverket som har ansvaret för störningsinformationen. Det bör vi ha själva. Sådan information bör vår entreprenör Stockholmståg ha direkt access till. Det blir, som flera har beskrivit, stopp någonstans på vägen för informationen från Banverket till SL eller till entreprenören Stockholmståg. I slutändan är det våra resenärer, våra kunder, som inte får en bra information. Det är fullständigt oacceptabelt. Då fungerar ju inte våra kunders vardag.

Ännu viktigare är det, som flera har beskrivit, att informationen är korrekt när det uppstår brister i vår trafik, när den inte fungerar som den ska. Jag tror att hälften av irritationen upphör om man redan på ett tidigt stadium vet om att det inte går pendeltåg mer än en gång i halvtimmen, eller om det inte ens går så ofta. Våra resenärer ska kunna vara förvissade om att man kan få den informationen på SL:s hemsida, via Radio Stockholm eller liknande. Därför är det viktigt att informationen är korrekt. Både jag och vd har sagt till generaldirektören på Banverket att vi vill ta över informationen till oss. Från hennes sida har svaret varit att de ser positivt på att en sådan utveckling kan komma till stånd. Jag hoppas att det rätt snart kan förverkligas så att vi kan få en bättre situation.

Det kommer sedan att finnas behov av en mängd andra förstärkningsåtgärder när det gäller störningsinformation. Det förutsätter jag också kommer fram i det utredningsuppdrag eller den sammanfattning av vad vi kan dra för lärdomar av det här snökaoset som kommer att presenteras av den verkställande ledningen. Det är en mängd olika punkter man där kommer att gå igenom. Jag har förhoppningar, herr ordförande, att vi kan leverera en mycket bättre störningsinformation i framtiden än vad som har varit fallet i den här situationen.

Anförande nr 183

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Jag ser det ändå som positivt, Christer Wennerholm, att det finns en ambition att försöka samla de olika aktörerna på informationssidan under någon sorts gemensamt paraply och hoppas att det kan leda till någonting konstruktivt framöver. Men det handlar inte bara om glapp mellan olika informationsenheter. Det handlar också om glapp i informationen till verksamheten. Är det så att inte ens SL får reda på att det faktiskt finns störningar i trafiken kan SL inte heller fatta beslut om att vidta åtgärder för att komma till rätta med eller lösa de akuta problem som dyker upp.

Tåget jag berättade om förut, som blev stående mitt ute i skogen, kom så småningom tillbaka till en station. Där fanns inga ersättningsbussar. Man uppmanade oss att stå där och vänta tills nästa tåg kom. Problemet var att det inte kunde komma något nästa tåg förrän man hade flyttat det som var trasigt. Ingen vet, jag vet i alla fall inte, hur länge de här stackars människorna fick stå och frysa på perrongen. Den här typen av problem är ganska vanliga.

Den 4:e satt jag själv på ett tåg på väg till Nynäshamn och fick i Jordbro veta att det fanns ett trasigt tåg i Krigslida och att ersättningsbussar skulle vänta vid Västerhaninge station, på andra sidan perrongen, när tåget kom fram. Vi kom fram, men det fanns inga ersättningsbussar. Efter 20 minuter fanns det fortfarande inga ersättningsbussar. Ingen visste var de var. Ingen hade ens hört talas om att de var beställda, trots att det här var två och en halv timme efter att tåget hade gått sönder. Den här typen av informationsglapp, kommunikationsglapp och brist på åtgärder för att komma till rätta med ett problem är ett elände. Jag hoppas att kraftåtgärder vidtas för att komma till rätta med det framöver.

Störningsinformation är tyvärr en väsentlig del av de resandes vardag. Fungerar inte den fungerar inte vardagen.

Anförande nr 184

Gunilla Roxby Cromvall (V): Jag vill fokusera det här inlägget på busshållplatserna. Mer än 40 procent av oss åker buss. Jag har inte hört något svar på frågan vad det är som planeras för oss. Det har varit så otroligt kallt att stå och vänta på en buss som inte kommer, att stå utomhus med hopp och förtvivlan, kommer den snart? När kommer vi att få ett fungerande störningsinformationssystem för oss som står vid alla busshållplatser? Det skulle jag vilja ha ett svar på från dig, Christer. I stan har vi andra sätt att åka. I Stockholms innerstad kan vi gå till tunnelbanan, men många av oss kan inte gå till tunnelbanan och kan inte gå till pendeltåg. Vi står vid vår busshållplats. Bara en sådan enkel sak som att det kanske borde finnas information om att just den här linjen tar vi ofta ur trafik om vi har störningar i andra trafikslag. Vi vet att en del linjer ryker därför att man omprioriterar. Men det vet ju inte de människor som står vid de här hållplatserna. Jag vill veta vad som händer med alla som åker buss.

Anförande nr 185

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Just det som Christer Wennerholm tar upp flera gånger kommer vi att återkomma till i min interpellation också strax, att det kommer att bli så mycket bättre om entreprenörerna själva tar ansvaret. Problemet är precis det som också Lars Dahlberg var inne på, att uppsplittringen gör att ingen vet vad den andra håller på med. Ur resenärssynpunkt är det egentligen rätt förkastligt.

Som både Sverre Launy och Gunilla Roxby Cromvall har varit inne på kontakter jag som resenär just SL. När kundtjänsten inte har koll på helheten blir resenären strandsatt där ute. Det finns ingen som har koll och det finns ingen som kan svara på någon fråga. Jag känner någonstans, Christer Wennerholm, att du kanske behöver fundera över – det här är lite grann en clou som jag har i min interpellation alldeles strax – vilken strategi du har, för jag upplever inte att ni från den borgerliga alliansen har någon strategi. Ni tillgodoräknar er helt enkelt att alla gör sitt, men vem ska göra kontrollen? Vem ska ta hand om helheten? Där är ni väldigt svarslösa.

Anförande nr 186

Charlotte Broberg (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det är verkligen tråkigt med de brister som finns i störningsinformationen. Jag håller med. Man kan acceptera att trafiken ibland inte fungerar när vädret är dåligt, men man förstår inte varför inte störningsinformationen fungerar. Det är självfallet helt orimligt att SL själva ibland inte känner till vilka förseningar som är på gång eller råder i systemet utan att man måste lyssna på Radio Stockholm för att få information om störningar. Det beror, som vi tidigare har pratat om här i talarstolen, i många fall på Banverket. Christer har också berättat om en del av de saker vi gör för att försöka få störningsinformationen på rätt köl, särskilt vad vi har för diskussioner med Banverket om att försöka få en bättre ordning på detta.

Gunilla frågade också när det gäller busstrafiken vad vi gör för bussresenärerna. Det finns bland annat 700 nya skyltar som är på gång just för busstrafiken, för att vi ska kunna informera mer.

Du nämnde också tidigare, Gunilla, att du i något sammanhang hade stått och väntat och fått information om att det var förseningar och att man skulle resa en annan väg. Då sade du: Men det fanns ingen information om vad vi skulle resa med. Då kunde jag inte låta bli att tänka på Alice i Underlandet. Hon frågar också: Vilken stig ska jag ta? Vilken väg ska jag gå? Det beror ju på vart du ska.

Anförande nr 187

Jan Bergvall (V): Ni kan för tillfället ta bort den sista parentesen. Det är inte därför jag ställer mig i talarstolen just nu. Jag ställer mig här därför att jag är en av dem som fick köra buss de där dagarna – Liljeholmen, bland annat. Men låt mig börja från början.

Jag skulle jobba på söndagen och börja kl. 11 i Fruängen. Här kommer kompisar till mig som jag ska byta av och vet inte hur fasan de ska ta sig till nästa jobb, för de ska börja köra buss i Liljeholmen och står i Fruängen. Det går ingen tunnelbana. Inte ens för oss förare går tunnelbanan. Ta kontakt med trafikledningen! Ja. Men de var så jävla överbelastade att de inte kunde svara oss. Vår egen trafikledning hade inte resurser att prata med oss förare. Det här gick ju på lösa boliner. Om man fattar ett beslut måste man ju stärka upp hela kedjan, men detta gjorde man inte. Och gjorde man det tog det en väldigt lång insatstid.

Jag körde söndagen och jag körde runt Fruängen. Det var Skärholmen och så vidare. Det var rena kaoset. Folk visste inte var de skulle ta den ena bussen eller den andra. Man blev tillfrågad om man var ersättning eller inte. Det var rena korsbefruktningen. Var var människorna som skulle hjälpa till, de här gula västarna och alltihop? Säg inte någonting. Säg inga värdar.

Jag var ledig på måndagen, och tur var väl det.

Tisdagen – eftermiddagen betydde lokaltrafiken i Liljeholmen. Samtidigt körde man bussarna ut till Fruängen och Norsborg. Jag råkade ut för att komma ned till Liljeholmen och blev avvisad av trafikvakterna. Stå inte där! Släpp där! Kör ned här! Det visade sig att det var fullt. Det var som ett myller av huvuden som bara sprang, sprang och sprang. Polisen hade kommit. Människorna där uppträdde inte på ett rationellt sätt. Det var djuret i dem som hade börjat vakna. Polisen försökte göra ingripanden men misslyckades. De rädde inte på den här folkmassan.

Det är ju här vi måste börja ta konsekvenserna av det som gjorts i nästa ända. Vi måste ju vara med och stärka upp organisationen. När vi antar anbud och slimmar och trimmar har vi inga reserver kvar. Det finns inga reserver. Vi måste ta fram dem. Men de finns inte om vi inte har grundresurser i botten.

Anförande 188

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Alla pratar om att det har varit en extrem vinter, en extrem situation. Det kan man naturligtvis diskutera, men alldeles oavsett vilket är det helt klart att trafiken inte är dimensionerad för att hantera den typ av snömängder som har kommit nu eller underhållet av trafiken. Men det är ingen ursäkt för att inte informationen ska kunna fungera. Informationen är inte snöberoende på något sätt. Den är beroende av att folk tar kontakt med varandra och pratar med varandra. Och där finns det stora brister.

Sedan kan man ju avslutningsvis också konstatera att om IPCC:s prognoser för klimatförändringarna kommer att slå in kommer den här vintern vi har genomlevt nu att upprepas, därför att nederbörds mängderna kommer att öka. Även om genomsnittstemperaturen på jorden kommer att öka kommer vi att få kyliga och snörika vintrar i den här delen av världen. Det innebär alltså att man måste anpassa framtida kollektivtrafikmedel för den här typen av vinter.

Anförande nr 189

Kerstin Pettersson (V): Herr ordförande! Jag tycker att det är bra att man har börjat se de här problemen och liksom ta dem på allvar, men jag tycker att det Yvonne Blombäck säger om samordningen, ansvaret och vem som håller ihop det hela är jätteviktigt.

Sedan ska jag komma med lite mer information. Jag skulle hit upp på ett möte. Jag tittade ordentligt på SL:s hemsida. Det var halvtimmestrafik, stod det. Jag lyssnade på Radio Stockholm – halvtimmestrafik. Jag kommer ned till pendeltägsstationen efter att ha anpassat mig till hur tågen går. Pendeltåget är inställt mellan Södertälje centrum och Stockholms central står det klart och tydligt. Nästa pendeltåg är inställt. Jaha, tänker jag, jag tänker inte stå här i 45 minuter jag tar väl 748:an. Det tog visserligen en och en halv timme, men jag var ute i god tid. Sedan visade det sig att pendeltågen gick från Södertälje hamn, fast informationen sade att de var inställda hela vägen. Man börjar fundera. Då hade jag kanske fått bara en timmes resväg i stället för en och en halv timme.

Jag står uppe i Hovsjö centrum där det bor många invandrare som pratar dålig svenska eller ingen svenska alls. Fem bussar kommer och släpper av folk men har skylten Ej i trafik. De kör bara förbi. Fyra bussar inställda. När det väl kommer en buss frågar jag: Varför är bussarna inställda? Jag vet inte, svarar chauffören och rycker bara på axlarna. Det står alltså ett 50-tal människor och väntar, och vi har stått i 45 minuter. Därifrån kan man inte ta något annat än buss. Jag tycker, som du också påpekar Christer, att just informationen mellan olika trafikslag är jätteviktig. Men någon måste ta ansvaret för att samordna, se till att informationen når ut och att den kommer ut till trafikanterna.

§ 47 Interpellation 2010:6 av Yvonne Blombäck (MP) om information i kollektivtrafiken

Anförande nr 190

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare och ledamöter! Nu kommer vi in, tycker jag, på de här lite större puckarna. Vi har hört ett antal exempel ur verkligheten som verkligen visar på hur stora brister det är. Det som Christer Wennerholm tar upp i den första frågan om den samlade informationscentralen tycker jag att det är lite intressant att höra. Här säger Christer Wennerholm att det här nu ska flyttas över till SL. Det är SL som ska ha ansvaret, för då kommer det att funka bäst. När man sedan kommer vidare till nästa fråga, om information i andra system än pendeltåget, är det helt plötsligt entreprenörerna som ska

vara de som vet bäst. Vis av skadan, Christer Wennerholm, tycker jag att du borde tänka efter en gång till och förstå att det är SL som bäst kan hantera information som ska ut till SL:s resenärer.

När det gäller handdatorerna måste jag säga att jag blir förbryllad. Om det är så många som 80–90 procent av personalen som är inloggad på sina handdatorer skulle jag, om jag vore ordförande och hade hört alla de här exemplen från verkligheten, som ändå bara är en handfull av precis det som pågår där ute i pendeltågstrafiken, verkligen bli bekymrad. Vad är det för information som personalen får på sina handdatorer? Uppenbarligen har de själva inte kunskap om de problem som finns ute i trafiken. Här har vi ett allvarligt bekymmer, eftersom det vi har fått höra är att när handdatorerna funkar ska informationen finnas ute hos trafikvärdar, ute hos personalen, ute hos entreprenörerna. Resenären ska kunna få korrekt information, men det är inte fallet.

När det gäller bussentreprenörerna är det, precis som Christer Wennerholm skriver i det stycket, att de själva skriver in störningarna och sedan visas de på sl.se och mobil.sl.se. Men, Christer Wennerholm, det fungerar inte heller. Jag har en nära bekant som bara för några dagar sedan ringde mig och var upprörd. Hon stod, precis som Gunilla tog upp, vid en busshållplats ute i en av länets kommuner utan information. Jag kan säga att den hållplatsen inte heller är prioriterad, för det är ingen jättehållplats. Det är inte där man kommer att få information i första hand. Hon var inne och letade efter information. Hon ringde till slut till garaget där man sade: Jo, den bussen har vi ställt in. Varför får inte jag den informationen som resenär? Man har inte brytt sig om att rapportera in det.

Återigen: SL som beställare måste ha helheten över att det man beställer blir gjort. Men det har inte SL i dag. SL måste skaffa sig den styrkan.

Personal och ledtider återkommer jag till i ett ytterligare inlägg.

Anförande nr 191

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Precis som Yvonne säger är det stora problemet informationsöverföringen från Banverket och vidare. Om Banverkets information inte går vidare spelar det ingen roll om personalen på Stockholmståg har handdatorer. Det är därför vi gång på gång har framfört och nu har fått gehör för vår idé från generaldirektören, som i och för sig snart lämnar över ansvaret till en ny direktör för en större verksamhet. Hon har sagt att hon tycker att det är en bra idé att informationsansvaret går över till SL och entreprenörerna i stället för att ligga hos Banverket.

Det spelar ingen roll hur mycket teknisk utrustning vi skaffar oss om Banverkets information inte går vidare. Då är liksom linan klippt. Därför har vi begärt – och på den punkten är hon beredd att tillmötesgå oss – att vi själva ska få ansvar för den delen. Jag är övertygad om att det blir bättre än när vi är beroende av Banverket för leveranser, på samma sätt som beskrivningen vad gäller entreprenörerna på bussidan.

Diskussionerna med Banverket har realiserats i bättre förhållanden när det gäller Kraftsamling Mälardalen. Om vi bortser från situationen under den här extrema vintern ska vi komma ihåg att störningarna är betydligt mindre än tidigare, eftersom det har satsats på 100 punkter, som snart är avverkade, för att förstärka möjligheten för Banverket att leverera en fungerande pendeltågstrafik. Det är väl också vad vi har sett i normalfallet vad gäller punktligheten.

Sedan är vi överens om att varken Banverket eller SL klarar av att leverera det vi ska leverera under sådana extrema förhållanden som har varit.

Nu är det på gång nya informationsskyltar på bussidan. Det kommer att gå att använda den moderna tekniken för att följa störningsinformationen. Om man har en Iphone, som jag visade tidigare, går det också att få information vid sidan av SL:s eget system, där kunder

själva informerar varandra. Jag kan garantera dig, Yvonne, att det går betydligt snabbare än om SL, entreprenörerna eller Banverket är involverade. Med ny, modern teknik kommer det att utvecklas många nya vägar för att sprida information.

Det grundläggande problemet vad gäller pendeltåget är att om ingen känner till de problem som Banverket har registrerat och den informationen inte förs vidare, då spelar det ingen roll vilken teknik vi någonsin skaffar oss. Därför har vi sagt att vi nu vill ta över ansvaret.

Anförande nr 192

Gunilla Roxby Cromvall (V): I mitt förra inlägg pratade jag om några som skulle åka tunnelbana in till staden från Telefonplan. Man sade till oss att vi skulle åka med något annat. Men det finns inget annat för att åka in till staden från Telefonplan.

I det här inlägget vill jag framför allt stödja Yvonne Blombäck i de kloka slutsatser som även vi i Vänsterpartiet har dragit. Detta med Banverket är bra, och det är en viktig aspekt. Men det löser inte hela problemet med information till oss resenärer.

I SL:s styrelse och här i fullmäktige måste vi se till alla resenärer och hela resan. Själv åker jag till exempel först buss, sedan pendeltåg och sist tunnelbana för att komma hit till Landstingshuset. Det innebär att vi nästan allihop är beroende av trafikövergripande information om vad som händer sedan, efter det första trafikslag som vi har åkt med.

Därför är det alldeles rätt slutsats att kundtjänsten måste ägas av SL. Våra resenärers synpunkter och klagomål är det viktigaste vi har för att hela tiden göra förbättringar i våra system. Vi kan inte heller förlita oss på att resenärer ger rätt information till varandra, för resenärer är också en mångfald. Det är olika generationer, och det är barn, människor med funktionshinder och andra som behöver information på ett begripligt sätt.

SL måste ta sitt ansvar och vara samordnare och se till hela resan. Bara då kan vi få en störningsinformation som vi kan lita på. Då slipper vi ta bilen, och då jobbar vi allihop för miljön.

Anförande nr 193

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Jag ska försöka fortsätta där jag var och avsluta.

Vad Banverket sysslar med när det gäller pendeltågen är en sak, Christer Wennerholm. Precis som Gunilla var inne på nyss: Jag åker pendeltåg när jag ska hälsa på mina släktingar som bor längre bort. Men för min egen del åker jag buss, byter och tar en annan buss. Det är helt olika entreprenörer som kör bussarna. Det blir från buss till buss, från garage till buss, från entreprenör till personal. Det är många led som informationen måste fungera i.

Det är till SL man ringer. Man ringer till kundtjänsten, går in på mobil.sl eller går in på mobilen. Christer Wennerholm tog upp Iphone. Jag ogillar att det är en speciell aktör som ska ha monopol på informationen. Jag har ända sedan i vintras hävdat att det är på Facebook man får veta saker. Jag kan förstå varför man inte vill använda Facebook. Kundtjänsten vet ju inget när man ringer dit, så jag tror att de skulle tycka att det var fruktansvärt jobbigt att ha en sådan sida, för de skulle inte kunna bemöta någonting och skulle inte kunna svara på någonting.

Ett annat exempel när vi pratar om information är sittplatsgarantin. Jag har rätt ofta ståplatsgaranti, senast halv 9 i torsdags kväll, när jag skulle hem från staden och bussen var knöckfull. Jag frågar rätt ofta bussföraren: Kommer det någon extrabuss bakom dig? De kan aldrig svara. Man vet alltså inte om nästa buss kommer eller inte, så man kliver på och hoppas att man åtminstone kommer helskinnad in till staden eller hem.

Det vore så otroligt enkelt, precis det Christer Wennerholm tar upp. Buss-pc:n finns där. De säger att det finns passagerarräkning. De säger att det finns en knapp som bussföraren kan trycka på när bussen är full. Jag får höra alla möjliga saker. Men det fungerar ju inte. SL är beställaren. Vi är ägare av SL. Du är ordförande för SL, Christer Wennerholm. Du måste sluta att förlita dig på att marknaden ska sköta det uppdrag som vi faktiskt för våra skattebetalares pengar är satta att ansvara för.

Du måste förstå att marknaden inte är den som bäst tar hand om mig som resenär, för marknaden ser det kortsiktigt. Det är tyvärr så. Jag skulle önska att marknaden fungerade på ett bättre sätt. Men den fungerar inte så och har aldrig fungerat så, lika lite som planekonomin fungerar så. Det är ett mellansteg, för SL är ett bolag mitt emellan, med upphandling och beställansvar. SL måste också ta uppföljningsansvar.

Anförande nr 194

Landstingsrådet Wiggen (MP): Även jag vänder mig till Christer. Det gäller frågan om att sälja ut kundtjänsten. Det vi ser i dag är ännu fler entreprenörer. Vi upplever att vi inte kan förlita oss på entreprenörsansvaret.

Som det är i pendeltågstrafiken: Tågvärddar som sitter mitt i tåget vet inte vart tåget ska gå, vet inte vilket tåg de sitter på och vet inte vilken anslutning som finns när man frågar dem – om man nu lyckas fråga dem, för som resenär sitter man ju inte i samma kupé som tågvärden. Oftast säger de ingenting. Jag har gått omvägar via kundtjänsten för att få kontakt med tågvärden, för att de ska säga något om anslutningen vidare. Men det är väldigt sällan den informationen kommer.

Jag undrar: Är de uppkopplade genom sin handdator? I så fall: Varför säger de ingenting? Det är massor med resenärer som dagligen blir stressade under sin hemfärd. Men den ska ju egentligen vara en trivsamt och bra färd.

Stationsvärdarna tillhör också entreprenören. Ibland, under den värsta perioden, vet de inte vilket tåg som står inne och i vilken riktning det ska gå. De vet inte i vilken tid det ska gå. Som resenär får man gå runt och fråga stationsvärderna eller konduktören eller till och med lokföraren: Vart ska du åka, och när ska du åka? Ibland vet inte heller de när de ska åka.

Sedan har vi stationsutropen, som fulländar detta debacle eller vad man ska kalla det. Det kan gå i helt motsatt riktning mot den information som jag har fått från stationsvärderna eller tågvärden. Ursäkta, men detta är inte lätt!

Yvonne tyckte inte att vi skulle gå in på exempel. Men jag kan inte undanhålla er det värsta exempel som jag har varit med om under den här tiden. Det kom ett försenat tåg från Stockholm, knökfullt. Hela tiden sägs det: Trafiken är inställd mellan Södertälje Hamn och Södertälje Centrum, vilket det ofta har varit, när vi inte har dubbelspår utan det mest belastade enkelspåret.

När vi då kommer får vi höra: Ni kan ta Gnestapendeln till Södertälje Centrum. Alla människor som kommer in till Södertälje Hamn rusar ner och upp och rusar på Gnestapendeln. Men det visar sig att det var pendeln *till* Gnesta och inte *från* Gnesta. Jag vet inte om alla resenärer som skulle till Gnesta hann med. Men ett 20-tal personer som skulle till Södertälje Centrum hamnade på detta tåg. De gick av i Södertälje Syd. Jag rekommenderar dem inte att gå av i Södertälje Syd, för där är det jättesvårt att komma in till Södertälje Centrum, om man inte har bil eller taxi.

Samla informationen under en hatt! All information som ska gå ut behöver samordnas, så att det bli ett enda budskap som går ända ner till det venösa systemet.

Anförande nr 195

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Det kanske kan bli bättre om SL får ta över verksamheten från Banverket. Men jag kan inte se att nuvarande situation är grundorsaken till problemet. Banverket ansvarar för de tekniska delarna. De ansvarar för spåren, signalsystem, växlarna och sådant. Det är klart att de ska ha information utifrån fältet om något går sönder.

Men de som bedriver trafik på spåren, de som kör tågen, är inte Banverkets folk. De som ser att det är en stoppsignal är tågförare som är anställda av Stockholmståg som rimligtvis borde ha en koppling till SL, men så är det inte.

Det är alltså inte enbart Banverket som glappar i sin information, utan det är flera olika aktörer som av för mig fullständigt obegripliga skäl verkar tvärvägra att prata med varandra. Det är väldigt olyckligt för resenärerna. Det handlar inte bara om att få in Banverkets verksamhet under SL:s paraply utan att få in all information under SL:s paraply.

Jag instämmer glatt och livligt i de resonemang som har förts när det gäller bussentreprenörerna. Där måste informationen också in. Vi ser att det i dag brister kraftigt i fråga om informationen mellan SL och de olika bussentreprenörerna. Man får över huvud taget inte reda på när bussarna är inställda, i alla fall inte via SL:s hemsida. I värsta fall kan man kanske få ringa till ett bussgarage, där de oftast inte har speciellt bra koll.

Christer rekommenderar människor att skaffa sig en Iphone, så att de kan informera varandra när tågen och bussarna är inställda. Lysande! Jag kan ge ett bra exempel.

Jag bor ganska nära en pendeltågsstation där tågen av någon anledning ofta är inställda. Man hänvisar till en busshållplats som ligger ungefär 200 meter därifrån. Alla som skulle kunna informera varandra om eventuellt inställda tåg eller tåg som har börjat gå igen står på busshållplatsen och behöver inte informera varandra, för de vet redan att det finns ett problem. Någon information vid busshållplatsen finns inte.

Ett antal gånger har man kunnat konstatera att de utlovade ersättningsbussarna plötsligt och utan förvarning har ställts in eftersom tågen har börjat gå igen. Men folk står kvar på busshållplatsen och väntar på en ersättningsbuss och hör tåget passera under bron en bit bort. Så ser verkligheten ut!

Anförande nr 196

Peter Kockum (M): Herr ordförande! Jag tänker inte vittna om mina erfarenheter av krisläget. Det lönar sig föga, även om det kan vara roande ibland, med dem som kan roa.

Detta är inget roligt. Styrelse har tillsatt en utredning. Vd ska genomföra den, och jag är helt övertygad om att vd har både den nödvändiga bakgrunden och den nödvändiga kompetensen för att genomföra en sådan utredning och vidta mått och steg för att komma till rätta med problemen, för problem har det ju varit.

Det lönar sig också föga att kritisera att personalen springer som yra höns eller att trafikanterna är irriterade. Tänk bara hur stressad och irriterad personalen blir under den här tiden!

Jag är övertygad om att vi när utredningen kommer avser att ta den på allvar och verkligen vända på stenarna. Ska vi centralisera informationen eller decentralisera den? Vilka tekniska system för information ska användas?

En sak är jag övertygad om. Det är att personalen måste öva, utbildas och öva igen för den här typen av händelser. Även om det har varit otroligt krisartat denna vinter så händer det ju något varje vinter. Det är högst otillfredsställande som situationen har varit nu.

Jag ser med förtroende fram mot den utredning som vd kommer med, och sedan får vi väl anledning att återkomma med information om vilka mått och steg som ska vidtas för att komma till rätta med detta.

Anförande nr 197

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Det har varit en viktig debatt i dag. Jag håller med Peter Kockum: Detta är inte kul. Det är människors vardag, och den är bedrövlig.

Jag vill avsluta med det jag skriver i inledningen på min interpellation. Vid mandatperiodens början, det vill säga för fyra år sedan, gjorde ni i den borgerliga alliansen ett stort nummer av att ni skulle förbättra informationen. I slutet på förra mandatperioden kritiserade ni mycket att informationen var så dålig och sade att ni därför skulle göra den så mycket bättre.

Vi kan konstatera att det inte har hänt så värst mycket. Det har blivit splittrat, och ni säljer ut sådant som vi tycker att man ska konsolidera och stärka.

Den andra del som jag tycker är allvarlig är att inrapporteringen av störningar inte fungerar. Då blir statistiken, som viten och annat baseras på, helt omöjlig att lita på.

Detta borde Christer Wennerholm ta till sig.

§ 48 Interpellation 2010:9 av Erika Ullberg (S) om den bristande störningsinformationen i SL-trafiken

Anförande nr 198

Erika Ullberg (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill först och främst tacka Yvonne och Sverre för bra interpellationer. Det känns kul att vara tre i raden i närliggande ämne. Nu är alla uppvärmda, och Christer har chans att konkretisera sina tidigare svar.

Under november, december, januari, februari och mars har det nästan dagligen varit problem och störning i pendeltågstrafiken och busstrafiken och dessutom fullständigt haveri i tunnelbanetraffiken, vilket vi dessbättre inte är vana vid.

Att vid sådana tillfällen ge felaktig information kan nästan vara värre än att inte ha någon information alls. På många platser i vårt län finns det inga realtidsskyltar och ingen alternativ kollektivtrafik, som många andra har varit inne. Endast mobiltelefonen kan då vara länken till kunskap, får man hoppas.

Jag vill citera en insändare från en resenär som bor i Ösmo och har skrivit i Nynäshamns Posten:

Min sambo skickade ett sms till mig och varnade för att tågen bara går i 60-minuterstrafik. Men jag svarade: Det är inga problem. Just mitt tåg verkar i alla fall gå. Jag ser även på perrongens skyltar att tåget 07.15 ska avgå enligt tidtabell. Och jag tänker: Första gången har jag tur den här vintern.

Jag dubbelkollar och går fram till tv-monitorn som hänger på en stolpe mitt på perrongen. Även här står det att tåget ska avgå. Inte en enda anteckning om att det skulle vara några tåg som var inställda, tvärtom vad min sambo sade. Jag börjar ana lite oråd.

När klockan passerar 07.16 slocknar plötsligt monitorn. Mitt tåg försvinner. Hm, jag ringer till SL på vägen till ersättningsbussen och frågar: Får det vara så här? Jag är upprörd över den katastrofala skyltningen. Jag får besked att det är en minuts väntetid i telefonkön. Okej, det kan både mobilräkningen och mina stelfrusna fingrar klara.

Efter elva minuter kommer jag fram, blåfrusen om händerna och rejält fattigare. Jag frågar då varför skyltarna inte kan ange rätt uppgifter. Då ber samtalspartnern i andra ändan: Vänta lite. Hon försvinner i fem minuter till. När hon kommer tillbaka så passar jag på att fråga var bussarna som utlovats är. Hon uppger att det inte kommer att komma några bus-sar, för det har hon läst på hemsidan.

Insändaren, som jag har förkortat lite, har som namn "Tåginformation från helvetet".

Jag måste fråga dig, Christer: Hemsidan och kundtjänsten ska väl komplettera varandra? Man ska väl kunna få information på telefon direkt, utan dröjsmål *och* via hemsidan? Jag undrar också: När kommer SL att finnas på Facebook?

Anförande nr 199

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är i mångt och mycket samma debatt som nu upprepas. Då vill jag bara tillföra en ingrediens.

Redan 2002 sattes det igång ett arbete för att få fram ordentlig realtids- och störningsinfor-mation. Vi kan konstatera att det under åren fram till 2006 inte hände speciellt mycket med det ärendet. Det är först nu, under de senaste åren, som det börjar hända saker. Det är bland annat 700 skyltar på väg fram i busstrafiken. Vi har skyltar vid stora knutpunkter.

När det gäller pendeltågstrafiken jobbar vi på att få en situation där vi både äger informatio-nen och får föra den vidare. Problemet i dag när det gäller pendeltågen är ju att det inte är vår entreprenör som för informationen vidare utan att det är Banverket som gör det – eller snarare inte gör det, för det är ju den situationen som är legio, jämfört med att det kommer fram information.

Genom att vi får ta över verksamheten och får ett samlat ansvar från SL:s och entreprenö-rens sida hoppas jag att det kommer att bli bättre information.

Men A och O i allt detta är att det finns kanaler och vägar. Där var bland annat SL:s hemsida ett problem, eftersom kapaciteten på vår server har varit för låg. Den har förstärkts två gånger under vintern, först under debaclet i december och nu senast i månadsskiftet febru-ari/mars.

Jag förutsätter, precis som Peter Kockum och jag själv har sagt, att vd i den genomgång som han i början av februari fick i uppdrag av styrelsen att göra kommer att gå igenom alla delar för att se var vi står statusmässigt och vad vi kan göra för att bli bättre i kommande, riktigt ansträngda situationer.

Som flera har varit inne på handlar det för var och en av oss om en vardag som ska fungera för oss, oaktat att det gäller extrema situationer eller vanliga situationer. Då är det ett kund-perspektiv vi måste ha, för att kunna se till att vi har så bra information som möjligt.

Översynen inom SL går ut på att SL ska bli en modern beställarorganisation som använder moderna redskap. Som styrelseordförande är jag rätt förvånad över den bristande föränd-ringsvilja som uppenbarligen har funnits hos tidigare ledningar vad gäller utvecklingen av SL. Där har man på något sätt krampaktigt hållit sig fast vid informationssystem och mark-nadsanpassade åtgärder för att marknadsföra sin egen verksamhet. Det är något som tillhör gårdagen. Detta har man gjort i stället för att vara framme och se till att vi verkligen serverar människorna i den här moderna storstaden i deras vardag.

Detta ska vi ändra på.

Anförande nr 200

E r i k a U l l b e r g (S): Tack, Christer, fast jag inte hörde något svar på frågan: När kommer SL att finnas på Facebook? Jag hoppas att du går upp och besvarar den frågan.

Du pratar mycket om det som var 2006. Jag skulle kunna prata om det som var år 2000, men jag tycker inte att det är relevant. Jag har suttit i den här församlingen i snart fyra år. Jag är villig att ta ansvar för det jag kan, och jag hoppas att du tar ansvar för det du har fått förtroendet att ta ansvar för. Jag tror inte att väljarna är ett dugg intresserade av att höra vad som hände för sex, tio eller femton år sedan. Jag hoppas att vi kan vara överens om det.

Jag ska ge dig rätt på en punkt: Det har på något sätt blivit bättre. Jag tänker till exempel på Just nu-projektet. Det har visserligen inneburit kostnader, men det har gett resultatet för busstrafiken. Det skriver landstingsrevisorerna i en granskningsrapport. Tyvärr har vi fått besked tidigare i dag att Christer G Wennerholm inte är ett dugg intresserad av att höra vad revisorerna tycker och tänker och inte har någon respekt för deras arbete. Vi får väl återkomma och diskutera den frågan.

Anförande nr 201

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande! Jag reagerade på något Christer Wennerholm sade. Även jag tror att väljarna är intresserade av att se vad som händer framöver, men de här skyltarna för realtidsinformation beställdes av den tidigare rödgröna majoriteten 2006. Intäkterna för att bekosta dem kom från trängselavgifterna, som ni nu vill använda bara till att bygga Förbifarten.

Arbetet med att bygga ut systemet har fortsatt under mandatperioden. Gång på gång kan vi överbevisa dig om att det hände saker också under förra mandatperioden, Christer. Det var inte så att livet stod still då. Vi kan väl sluta att hålla på att älta den myten.

Anförande nr 202

J a n B e r g v a l l (V): Ärade församling! Vad har vi kunnat lära oss av den debatt som vi nu har haft ett tag? Det finns nog åtskilligt.

Christer! I ett kort perspektiv: Samla hop entreprenörerna! Gör någonting! Det måste vara från låg nivå ute i trafiken till ledningscentraler, kommunikationssystem och värdar, så att vi får öva, öva och öva, för att veta vad vi ska göra när olika situationer uppkommer.

Det är något som inte existerar i dag. Det är prat om att det skulle göra det. Ska man veta vad man ska göra när extraordinära saker händer, då är det övning och åter övning som gäller.

Ta det med dig till verkställande ledningen, så att vi ska kunna få en bättre situation! Det går att genomföra ganska snart, så att man gör något och inte bara sitter med armarna i kors och väntar på att någon annan ska göra det.

§ 49 Interpellation 2010:10 av Sverre Launy (V) om stora brister i snöröjningen

Anförande nr 203

S v e r r e L a u n y (V): Ordförande, ledamöter, Christer Wennerholm! Jag måste erkänna att jag är hyggligt nöjd med svaret, allra helst som jag har sett effekterna av en del av de åtgärder som ändå har vidtagits. Jag har konstaterat att sedan interpellationen lämnades in har det – åtminstone utifrån min möjlighet att bedöma – hänt en hel del när det gäller snöröjning framför allt på busshållplatser ute i länet. Jag har dock fått tydliga indikationer på att det inte har sett lika bra ut inne i staden. Men det får i så fall folk som kan de frågorna bättre gå upp och vittna om.

När det handlar om snöröjning på pendeltägsplattformarna skriver Christer i sitt svar: "Mot bakgrund av den bristande snöröjningen av pendeltägsplattformarna under vecka 51 och 52 har SL begärt konkreta åtgärder av Banverket för att få en bättre beredskap och hantering av snö."

Jag kan tala om för Christer Wennerholm att från vecka 51 och 52 fram tills i dag har det inte hänt någonting, åtminstone inte på de pendeltägsplattformarna som jag har haft möjlighet att studera närmare, vilket är några stycken. Där förekom knappast någon snöskottning alls när den första snön kom, och på den vägen är det. Det man har gjort när snön har blivit så pass hårt trampad av alla resenärer att det inte har gått att skotta bort den är att man med ojämna mellanrum har strött grus på den för hand från hinkar.

Problemet med det är att gruset mycket snart trampas ner i den hårdpackade snön, och sedan kommer det mer snö och lägger sig på, och så fortsätter det. Det innebär att man får en blandning av grus och hårdpackad snö, och när det blir mildväder sjunker gruset, som fortare blir varmare, ner genom den hårdpackade snön och lämnar kvar en tjock skorpa av is som det är nästintill omöjligt att ta sig fram på.

Det har Banverket inte någonstans åtgärdat alls, vad jag har sett. Det innebär en direkt fara för SL:s resenärer på de pendeltägsstationer där detta fenomen dyker upp. Jag kan gärna räkna upp dem för dig, men du kan få en lista så småningom, så att jag inte tar alltför mycket tid i anspråk här i talarstolen.

Trycket på Banverket från SL:s sida har inte haft någon effekt alls på snöröjningen på pendeltägsstationerna. Det är möjligt att man funderar på vad man skulle kunna göra sedan, om detta händer igen. Men den här våren verkar kunna bli benbrottens år på pendeltägsplattformarna.

Anförande nr 204

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Ibland får väl debattörerna iväg i sin beskrivning. Jag tror inte att det är riktigt sant att det inte har gjorts någonting åt snön på plattformarna. Däremot är vi helt överens om att det har gjorts för lite. Det var bland annat därför som jag hade direktkontakt med statssekreteraren hos infrastrukturministern och begärde att militär skulle kunna sättas in för att göra jobb där det var möjligt ur säkerhetssynpunkt. Det var bland annat på pendeltägsstationernas perronger, på anslutningsvägar och liknande.

Men problemet är att det inte är vi som sköter driften, precis lika lite som det är vi som gör utropen, utan det är Banverket. Den begäran jag gjorde fullföljdes inte av Banverket, och det beklagar jag starkt. Vi gjorde framställningen, och på samma sätt som det var i bland annat Hallsberg och på en del ställen i Småland, där militär fick sättas in, hade det varit möjligt att göra så även i Stockholm, och då hade situationen varit annorlunda.

Att det inte har gjorts några åtgärder för att kartlägga vad vi ska göra bättre stämmer inte. Jag har gång på gång i den här talarstolen beskrivit att redan efter det första snöovädet gav vi från styrelsen i uppdrag till vd att göra en genomgång och återkomma med en rapport. Den kommer den 31 mars.

Rapporten kommer att innehålla följande: bakgrund, ledning och samverkan, beredskap, krisorganisation, kommunikation, störningsinformation, snöröjning, trafik och ersättnings- trafik, säkerhet och trygghet samt kompensation till resenärerna.

Jag tycker att den beskrivningen verkar vara väldigt omfattande när det gäller exakt de frågeställningar som vi har debatterat i dag. Jag är fullständigt förvissad om att den verkställande ledningen på ett bra sätt till SL-styrelsen kommer att leverera förslag på åtgärder som behöver vidtas. Jag delar uppfattningen att det handlar om att vara förberedd och – som någon talare sade – att öva. Är det något som den vd vi nu har anställt är van vid, mina vänner, så är det att förbereda, förbereda, öva och öva, för det har man gjort såväl inom försvarsmakten som inom Räddningsverket, där han har haft höga chefsbefattningar.

Jag tror att det är en väldigt nödvändig åtgärd att vi får in i SL:s rutiner att öva och att kontrollera att utrustningen fungerar. Där har jag också min yrkesbakgrund. Man måste kontrollera att utrustningen fungerar för att den skulle kunna användas när det blir allvar, mina vänner.

Med det jag har beskrivit här är jag övertygad om att den verkställande ledningen och styrelsen får instrument tillsammans med entreprenörerna för att det här debaclet inte ska återupprepas.

Anförande nr 205

Gunilla Roxby Cromvall (V): Jag pratar om busshållplatser i söderförort. I januari, innan den mesta snön hade kommit, lade jag en skrivelse i SL som jag inte fick lägga eftersom jag är ersättare där. Den handlade om att det inte var någon snöröjning på busshållplatserna i förorterna. Det är glädjande att en del kommuner sedan tog sitt ansvar. Bland annat har Sverre upplevt att man i en del kommuner har röjt bort snön. Men så har det inte varit på de busshållplatser i söderort som jag passerar.

Det som har hänt där – och det ser precis likadant ut – är att snön ibland har smält, och så har det blivit en isbark som är ungefär 20 centimeter hög. Det är ett tjockt lager med is mot bussen till. I SL:s styrelse sade jag att det är fullständigt livsfarligt. Folk kan halka under bussen. Det går inte ens att sanda där längre. Det är halt, glatt och tjockt.

Vi kan inte vänta en hel vinter på att det ska röjas. Jag vill veta vad som har gjorts gentemot Stockholms stad, för här på Hantverkargatan har man stått och knackat is, men det har man inte gjort i förorterna. Där ser det precis likadant ut: iskanten, isbarken ligger kvar.

Det som händer nu är att vi får en bassäng vid busshållplatsen. Under dagar med plusgrader smälter snön, och inne i busskuren är det en bassäng av vatten. Problemet är återigen: flera utförare – ingens bord. Trottoaren ska Stockholms stad och deras entreprenörer ploga, och inne i busskuren är det den som äger busskuren som ska ploga. Men ingen av dem gör det, och oredan och livsfaran kvarstår.

Jag anser att det är alldeles för sent att vänta till en rapport i mars. Jag lyfte upp problemet i januari och hade förväntat mig åtgärder av SL. Jag vädjade att SL skulle se det hela ur ett resenärsperspektiv: resenärerna som åker buss gör det med livsfara. Jag vet inte om det har hänt att någon har halkat under bussen, men halt är det, och benbrott har det säkert blivit.

Att vi ska vänta så länge på att få svar på denna fråga tycker jag är oanständigt för alla våra resenärer som köper månadskort.

Anförande nr 206

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Christer Wennerholm antydde att jag överdriver, och jag skulle önska att det var så. Men det är det faktiskt inte. Jag reser med jämna mellanrum sträckan Nynäshamn–Stockholm och kan konstatera att på i princip alla de helt öppna pendeltägsplattformarna ligger det ett ungefär 10–12 cm tjockt lager med hårdtrampad snö som kommer att förvandlas till is och som har börjat förvandlas till is under de dagar då det har varit dagsmeja, när gruset värms upp och sjunker ner i isen, eftersom gruset är varmare och smälter sig ner. Det som ligger kvar på kvällen när det fryser på igen är blankis som det knappast går att gå på ens med broddar.

Det är ingen överdrift, Christer, utan det är så det ser ut i systemet.

Jag vet att militären kallades in, och jag kan väl tycka att det åtminstone var något vettigt som militären kunde göra. Men den här delen av pendeltågssystemet har de inte varit på, åtminstone inte med någon synlig framgång. Det ligger fortfarande ungefär 1 decimeter tjock isbark på de öppna pendeltägsplattformarna.

Det är väl Banverkets ansvar, och du har säkert försökt utöva påtryckningar på dem för att komma till rätta med detta. Men dina påtryckningar har inte räckt till, utan det behöver göras mer. Det är en fara för de resenärer som ska åka med pendeltågen. Det är en fara att vistas på pendeltägsplattformarna när det blir minusgrader på kvällarna och framåt natten och morgonen. Det är bara att konstatera. Det är ingen överdrift. Det är fortfarande verklighet.

Anförande nr 207

Peter Kockum (M): Ordförande! Jag trodde aldrig att jag under mitt liv skulle få uppleva att en före detta kommunist ropade på militären. Men nu har jag hört det.

Beträffande det rent praktiska, på perrongerna: Folk går där och trampar till. Det är beskrivet av Sverre Launy. Jag har själv skottat en garageuppfart som är nödvändig att skotta. Om den inte skottas kommer jag inte in med bilen. Det har snöat och snöat, och det har inte töat. Det betyder att jag i princip måste vara där när det snöar och när det eventuellt slutar snöa, för att hela tiden hyvla bort snön.

Det är orealistiskt, kan jag tala om. Jag har en hyggligt stor garageuppfart och jag har jobbat som tusan. Men det är fortfarande en isvall där. Den är inte så tjock som 10 centimeter, men ute i Sigtuna har vi kanske 20 centimeters isvallar, så jag vet vad jag talar om.

Frågan är: Vilken ambition har vi här? Ska vi klara alla plattformar, alla uppfarter till plattformarna, alla busshållplatser, all tillgänglighet till plattformarna? Det är fruktansvärt många kvadratmetrar.

Ska vi inte försöka rätta mun efter matsäcken utan att kalla in livgardet?

Anförande nr 208

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter, Peter Kockum! Jag förutsätter att du inte har så stor garageuppfart att du behöver kalla in militären i alla fall.

Det finns i dag ganska välutvecklad teknisk utrustning för att röja undan snö när den kommer. Det finns olika varianter av maskiner med borstar på som sopar bort nyfallen snö. Snöslungan är inte heller någon ny uppfinning. Sådana kan man använda på tågstationer norr om Dalälven. Varför skulle man inte kunna använda dem på tågstationer söder om Dalälven, till exempel på inom pendeltågssystemet i Stockholm?

Det finns maskinell utrustning som kan hantera den här problematiken på ett förhållandevis lättvindigt sätt med lite personal. Sådant utrustning borde gå att använda.

§ 50 Bordlagd interpellation 2009:48 av Raymond Wigg (MP) om landstingets miljöprogram

Anförande nr 209

Landstingsrådet Wigg (MP): Ordförande! Tack, Gustav, för svaret!

Som du har påpekat är de två första frågorna redan besvarade, och det är en process på gång i landstingsstyrelsen. Jag uppskattar det. Det är bra att ni har tagit det initiativet. Men vi var inte riktigt nöjda med att det blev bara sjukvårdsstyrelsen. Vi hade kanske önskat en tät politikergrupp med framsynta politiker som hade följt den här processen. Det är dock en politisk process, och det är deltagande från de politiska partierna. Det tycker jag och vi i Miljöpartiet är bra.

Det jag tänkte ägna mig åt i min interpellation – om du inte vill gå in på det jag berömmar dig för, för det har du ju full frihet att göra – är den sista fråga jag ställer, där vi från Miljöpartiet har föreslagit att man ska uppdra åt landstingsdirektören att initiera ett samarbete

med ett regionalt hållbarhetsprogram med kommuner, regionala aktörer, företag och andra intressenter.

Förvaltningen föreslog att programmet Miljö Steg 6 skulle innehålla en ny del med det sociala och det etiska – hållbarhetsperspektivet. Man skrev så här:

”Det nya programmet ska utgå från den landstingsfinansierade verksamhet vi har ansvar för, vara banbrytande samt tydligare visa hur vårt landsting bidrar till att uppnå främst nationella miljö kvalitetsmål men även internationella. Programmet kommer att innehålla högt ställda mål för våra största miljöaspekter, vi fortsätter att driva utvecklingen framåt och kommer att vara det första landsting som inkluderar även sociala frågor och därmed tar ett första steg mot ett hållbarhetsprogram.”

Det är en väldigt vid ambition. Det betyder att landstinget måste organisera om sig från en övergripande nivå om vi ska kunna uppfylla ambitionen hos våra mycket duktiga tjänstemän. De är otroligt duktiga och ambitiösa.

Men sedan kom svaret från alliansen, där man backade på just den punkten och ville utreda den ytterligare. Det är viktigt att få reda på hur just den delen av processen ska gå vidare. Den frågan tycker jag kräver ett svar. Detta innebär att vi måste tänka väldigt stort och övergripande och inte se miljön som en liten gullig sak som vi har bredvid oss.

Jag hoppas att det svar som du nu ger är förankrat hos Catharina och det stora partiet.

Anförande nr 210

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag vill först tacka för de vänliga inledande orden. Det är en process som innebär att många parter får möjlighet att göra inspel i arbetet och att vi får ett forum där vi kan sondera de politiska uppfattningarna på ett tidigt stadium, vilket kanske på sikt ger förutsättningar för en större politisk förankring när programmet ska beslutas.

När det gäller frågan om det sociala ansvaret: Det ställningstagande som majoriteten har gjort har ingenting att göra med att vi inte tycker att frågorna är viktiga. Det har snarare att göra med att vi tycker att miljöfrågorna och de här frågorna inte nödvändigtvis vinner på att vara inbakade i samma politiska program.

Det vi fattade beslut om i landstingsstyrelsen när vi tog beslutet om miljömål var just att det sociala ansvaret och de frågor som rör landstinget som upphandlare och annat – oerhört viktiga frågor som har stärkts redan genom arbetet med upphandlingspolicyn – ska belysas ytterligare i ett parallellt spår. Det innebär inte på något vis någon nedvärdering av de frågorna.

Däremot tror jag att miljöfrågorna för att kunna drivas med ett tydligt fokus vinner på att ha ett eget program. Jag tycker att det finns skillnader mellan ett landsting, som är en politiskt styrd verksamhet, som i det avseende har helt andra förutsättningar, och ett företag, där både miljö och socialt ansvarstagande handlar om att ta sitt ansvar men också handlar mycket om att säkra att företagets varumärke är gott.

Där kan man väga upp lite sämre miljöambitioner med ett starkare arbete när det gäller att säkra det sociala arbetet i fråga om upphandlingar. Men för oss är det inte så, utan för oss är det vi politiker som driver på. Vi har olika specialområden där vi driver på och ser till att det finns ett fokus. Vi måste ha ambitionen att vara bäst när det gäller både miljöarbetet och det sociala arbetet.

Jag tror inte att miljöfrågorna skulle få lika stort fokus i ett sådant program som du beskriver och som tjänstemännen föreslog och vice versa. Det är förklaringen.

Anförande nr 211

Landstingsrådet Wigg (MP): Tack så mycket för den förklaringen, Gustav!

I hållbarhetssammanhang talar vi om tre ben att stå på. Vi pratar om den ekologiska hållbarheten, som ett miljöprogram specifikt riktar in sig på, vi talar om den ekonomiska hållbarheten, och vi talar om den sociala hållbarheten. Om något ben av de tre försvinner, då försvinner de andra. Har vi ingen ekologisk hållbarhet kommer vi att få ett samhälle som inte är socialt hållbart. Har vi ett samhälle som inte är socialt hållbart blir det implikationer på det ekonomiska området och på miljöområdet. De här tre benen hänger ihop.

Men jag undrar över den ambition som förvaltningen skriver fram ärendet med. De skriver att detta är ett steg som vi ska ta. Ska jag förstå ditt inlägg så att det nu finns dubier kring om vi ska fortsätta att särskilja miljöparet eller om vi ska ta det stora greppet som innebär en utveckling och ett införlivande av miljöarbetet i ännu högre grad i den centrala landstingsledningen?

Jag är lite oroad också därför att det har skett en del förändringar i miljöavdelningens ledning. Miljödirektören har gått i pension, och det har inte tillsatts någon ny. Det finns funderingar om hur detta ska gå vidare. Nu ligger verksamheten under enheten Utveckling och styrning, där Toivo Heinsoo är ansvarig.

Därför undrar jag lite: Hur ser fortsättningen ut? Det är en processfråga. Hur går processen vidare med ledningsfrågorna? Ska vi göra som det ändå föreslogs i tjänsteutlåtandet? Är det riktningen? Eller är riktningen fortfarande att det ska vara tre olika spår, de sociala, de miljömässiga och de ekonomiska frågorna?

Jag tycker att den frågan kräver ett svar. Det är avgörande. När återkommer ni i så fall med er syn på hur och på vilket sätt arbetet med det sociala och etiska perspektivet ska pågå vid sidan av?

Anförande nr 212

Landstingsrådet Andersson (C): Raymond! Du hänvisar till det så kallade hållbarhetsbegreppet, som fick sitt genombrott framför allt i samband med Agenda 21 i slutet på 80-talet eller början på 90-talet. Man talade om de tre hållbarheterna: ekonomisk hållbarhet, social hållbarhet och ekologisk hållbarhet. Det är ett intressant sätt att se på saken. Men det innebär inte med nödvändighet att de måste organiseras ihop. Med samma resonemang borde vi ha finansdepartement, miljödepartement och socialdepartement i samma departement i staten.

Jag tror inte att varken de sociala frågorna, miljöfrågorna, bistandsfrågorna eller finansfrågorna skulle ha vunnit på det. Jag tror att vi med det upplägg som beskrevs i tjänsteutlåtandet på den här punkten – på alla andra punkter ställer vi oss väldigt positiva till tjänsteutlåtandet – skulle ha hamnat i ett läge där det var mindre tydligt var det politiska och det tjänstemannamässiga ansvaret för miljöfrågorna skulle finnas. Det skulle vara svårare att föra en tydlig miljöpolitisk debatt, och på samma sätt skulle det bli i motsvarande mån otydligare och svårare att föra en debatt om de frågor som har att göra med den sociala hållbarheten och det sociala ansvarstagandet.

Det är inte nödvändigtvis så att frågan om hur många miljöbussar vi ska ha i SL vinner på att det i samma ärende eller under samma rubriker i årsredovisningarna redovisas också hur arbetet har gått när det gäller upphandlingsärenden som skulle kunna vara av mer social natur. Här måste man fundera över: Hur får vi en organisation och en programstruktur som blir så effektiv som möjligt för att hålla ett tydligt och starkt fokus på miljöfrågorna och även för att hålla ett tydligt och starkt fokus på att landstinget är ett föredöme när det gäller andra delar av det sociala ansvarstagandet?

Det finns ingenting i det ställningstagande som vi har gjort som innebär att vi har lägre ambitionsnivåer än vad tjänstemännen beskriver. Det finns inget sådant.

I en tidigare debatt varnade Åke Askensten för att tjänstemannamakten skulle kunna bli för stor om man inte vågade ta politiska beslut. Vi har från alliansens sida vågat göra en politisk bedömning: Hur når vi största effekt på de mål som tjänstemannaorganisationen har föreslagit?

Anförande nr 213

Landstingsrådet **Wigg** (MP): Tack, Gustav, då blev det tydligare och klarare. Om jag förstår rätt blir detta ett parallellt spår, inte mindre viktigt än något annat, så att hållbarhetsperspektiven fortsatt kommer att ligga bredvid varandra, enligt det upplägg som du skisserar.

Då återstår frågan, om miljön är så betydelsefull: Vilken vikt lägger ni i alliansen vid att återinrätta miljödirektörstjänsten? Kommer det i samma veva som ni nu går in i det fortsatta programarbetet, för att visa hur miljöförvaltningen måste få större bemanning för att klara ett större åtagande i och med Miljö Steg 6? Kommer ni att återinstallera en miljödirektör, och kommer miljöförvaltningen att få utökat uppdrag och ansvar?

Anförande nr 214

Landstingsrådet **Andersson** (C): Den här frågan ligger utanför interpellationens frågeställningar, och jag har inte förberett något svar på den frågan. Men jag har ingen anledning att tro att miljöarbetet skulle förlora i styrka framöver när det gäller att vara centralt som styrningsdokument. Jag uppfattar att både vår landstingsdirektör och den åsyftade tjänstemannen, som för närvarande upprätthåller de funktioner som miljödirektören tidigare haft, har mycket tydliga ambitioner att miljöfrågorna och miljöperspektivet ska finnas med. Jag tycker snarare att det är så att medvetenheten i år, när man tittar på hur ärendena om miljöfrågorna ser ut, har ökat i förhållande till tidigare. Det har nog inte att göra med något annat än att medvetandet generellt sett har ökat i organisationen i dessa frågor.

§ 51 Interpellation 2010:1 av Ingela Nylund Watz (S) om patientens rätt till vård i tid

Anförande nr 215

Landstingsrådet **Larsson** (S): Ordförande, fullmäktige, Filippa Reinfeldt! Jag vet att Ingela har läst svaret, och hon tackar så mycket för svaret på sin interpellation.

Interpellationen handlar i grunden om huruvida vi har nått målet att stärka patienternas rätt att få vård i tid, om patientmakten har stärkts och om vi håller vårdgarantilöftet.

De som har följt med i debatten och diskussionen om huruvida vi har stärkt patienternas rätt att få vård i tid såg kanske i november att Stockholms läns landsting fick 200 miljoner kronor av den snälle socialministern Göran Hägglund, därför att vi enligt Göran Hägglund hade lyckats minska vårdköerna. Den första reaktionen när man får höra en sådan sak är att det är fantastiskt och att man blir väldigt glad över att vårdköerna minskar.

Den som då sätter sig ned och tittar i statistiken över varför vårdköerna minskar eller hur det egentligen ser ut med den så kallade kömiljarden blir lite förbryllad. Man inser då att de har arbetat aktivt med ett begrepp som kallas Patientval väntan, någonting som infördes den 1 januari 2008. Man har arbetat oerhört aktivt med Patientval väntan. Man har fört över mängder med patienter från vårdkön till Patientval väntan, inte minst i Stockholm och inte minst i Skåne. Däremot existerar Patientval väntan knappast alls i Värmland och i mycket liten utsträckning i Västernorrland. Visst är det konstigt att det kan förhålla sig på det sättet.

Tittar man i statistiken kan man se att i november när vi fick 200 miljoner kronor för att vi var så duktiga på att korta köerna hade vi här i Stockholm lyckats placera 12 000 medborgare i kön för Patientval väntan, och vi fick ned kön till 8 000. Man blir jättelycklig över att det ligger till på det sättet.

Man kan fundera, för den här utvecklingen har varit lite speciell. Här visar jag en bild där ni ser hur begreppet Patientval väntan har utvecklats i Stockholms läns landsting. Det har varit en explosiv ökning hela vägen fram till dess att det var klart att vi skulle få 200 miljoner kronor. Sedan påbörjades en diskussion i landstingen om huruvida det här är rimligt och om det är ett riktigt begrepp att det finns Patientval väntan i Stockholm men inte i Värmland. Då bestämde vi oss i SKL och sjukvårdsdelegationen för att inte räkna med Patientval väntan, och då försvann den här i Stockholm. Den gick ned oerhört mycket på en gång, när man inte längre skulle få en massa statliga stödmiljoner för begreppet Patientval väntan.

I stället för att ha 12 000 medborgare som frivilligt väntar, glada och lyckliga, har vi i dag 6 000 personer som väntar. Visst är det konstigt – eller hur? Eller kan det vara så att vi håller på att tricksa och fixa med statistiken för att få den att se finare ut? Kan det vara så att man tar medborgare som har rätt att få vård i tid, som vi har ställt ett löfte till, och om de låter bli att svara på ett brev från doktorn i tid eller om doktorn tycker att det är rimligt placeras man in dem i en specialkö som man kallar Patientval väntan? Man tricksar och man fixar. Jag tycker att det är skandalöst.

Nej, vi har en annan statistik, vår egen statistik – sjukvårdsförvaltningens statistik – som säger att 2006 stod 13 570 personer och hade fått vänta för länge, längre än vårdgarantin, och nu i januari 2010 hade de ökat till 20 417. Från 13 500 till 20 500 – det är våra egna siffror. Men visst är det märkligt, Filippa, att man väljer att tricksa och fixa för att få den statliga kömiljarden!

Anförande nr 216

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Interpellationen skrevs av Ingela Nylund Watz, men hon är inte här i dag. Interpellationen handlar om patientens rätt till vård i tid, och inledningsvis vill jag poängtera att jag inte delar den socialdemokratiska problemformuleringen i interpellationen.

Köerna har minskat, bland annat tack vare kömiljarden. Jag förstår att det kan vara besvärande för er, Dag, att ni efter så många år av maktinnehav inte minst i detta land, inte har lyckats ge fler människor vård i tid. Och så kommer alliansregeringen till makten och använder instrument som till exempel en kömiljard, och då minskar köerna i Sverige drastiskt bara på ett par år, såväl i alliansstyrda landsting som i vänsterstyrda landsting.

Interpellanten påstår att patienterna flyttas från en vårdkö till en annan och att patienterna förlorar sina rättigheter. Socialdemokraterna blir faktiskt med det påståendet svårliga: Kommer ni att avskaffa möjligheten för patienter att själva få välja vårdplats eller vilken läkare som ska utföra behandling och operationer? I så fall är det nog dags för oss att meddela väljarna att begränsningen av valfrihet i Socialdemokraternas Stockholm inte stannar vid primärvården och avskaffandet av Vårdvalet, utan med Socialdemokraterna är det även socialdemokratiska politiker som ska bestämma dag, tid, plats och läkare för undersökning och för operation.

Jag måste säga, mina vänner, att jag inte kallar det en modern sjukvårdspolitik anpassad efter människor. Det är, som vanligt med Socialdemokraterna, en vård som handlar om att politiker och system ska sättas först och om system som är byggda och omtyckta av politiker.

Att antalet patienter med självvald och medicinskt motiverad väntan statistiskt sett ser ut att öka beror på flera saker. Dels handlar det om utökad kunskap om vad patienten vill, dels handlar det om att fler vårdgivare rapporterar. I januari 2010 rapporterade 97 procent av Stockholms vårdgivare, och under 2006, när ni styrde landstinget, Dag, låg antalet vårdgivare som rapporterade på bottenivå, ibland nere på 30 procent. Alltså visste ingen hur det såg ut.

Men patienter med medicinsk väntan eller Patientval väntan har alltid funnits. Skillnaden mellan nu och när ni styrde består i att vi nu vet hur många som väntar. Vi har tagit itu med det här problemet att ni inte såg till att vi tidigare kunde veta exakt. Vi har också tagit itu

med den gigantiska vårdskuld som ni lämnade efter er. Vi har sett till att fler rapporterar, och vi har sett till att vårdens resurser har stärkts, både från landstinget och tack vare den kömiljard som regeringen har skjutit till. Men framför allt har vi sett till att fler människor får vård och att de får vård i tid.

Anförande nr 217

Landstingsrådet **Larsson (S)**: Jag vet att du ibland kan vara pressad, Filippa Reinfeldt, men jag tror att det är farligt att följa manus för mycket. Du sade att jag kritiserade er för att begreppet Patientval väntan ökar på sistone. Det var faktiskt det du sade just nu. Det finns säkert de som väntar i kö, men kan du förklara för mig hur det kan komma sig att 12 000 människor stod och väntade i kö i november och att det är 6 000 nu? Visst är det konstigt. Jag tycker att man kan fundera på det.

Eller kan man börja misstänka att det är andra saker och ting som ligger bakom statistiken? Jag tycker att det är intressant att rota i statistiken och fundera på hur det kan komma sig att 20 500 stockholmare får uppleva att ert vårdgarantilöfte inte är vatten värt. Bakom statistiken finns det människor, enskilda personer.

Jag fick ett brev från Sylvia i Nynäshamn som har en neurologisk ögonsjukdom och behöver en ögonoperation. Det var ett förtvivlans brev, där hon berättar för mig om sina erfarenheter av Filippa Reinfeldts sjukvård och sjukvårdsköer.

Den 7 februari 2009 var hon hos doktorn och begärde att få en remiss till S:t Eriks ögonsjukhus, som hon själv ville åka till. Hon väntade och väntade. Den 18 mars 2009, en och en halv månad senare, fick hon ett brev från S:t Eriks ögonsjukhus där de sade att de tyvärr inte kunde erbjuda henne vård men att hon skulle till Huddinge sjukhus. Den 20 mars 2009 bekräftade Huddinge detta och skickade hennes remiss vidare till Södersjukhusets ögonmottagning. Den 24 mars 2009 meddelade Södersjukhuset att de inte kunde ta emot henne utan skickade henne till Handens specialistvård, ögonmottagningen. Hon ville fortfarande komma till S:t Eriks. Den 1 april 2009 fick hon ett brev från Handens ögonmottagning där de sade att de inte kunde ta emot henne därför att väntetiden var tre månader. Så här håller det på – månad efter månad efter månad får hon vänta. Först den 6 augusti fick hon kallelse till den 4 september 2009, efter sammantaget sju månader.

Det är enskilda människor som får stå och vänta i dina vårdköer.

Jag tycker att vårdgaranti är ett jättebra begrepp, men om vi lovar medborgarna att de ska få vård – och vi har skarpare vårdgaranti i Stockholm än vad de har i resten av landet – måste vi se till att det löftet uppfylls.

Sedan kan du stå och prata om socialdemokratisk vårdskuld och borgerliga framgångar och allting. Jag nöjer mig med att läsa hälso- och sjukvårdsnämndens officiella statistik. När vi var ansvariga, enligt hälso- och sjukvårdsnämndens egen statistik, var det inte heller bra. Då var det 13 500 som fått vänta för länge. Nu, i din egen statistik, är det 24 500. Snacka om att bygga upp en vårdskuld!

Anförande nr 218

Landstingsrådet **Reinfeldt (M)**: Herr ordförande! Vi har kortat köerna enormt mycket under den här mandatperioden, såväl i Stockholm som i alliansstyrda landsting runt om i Sverige och i vänsterstyrda landsting runt om i Sverige. Det är någonting jag är både stolt och väldigt glad för. Men vi är inte färdiga. Vi tänker fortsätta. Vi ska gå vidare. Vi ska se till att det inte finns några köer kvar, för målet måste naturligtvis vara en köfri hälso- och sjukvård.

Den interpellation som Dag har tagit över handlar inte om det Dag pratar om, utan den handlar om att interpellanten anklagar våra tjänstemän för att fuska med statistiken. Jag tycker att det är lite intressant. Om Socialdemokraterna anklagar oss och förvaltningen för

att fiffla med siffror undrar jag två saker. Dels: Hur kan ni uttala er om hur köerna såg ut på er tid då det endast var 30 procent av vårdgivarna som rapporterade in köerna? Dels: Är det så att det då fifflas och fuskas med statistik i hela Sverige? Anklagar du därmed också dina partivänner i till exempel Örebro läns landsting och tjänstemännen där för att fuska och fiffla med statistik, Dag? Eller är det så att runt om i Sverige har köerna kortats i varje län utom i Stockholms läns landsting, för här fuskar våra tjänstemän med statistiken? Är det detta du säger, Dag?

Sedan vill jag också tillägga att det för oss inom Alliansen är oerhört viktigt att värna den självvalda väntan. Det handlar nämligen om patienternas fria val, att han eller hon har ett inflytande på vilken läkare, vilken klinik, vilket sjukhus eller vilken vårdgivare man ska ha och var man har rätt att få sin vård utförd. Den stora skillnaden, Dag, är kanske att vi tycker att det är viktigt att patienterna faktiskt får välja men att ni socialdemokrater inte tycker det utan tycker att det är viktigt att ni får välja. Det är den stora skillnaden. Berätta i stället: Är det så att våra tjänstemän här i Stockholm fuskar med statistik men att era partikompisar i de andra länen runt om i Sverige inte gör det?

Anförande nr 219

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Det är möjligt att jag inte förstår någonting – måhända är det så. Jag ställer mig bara fortfarande frågan, för tredje gången, och undrar om Filippa Reinfeldt vill svara på den. I november var det 12 000 frivilligt väntande, enligt Filippa Reinfeldt. Nu är det 6 000. Vart har de andra 6 000 tagit vägen? Är de inte längre frivilligt väntande? Vart har de tagit vägen, Filippa Reinfeldt?

Begreppet Patientval väntan får mig att tänka på George Orwell. Man får känslan av begreppet Patientval väntan att det är medborgare som frivilligt har valt att vänta, att de har fått hem en blankett där det står ”jag väljer att vänta på min sjukvård”. Det gjorde 12 000, enligt Filippa Reinfeldt, i november – ”jag har frivilligt väntat”. De får inte skriva på någon blankett, för det går inte till på det sättet. Det går till på det sättet att om du låter bli att svara i tid när doktorn har skrivit brev eller om vi inte kan ge vård i tid har ett antal patienter förts över i begreppet Patientval väntan. Det skiljer sig från Värmland och Västerbotten, där det här nästan inte alls existerar, medan det är jättevanligt i Stockholm, Göteborg och Malmö. Visst är det konstigt.

Det här är orimligt. Vi borde se till att vi har en vårdgaranti värd namnet, och vi borde inte tricksa med statistiken.

§ 52 Interpellation 2010:2 av Birgitta Sevefjord (V) om svårigheten att genomföra handlingsprogrammet Omhändertagande av våldsutsatta kvinnor

Anförande nr 220

Landstingsrådet S e v e f j o r d (V): Ordförande! Tack, Birgitta Rydberg, för det långa svar jag har fått av dig! Jag har ställt en interpellation som handlar om svårigheterna att genomföra handlingsprogrammet Omhändertagande av våldsutsatta kvinnor.

En liten historik: Det är nog ungefär 15 år sedan som vi i denna församling fattade beslut om att se mäns våld mot kvinnor som ett folkhälsoproblem, att det har den digniteten, den omfattningen – ett folkhälsoproblem på samma sätt som vi ser missbruk av alkohol och droger som ett folkhälsoproblem som får väldiga konsekvenser för både samhälle och individer. Det beslutet tog vi i bred politisk enighet i den här församlingen – det var verkligen jätteroligt, och det var spännande att vi kunde samarbeta på det sättet.

Sedan gick vi vidare i det samarbetet, och i december 2005 hade vi skrivit fram ett handlingsprogram om hur vi ska möta de våldsutsatta kvinnorna när de kommer till hälso- och sjukvården. Det beslutet fattade vi också i bred politisk enighet. Det togs också fram av politiker i bred politisk enighet.

När jag då ser en uppföljning av vad som händer med detta program gör det mig orolig, för det verkar som att det lite har gått i stå. Vi kom så långt som att vi skrev ett handlingsprogram, men vi har haft svårigheter att omsätta det i praktiken. Det svar som du har givit mig bekräftar precis den bild jag har. Handlingsprogrammet tog vi i december 2005, alltså för drygt fyra år sedan, och enligt det svar du har givit mig är det i dag bara drygt en fjärdedel av alla vårdcentraler som har skriftliga riktlinjer för hur man ska bemöta dessa kvinnor. På fyra år är det faktiskt bara lite drygt var fjärde vårdcentral. Det är naturligtvis inte acceptabelt att man inte har kommit längre än så.

Varför är det då så viktigt att just vårdcentralerna har den här rutinen och skriftliga rutiner för hur man möter dessa kvinnor och hur man upptäcker att kvinnorna är utsatta för mäns våld? Jo, det är oftast dit de kommer. En del kvinnor hamnar naturligtvis på akutmottagningarna, men då är de så sönderslagna att de behöver medicinsk omvårdnad. Många av kvinnorna kommer till våra vårdcentraler. De mår dåligt, har ont lite överallt, är trötta, har svårt att sova och så vidare. Det bottnar många gånger just i att de lever i väldigt destruktiva förhållanden. Därför är det så jätteviktigt att just vårdcentralerna har ordentliga rutiner både för hur man ska se och upptäcka dessa kvinnor och för att möta dem inom vården. På fyra år är det alltså bara drygt var fjärde vårdcentral, och det är fullständigt oacceptabelt. Därför ställde jag den här interpellationen till Birgitta Rydberg.

Anförande nr 221

Landstingsrådet Rydberg (FP): Som jag har utvecklat det i svaret är också jag rätt bekymrad över att tempot inte är det som vi politiker har ställt krav på. Vi vet att våld i nära relationer, partnervåld mot kvinnor, är ett folkhälsoproblem. Det är inget att diskutera. Det är vanligt. Det förekommer i alla samhällsgrupper – tack och lov inte i alla familjer, men det är tillräckligt ofta för att vården skulle behöva ha helt öppna ögon inför att detta förekommer bland deras patienter. Det är något märkligt med att stora delar av vården inte vill anamma detta faktum, för det är ett faktum, inte vill inse att det handlar om deras egna patienter och ibland kanske också deras egna medarbetare och arbetskamrater.

Vi har i referensgruppen med politiker följt arbetet med att implementera handlingsprogrammet. Jag tror att det har varit väldigt bra att vi har varit en grupp politiker som tvärpolitiskt följer frågan, men det har inte varit lätt för projektledaren. Vi har förlängt implementeringsprogrammet med två år då vi ser att det är trögt. Allt pekar på att vi behöver fortsätta att trycka på för att få genomförandet. Men jag är inte nöjd med att alltför många enheter i dag saknar skriftliga riktlinjer, för det innebär att man kanske inte törs ställa frågor. Jag är inte nöjd med att man inte har fått personalen till utbildningar i den omfattning som projektledaren har bjudit in till. Sedan har hon fått förändra sitt arbetsätt och ha mer stora aulaföreläsningar eller komma ut och ha möten på enskilda arbetsplatser för att över huvud taget nå ut.

Risken som jag ser det om vi inte får bättre genomslag för det här är att en del patienter blir felbehandlade för att man inte diagnostiserar vari problemen består, att det faktiskt handlar om våld i hemmet, våld från en partner, och att man i stället bara inriktar sig på de symtom som kvinnan kanske presenterar som ont i magen, huvudvärk eller sömnproblem och så gör man fel insats.

Det jag har försökt utveckla i mitt svar är att vi måste ha ett fortsatt intensivt arbete i enlighet med det som styrgruppen för i år har presenterat. Jag hinner inte läsa upp hela texten, men var och en kan se det. Sedan måste vi fundera på hur vi kan lägga in det här i uppföljningsmallar, kanske använda ersättningssystemen för att på det sättet stimulera att just detta arbete får ökad kraft och ökad hastighet. Men jag tror att vi har all anledning att vara lite bekymrade över att vården inte vill se de här problemen.

Anförande nr 222

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Även jag känner en oerhörd frustration över att det har gått så väldigt sakta fram. Jag lyfter framför allt de sista punkterna i ditt svar, Birgitta, som jag för övrigt verkligen får tacka för. Det är att BUP och södra psykiatrin har "anpassade riktlinjer" och att handikapp och habilitering har påbörjat pilotprojekt.

Det som inte var känt för oss när vi skrev handlingsprogrammet var hur det ser ut för kvinnor med funktionsnedsättning, och det är det jag ska prata om. Vi visste då att RSMH hade gjort en undersökning som visade att 70 procent av kvinnorna inom psykiatrin hade varit eller var utsatta för våld i nära relationer. Efter det har Handu gjort en studie utifrån kvinnor med rörelsehinder på uppdrag av DHR, FUB, NHR, RTP och SRF, alltså rörelsehindrade, föreningen för utvecklingsstörda, synskadade med flera.

Det visar sig att det i den gruppen är 33 procent av de tillfrågade kvinnorna som har varit eller är utsatta för våld. För att rabbla några skrämmande siffror kan jag nämna att 20 procent uppger att de nu bor eller har bott tillsammans med mannen som utsätter dem för det här. En femtedel, 20 procent, av kvinnorna säger att de efter 15 års ålder tvingats delta i en sexuell aktivitet fast de inte har velat. Samma undersökning – den är ganska liten när det gäller antalet kvinnor – visar att av kvinnor med utvecklingsstörning har en tredjedel blivit slagna innan de fyllt 15 år, har en femtedel tvingats till sex före 15 års ålder och har en av tio blivit våldtagen av en man som de inte har en sexuell relation med.

Det som ytterligare förvärrar för kvinnor med funktionsnedsättning är att de oftare kan utsättas för försummelse, alltså att man drar ut sladden ur elrullstolen, flyttar på möbler för en kvinna som ser dåligt så att hon inte kan orientera sig i hemmet eller undanhåller viktig medicin.

Det här gör att jag med detta inlägg verkligen vill understryka behovet av att vi snabbt måste agera. Vi måste få fart på att man ser att våldet förekommer också för kvinnor med funktionsnedsättning. I somras mördades en kvinna med rörelsehinder med ett litet barn. Vi måste se till att den här gruppen också får del av det samhällsskydd som vi har, och vi måste se dem.

Anförande nr 223

Landstingsrådet Wig g (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack så mycket, Birgitta Sevefjord, för en väldigt bra och viktig interpellation! Tack, Birgitta Rydberg, för ett uttömmande och ärligt svar!

Här ser vi problematiken och allvaret, att det i dag finns många människor som jobbar i vården som inte tar den här frågan på allvar och inte inser den. Jag åkte runt på vårdcentraler och husläkarmottagningar under ett års tid, och jag hann med 16. På fyra fem av dem säger verksamhetschefen: Hos oss har vi inga kvinnor som blir våldsutsatta, som blir våldtagna eller som möter övergrepp. Vi måste få i ansiktet att det här inte bara handlar om att vi har tagit ett handlingsprogram som är bra och viktigt, och som kan bli bättre med de grupper som Gunilla pekar på, utan det är fråga om en kulturförändring, en förändring av synsätt och attityder.

Det kanske har varit otillräckliga resurser för att man ska kunna genomföra ett så ambitiöst handlingsprogram. Det är det ena. Sedan måste man erkänna att det tar tid. Det tar tid att förändra synsätt, kulturer, synen på roller mellan man och kvinna, hur vi behandlar och bemöter varandra.

Vad jag förstår innebär ditt svar att vi 2010 inte längre har den stödfunktion som har funnits. Här ska vi kräva fem år till minst och med ännu fler, inte bara en eller två, personer som jobbar med den här kulturförändringen mer massivt. Även om man har kommit till kurstillfället är det inte säkert att omvandlingen sker direkt per definition. Det måste vara att göra program hemmavid, att ständigt diskutera dessa frågor, hur vi bemöter dessa kvin-

nor och så vidare. Interpellationen har uppmärksammat att här finns stora brister, men hur går vi vidare för att lyckas närma oss handlingsprogrammets mål? Det är väl den stora frågan.

Anförande nr 224

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Precis: Hur går vi vidare? Varför vill värden inte se problemet? Jag skulle vilja utvidga det och säga så här: Varför vill inte vi se problemet?

För några timmar sedan var det en ström av män som gick upp i talarstolen på den andra sidan och några stycken på den här sidan som pratade om upprustning av Lidingöbanan och tyckte att det var den viktigaste saken man kunde hålla på med. Men den strömmen av män ser vi inte i de här frågorna, och vi har hittills aldrig gjort det.

Vi måste alla se till varandra och oss själva och partipolitiskt titta på hur det ser ut i våra partigrupper. Vi har alla ett ansvar. Det är inte bara vi kvinnor som har ett ansvar för att driva de här frågorna, men fortfarande är det så i väldigt stor utsträckning. Vi måste alla titta in i oss själva.

Det här är svårt. Det är svårt av en massa olika skäl. Man kanske själv har varit utsatt, eller man kanske själv har varit en av dem som har slagit. Det är säkert så att det finns i den här församlingen eller att man har vänner och bekanta som har varit utsatta. Det är oerhört svåra frågor, men jag tror att en sak är att man inte bara ska säga att det är värden som har problem, utan vi har också problem. Vi måste seriöst ta till oss dessa frågor.

Jag tänker så här: Om vi hade tagit fram ett handlingsprogram för hur man ska bemöta kvinnor som har bröstcancer, att de ska få ett bra bemötande, fungerande vårdkedjor och ett gott omhändertagande, hade vi aldrig accepterat att det efter fyra år var bara var fjärde vårdcentral som hade implementerat det handlingsprogrammet.

Vad det handlar om är kvinnor som utsätts för mäns våld i väldigt stor utsträckning. Det finns också samkönat våld, men det är förhållandevis litet – även det är naturligtvis viktigt. Det är på något sätt så svåra frågor att vi inte riktigt tar tag i dem. Ett sätt att ta tag i dem är att vi alla måste titta in i oss själva och se varför vi inte är mer engagerade i den här frågan. Det är det ena. Det andra är att jag tror, Birgitta Rydberg, att vi måste se över organisationen. Det måste finnas muskler bakom kraven från oss att man ska genomföra handlingsprogrammet ute i verksamheterna. Vi måste också ha muskler i vår egen organisation och i förvaltningen. Vi som landstingsråd och våra chefer ute i verksamheterna måste markera att det här är en minst lika viktig fråga som att vi ska ha en bra cancervård. Där brister det.

Jag tror att vi alla har ett gemensamt ansvar. Jag och du, Birgitta, kan inte själva dra lasset, men vi alla i denna församling, alla 149 valda ledamöter som sitter här inne, har ett ansvar för att det faktiskt blir någonting gjort. Vi kan inte ha den här långsamma utvecklingen. Med den takt som är i dag är det först efter 2020 som man har implementerat handlingsprogrammet på alla vårdcentraler. Det är naturligtvis fullständigt oacceptabelt.

Anförande nr 225

Pia Lidwall (KD): Herr ordförande, ledamöter! Det här är faktiskt en ohyggligt viktig interpellation. Jag hade inte tänkt gå upp, trots att den är så viktig och att jag har varit med och drivit de här frågorna under många år, men jag fäste mig vid någonting som Raymond Wigg sade: Hur går vi vidare? Hur gör vi nu?

För ett tag sedan var jag på ett studiebesök hos Unga Kvinnors Värn, UKV, en ganska gammal organisation, som namnet antyder. De jobbar med unga kvinnor som misshandlas. De kunde konstatera att i de kommuner och stadsdelar där man har team på socialförvaltningen som jobbar med de här frågorna kom man mycket oftare till unga kvinnors värn, för då hittade man dessa kvinnor. Det jag tänkte säga med det här är att det inte är ett ensamt ansvar,

även om vi ska implementera vårt handlingsprogram, utan det är ett problem som flera olika aktörer måste ta till sig.

När vi är ute och har våra uppföljningsmöten i stadsdelarna brukar vi ibland ställa frågan: Hur ser det ut just nu? Då verkar det faktiskt som att vi här kan kroka arm med socialförvaltningarna och socialpolitikerna som sitter i kommunerna med att ställa frågan och efterfråga hur det ser ut. Då tror jag att vi lyckas mycket bättre att få fatt i dessa kvinnor. Det är en ohygglig situation som de sitter i, och de kanske inte har någonstans att vända sig. Därför behöver de mycket stöd. Jag kan mycket väl tänka mig att sjuksköterskor som jobbar på vårdcentralerna kanske inte vågar ställa frågan därför att man inte vet vad man ska svara och vart man ska ta vägen med det svar man får.

Det är inte bra, men det är tyvärr så det ser ut. Därför behöver vi prata mycket om de här frågorna och ställa många uppföljningsfrågor, för det är nog enda chansen att komma till rätta med det här och minska våldet.

Anförande nr 226

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag känner mig inspirerad, med anledning av ditt senaste inlägg, Birgitta Sevefjord, att gå upp här och säga att jag tycker att du har gjort en viktig insats genom interpellationen. Både Birgitta Rydbergs svar och din fråga kanske kan innebära att vi i den här församlingen ökar medvetandenivån en smula om att det arbete som du beskriver inte går så fort som skulle vara önskvärt och, precis som du säger, som vi kanske skulle ha anledning att kräva om det vore något annat område.

Jag är inte på något vis expert inom det här området. Jag tror att ett av skälen till det du beskriver, att det inte är så många som deltar i debatter om de här frågorna, inte bara har att göra med brist på engagemang eller brist på insikt om att det är viktiga frågor. Det är just känsligheten i de frågor som detta rör som gör att man kanske ställer större krav på sin kunskapsnivå. Det är på sitt sätt svårare och känsligare frågor att debattera än till exempel de också viktiga infrastrukturfrågorna.

Jag tycker att det var ett tankeväckande inlägg. Med min på sitt sätt kanske lite innehållslösa kommentar vill jag ändå uttala det här och uttala förhoppningen att vi som är här i salen ska ta till oss uppmaningen och inte låta Birgitta Rydberg och Birgitta Sevefjord ensamma vara de som driver och debatterar de här frågorna. Så är det naturligtvis inte, men vi bör i större utsträckning markera vårt stöd för det arbete som ni bedriver på olika sätt.

Anförande nr 227

Anna Attergren Granath (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag tror att det i den här församlingen finns ett ganska starkt engagemang för problemet med våld i relationer och att vi alla känner till att det inte är fråga om en snyting på lördagskvällen när man har druckit utan är ett systematiskt våld som pågår ofta i upp till tio år innan kvinnan kommer fram och berättar om det. Inte sällan debuterar våldet under den period då kvinnan är gravid.

Jag vill tacka Birgitta Sevefjord, som har skrivit interpellationen. Det är oerhört viktigt att vi höjer medvetandenivån inom vården, som ska behandla de somatiska effekterna av våldet, och att man där ställer frågan: Hur har det här uppkommit? Hur blev du så här blå på hela kinden eller längs armarna? Vi kan jobba hårdare med det här, och jag kommer att bevaka frågan mycket.

Det görs också väldigt mycket bra, särskilt inom kommunerna. För er som jobbar kommunalpolitiskt vill jag bara ta som ett exempel att man i Huddinge kommun håller på att ta fram behandlingsprogram för de män som misshandlar. Det är alltså väldigt viktigt att man inte låter dessa män år ut och år in ta en ny kvinna från Thailand. De kanske misshandlar henne i tre år, låter henne åka hem och tar sedan en ny och fortsätter våldet. Man måste också titta på förövarna, för annars kommer vi bara att få behandla kvinnorna, vilket inte är så konstruktivt.

Anförande nr 228

Landstingsrådet **Wigg (MP)**: Det är helt klart att det handlar om ett gemensamt åtagande – det är inte bara landstinget ensamt. Det är vi eniga om. Det är män och kvinnor. Det är kommuner, landsting och riksdag. Och så länge kvinnojourer baseras på ideellt åtagande och inte är införlivade i samhällets åtagande finns det brister i det här. Det handlar inte heller bara om individer, utan det handlar om samhället, om en könsanalys. Det är ett patriarkaliskt samhälle som vi lever i. Det är väl ingen tvekan om det. Det handlar om det civila samhället, skolor, föreningar och så vidare, allting.

Det handlar om barns och ungdomars uppväxtvillkor. Vi måste kunna komma åt förövarna, vilket man börjar med i kommunerna, som Anna sade, och det börjar ändå finnas mansjourer och behandlingsprogram för männen. Det handlar om att barn och ungdomar ska få växa upp med självrespekt. Om man växer upp med självrespekt får man också respekt för andra människor och andra ting. Det är oroande nu, med tanke på nedskärningar i skola och förskola.

Jag kommer att återkomma med förslag om en förlängning av stödprogrammet. Jag tycker också att vi ska komplettera handlingsprogrammet med att titta på värden av männen.

Anförande nr 229

Gunilla Helmersson (M): Herr ordförande! Nu berättade Anna lite grann om allt det arbete som pågår i till exempel Huddinge kommun, men jag vill ändå påpeka att långt innan program och annat fanns var det många vårdcentraler som hade oerhört gott samarbete och samverkan med de kvinnojourer som ofta tar hand om de misshandlade kvinnorna och deras barn. Sådana finns det flera stycken i Huddinge. Det är fullt möjligt att med oerhört kort varsel få komma direkt till vårdcentralen, och de lägger allt åt sidan för att ta emot den kvinna som nyligen har varit utsatt för någonting och behöver få hjälp med det.

Det är också oerhört viktigt – det skriver Birgitta om i sitt svar – att man säkrar bra metoder och försöker hitta bra arbetssätt som man sedan kan implementera på olika håll så att man vet att det man gör är riktigt och rätt och fungerar. Också samverkan mellan alla olika parter är viktigt. Det fungerar på många håll men kan naturligtvis bli bättre.

Handlingsprogrammet i sig är väldigt viktigt, och jag tillhör dem som satt med i den grupp som tog fram det från början. Det är klart att vi önskar att arbetet skulle ha gått mycket fortare och att fler skulle ha varit framme i arbetet med sina egna lokala handlingsplaner och program.

Jag tycker också att det är viktigt att vi försöker sprida goda exempel och bra sätt att arbeta. Anna Attergren Granath berättade, som sagt var, en del om det som pågår i Huddinge. Där har vi ett kvinnofridsteam som nu jobbar med många olika delar av detta arbete, och det känns viktigt att en så stor kommun som Huddinge är med och utvecklar arbetet på det här sättet. Det finns också goda möjligheter att få stöd genom de olika insatser som länsstyrelsen har, där man kan söka olika typer av projektmedel och utveckla arbetet.

Mycket bra pågår alltså, och mycket bra arbete görs på våra vårdcentraler runt om i länet. Man har mycket bra samverkan.

Anförande nr 230

Landstingsrådet **Rydberg (FP)**: Det här handlar om attityder i samhället. Det är viktigt att vi har det klart för oss. Kan vi höja medvetandenivån om att det här är någonting som förekommer, tyvärr inte alltför sällan, har vi nått en bit på vägen. Men det är fortfarande så att många inte vill se att det här finns, att det är kvinnor som utsätts, att det är svenska män som slår. Det är barn som är brottsoffer, och barn som bevittnar det här är också drabbade. Funktionshindrade tog Gunilla upp, och det är också oerhört viktigt att vi ser att det förekommer där. Vi vet att det även förekommer att äldre kvinnor blir misshandlade.

Vi behöver samarbeta med länsstyrelsen och med kommunerna, och det sker också med den stödfunktion som vi nu har. Hur det ska se ut efter 2010 är någonting som jag tycker att vi i referensgruppen behöver diskutera vidare. Vi har ett möte i referensgruppen den 14 april där den här frågan kommer att vara en av de frågor som står på dagordningen.

Flera har ställt frågan: Hur går vi vidare? Ja, det är verkligen en fråga värd att ställa. Inte ens där vi har kvinnliga chefer är det självklart att man tar fram de här handlingsprogrammen eller skriftliga riktlinjer och ser till att personalen är utbildad. Inte ens där kvinnor är chefer har vi en ordentlig uppföljning, om man ska jämföra kvinnliga och manliga chefer. Det är någonting med attityderna i samhället.

Det har efterlysts att vi ska ha mer muskler. Men då är frågan: Vad är det för muskler vi behöver för att förändra och påverka det här? Där tycker jag inte att någon i dag har ett enkelt, klart svar. Vore det så skulle man kunna genomföra det enkelt. Det är inte *more of the same* som är lösningen. Men alla idéer om sådant som kan ha effekter tycker jag att vi ska försöka klura ut gemensamt och se till att det kan genomföras. Något av det har jag utvecklat i svaret, men det finns säkert andra tankar som vi kan ta med oss i det fortsatta arbetet. Jag tycker att det känns viktigt om vi från de politiska partierna här i landstinget fortsätter att gemensamt arbeta för att det här ska genomföras och vara verklighet ute i vården. Det är en mission som vi alla ska jobba efter.

Anförande nr 231

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Jag får återkomma med konkreta förslag när vi träffas nästa gång, Birgitta Rydberg, för jag har bara en minut på mig här.

Jag vill säga en sak till dig, Gustav: Jag tyckte att du gjorde ett jättefint inlägg. Jag håller med dig om att det inte är brist på engagemang som gör att vi inte når längre än vad vi gör, utan det är osäkerhet och rädsla. Det är därför som det är så viktigt att vi har tydliga riktlinjer ute i vår egen verksamhet: Hur möter vi dessa kvinnor? Hur synliggör vi dem? Det är ett sätt att känna sig mer säker i relationen.

Därför tycker jag att det är så bekymmersamt att så många vårdcentraler över huvud taget inte har de här riktlinjerna. Sedan finns det säkert, som Gunilla sade, vårdcentraler som jobbar bra. Men det ursäktar inte att nästan 75 procent av våra vårdcentraler inte har riktlinjer. Där måste vi markera politiskt att detta är fullständigt oacceptabelt och att vi måste jobba jättehårt för att se till att det här programmet implementeras ute i vår verksamhet. Det är många kvinnor som far illa och som inte får den hjälp de har rätt till.

Anförande nr 232

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Alla hjärtans dag har passerat, men hade jag någon ros över skulle jag lämna den till Birgitta. Hon är den fullmäktigeledamot som skriver fantastiskt på väldigt svåra ställen, i väldigt svåra politiska frågor som berör. Och den här interpellationen berör – den berör oss alla. Kvinnomisshandel är, som det står i både interpellationen och svaret, ett folkhälsoproblem.

Jag brukar då och då titta på spansk tv, på nyheter och annat. I förra veckan sades det att redan i år hade 18 kvinnor dödats av sina partner i Spanien. Förut var inte detta offentligt – man trodde inte att det fanns. Det är ett folkhälsoproblem i alla länder, även hos oss.

Jag blir orolig över att så få vårdcentraler är engagerade i denna fråga – knappt 25 procent. Det är också på andra områden, i folkhälsofrågor, som vi ser att Vårdvalet har inskränkts eller gjort att vårdcentralen känner att ersättningen eller någonting annat innebär att de inte har tid att engagera sig i sådana frågor.

Jag vet vilken kunskap och kompetens som Birgitta Sevefjord har. Förhoppningsvis får jag se i år och kommande år att landstinget gör mycket mer. Det här är en fråga som engagerar och som ska engagera många fler människor. Jag är kommunalpolitiker och sitter i Första

stadsdelsnämnd, och på vart och vartannat möte får vi ärenden om kvinnomisshandel. Det är klart att vi i Farsta, som andra stadsdelar och kommuner, gör mycket för att ta hand om det. Men på något sätt är detta alltjämt dolt. Det finns ingen representativ statistik och så vidare. Vi är väldigt försiktiga när det gäller detta. Vi borde fördöma det mycket hårdare.

Anförande nr 233

Anna Attergren Granath (FP): Ordförande, fullmäktige! Det är väldigt lätt att bli nedstämd av den här debatten. Det är klart att vi hoppades att det skulle vara lite bättre siffror. Därmed inte sagt att man inte gör ett bra jobb bara därför att man inte har implementerat det här programmet. Men vi måste börja se till att det åtgärdas.

Det pratas mycket här i salen om att vi inte är engagerade i denna fråga, och jag vill bara kommentera det. När det gäller till exempel trafiksäkerhet är det så otroligt lätt att som politiker fatta beslut som man på förhand vet kommer att rädda X liv, men det är mycket svårare när det gäller dessa frågor. Till exempel inom polisen kan man se att kunskapen har ökat enormt de senaste tio åren när det gäller just att ta hand om dessa kvinnor.

Ett problem som jag nämnde tidigare är de män som åter och åter igen tar in kvinnor från Thailand. Ett problem är att polisen inte kan föra register över dem så att man inte kan göra någonting åt problemet.

Anförande nr 234

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det som framgår av uppföljningen är att det är få vårdcentraler som har skriftliga riktlinjer. Men vi vet inte hur de arbetar konkret. Vi har bristande uppföljningsmått när det gäller innehållet och kvaliteten.

Just nu pågår ett arbete med att ta fram kvalitetsindikatorer när det gäller jämställd vård. Möjligen kan det vara ett område som vi kan definiera tydligare, för vi mäter det vi kan mäta. Det vi inte har definierat kan vi heller inte mäta på ett jämförbart sätt. Det räcker inte att veta om och var man har pärmen med skriftliga riktlinjer, utan det gäller ju att kunna bemöta kvinnor på ett sådant sätt att de vågar berätta om detta som många tycker är skamligt. Det gäller att personalen vågar lyssna, vågar fråga mer och kan se till att dessa kvinnor får hjälp. Vi måste gemensamt hjälpas åt med att se till att vården klarar den resan.

§ 53 Interpellation 2010:3 av Raymond Wigg (MP) om inrättande av en kommission för patientsäkerhet vid Astrid Lindgrens Barnsjukhus

Anförande nr 235

Landstingsrådet Wigg (MP): Ordförande! Jag har ställt en interpellation angående Astrid Lindgrens Barnsjukhus, och jag tackar Stig för svaret.

Du nämner i ditt svar – vilket även har nämnts i medierna, och Hugo Lagercrantz har tagit upp frågan – negativ medieuppmärksamhet och att det i sig blir en extra belastning för dem som jobbar i barnsjukvården, att man präglar in ett synsätt. Men nu har vi den här debatten – den finns. Därför kände jag att jag var tvungen att ställa en interpellation för att fråga hur det egentligen går.

Jag ska inleda med att säga att jag tycker att det är ett viktigt förbättringsarbete som pågår på hela Karolinska universitetssjukhuset, inklusive Astrid Lindgrens Barnsjukhus. Det så kallade Lean-arbetet är nödvändigt och bra. Men det finns vissa funderingar. Jag har pratat till exempel med sjuksköterskorna och frågat hur det går. De säger att det var en väldig entusiasm i början, men när de hela tiden är under en press, att de måste ge ekonomiska resultat, är det svårt att i samma stund genomföra ett förbättringsarbete. Man får inte ut det som man egentligen vill ha. Man vill se resultat, men hela tiden skärs det ned eller ges det inte extra resurser, till exempel kompensation, löner och priser.

Vi har lex Maria-anmälningar, och det har skett en fördubbling från 2007 till 2009. Både 2008 och 2009 var det dubbelt så många lex Maria-anmälningar, och då kan vi säga som Stig: Man kanske anmäler mer än vad man gjorde tidigare. Men i den personalenkät som har gjorts på Astrid Lindgrens Barnsjukhus 2008 säger hälften av sjuksköterskorna: Vi har inte tid med vårt arbete, vi känner oss stressade. Det är en för hög personalomsättning. Både sjukhusledning och sjuksköterskor vittnar om att det kommer in nya sjuksköterskor hela tiden, framför allt icke utbildade specialistsjuksköterskor. Fyra av tio saknar specialistutbildning, vilket vore bra om alla hade – det kanske man lyckas uppnå någon gång. Det gör att det hela tiden sker en inskolning av nya som ska ta över metodik och så vidare.

Socialstyrelsen skriver att man 2008 hade kommit till rätta med feldoseringar av medicin och sådant som har varit ett återkommande problem. Trots det kvarstår det under 2009, som jag har tittat mer på, feldoseringar av framför allt ett antibiotikum som heter Vancomycin. Det verkar vara ett systemfel; man säger att man har kommit till rätta med problemet, men man har ändå inte gjort det. Det har också försvunnit narkotikaklassade preparat från medicinrummet, som framkom i utredningen i fråga om den läkare som står åtalad.

Hälften av personalen tycker alltså att tiden inte räcker till för att klara arbetsuppgifterna. Vårdfacket säger att deras medlemmar har en pressad arbetssituation.

Då är min fråga: Borde man inte på något sätt se över situationen? Det kanske under en viss tid i alla fall krävs extra resurser för att just komma åt de systemfel som uppenbarar sig. Jag återkommer i mitt nästa inlägg till att jag tror att det behövs.

Anförande nr 236

Landstingsrådet N y m a n (KD): Herr ordförande! Om vi i den förra interpellationsdebatten rörde oss omkring ett viktigt och angeläget ämne gör vi det i icke mindre grad här. Det är svårt att gradera, men det här är ett jätteviktigt område.

Du har valt att utgå från några tidningsrubriker, Raymond, och det är väl det vanskeligaste man kan göra. Men samtidigt har du tagit en del uppgifter lokalt. Som jag har skrivit i svaret försöker jag ge ett någorlunda uttömmande svar på frågorna. Men jag har ändå inte konkret svarat på fråga 1, därför att det går inte att ge ett svar.

Har budgetnedskärningarna på Karolinska sjukhuset i Solna påverkat kvaliteten på arbetet vid barnsjukhuset? Det går inte att svara på det. Det finns inga mätmetoder och ingen möjlighet. Det man däremot vet – det är evidensbaserat, om man ser ut över västvärlden i alla fall – är att det inte finns något samband mellan anslag, ekonomi, budget och medicinsk kvalitet eller patientsäkerhet.

Jag försöker följa dessa frågor så mycket som möjligt, också vad som händer internationellt. Nyligen läste jag en lång artikel i en tidning som heter The New Yorker, där en mycket framstående kämpe för ökad patientsäkerhet beskriver ett stort antal sjukhus i USA. Där visar det sig att de som har mest pengar och störst budget har lägst kvalitet, och de som jobbar under det vi kan tycka en obehaglig och obekvämlig press har en högre kvalitet. Det går alltså inte att svara på den frågan.

Sedan har du ett förslag om att man ska inrätta en kommission särskilt för Astrid Lindgrens Barnsjukhus. Det är en god idé, för det har de i gång redan, sedan trekvarts år åtminstone. Den leds av ingen mindre än Jon Ahlberg, som har ett långt förflutet från landstingets ömsesidiga försäkringsbolag. Sedan är det ett antal nyckelpersoner på sjukhuset som är involverade. Det är ett mycket omfattande utbildningsarbete, som berör alla medarbetare och som leds av Drew Gaffney. Han är läkare från The Vanderbilt University Medical Center i Nashville, Tennessee, USA. Förutom läkare är han också astronaut, och han är ganska van vid att hantera säkerhetsfrågor. Det är ett oerhört djupgående, brett och engagerande utbildningsprogram som alla på sjukhuset ska gå igenom. Det finns också en del spännande resultat.

Sedan är det ju så att på ett sjukhus av den här storleken, som Astrid Lindgrens Barnsjukhus som svarar för uppemot en fjärdedel av landets mest avancerade barnsjukvård, kommer det att finnas incidenter och bekymmer framöver, alldeles oavsett hur framgångsrik man än blir i allt patientsäkerhetsarbete.

Den grupp som är tillsatt av sjukhusets ledning arbetar med budget, naturligtvis, men i ett ambitiöst program för att förbättra situationen på sjukhuset. Men jag tycker att vi ska försöka hjälpas åt och, precis som i debatten om den förra interpellationen, diskutera ingående vad som behöver göras utöver det som faktiskt görs för att komma till rätta med problemen.

Anförande nr 237

Landstingsrådet Wigg (MP): Tack, Stig! Det var intressant. Du kunde ju ha skrivit i ditt svar att den kommission som jag efterlyser redan finns, med alla sakkunniga som sitter där och med resurser. Det hade varit ett jättebra svar, tycker jag.

Jag försökte beskriva hur det är för personalen, framför allt sjuksköterskorna. Jag kan tillägga att vi har haft lite svårt att få fram siffror från förvaltningen. Vi har varit på både hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning, Karolinska universitetssjukhusets ledning och ALB:s ledning, och vi har inte fått fram de siffror som vi har velat få. Det har varit lite problem, ska jag säga.

Men de siffror och de utlåtanden vi har fått visar ändå att de lever under en stress, och det är ofta då sådana här misstag uppkommer, med feldoseringar. Vi har till exempel fått beskrivet att Vancomycin, som ges intravenöst, blandas på plats och i en sådan mängd att man inte behöver ge hela påsen. En sköterska har satt den, och den ska stängas av med en droppmätare. Men så kommer någon annan in och fortsätter att trycka på den. Det är någonting som inte stämmer i arbetsmetodiken. Misstag upprepas.

Då kan man fråga sig: Är det så att alla resurser finns på detta barnsjukhus? Nej, jag tror inte det. Det säger inte Vårdförbundet heller. Den förra chefen, Hugo Lagercrantz, säger: "Barnsjukvården i Storstockholm är maximalt slimmad. Det finns bara en fullt utrustad intensivvårdsavdelning för nyfödda och en för större barn. De flesta miljonstäder i västvärlden har ett flertal." Mot det står Svante Baehrendtz, också chefläkare på universitetssjukhuset, som säger att vi har resurser.

Men det verkar som om barnsjukvården inte är riktigt dimensionerad för olika toppar, speciellt när det går rs-virus som nu, eller när det går influensa eller när det är, som de själva säger, hoppmattesäsong då cyklar, studsmattor och sådant kommer fram.

Det är också ett ökat antal patienter. Man har kvar samma resurser förvisso. En ökning skedde 2008 då man fick extra tillskott efter den utredning som Filippa Reinfeldt, som du nu står och pratar med, initierade. Men antalet barn som man tar hand om växer varje år. Det finns inte tid för reflexion, säger man, trots att man har anställt apotekare och klinisk farmakolog. Det finns inte tid för inskolning av ny personal, som jag sade. Vi har inte fått fram siffrorna, men neonatalavdelningen på Karolinska, där de svårast sjuka barnen vistas, har ännu större personalomsättning än avdelningen i övrigt.

Anförande nr 238

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Stig Nyman har både i sitt skriftliga svar och från talarstolen på ett mycket bra sätt beskrivit det arbete som bedrivs på Astrid Lindgrens Barnsjukhus, men det är en liten fråga i Raymond Wiggs interpellation som jag tänkte göra en reflexion omkring. Det gäller Raymonds beskrivning av historien.

I interpellationen görs det gällande att det har varit budgetnedskärningar på Karolinska sjukhuset och på ALB. Låt mig lägga på den här bilden och tala om för fullmäktiges ledamöter och eventuella åhörare att sedan vi tillträdde efter den förra majoriteten, där bland andra Raymond Wigg var ansvarig, har vi tillskjutit över 330 miljoner kronor till Astrid Lindgrens

Barnsjukhus. Det är en ökning med 30 procent, och så fort har inte Stockholms invånarantal stigit. 30 procent mer resurser – det säger någonting om hur det såg ut tidigare!

Följande bild visar hur mycket resurser som har tillförts Karolinska sjukhuset under respektive år. De röda staplarna visar hur mycket Raymond Wigg med flera tillförde Karolinska sjukhuset, och de blå visar innevarande mandatperiod. Jag kan konstatera att vi har satsat nästan fyra gånger så mycket resurser på Karolinska sjukhuset som den tidigare majoriteten gjorde.

Jag skulle vilja rikta en fråga till dig, Raymond. Om du kallar våra miljardsatsningar för budgetnedskärningar, undrar jag: Hur beskriver du egentligen händelseutvecklingen under åren 2004–2006?

Anförande nr 239

Landstingsrådet N y m a n (KD): Jag skulle vilja ge dig ett råd, Raymond, och det är att fördjupa dig ännu mer i vad som faktiskt händer på sjukhuset och inte bara tala med fackliga företrädare utan också med ledningen och de ledande personerna i det här utvecklingsarbetet – eller läs senaste numret av Karolina, personaltidningen, där det finns en del information inte bara om Astrid Lindgrens Barnsjukhus utan för övrigt vad sjukhuset avser att satsa på under det här året och kommande år och där man har patientsäkerheten i fokus.

Man hade ett patientsäkerhetsår härom året, som var utomordentligt framgångsrikt på många sätt. Jag hade förmänen att få vara med på själva den officiella starten och den officiella avslutningen på det arbetet. Vad det handlar om är att öka medvetenheten om vad som är risker i vården, hos alla medarbetare – det gäller administratörer, det gäller alla yrkeskategorier som verkar inom vården, och det gäller inte minst ledande personer, i ledningen för kliniker, enheter, divisioner och vad det nu än är. Den medvetenheten har växt alldeles enormt i vårt landsting på bara några få år.

Om jag ska vara lite generös, kan jag säga att det började någon gång under förra mandatperioden. Det var lite svårt att få i gång arbetet med den centrala patientsäkerhetskommittén. Det föreslogs någon gång mitt i den mandatperiod då ni var i majoritet att vi skulle ta reda på om det behövdes några satsningar på patientsäkerhet, och därför skulle vi tillsätta en särskild utredning för detta. Det tyckte inte jag var en kompromiss, utan det var ett uttryck för att man inte hade en aning om vad som faktiskt gäller.

Sedan dess har arbetet när det gäller patientsäkerhet i vårt landsting växt enormt. Det var avslutning på en av de första utbildningarna av lokala ledningspersoner här för någon månad sedan, och från det avslutningsseminariet, som var här i salen, konstaterades det att det just nu är 150 olika utvecklingsprojekt på gång som emanerar från de personer som deltog i den utbildningen. Då är det ändå bara – ja, det är väl en överdrift, men ni förstår vad jag menar – en bråkdel av dem som behöver gå de här utbildningarna som verkligen gick den. Det tyder på att engagemanget för bättre patientsäkerhet både har gått på djupet och har en bra bredd. Det ska vi fortsätta att ägna oss åt.

Då är det viktigt att fördjupa sig genom att delta inte direkt i verksamheten men i utvecklingsarbetet, delta i de överläggningar som ledande personer har, och så vidare. Jag har ju haft många samtal med Hugo Lagercrantz som har nämnts, och jag har alldeles nyligen inför det här interpellationssvaret talat med den nuvarande ledningen för barnsjukhuset och funnit att jag har stor tillit till det arbete som har inletts där. Jag räknar med att vi kommer att se påtagliga resultat inom kort.

Anförande nr 240

Landstingsrådet S e v e f j o r d (V): Ordförande! Jag skulle vilja börja med att säga att vi ändå har en barnsjukvård i absolut världsklass – vi får inte tappa perspektivet. Vi vet att när det gäller förlossningsvården är vi ledande, och när det gäller neonatalvården är vi också i absolut topp i världen. Vi måste ändå ha perspektiv på det vi säger.

Till Filippa Reinfeldt, som talade om hur mycket pengar man har tillskjutit den här mandatperioden och hur uschligt det var förra mandatperioden, skulle jag vilja påminna om att vi bör visa någon form av hederlighet. Varför såg det ut som det gjorde under förra mandatperioden? Jo, vi sanerade ett underskott som ni lämnade efter er på 10 miljarder kronor efter fyra års regerande! Vi höjde skatten kraftigt. Den skattehöjningen var ni emot – men det är ju den skattehöjningen som gör att vi i dag har resurser att tillföra värden! Det är väl jättebra?

Vi gjorde vad vi kunde och vi sanerade ekonomin, och vi gav er jättebra förutsättningar att fortsätta att utveckla ekonomin. Hade vi inte gjort det vi gjorde under förra mandatperioden, då hade inte du kunnat tillföra de där över 300 miljonerna som du i dag skryter över.

Man måste ha någon form av hederlighet! Jag tror att det är sådant här som gör att folk tycker att politiker inte går att lita på, den typen av billig argumentation.

Astrid Lindgrens Barnsjukhus bjöd in oss politiker för lite sedan, men det var bara vi från oppositionen som kom, och Pia från Kristdemokraterna. Övriga Alliansen lös med sin frånvaro. Där fick vi bland annat lära oss att vårdgarantin har lett till undanträngningseffekter när det gäller hjärtsjukvården på Astrid Lindgrens Barnsjukhus. Man har dragit ned på återbesöken av små barn som är hjärtsjuka för att klara vårdgarantigränsen. Det är inte särskilt bra!

Det är mycket vi behöver göra för att förbättra också inne på Astrid Lindgrens Barnsjukhus. Något som jag har fastnat för som jag har hört är att man har svårt att rekrytera specialistutbildade barnsjuksköterskor därför att lönesättningen är så låg. De specialistutbildade barnsjuksköterskorna går till BVC och MVC i stället, där de får bättre betalt. Det här är en mycket viktig fråga, oavsett om man är i opposition eller majoritet. Det här är frågor vi måste ta tag i, för vi kan inte ha det på det här sättet. Det är klart att de mest kvalificerade, de bäst utbildade, ska finnas på Astrid Lindgrens Barnsjukhus och andra barnsjukhus, som Huddinge och Sachsska. Det är självklart så, för att de vårdar de svårast sjuka barnen – men så ser det faktiskt inte ut. Där spelar lönen en stor roll, och vi är faktiskt också arbetsgivare, så vi har någonting att säga till om när det gäller även detta.

Så fortsätt och stöd Astrid Lindgrens Barnsjukhus! Det är en fantastiskt bra vård som ges där. Jag vill också framföra mitt tack till Kristdemokraterna, faktiskt, i den här frågan. För när det gäller patientsäkerhetsarbetet har ni varit föregångare och drivande, det måste jag säga.

Anförande nr 241

Landstingsrådet W i g g (MP): Ordförande! Tack, Filippa för din bild. Kvar står dock det faktum att trots det tillskott som du visade i stapeln hade Astrid Lindgrens Barnsjukhus 875 sjuksköterskor 2007, 2008 912 och 2009 924. Häri ingår också 40 biomedicinska analytiker, och de är desamma varje år. Så många fler sjukskötersketjänster har det inte blivit av dina 300 miljoner eller vad det nu var du tillförde.

En liten stilla undran. Jag håller med Birgitta Sevefjord om att det är ett jättebra sjukhus, och jag inledde med att säga att det är ett förbättringsarbete som är både viktigt och bra. Men om nu allting är så bra, varför tillsattes då den där kommissionen med astronauter och andra som du pratade om, Stig, och varför har hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning tillsatt en utredning? Det kan man fråga sig.

§ 54 Interpellation 2010:7 av Håkan Jörnehed (V) om hanteringen av Äldreteam Huddinge och dess framtid och interpellation 2010:8 av Raymond Wigg (MP) om projektet Äldreteamet i Huddinge

Anförande nr 242

Håkan Jörnehed (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Tack, Pia Lidwall, för ditt svar på min interpellation om hanteringen av Äldreteam Huddinge och dess framtid.

Vi har i dag 45 patienter som finns inskrivna i Äldreteam Huddinge och som slipper åka in på sjukhus och som slipper tillbringa långa vårdtider på sjukhus, i och med att Äldreteam Huddinge finns. Projektet skulle avslutas den sista april i år, men nu har man beslutat att förlänga projektet till den sista december 2010. Det skulle väl alla vara nöjda med, om man inte hade kommit på den dåliga idén att byta till en ny utförare 1 maj–31 december. Nu ska en ny entreprenör driva projektet i åtta månader, för att under hösten avveckla detta Äldreteam Huddinge. Man tar alltså in en avvecklingsentreprenör.

Den personal som har gått in med glöd och ambition i projektet, som har haft en vision om att det måste kunna fungera på bättre sätt mellan kommun och landsting, känner sig fullkomligt överkörd. De är besvikna och ledsna när det plötsligt damp ned att det ska bytas entreprenör. Det gäller såväl golvetpersonal som chefer inom verksamheten. Varför? undrar alla, från patienter, som blir nervösa och rädda, till anhöriga, som blir oroliga.

Antagligen har du fått lite felaktig bakgrundsinformation, Pia, för ditt svar till mig stämmer inte riktigt med verkligheten. Det har ju varit så att vi från oppositionen har haft väldigt svårt att få information om vad som egentligen har hänt. Vi har skrivit skrivelser och ställt frågor i de politiska organ som hanterar den här frågan, men vi har inte fått svar. Man har hållit inne med informationen. Förra veckan lyckades i alla fall oppositionen ha ett möte med förvaltningen.

Det som du skriver felaktigt i ditt svar är att man inte kunde komma överens med SLSO om en fortsättning från den 30 april. Där står ord mot ord. Den bilden ger ju inte SLSO. Där uppfattade man det inte alls så entydigt som HSN:s uppfattning. Man förstod på SLSO inte ens att man var på en förhandling, utan man redogjorde bara för vad äldreteamet kostade.

Då undrar jag: Varför försökte man inte mötas, för att slippa byta entreprenör? Och varför har du i så fall inte lyft upp denna förhandlingssvårighet i något politiskt organ, om det verkligen var så att man inte kom överens? Samtal om Huddingeteamets framtid har skett ända sedan i oktober förra året, så man borde ha haft tid att kunna informera och inhämta synpunkter på detta.

Jag återkommer till det du säger om att den här lösningen har blivit billigare för skattebetalarna, för det har den inte blivit. I nästa inlägg ska jag visa bilder på det, lite pedagogiskt.

Anförande nr 243

Pia Lidwall (KD): Ordförande, ledamöter! Håkan Jörnehed, tack för interpellationen! Jag har noterat att det finns flera skrivelser som handlar om just det här projektet. Det förtjänar ändå att ge lite bakgrund, för att göra det lättare att förstå Håkan Jörnehed som raljerar över det som har hänt i denna fråga.

Det är så att regeringen, i sin goda vishet, har avsatt ett antal miljoner, som man kallar för Socialstyrelsepengar, Maria Larsson-pengar och så vidare. Det finns alltid ett antal ministrar som har en viss förkärlek för att skicka ut pengar till kommuner och landsting i olika projekt. Det har varit Persson-pengar, Wärnersson-pengar – oavsett vilket lag man tillhör är vi inte alltid helt förtjusta över de kortsiktiga pengar som kommer då och då. Självklart kan en minister önska att det ska ske en massa bra arbete ute i kommunerna och landstingen med de pengar som man avsätter, men icke förty är det kortsiktiga projektet det handlar om, som ska komma i gång väldigt snabbt med projektledare och personal som ska göra det, och man ska ha en bra idé om vad man vill utveckla.

I det här fallet har också vi ett ganska stort antal projekt i vårt landsting, med stor framgång. Huddingeprojektet är unikt, därför att det handlar om att Huddinge kommun tillsammans med landstinget ska samverka. När man samverkar behövs det naturligtvis många diskussioner innan man kommer fram till vad man ska göra. Projektet skulle slutföras i april, men eftersom det var en ganska lång uppstart har man bestämt sig för, när det kom pengar även 2010, att förlänga projektet året ut. Det som det handlar om nu är vem som då skulle bedriva det, för diskussionerna med SLSO som aktör kom aldrig i mål.

Här står verkligen ord mot ord. Det finns inga protokoll från tjänstemännens diskussioner, utan man tycker olika saker. Och när man inte kom i mål utan var tvungna att lösa situationen, bestämde tjänstemännen att man skulle tillfråga en annan aktör, som har vana vid att agera när det gäller äldreteam.

Jag känner mig fullt nöjd med det sätt som man tar över verksamheterna nu. Det som Håkan Jörnehed raljerar över tror jag inte man behöver känna någon oro för. Projektet kommer att fortsätta till årets slut, med oförminskad styrka.

Anförande nr 244

G u n i l l a H e l m e r s o n (M): Herr ordförande! Nu kommer jag att tala mest som representant för Huddinge kommun, och jag vill bara säga att kommunen har aldrig någonsin varit orolig över bytet av utförare hos landstinget. Varken förvaltningsledningen för äldreomsorgen eller den medicinskt ansvariga sjuksköterskan eller faktiskt ens de äldre, som är föremål för äldreteamets omsorger och insatser, har varit oroliga eller ängsliga.

Jag blir tvärtom oroad över det sätt på vilket ni försöker bedriva en konstig politik, som jag uppfattar att det här är. Det känns verkligen som en storm i ett vattenglas. De enda som är oroliga och skapar oro är interpellanterna själva – och nu talar jag även i nästa ärende, för att slippa upprepa mig.

Den personal från landstinget och SLSO som hittills har ingått i teamen kommer med stor sannolikhet att fortsätta arbetet i det förlängda projektet, och jag är väldigt glad att man har fått en möjlighet att fortsätta projektet året ut. De har erbjudits att fortsätta sitt arbete, och allt tyder på att de också önskar fortsätta jobba i det här projektet.

Det har redan sagts när avslutet skulle vara. Jag tycker att det känns väldigt bra att vi nu får en möjlighet att utvärdera en mycket längre tidsperiod än vad som tidigare hade varit möjligt, om det hade tagit slut den sista april.

Ja, visst är det personal med glöd och ambition. Jag är jätteglad för att de både erbjuds fortsätta och hittills har signalerat att de gärna vill göra det också, så att de 45 äldre människor som är föremål för de här insatserna och omsorgerna med stor sannolikhet kommer att få samma personer som kommer. Det vill jag säga, att även under projektets gång har det naturligtvis varit visst byte av personal. Det vet säkert ni också, att i alla projekt och i allt arbete förekommer en viss personalomsättning. Det har inte heller varit någon oro under den tiden.

Det är möjligt att ord står mot ord, men de besked vi har fått i sjukvårdsstyrelsen är faktiskt att SLSO begärde så otroligt mycket mer betalt för att fortsätta än vad man tidigare hade fått att det helt enkelt inte var möjligt att fortsätta att bedriva projektet. De medlen fanns inte att plocka fram på förvaltningen. Nu får vi en fullgod ersättare, som dessutom tar över personalen, och de äldre får fortsatta insatser. Jag tycker det är strålande.

Anförande nr 245

O l o v L i n d q u i s t (FP): Herr ordförande, kära ledamöter! Man kan ibland bli lite fundersam över oppositionens engagemang i olika frågor. Här har vi två interpellationer i denna fråga, och dessutom har tidigare samma opposition lagt en fråga, som är uppdelad i åtta frågeställningar, i vår sjukvårdsstyrelse. Jag har ändå tolkat det som att det är två brännheta

frågor som det trots allt måste ges svar på. Den ena frågan är om det var fel att, som interpellanterna säger, byta vårdgivare mitt i projektet. Andra lite heta frågan är om detta byte borde ha föregåtts av ett politiskt beslut.

Om vi ska börja med det sistnämnda, var det ju så att det ursprungliga politiska beslutet togs av sjukvårdsutskottet Söder, efter beredning av sjukvårdsstyrelse Söder – jag sitter för övrigt som ordförande i båda organen. Det sjukvårdsutskottet beslutade var att ge förvaltningen i uppdrag att "tillsammans med Huddinge och Botkyrka kommuner medverka i utvecklingen av Äldrelotsen i enlighet med bifogat projektdirektiv och uppdragsbeskrivning" och att ge förvaltningen i uppdrag att "tillsammans med Huddinge och Botkyrka kommuner tillskapa en vård- och omsorgstjänst för äldre med särskilda behov, Äldreteam, i enlighet med bifogat uppdragsbeskrivning". Som kommentarer till dessa två att-satser ska sägas dels att Botkyrka hoppade av, så det blev till slut bara Huddinge, dels att uppdragsbeskrivningen inte anger någon utförare av landstingets del i projektet. Uppdraget som sådant gick till HSN-förvaltningen, som så småningom gav SLSO i uppdrag att genomföra landstingets del i detta projekt.

När det sedan gäller byte av vårdgivare, har ju sådant gjorts av förvaltningen för förlängningen av projektet – alltså den del som gäller från den 1 maj till den 31/12. Projektets ursprungliga slutdatum var 30/4. Här kan man tvista om orden, men det som vi i sjukvårdsberedningen har fått redovisat för oss är att inför förlängningen förhandlade förvaltningen med SLSO, men de begärde – och den siffran har jag fått från förvaltningen – fyra gånger mer pengar än vad de hade fått i förväg från början. Förvaltningen undersökte då andra möjligheter, och uppdraget gick till Nackageriatriken. Något politiskt beslut fordrades ej, eftersom det inte låg med något politiskt beslut om vem som skulle vara utförare.

Sammanfattningsvis tycker jag inte att det har skett några konstigheter i den här frågan, utan att oppositionen faktiskt lite grann gör en höna av en fjäder.

Anförande nr 246

Landstingsrådet W i g g (MP): Ordförande! Tack, Pia för det svar som du gett – nu inte på min interpellation, men eftersom andra blandar in min interpellation i det hela får jag väl tacka för det svaret även om det kommer igen senare.

Nog är det lite underligt ändå. Det finns inga protokoll. Det finns inga politiska beslut.

Vårt engagemang bygger på att jag, Håkan och Pia hade hört talas om Äldredoktorn innan jag åkte ut och hälsade på. Vi träffade de här personerna för ett år sedan ungefär, som jobbar med Äldredoktorn på distriktssköterskornas årsmöte, och då blev vi inbjudna. I början av hösten åkte vi ut för att titta. Självt brinner jag, som flera av dem som har talat vet, för samverkan mellan kommun och landsting. Nu tycker inte jag att du, Gunilla, uttalade dig som kommunrepresentant så mycket – du försvarade ju mest sjukvårdsstyrelsen i stället – men det är väl riktigt i det här organet.

Det underliga är att man byter utförare. Vår oro delas faktiskt av både anhöriga och äldre, som jag har pratat med. Det stämmer inte heller med vad du säger, Gunilla, att ingen är orolig. De är oroliga över att det kan innebära ett byte av personer som de möter i sin vardag. Det handlar om äldre multisjuka, det handlar om anhöriga till dessa personer, som har fått en trygg och bra fungerande vård under projekttiden. Nu blir det oro därför att man ska byta vårdgivare. Det är inte per definition säkert att personalen går över. Det har varit en väldigt strulig process, kan jag säga. Förutom det Håkan redogjorde för kan vi säkert komma in på hur personalen har fått olika besked fram och tillbaka, om man får tjänstledigt eller inte och så vidare.

Jag hoppas självklart att personalen följer med, för det ger ändå en kontinuitet de sista månaderna av projektet, och det ger en trygghet för de äldre. Men det är inte självklart, och det finns en oro i dag. Om inte kommunerna har varit oroliga, så finns denna oro både bland personal, äldre och anhöriga.

Det stora kruxet i det hela är ändå hur man från förvaltningens sida har gett Nackageriatriken ett högre bud med nästan 2 miljoner kronor utan att ge SLSO motsvarande chans att få svara på det anbudet. Man kunde ju tycka det är märkligt att vår egen förvaltning inte låter den verksamhet som har bedrivit projektet få chansen att utföra det till samma pris som den nya entreprenören ska få. Tyvärr finns det inga protokoll, som jag sade, det finns inga beslut fattade, utan detta har skett bakom lyckta dörrar och allt faller tillbaka på hörsägen från olika håll – vilket ju är ytterst otillfredsställande.

Anförande nr 247

Kerstin Pettersson (V): Herr ordförande! Jag har också varit ute på besök på Äldreteamet i Huddinge. Jag har träffat anhöriga, jag har träffat patienter. De har varit i kontakt med mig. Det patienterna säger klart och tydligt är: Hur ska det bli när det blir ny utförare? Kommer vi att få behålla samma personal? Kommer vi att behöva åka till sjukhuset i stället? Vi har ju inte behövt besöka akutmottagningen på jättelänge.

Jag trodde att vi alla, oavsett partifärg, var överens om att man skulle försöka minska besök för våra äldre på akutmottagningarna. Här oroar man dessa multisjuka personer. Personalen är orolig. De ser att patienterna blir oroliga.

Jag tänkte komma in på frågan om pengar. Först, har jag fått uppgift om, vart man erbjuden 2,7 miljoner på årsbasis. Sedan finns det plötsligt mera pengar, när SLSO säger att man inte kan klara av det på den summan. Det tycker jag är mycket anmärkningsvärt, att det helt plötsligt bara finns mera pengar.

Sedan blir jag förskräckt när jag hör att det inte finns några minnesanteckningar eller protokoll skrivna vid möten. Här tycker jag att förvaltningen har brustit otroligt mycket, måste jag säga.

En annan fråga som har: Under de här tre åren har det inte skett en enda utvärdering av detta projekt. Någon form av utvärdering borde man väl ändå ha haft under de här tre åren, för att se om detta är någonting som vi ska permanenta och få in i ordinarie verksamhet eller inte? Inte när projektet är på väg att avslutas. Någon gång under projektiden bör man nog göra en utvärdering för att se om vi är på rätt väg. Leder det här till de mål vi hade tänkt oss? Allt det här saknas när jag har pratat med personalen.

Jag tänker också på kontinuiteten för patienterna. Om man nu tänker lägga ned projektet om åtta månader, varför har man inte tänkt på patienterna och sett till kontinuiteten? Det skulle jag vilja veta. Det är ju en tydlig oro, och man hör patienterna säga att de kommer att få åka in många fler gånger.

Anförande nr 248

Håkan Jörnehed (V): Nu står vi här och diskuterar hörsägen och ord står mot ord, och det finns inga protokoll. Den frågan måste du också ha ställt dig, Pia: Varför finns det inga protokoll?

De uppgifter jag har fått är i alla fall att Äldreteamet i SLSO på tolv månader har, för 45 patienter, kostat 5,7 miljoner kronor. Nackageriatriken får alltså för sina åtta månader 3,2 miljoner kronor – det avtalet har jag lyckats luska reda på. För tolv månader skulle det bli 4,8 miljoner kronor, men bara för 30 patienter. Man betalar alltså mer per patient till Nackageriatriken.

Kanske har man gjort det valet för att man ville förlänga projektet. Jag tycker det är jättebra att det förlängs – det är ju därför vi tar strid, för vi tror att det här är en bra och framkomlig väg. Man ska inte lägga ned bra samverkansprojekt som har funnits mellan kommuner och landsting. Den senaste revisionsrapporten visade att samverkan mellan kommuner och landsting inte fungerar utan snarare har gått bakåt den här mandatperioden. Vi har sett det på många andra ställen – jag behöver väl nästan inte nämna dem: Högalids hemsjukvård,

Hemsjukvården i Sigtuna. Man kan fråga sig om det kommer att få finnas undantag i er fyrkantigt tillskapade sjukvård.

Gunilla, den personal som arbetar på landstingssidan, de sjuksköterskor som har varit så stolta över sitt arbete och som uppvaktat oss politiker, även Pia Lidwall den 7 januari, erbjuder bara tjänst i Äldreteamet i Nacka om de säger upp sina fasta tjänster från SLSO. Så de ska säga upp sina fasta tjänster för att gå över i ett projekt under åtta månader? Det tror jag ingen gör. Om de tar tjänstledigt, som man kan göra i en verksamhetsövergång, så kan de inte garanteras av Nackageriatriken att de ska få jobba i det här äldreteamet, så därav blir det ju stökigt för de här patienterna.

Nej, jag kan inte riktigt förstå varför man har valt det här. Jag frågade förvaltningen när vi sågs förra veckan: Varför har ni valt det här, varför har ni inte försökt hitta en lösning? Då svarade de: Nej, det var så bråttom, och det skulle bli jul. Smaka på den, Pia: Vi hade så bråttom, och det skulle bli jul – därför blev det så här! Oroliga patienter och personal.

Anförande nr 249

J u a n C a r l o s C e b r i a n (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill tacka Håkan och Raymond. Jag är vice ordförande i äldreberedningen, och tack vare dem har jag fått veta mycket om det här ärendet. Pia har varken informerat mig eller de andra som sitter i äldreberedningen. Man har liksom fått läsa om det i pressen!

Vi pratar om äldre och multisjuka personer, personer som konsumerar väldigt mycket sjukvård. De skulle vara VIP-kunder i landstinget!

Jag fattar, som de andra, inte detta. Vi har ett projekt som behövs, med samverkan med en kommun – och vi vet alla hur svårt det är att få till samverkan med kommuner och stadsdelar – som slutar 1 maj och som nu förlängs till årets slut. Då ska vi hitta, som den förra talaren visade, för 500 000–600 000 kronor, en annan vårdgivare.

I ärendet stod det att *om* – det vet man ju inte – projektet permanentas ska det upphandlas. Risken är att det inom samma år kan bli tre olika vårdgivare. Snacka om trygghet och kontinuitet för 45 personer som är äldre och multisjuka!

Anförande nr 250

G u n i l l a H e l m e r s o n (M): Jag beklagar om jag inte var tillräckligt tydlig när jag sade att jag försökte tala ur Huddinge kommuns perspektiv och för de här gamlingarna, som faktiskt är huddingebor.

Beslut finns, som Olov sade, i sjukvårdsutskottet Söder under 2007 att ge förvaltningen uppdraget att se till att projektet kommer i gång – och det är det förvaltningen har gjort.

Så sent som i eftermiddag har jag pratat med vår medicinskt ansvariga sjuksköterska i Huddinge som jobbar med äldrefrågor – vi har två MAS:ar – som har kontinuerlig kontakt med personalen och gamlingarna, och hon bekräftar än en gång. Vi har inte haft någon diskussion över huvud taget om det här i Huddinge kommun. Ingen i Huddinge kommun har varit orolig, varken de som är föremål för insatserna, de som är anställda eller de ansvariga på högre nivå för själva projektet i Huddinge kommun. Det är ni som skapar oron!

Utvärderingen ska ske nu under 2010. Den ena av er talar om att det ska vara upphandling, den andra vill inte ha upphandling, men det är väl självklart att om det ska permanentas så måste det upphandlas.

Anförande nr 251

P i a L i d w a l l (KD): Ordförande, ledamöter! Det är som både Olov och Gunilla säger, att det har varit ett politiskt beslut 2007 om det här projektet. Därefter var det tjänstemännen som skulle se till att det skapades en verksamhet. Det unika var naturligtvis, som vi har sagt tidigare, att det här skedde tillsammans med Huddinge kommun. Vi har inte så många projekt där kommunen är inblandad så tajt som här. Därför är det väldigt intressant och spännande att se vad den utvärdering kommer fram till som ska göras.

Det man kan fundera på är den oro som flera av er har talat om. Jag tror att ni skapar en oro genom att ni har haft de här skrivelserna i ett visst skede i ett projekt, när man diskuterar om man ska lägga ned det eller om man ska fortsätta. Vi har tyckt att det var olyckligt att det skulle läggas ned i april. Jag har också svarat på den frågan i fullmäktige. Det var viktigt att fortsätta hela året, eftersom det också kom pengar för 2010.

Det är klart att det blir en viss oro hos en del personal. De undrar: Hur det blir med våra jobb? Men jag är ändå ganska nöjd med att det som nu har skett är att fler än hälften av de sjuksköterskorna kommer att fortsätta i projektet. Det betyder att det finns en kontinuitet för de gamla som får hembesök.

Både Håkan, Raymond och jag har faktiskt varit ute på studiebesök och gjort hembesök en förmiddag, alla tre. Det vi då fick höra var att även om man som gammal patient som är hemma har en "egen" sjuksköterska, så jobbar ju inte den personen dygnet runt. Det betyder att de ofta har besök av andra personer också. Argumentet att det är en enda person som hela tiden kommer hem till en håller inte, och det höll inte heller under den första delen av projektet. Jag är ändå glad över att det är så många som fortsätter och följer med till Nackageriatriken som nu tar över projektet.

Sedan är det naturligtvis så att det ska göras en utvärdering. Det är viktigt att det görs, för här handlar det om att få fram olika metoder. Är det så här vi ska jobba framöver? För det behöver vi ha lite mer vetenskapliga rön. Självklart är det viktigt att få med den situation som är under de åtta månader som är kvar innan projektet är slut i den utvärderingen.

Sanningen om revisionsrapporten som du nämnde, Håkan, är ju den att det var Stockholms stads politiker och tjänstemän som fick frågor. Det var ingen som frågade vad vi i landstinget tyckte om samarbetet.

Juan Carlos, frågan har varit uppe i äldreberedningen för information. Kom inte och säg någonting annat!

Anförande nr 252

O l o v L i n d q u i s t (FP): Herr ordförande! Raymond säger att det finns inga politiska beslut. Då menar väl Raymond att det finns inga politiska beslut om vem som ska vara utförare? Det är helt riktigt, det finns det inte, därför att det var inte det vi riktade in oss på utan vi gav ett uppdrag till HSN-förvaltningen, som skulle se till att det här ordnades. Det var det politiska beslutet.

När det sedan gäller denna oro kan man som sagt undra vem det är som skapar oro. Nackageriatriken ska naturligtvis arbeta på precis samma sätt som SLSO har gjort, därför att det är samma uppdragsbeskrivning som gäller. Det är ingen skillnad. Det kommer inte att bli något annat sätt att arbeta.

Utvärdering har också efterfrågats. Det är ju så att utvärderingar alltid görs när projektet börjar lida mot sitt slut, och det är inte slut än. Det är slut 31/12, om det inte förlängs ytterligare.

Lite grann undrar jag om det här engagemanget från oppositionen skulle ha varit lika hårt, om det hade varit tvärtom – om projektet hade övergått från Nackageriatriken till SLSO. Jag tror inte det, utan nu är man ute efter politiska poäng därför att det går i den andra riktningen.

Anförande nr 253

P i a O r t i z V e n e g a s (V): Jag har suttit här och lyssnat till debatten, och jag har flera frågor jag skulle vilja ställa till flera personer.

Jag tänkte börja med Pia Lidwall. Du pratade i inledningen om att projekt ofta leder till kortsiktighet och att det ofta krävs en lång uppstartstid när man sätter i gång nya projekt, så att vi politiker ofta är lite trötta på de projektpengar som dyker upp. Men anser du då att det är rimligt att ge en ny vårdgivare åtta månader på sig att såväl starta upp som avveckla en verksamhet? Där man vi tala om kortsiktighet!

Olov Lindquist klagade lite grann på att oppositionen ställer för mycket frågor: åtta frågor i sjukvårdsstyrelse Söder och nu återkommer vi med två interpellationer. Men det betyder bara en enda sak: Vi får ingen information!

Det beror också på att beslut har fattats av tjänstemän som uppenbarligen inte ens själva har känt till att de har suttit i en förhandling, och de har inte heller skrivit några protokoll. I stället skulle såväl informationen som diskussionen ha lyfts upp till politisk nivå i god tid.

Ytterligare till Gunilla Helmerson. Nu talar du om att personalen fortsätter – ungefär hälften av sjuksystrarna, kom det ned till, skulle fortsätta, vilket är ungefär fyra personer. I alla fall skulle det röra sig om hälften av personalen. Varför har den här informationen inte i stället kommit upp i sjukvårdsstyrelse Söder i tid? Då hade vi kanske inte behövt de här interpellationerna på samma sätt. Och varför har information inte gått ut till personalen själva, till deras patienter?

Det finns en oro, vi hittar inte på den. Den oron har skapats av brist på information till och med till de ansvariga politiker som ändå någonstans har ansvaret för att den här verksamheten ska finnas.

Dessutom undrar jag: Varför kommer den här informationen just i dag? Och hade den kommit över huvud taget, om inte Håkan hade skrivit den här interpellationen? Eller gav du den här informationen också i egenskap av kommunpolitiker?

Ordningsfråga

Anförande nr 254

Landstingsrådet *W i g g* (MP): Jag känner att de frågeställningar som finns i min interpellation delvis har tagits upp av vissa debattörer. Det gör det lite svårt för mig att veta hur jag ska handha detta. Jag har blivit apostroferad. Jag har fått vissa frågor besvarade, fast jag upplever inte att svaren är till fyllest.

Ska vi ta en interpellationsdebatt till sedan med samma frågor och svar? Hur gör vi?

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n: Jag var på väg att försöka sy ihop de här två frågorna innan, men eftersom en av interpellanterna saknades i salen gick det inte att ordna till.

Jag kan mycket väl fråga fullmäktigeförsamlingen, för att slippa ta upp ett nytt ärende med ungefär samma innehåll: Om jag släpper en möjlighet till Raymond att få sina tre minuter för att ta sin debatt under den här rubriken, så att vi klarar av båda interpellationerna, och ger Pia tre nya minuter – är det en sjyst uppgörelse?

Fullmäktige har gett sitt ja till att hantera detta som så. Om först Kerstin avverkar sin del så släpper jag sedan in Raymond. Då har ni inte bara en minut i nästa skede utan tre minuter.

Anförande nr 255

Kerstin Pettersson (V): Utvärdering och kontinuitet, var det. Projekt brukar rimligtvis utvärderas i slutet, ja, men någonstans måste man titta på projektet under projektens gång: Är vi på rätt väg? Är det här över huvud taget något att fortsätta med?

Kontinuitet – jag tror inte att någon av oss i oppositionen är så enfaldiga att vi tror att det alltid ska vara samma sjuksköterska hos de här patienterna, eftersom de har så mycket besök. Vi är säkert medvetna om att det kommer att bli fler som går.

Pia, äldreberedningen fick information den 20 februari, för en månad sedan. Äldreberedningen i januari ställdes in på grund av att det inte fanns några ärenden då – men jag tror att du visste om detta innan januari kom, så varför hade vi ingen äldreberedning då?

Anförande nr 256

Landstingsrådet Wig (MP): Tack, ordförande! Det var salomoniskt löst, tycker jag.

Jag har ju också ställt några frågor i anslutning till detta. Håkan och jag diskuterade om vi skulle skriva en gemensam interpellation, men det fungerar ju inte riktigt så att man kan göra så, tyvärr.

Jag tackar för ditt svar, Pia. Tycker du att äldreteamets nuvarande verksamhet är bra? Ja, det tycker du tydligen, och det har jag förstått att även Olov och Gunilla tycker. I vilket politiskt organ har diskussion förts och beslut tagits om att projektet Äldreteamet i Huddinge ska förlängas och övergå från ASIH Långbro park till Nackageriatriken? På det svarar du att det ursprungliga beslutet om att starta projektet togs i sjukvårdsutskottet Söder, men du underlåter att säga att det aldrig fattades något politiskt beslut om förlängningen. Varför gjorde man den här förlängningen? Nu råkade jag skriva huvudman, men det är ju inte huvudmannen som byts utan utföraren. På det har vi fått någon form av svar. Det beror på att enligt förvaltningens uppfattning ville inte SLSO utföra det här till den kostnad som HSN-förvaltningen föreslog. Det är massor med oklarheter och massor med hörsägen. En sällsynt dålig hantering av ärendet!

Mitt engagemang i den här frågan har misstänkliggjorts, bland annat av Olov som menar att jag skulle vara ute efter att skaffa politiska poäng. Jag tror att du vet, Olov, att samverkan mellan kommuner och landsting är en hjärtefråga för mig, därför att det handlar om samma människor som behandlas, möter hemtjänst, möter hemsjukvård och så vidare. Det är inte för att samla politiska poäng, utan här finns det en verksamhet som har varit och är väldigt bra. Vi vet trots allt inte om de där fyra verkligen kommer att övergå. Man måste vara frisk för att vara sjuk, brukar jag säga.

De här människorna, som redan är svårt sjuka och multisjuka, har haft en tillvaro där de har turnerat in och ut på sjukhus, på akuten, hamnat på avdelning och tillbaka hem flera gånger under samma vecka. Under några års tid har de fått uppleva att de får den vård de behöver i sitt hem. De riskerar nu att återupprepa hela den här historien och den resa de har varit ute i. Det är *därför* jag engagerar mig.

Jag tycker det är så otroligt dåligt att inte se att det handlar om människomöten mellan vårdgivare och vårdtagare och att det betyder någonting att man har en historia under den här tiden. "Jag orkar inte berätta allt detta igen!" – det är den känsla jag möter. Nu är visst inte Gunilla i salen, men senast i dag pratade jag med en anhörig som är väldigt orolig.

Här står återigen ord mot ord. Jag tycker att det här tyvärr är en sällsynt dåligt skött historia.

Anförande nr 257

H å k a n J ö r n e h e d (V): Ordförande! Är det en politisk poäng man tar när man tycker att det ska fungera bra för äldre multisjuka, så tycker jag att det är en bra poäng.

Den diskussion som vi har här var också stort uppslagen i den lokala tidningen Mitt i Huddinge, så det är ingenting som vi från oppositionen hittar på här borta!

I mitt sista inlägg skulle jag faktiskt vilja tacka den personal på äldreteamet som har tagit sådan strid och uppvaktat oss politiker, både på vår sida och jag vet att man även har uppvaktat er där borta, och även de patienter och anhöriga som trots sin sjukdom och livssituation har hört av sig i den här frågan.

Det är en angelägen fråga, och ni kan inte skylla på att det är vi som hittar på det hela. Det är ju ni som har hanterat det här så uruselt! Det är därför det har blivit som det blivit. Man kan bara återgå till det vi började med: Det fanns inga protokoll! Det låter väl fullkomligt oseriöst?

Nej, jag kan bara beklaga att man inte har löst den här frågan på ett bättre sätt.

Anförande nr 258

P i a L i d w a l l (KD): Tack, herr ordförande, och tack Raymond Wigg för interpellationen. Det var några fler frågor som du hade.

Först vill jag rikta mig till Pia Ortiz Venegas, som frågade om jag inte tyckte att det var kortsiktigt. Jag tror att vi är ganska många som är överens om det här med projekt. Om man får projektpengar på ett år så går månaderna ganska raskt innan man får till någonting på ett bra och vettigt sätt. Pengarna har kommit ett år i taget. Nu visar det sig, med facit i hand, att det har varit fyraårspengar i alla fall.

Jag tycker att den verksamhet som nu tar över, Nackageriatriken, har mycket god erfarenhet av äldreteam. Personal följer med, vilket innebär att det blir en kontinuitet hos de patienter som finns med i projektet och får hembesök. Jag känner mig väldigt trygg med det. Jag vet, för jag har också pratat med dem, att de har ett starkt engagemang att göra det allra bästa.

Sedan kan jag tycka att det är olyckligt att det har blivit på det här viset, men med tanke på att SLSO så hårdnackat vägrade ge med sig i diskussionerna fanns ingen annan lösning. Och, som sagt var, det blir bra ersättare för projektet.

Människor som har en multisjuklighet är någonting som har engagerat den här församlingen hela tiden. Jag ser fram emot att man nästa mandatperiod kommer att jobba mycket mer med forskning omkring multisjuklighet. Vi vet alldeles för lite om hur det ser ut för människor. Vi är jätteduktiga på "stuprörsforskning", men vi vet väldigt lite om människor som har många sjukdomar. Därför ser jag fram emot att det här engagemanget kommer att fortsätta.

Det finns också med i den utvärdering som vi kommer att få. För att kunna ta beslut om det här ska fortsätta måste vi veta mycket mer. Därför ser jag fram mot utvärderingen, som bland annat ställer de här frågorna och också tar hänsyn till att man bytte utförare, om dock människorna jobbade kvar på samma sätt.

§ 55 Interpellation 2010:11 av Sverre Launy (V) om ökade sjukvårdskostnader till följd av bristande snöröjning**Anförande nr 259**

S v e r r e L a u n y (V): Ordförande, ledamöter! När man ställer en interpellation, är det väl för att man förväntar sig ett hyfsat tydligt svar på de frågor man har ställt. Det tycker jag inte att jag har fått här.

Jag frågade Filippa Reinfeldt om hon tycker det är rimligt att landstinget får ta kostnaden för det ökade antalet frakturer som blir följderna av kommunernas bristande snöröjning på trottoarer, gång- och cykelvägar. Det har jag inte fått något svar på. Det kunde besvaras med antingen ja eller nej, men i stället hänvisas det till att det inte går att svara på därför att siffrorna, redovisningen av vad som faktiskt har hänt, inte är entydiga.

Det beror helt och hållet på vilken statistik man läser. Frågan ställdes i hälso- och sjukvårdsnämnden också, och då fick man veta att under december var det faktiskt en påtaglig ökning av både skador och fraktursymtom som inte ledde till operation och även av frakturer som direkt ledde till operation. Det var en ganska tydlig och markant ökning. Nu har jag inte de siffrorna precis framför mig, men om jag inte minns fel innebär det en ökad kostnad av i storleksordningen ungefär 7 miljoner för landstinget under december. Man nämnde också att om utvecklingen skulle fortsätta och öka under januari skulle kostnaderna bli någonstans runt 15 miljoner.

Det innebär alltså att den bristfälliga snöröjningen ute i kommunerna faktiskt har kostat landstinget mer pengar, och då är det faktiskt en relevant fråga som ställs. Med utgångspunkt från det är det också en relevant fundering.

Om jag som enskild person gör någonting, eller underlåter att göra någonting, som orsakar annan person eller till och med tredje person skada, får jag betala för det på ett eller annat sätt – jag blir skadeståndsskyldig! Om en person halkar på kommunens trottoar och bryter benet, får kommunen betala ersättning för förlorad arbetsförtjänst och sveda och värk. Men det är landstinget som får ta kostnaderna för vårdarbetet, en kostnad som skulle ha kunnat undvikas om kommunen hade skött sitt uppdrag. I det läget åstadkommer kommunerna faktiskt landstinget skada, och det borde vara möjligt att föra en diskussion om man inte den vägen skulle kunna sätta press på kommunerna för att se till att bland annat snöröjning och den typen av åtgärder faktiskt fungerar ute i verksamheten.

Anförande nr 260

Landstingsrådet R e i n f e l d t (M): Tack, herr ordförande! Tack också Sverre Launy för interpellationen. Även om solen har strålat i dag och man nästan har kunnat andas lite värme i luften, har det som vi alla vet fallit mycket snö under de senaste månaderna. Parallellt med det har det också varit mycket kallare än vanligt. Det har förstås varit härligt för många, inte minst för barnen på jullovet. Men det har också, vilket jag tror att interpellanten är ute efter, inneburit att riskerna för att drabbas av skador som är relaterade till snö, is och kyla har ökat. Som jag skriver i mitt svar är det för tidigt att utvärdera landstingets kostnader för frakturer. Bilden är nämligen inte entydig. Enligt Södersjukhuset har man tagit emot fyra gånger så många halkolyckor som året innan, medan S:t Görans sjukhus rapporterar att det inte varit någon ökning alls av operationer till följd av halkolyckor jämfört med året innan.

Men som Sverre Launy känner till ligger det ett uppdrag hos våra tjänstemän på hälso- och sjukvårdsförvaltningen att följa upp och utvärdera statistiken när vintern är över, inte minst mot bakgrund av din partikollega Birgitta Sevefjords skrivelse i nämnden. Som svar på den – vilket kommer upp på nästa sammanträde med hälso- och sjukvårdsnämnden – har förvaltningen skickat ut ett första papper där man jämför statistik vad gäller frakturdiagnoser i december 2008–december 2009. Du nämnde bland annat siffran 7 miljoner kronor för ökningen i december månad från året innan – jag har den exakta siffran någonstans bland mina papper här. Man konstaterar att ökningen är störst bland människor mitt i livet, det vill säga personer mellan 14 och 64 år. Men det säger ingenting om uppdelningen vad gäller halkolyckor till följd av snö eller vad gäller skid- eller skridskoolyckor – säger jag, som precis har klippt bort gipset på handen efter min skridskoolycka. Förvaltningen avser att återkomma till hälso- och sjukvårdsnämnden när vintern är över med ytterligare statistik, underlag och information.

Vad gäller Sverre Launys fråga om dialog med länets kommuner om, som du uttrycker dig, bristande snöröjning, skulle jag bara vilja säga att landstinget naturligtvis har en kontinuerlig kontakt med länets kommuner, bland annat genom KSL men också genom de samråds-

möten med kommunerna som äger rum löpande. Vid de mötena behandlas frågor som är av gemensamt intresse, och snöröjningen är ett av de ämnen som under våren kommer att behandlas inom ramen för den kontinuerliga dialogen med länets kommuner.

Frågan är inte ny för dagen. Den kom också upp som enkel fråga på landstingsfullmäktiges förra sammanträde, och där gav också finanslandstingsrådet ytterligare en av dina partikolleger svar på frågan om landstinget är berett att ställa krav på ersättning. På det svarade finanslandstingsrådet nej. Vi är inte beredda att ställa krav på ersättning från kommunerna.

Anförande nr 261

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter och Filippa! Jag har här den skrivelse som hälso- och sjukvårdsförvaltningen har tagit fram. Man konstaterar att 180 fler besök hade registrerats och 139 fler vårdtillfällen. Vid 130 fler vårdtillfällen på grund av frakturdiagnoser har operation behövts. Jag tror att det är lite grann att försöka köra om på fel sida när man hänvisar till skid- och skridskoolyckor. Det kan säkert förekomma sådana olyckor också, men det stora flertalet av de här fallen misstänker jag mycket starkt är direkta halkolyckor därför att snöröjningen runtomkring i kommunerna har skötts mycket dåligt.

Att ställa krav på kommunerna är självklart en mycket udda frågeställning att lyfta fram här, men samtidigt är den ganska relevant därför att det är kommunernas bristande underhåll som faktiskt orsakar kostnader för landstinget som det inte skulle behöva ha. I och med att man orsakar andra och tredje person kostnader är man i normala fall skadeståndsskyldig. Även om det kanske är en svår väg att gå fram är det ett sätt att sätta fingret på problemet och tydliggöra att det här faktiskt genererar en kostnad för landstinget. Det här genererar en kostnad för tredje person, inte bara lidandet för den som drabbas av den undermåliga snöröjningen.

Jag är inte riktigt nöjd med det här svaret. Det kringgår frågorna på ett lite diffust sätt. Jag kan konstatera att samrådsmötena kanske kan leda till någonting, men jag ifrågasätter mycket starkt om diskussionerna med KSL, som är ett övergripande organ, faktiskt kan leda till bättre snöröjning runt om i Stockholm stad och i kranskommunerna. Jag tror att det är att slå blå dunster i ögonen på folk om man hävdar det.

Anförande nr 262

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Om det är så att det finns en brist i snöröjningen från kommunernas sida kan det säkert generera en hel del problem. Jag är inte säker på att jag håller med om att kommunerna inte har gjort mycket. Jag vet att många kommuner har satsat enormt mycket mer på snöröjning både under 2009 och framför allt starten av 2010 jämfört med tidigare år.

Självklart är det så att allting som leder fram till olika typer av benbrott i kroppen genererar kostnader för landstinget. Tidigare, när frågan om Astrid Lindgrens Barnsjukhus var uppe, pratade vi om patientsäkerhetsfrågor. Det är naturligtvis väldigt viktiga frågor, och en hel del kostnader i sjukvården beror på bristande patientsäkerhet. Många skadas i vården. Många människor runt om i Sverige dör också till följd av sjukvården. Men de allra flesta kostnaderna inom sjukvården handlar om sjukdomar och om åkommor. Någonstans har de här sjukdomarna eller åkommorna faktiskt uppstått. Många gånger är det i andra delar av samhället. Det finns ett oändligt stort antal faktorer som påverkar den vård och kostnaderna för den vård som vi faktiskt har ansvaret för att bedriva. Låt mig bara nämna några vid sidan av det som Sverre Launy tar upp och som han tycker är bristande snöröjning: narkotika, alkoholskador, rekonstruktioner av misslyckade skönhetsoperationer, bilolyckor, tobak, fallolyckor, benbrott, armbrott till följd av halka eller därför att våra barn ramlar av en studs-matta på våren, spruckna hakor till följd av att ungdomarna ramlar på sina skateboard, övervikt, undervikt, skidolyckor och handbensbrott till följd av friluftsliv på långfärdsskridskor.

Vårt ansvar är att se till att vården håller en god kvalitet, att vården finns där och möter de olika typer av sjukdomar och de olika typer av olyckor som vi människor tar risken att utsätta oss för, medvetet eller omedvetet. Vi ska se till att vården finns där, är tillgänglig och möter upp med hög kvalitet. Dessutom ska vi ha ett bra förebyggande arbete. Jag skulle vilja säga att det är en tillräckligt hög omfattning på det uppdraget, bara att se till att vården finns där, tillgänglig och med hög kvalitet. Jag tycker faktiskt att vi ska koncentrera oss på den. Men självklart tycker jag också att diskussioner ska föras med kommunerna när vi har fullgod statistik och kan jämföra bakåt för varje år. Det är bland annat det som vi har de löpande samverkansmötena mellan sjukvården och kommunernas företrädare till. Det kommer bland annat att ske senare under våren, vilket jag också sade i mitt tidigare inlägg.

Anförande nr 263

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Det är bara att konstatera att förebyggande arbete inte är någonting som intresserar Filippa Reinfeldt. Den uppräknade av sjukdomar och olika tillstånd som Filippa gjorde har egentligen ingen relevans i diskussionen heller, därför att det här handlar om skador som uppkommer på grund av att andra brister i att uppfylla det uppdrag som de faktiskt har, nämligen att göra det säkert för människor att ta sig fram. Det orsakar oss kostnader. Alltså borde man rimligtvis kunna hantera det åtminstone genom att föra en dialog om ersättningsskyldighet. Det är min principiella inställning och den står jag fast vid.

När det gäller alla de andra åkommorna är de beklagansvärda, men de orsakas inte på samma vis av slarv, som Filippa gärna vill antyda.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M) 2:1, 3, 7, 9, 11, 15, 29, 31, 90, 107, 109, 111, 119, 121, 123
Sjölander Johan (S) 2:2, 4, 12, 171
Gunnarsson Vivianne (MP) 2:5, 124, 126, 128
Jörnehed Håkan (V) 2:6, 14, 50, 52, 54, 56, 72, 86, 88, 97, 99, 242, 248, 257
Landstingsrådet Wigg (MP) 2:8, 10, 112, 114, 116, 174, 178, 194, 209, 211, 213, 223, 228, 235, 237, 241, 246, 254, 256
Askensten Åke (MP) 2:13, 16, 34, 43, 45, 48, 92, 136, 138, 140
Rohdin Lennart (FP) 2:17, 33
Treslow Kjell (M), 2:18, 26
Gripenstam Tage (C) 2:19, 38
Ifvarsson Carl-Anders (FP) 2:20, 22, 24, 53, 55, 57
Landstingsrådet Dahlberg (S) 2:21, 23, 118, 120, 122, 166, 168, 175, 181
Stefansson Jan (KD) 2:25, 37
Landstingsrådet Andersson (C) 2:27, 210, 212, 214, 226
Sigurdsson Björn (MP) 2:28
Ullberg Erika (S) 2:30, 32, 100, 102, 104, 148, 150, 152, 198, 200
Rudenfeldt Mona (S) 2:35
Roxby Cromvall Gunilla (V) 2:36, 58, 180, 184, 192, 205, 222
Fare Stella (FP) 2:39, 47, 49, 60, 62
Blombäck Yvonne (MP) 2:40, 169, 176, 185, 190, 193, 197, 201
Boström Agnetha (MP) 2:41
Landstingsrådet Nyman (KD) 2:42, 44, 46, 51, 65, 67, 69, 78, 80, 82, 87, 236, 239
Cebrian Juan Carlos (S) 2:59, 61, 75, 79, 81, 84, 232, 249
Matthiesen Ann-Sofi (MP) 2:63
Ortiz-Venegas Pia (V) 2:64, 66, 68, 77, 93, 253
Hansson Kajsa (C) 2:70
Ljungberg Schött Marie (M) 2:71, 83, 85, 95, 98, 143, 145, 147
Appelgren Lena (KD) 2:73
Anding Lena-Maj (MP) 2:74, 154, 156, 158, 160, 162, 164
Hortin Reginia (C) 2:76
Ros Inger (S), 2:89, 91, 96
Landstingsrådet Larsson (S) 2:94, 215, 217, 219
Landstingsrådet Wennerholm (M) 2:101, 103, 105, 113, 115, 117, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 149, 151, 153, 167, 170, 177, 182, 191, 199, 204
Landstingsrådet Sevefjord (V) 2:106, 108, 110, 220, 224, 231, 240
Freimuth Mikael (M) 2:125, 127, 129
Hansson Curt (S) 2:130, 132, 134
Mackegård Janet (S) 2:142, 144, 146
Landstingsrådet Rydberg (FP) 2:155, 157, 159, 221, 230, 234
Landstingsrådet Lundquist (M) 2:161, 163, 165
Ryadal Urban (S) 2:172
Broberg Charlotte (M) 2:173, 186
Launy Sverre (V) 2:179, 183, 188, 195, 203, 206, 208, 259, 261, 263
Bergvall Jan (V) 2:187, 202
Pettersson Kerstin (V) 2:189, 247, 255
Kockum Peter (M) 2:196, 207
Landstingsrådet Reinfeldt (M) 2:216, 218, 238, 260, 262
Lidwall Pia (KD) 2:225, 243, 251, 258
Attergren Granath Anna (FP) 2:227, 233
Helmerson Gunilla (M) 2:229, 244, 250
Lindquist Olov (FP) 2:245, 252